

الآية

(رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا
وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ
الْوَهَّابُ)

صدق الله العظيم
آل عمران
الآية (8)

الإهداء

إلى روح والدتي ...
إلى والدي الذي رباني و علمني ...
إلى زوجي الذي شجعني على مواصلة الدراسة ...
إلى اخوتي ...
إلى ابنتي الغالية ...

إليهم جميعاً أتقدم بهذا الجهد المتواضع

الباحثة

شكر و تقدير

الشكر أولاً و أخيراً لله رب العالمين الذي يسر لي هذا البحث
و أعانني على إخراجه في هذه الصورة ، و الشكر أجزله
لأستاذي الجليل محمد الطيب عبد الله الذي تولى الإشراف
على البحث و أسهم في إخراجه بتوجيهاته و نصائحه، أسأل
الله أن يتمتع بالصحة و العافية، و يمد الله في عمره.
كما أتقدم بالشكر و التقدير للأستاذ / محمد المهدي و
الأستاذة / هناء محمد الطيب ، كما أتقدم بالشكر و التقدير
لأسرة المكتبات بجامعة الخرطوم و مكتبة أمدران الإسلامية
و مكتبة تجاني سعيد.

و أتقدم بالشكر الجزيل إلى جميع من أعانني و مهد لي
الطريق، كما لا يفوتني أن أتقدم بالشكر و التقدير للأخوة
بمركز وائل للخدمات الذين قاموا بطباعة هذا البحث.

الباحثة

المحتويات

الصفحة	الموضوع
v	Ψ'
A	Ἰπó'
ĩ	ΛχΙε0θ' ς ΛηΠθ'
ς – I	Ἰ'χς0Ελθ'
Γ - M	ΗλΙελθ'
υ	Ηχ·ΛΨθ' Ηίιθ'· ΎΕ·θ' Ρ Θιλ
ζ	ΗχΜχΙΒνó' Ηίιθ'· ΎΕ·θ' Ρ Θιλ
7 - 1	Ιχρλ0θ'
الفصل الأول φιπ'Βθ' ΛΣΨθ' φα γΕΘĩ'	
10 - 8	ÿςĩ' ΎΕ·λθ' ρ0χα'ΛίΒ ς Ηχ·ΛΨθ' ΕΛχΜΒθ' Ηβ Σ
11	φν'0θ' ΎΕ·λθ' Ηχιπ'Βθ' γΕΘĩ Ἰ'νςηλ
20 - 11	Ηχει'0θ' Ε'χΕθ' ϐ Ηχĩ'λ0Βώ' Ε'χΕθ' - 1
22 - 21	ΗχνχΙθ' Ε'χΕθ' - 2
24 - 23	ΗχιεΨθ' Ε'χΕθ' - 3
الفصل الثاني φιπ'Βθ' ΛΨΠθ' φα ΕΤςΛλθ'	
28 - 25	ÿςĩ' ΎΕ·λθ' Ηίθ ΕΤςΛλθ' τνΨλ

41 - 29	φν[•]Ϟθ' 'ΥΕ·λθ' φιπ[•]Βθ' ΛϚΠθ' Τ 'Λή[~] μλ ζΥΛή ρβ Σ ς· ΕΤςΛλθ'
69 -42	'Υθ[•]Ϟθ' 'ΥΕ·λθ' ΕΤςΛλθ' Λπ[•]Χλ
49 - 42	κΛηθ' - 1
53 - 50	ΙρϚθ [•] · Τ [•] αςθ' -2
56 – 54	κιΕθ' -3
59 – 57	Λ [•] Βθ' Ηχ [•] λΕ -4
62 – 60	Τ [•] ·ό' ς ΗχΛΕθ' -5
65 – 63	ΕΛχίθ' ς ΗβϚθ' -6
69 - 66	Ηİ [•] ΒΠθ' -7
الفصل الثالث ΕΤςΛλθ[•]· Τ'ΛϚΠθ' μλ μςΛςρΠλθ'	
70	ϚθΙλ
86 – 71	Ϛςİ' 'ΥΕ·λθ' φ^{••}Φθ' κϞ[•]Ε
90 – 87	φν[•]Ϟθ' 'ΥΕ·λθ' Ϛ[•]ςλΞθ'
97 – 91	'Υθ[•]Ϟθ' 'ΥΕ·λθ' ΙΛςθ' μ· ΕςΛİ
112 -98	Ω·Λθ' 'ΥΕ·λθ' Τ[•]αϚλθ' Τ'ΛϚΠ μλ
102 – 98	Ι·Ϛθ' μ· ΗαΛΦ - 1

105 – 103	$\mathbb{H}\ddot{\Upsilon}\chi\cdot\Lambda\ \mu\cdot\ \mathbb{I}\chi\cdot\theta\ -2$
112 – 106	$\mathbb{I}'\Pi\ \mu\cdot\ \mathbb{E}\Lambda\mathbb{O}\nu\ddot{\mathbb{I}}\ -3$
114-113	$\mathbb{H}\lambda\mathbb{O}^*\Theta\theta'$
115	$\mathbb{T}^*\chi\psi'\ \mathbb{N}\Lambda\rho\alpha$
123-116	$\Omega\mathbb{B}'\Lambda\lambda\theta'\ \varsigma\ \Lambda\mathbb{I}^*\Sigma\lambda\theta'$

المقدمة

μλ κήΛθ' τιİ ς φωπ'Βθ' ΛΣÿθ' φα Ηχ·Ιϊ' Ε'χΕθ' ΗΦ'Ε· μλ κήΛθ' τιİ
μûλ "ΕτςΛûλθ'" ΨςΥςλ μ'α βοχα ΛςΙχ φωπ'Βθ' ΑΙϊ' μ'η υΚθ' ÿ'Βλθ' γχΥ
μï ρΗûΕ'ΛΙθ' ς 'ΥûΕ·θ'· ΛχΙûΒθ' φωπ'Βθ' ΛÿΠθ' φα ðεΕ ΕΛχðλθ' Τ'İςΥςλθ'
“ûρχβα ρÿûÿχλΒ ΛÿΠθ' ς Ηχπ'Βθ' Ε'χΕθ' φα γΛΠλθ' φωπ'Μθ' μςιθ' ÿðλθ' ΕτςΛλθ'
·φωπ'Βθ' ΩλθΒλθ' “ραΛİ φωθ' κχεθ' κλη' ς ÿðλθ' ΩαΛ' ΜηΛθθ

(أ) أهمية الموضوع و أسباب اختياره:

·φωπ'Βθ' ΛÿΠθ' φα ΕτςΛλθ' û Σ ς ΗΞ'ΛΙ ÿςΕ 'ΥΕ·θ' 'Κπ ΕΛηα ΛςΙθ
φα 'ΥΕ·θ' 'Κπ Ηχλπ' ΜΛ·θ' ζθΚη ς Ηχπ'Βθ' γÈθ' φα ÿðλθθ 'ΥΕ·θ' 'Κπ Ηχλπ' μ'α
φûα “ûρεχεΕθ ς “ρνİ 'ΥΕ·θ' ς φωπ'Βθ' ΛÿΠθ' φα ΕτςΛλθ' Ι'“Σδ Τÿ· ΗΞ'ΛΙ
·ΩΒ'Λλθ' ς ΛΙ'Σλθ' μλ Λχðηθ'
φωπ'Βθ' ΑΙϊ'· φω'Σθ' Ιÿ· φωΞβν φα ΤÿλΒθ Α'·Ξï 'ΥΕ·θ' 'Κπ ΤΛθθ'
·μςχπ'Βθ' Τ'ΛÿΠθ' “ρχιİ û Λ'ÿθ Ηχειθ Ηλχð ÿðλθ' ΕτςΛλθ' ΕΛηα μ'α ρ'ΑΛδ μλ

(ب) الدراسات السابقة:

φûα ðΛΩ'ûνθλ onİ 'ΥχΙΕθ' μ'η “λν' ς 'ΥΕ·θ' 'Κρθ Ηε'·Ξ Τ'Ξ'ΛΙ ΙΒςθ ω
·ΩΒ'Λλθ' ς ΛΙ'Σλθ' μλ Λχðη φα φωπ'Βθ' ΛÿΠθ' Τ'İςΥςλ ΗΞ'ΛΙ

(ج) منهج البحث:

Ιûδ ς ρφωπ'ûΒθ' ΛÿΠûθ ΗΞ'ΛΙθ' τιİ Ιλθÿχ μ'ηα οθηιΞ υΚθ' Αρνλθ' “λ'
φûα ðχβû Σ ς ς ðχχΙΕθ ðΒρνλ Τÿ·θ' κð ρφθχΛ'θθ' Αρνλθ' ΗΞ'ΛΙθ' ξΚπ φα Τÿ·θ'
μχς'ςΙ μχ· ΗΞ'ΛΙθ' ξΚπ ΛΙ'Σλ Τ'İςνθ ς Ηχνβθ' ΗΞ'ΛΙθ' ς ΗχİςΥςλθ' ΗΞ'ΛΙθ'
·Ηχ·Ι' ΛΙ'Σλ ς Τ'ΛÿΠθ'

(د) خطة البحث أو هيكل البحث:

κð ρΗλθ'θθ' ς ÿςΣα ΗΩÈðς Ιχρλθθ' ς ΗλΙελθ' τιİ υςθΕχ 'ΥΕ·θ' ÿηχπ μ'
·ΩΒ'Λλθ' ς ΛΙ'Σλθ' Τ'λΞ· Ηλ'“δ
:μχðΕ·λ μλΥθχ ς φωπ'Βθ' ΛΣÿθ' φα γÈθï' ÿςï' ÿΣβθ' φα Τθς'νθ
·ρθχα'ΛίΒ ς Ηχ·Λÿθ' ΕΛχΜΒθ' ΗβΣ :ÿςï' 'ΥΕ·λθ'

.Ηχιπ^Βθ' γΕΘι' Τ^νςηλ :φν^Θθ' ΥΕ·λθ'
 .Ηχιε^Υθ' Ε^ΧΕθ' ς ΗχνχΙθ' Ε^ΧΕθ' ς Ηχιε^Ιθ' Ε^ΧΕθ' ς Ηχι^ΙλΟΒώ' Ε^ΧΕθ' μ^Ι οχα ΤΩΙΕΟ
 :φν^Θθ' ῥΣβθ' ^Λ
 :ΥΕ[·]λ ΗΩΕΩ μλΥ^Οχ ς φιπ^Βθ' Λ^ΥΠθ' φα Ε^ΤςΛλθ' φα Τ^θς^νΟα
 .ΖΕΕΦΣ' ς Ηίθ Ε^ΤςΛλθ' τν^Υλ μ^Ι οχα ΤΩΙΕΟ :ῥςι' ΥΕ·λθ'
 .φιπ^Βθ' Λ^ΥΠθ' Τ'Λή^Υ μλ ^ΖΥΛή [·]ρβΣς· Ε^ΤςΛλθ' Τ^θς^νΟ :φν^Θθ' ΥΕ·λθ'
 Η^υχ[·]λΕ ς ΗκΙΕθ' ς Ηρ^Υθ[·] Τ[·]αςθ' ς κληθ' ῥΩλ .Ε^ΤςΛλθ' Λπ[·]Χλ :Υ^θ[·]Θθ' ΥΕ·λθ'
 .Η^ΙΒΠθ' ς Ηβ^Υθ' ς Τ[·]ό' ς ΗχΛΕθ' ς Λ[·]Βθ'
 .Ε^ΤςΛλθ[·] Τ'Λ^ΥΠθ' μλ μςΛςρΠλθ' :Υ^θ[·]Θθ' ῥΣβθ' ^Λ
 .ΗιΥ[·]βθ' γΕΘι' υςκ Τ'Λ^ΥΠθ' μλ Ε^ΤςΛλθ' Τ'Λ^ΥΠθ ^ικ[·]λν μ^Ι οχα ΤΩΙΕΟ
 .ξΛ^ΥΠ φα Ε^ΤςΛλθ' Φ[·]λν^Υ μ^Ι ΤΩΙΕΟα κ^Ο·Ε Ιν^Ι κληθ :ῥςι' ΥΕ·λθ' ΤΙε^Ι ς
 .ῥ[·]ςλΞθ' :φν^Θθ' ΥΕ·λθ' φα ς
 .ΙΛςθ' μ· ΕςΛ^Ι Ζχ^θ·^ΥΣθ' Τ'Λ^ΥΠθ' μλ Τ^θς^νΟ :Υ^θ[·]Θθ' ΥΕ·λθ' ς
 ΕΛΟν^Ι ς Η^Υχ·Λ μ· Ιχ[·]θ ς Ι·^Υθ' μ· ΗαΛΦ κρνλ Τ[·]ει^Υλθ' Τ'Λ^ΥΠ μλ :Ω·Λθ' ΥΕ·λθ'
 .Ι'ΠΠ μ·
 Η^Υχ^νΛεθ' Τ[·]χψ' ΝΛρα :ΝΛ[·]ρβθ' κΩ ΥΕ·θ' Α[·]ον κπ[·] ΤνλΥ^Ο ς Ηλ^Ο·Θθ' κΩ
 .ΩΒ'Λλθ' ς ΛΙ[·]Σλθ' ΝΛρα

ملخص البحث

.φιπ^Βθ^ΛΠ^Θ φ^α Ε^ΤςΛλ^θ ^ϖ Σ ^ς ΗΞ^ΛΙ^θ ξ^Κπ Ψ^ςΥ^ςλ
Η^ϖΞ^ΛΙ ^ϖΕ^ϖΘ^ϖ μ^λ ζ^Θκ ^ς φιπ^Βθ^Λ Λ^Σ ^ϖθ^Λ φ^α γ^ΕΘ^ι ^Λ ΗΞ^ΛΙ^θ ^ΥΕ[·]θ^Λ ^Κπ ^ϖ Ι^ρχ
.^Ηχ^ε^ι^Θ ^ς ^Ηχ^ι^Ι^ΛΘ^Βώ^Λ φ^Ε^ςν^θ
.^Ηλ^Ο[·]Θ^Λ ^ς ^ϖς^Σ ^α ^ΗΩ^Ε^Ω ^Ιχ^ρλ^Ο ^ς ^Ηλ^Ιε^λ τ^ι^Ι ^Λ ΗΞ^ΛΙ^θ ξ^Κπ ^Τι^λΟ^Π ^Ιδ
^Υϖ^Ε[·]θ^Λ ^Αρ^νϖ^λ ^ς ξ^Λ[·]ϖ^χΘ^Θ ^Α[·]Ξ^Λ ^ς Ψ^ςΥ^ςλ^θ ^Ηχ^λπ^Λ ^Ηλ^Ιε^λθ^Λ φ^α ^ΤΕ^Υς ^Ιδ ^ς
.^ΥΕ[·]θ^Λ ^ΗΦ^Θ ^ς
μ^ϖ^Ι φ^ν[·]ϖ^Θ^Θ ^ϖς^βθ^Λ ^ς ^Ηχ^ιπ^Βθ^Λ γ^ΕΘ^ι ^Λ ΗΞ^ΛΙ^θ ^ϖς^ι ^ϖς^βθ^Λ ^Τ ^Σ ^Σ ^Θ
Ε^ΤςΛλ^θ τ^ν^ϖλ ^ϖς^ι ^ΡΥ^Ε[·]λ ^ΗΩ^Ε^Ω φ^α μ[·]η ^ς φιπ^Βθ^Λ Λ^ϖΠ^θ φ^α Ε^ΤςΛλ^θ ^Λ ΗΞ^ΛΙ^θ
μ^ϖλ ^ς ^ρφιπ^Βθ^Λ Λ^ϖΠ^θ ^Τ ^Λϖ^ή μ^λ ^ΖΥ^Λή [·]ρ^βς^ς Ε^ΤςΛλ^θ φ^ν[·]Θ^Λ ^ς ^Ηι^θ
^Υϖ^Ε[·]λ^θ φ^ϖ^α ^ς Λ^Θβ^θ ^ς Γ^Ιλ^θ Ε^ΤςΛλ^θ ^ϖ Σ ^ς φ^α [·]ρ^ν^Ι ^ΤΩ^ΙΕ^Θ φ^Θ^Λ ^Τ ^Λή^ι
.^ΕΤ^ςΛλ^θ ^Λπ[·]Χ^λ ^Υθ[·]Θ^Λ
^ιΚ[·]λ^ν ^ΤΚ^Θ ^ς Ε^ΤςΛλ^θ[·] ^Τ^Λϖ^Πθ^Λ μ^λ μ^ςΛ^ςρ^Πλ^θ μ^Ι ^Υθ[·]Θ^Λ ^ϖς^βθ^Λ μ[·]η ^ς
.^φιπ^Βθ^Λ Λ^Σ ^ϖθ^Λ φ^α ^Τ^Λϖ^Πθ^Λ ^Τ ^ϖ·θ^Λ
^Ηλ^Ο[·]Θ^Λ ^ΤΘ^Λ ^Κπ ^ϖη ^Ιϖ[·] ^ς

Abstract

This study is about describing chivalry in the pre-Islamic poetry.

The main objective of this research in studying the morals in pre-Islamic era and that is through studying social and behavioral areas.

The study includes an introduction, preface, four chapters and the conclusion.

In the conclusion, I explained the significance of the subject, the reasons for choosing it, the research methodology and plan.

The first chapter discussed the pre-Islamic morals, the second chapter discussed chivalry in the pre-Islamic poetry in three sections the first of which discussed the meaning of chivalry idiomatically and technical, the second discussed chivalry as purpose of the pre-Islamic poetry. Other purposes were discussed in describing chivalry, compliment pride while in the third section I discussed the kinds and types of chivalry.

The third chapter was about the poets famous for chivalry, some pre-Islamic samples of poets were presented.

التمهيد:

.oY'Λή'ς φιπ'Βθ' ΛÿΠθ' T'π'Β0' κπ' μİ 'ΥχIEθ' μλY0χς

(1) موطن الشعر الجاهلي:

“λρχθ' “λς M“BEθ'ς IBν μλ βHχI“·θ' φα ΨΛİΛ0ς φιπ'Βθ' ΛÿΠθ' Πν Iεθ
T'ΛÿΠûθ' “ûρχα Πν0 φ0θ HΞΛIλθ' φπ HχI“·θ' Tν“ης βHχ·Λÿθ' EΛχMBθ' ÿ“λΠ μλ
φ“Φθ' κ0“Eς Nχεθ' , Λλ“η ÿ“λΠθ' τθ' ÿEΛ φνλχ ÿΣ“ μλ ‘ςν“η μλλ μςρ·νθ'
Hί·νθ“ης βHÿχ·Λ μλ τΠİ“‘ς HαΛΦς ÿριρλθ“η φν·νİİ ÿΣ“ μλ ‘ςν“η μλλςς
.1ΛYλ μλ Iχ·θς

ΛÿΠûθς βI“βθ' φηκ0ς NEθ' ûπΛ0 βυΛÿΠθ' φEςθ' Φ·ρλ φπ HχI“·θ“α
ς Hûιχ·εθ' μ“Ξθς πςς βNβνθ' NχΞ“E“ μİ μ“λΒΛ0θ'ς ςρα βΛχ00ςς ΩχαΛ κ“ελ “ρχα
.“πΛ“·Θ“ ÿBE

(2) منزلة الشاعر في الجاهلية:

φûα “ûριΦ·ς κIΞûθ' φα “ρλχİMς Hιχ·εθ' ‘φ·ν Hχιπ'Βθ' φα Λİ“Πθ' μ“η
γûιİ“ ΛÿΠûθ' μİ éûι·“ ξΛû0ςς AχΦ0θ' γςα ζ‘K K' Λİ“Πθ' μ“ηςς .AΛEθ'
Nχû“Λ μûλ λν“ΦIΞ κXI“ λν“χE“ Λİ“Πθ' μ“η ÿ· βHνΞθ“‘ τIİ ΛχE“ςς HXα“Eθ·
.ρΞβν Hιχ·εθ'

βAûχΦ0θ'ςς I““εθ' Ωλ Λİ“Π “ρθ μςηχ μ“ τIİ P ΛE0 Hιχ·δ ÿη Tν“ηςς
.Λİ“Π “ρχα é·ν ‘K' I“χİ““ κχE0 ÿ““·εθ' Tν“ηςς
ς οûεχΛΦ Aρνûχ βολιÿλθ Kχλι0θ' HλMEλ ολMEχ Hχς'Λ Λİ“Π ÿηθ μ“ηςς
'Kûηπςς βT'ΛÿΠûθ' HλMEλ· κρβεû00 Ipİ T'ΛÿΠθ' Λ“·η τYδ Iδςς .ξΛÿΠ ΛΠνχ
.2υI“ό' I““I φ·“ Hχς'Λ Nχεθ' “Λλ' μ“η

¹. تاريخ الأدب العربي – حنا الفاخوري المطبعة البوليسية – بيروت – لبنان الطبعة السادسة 1958م، ص59.
². المصدر نفسه ص60.

(3) خصائص الشعر الجاهلي:

ḅḥûḫçI·θ' ĖχEιθ ĖtΛλ ΛÿΠθ' μ̇η ζθKθ ç ḅφιπ̇Bθ' ΛÿΠθ Ḣχ· Ḣχİ·θ' Ṫv̇η
ώ· ṪΛÿûΠ μIλθ' φα é·v Iδ oṅ Ωλ ç ḅṪ'ΛE Σθ' ç κ̇χ̇θθ' ç ÿÈΦ̇i' ÿçE ΛçIḫ
.Ḣχİ·θ' μ̇ηΞ μλ κριη 'çv̇η ṪΛÿΠθ' ÿçEα μ̇
.³Ḣχçv̇ÿλ ç ḢχXḅθ ḅμḫλΞδ τθ' Ṗ Σθθ' ξKπ 'Ȧ"θηθ' ç ĖçΛθ' κΞδ Iδ ç
أولاً: الخصائص المعنوية:

*ûλ ÿç̇ ÿûÿia *ûρνλ EΛḫΣεθ' ç̇ ḢιḫçΦθ' Ḣιπ̇Bθ' İ"Σεθ' *vYΛÿOΞ' 'K'
φα γ'Λή· ώ ç Iÿ̇ñ ώ ç ûιηO *ρḫα Nḫθ ḢΦḫΞ· HEY'ç *ρḫv̇ÿλ μ̇ *ρḫi̇ oXEÈv
çρα Ḣÿḫ·Φθ' φα οθçE *λ ΛçΣ 'YḫE κ̇ oΞḫΞ'Ė μ̇i̇ Λi̇"Πθ' 'YIEO ṪçΞ ÿ̇χ̇θθ'
φv̇ûÿλθ' φûα ÿΩλOḫ 'Kπ ç ḢθIOÿλθ' IçIEθ' μ̇i̇ i̇ΛθO Iδ φOθ' Ḣiθ·λθ' ûΛÿḫ ώ
:Ḣḫθ"Oθ'

(أ) الصدق:

ÿçûδ ζûθK μûλα ḅûιηO μçI ḢεḫçE oΞḅv φα *λi̇ Λi̇"Πθ' Λ·ÿḫ μ̇ çπ ç
:κçΩιη μ· çΛλi̇

⁴vḫḅûûE ξûûûḅλ̇ ÆûûEñθ' ḥ̇ûûûλ ç *ûûûñ γ̇*ûûY τûûO E Æûûñθ' *ûûvûλ

φûεḫçEθ' Λi̇"Πûθ' ΛçÿΠ çπ *vλρḫ uKθ' μηθ ç ΔḫEΣ Λḫή οθçδ μ̇ κi̇ÿv μEv ç
γIΣûθ' çπ *vπ IçΣελθ' γIΣθ' ç ÌΛ·ÿλ Ìδİ"Σ ξΛÿΠ ṪB ζθKθ ç φv̇ÿλθ' ζi̇O·
.φvḅθ'

(ب) النزعة الوجدانية:

*ûλ ΛçΣ ûḫα ξİ"Σδ φα ξΛi̇"Πλ ç oΞḫΞ'Ė 'AηΞḫ φιπ̇Bθ' Λi̇"Πθ' μ̇η
φιπ̇ûBθ' ΛÿΠûθ' μ̇ ÿûḫδ ζθKθ ç ḅoOḫΞḅv μ̇i̇ ÌΛ·ÿλ ÌEΛα ç̇ ÌvME ḅonλ φv̇ÿḫ
T ΛÿO μ' ç τO E ξΛi̇"Πλ ç oï̇"δ Nḅv û Σḫ oṅi̇ ḅ⁵τθçi̇' HBΛIθ' φα φv̇IBç

³ تاريخ الأدب العربي – الأدب القديم من مطلع الجاهلية حتى سقوط الدول الأموية – تأليف عمر فروخ – الجزء الأول ص76.

⁴ شرح المعلقات السبع – ط1، ص30.

⁵ الشعر و الشعراء – ابن قتيبية ص26.

ονςθ βἘῶλ τῷΛθ' ς ἩληΕθ' ς ἈΛΕθ' ς ΙχΣθ' ὕ Σ ση βφῖδ'ς φἱςΥςλ ὕΕ·θ
 .ζχν'IBς ἱἱςΥςλ ξΛῖΠ φα φῖδ'ςθ' ΨςΥςλθ' Ἀιεν'α ςπ ξΛςῖΠ·

(ج) البساطة:

ζ ûθκ Ἀ·Ξ ς βοχν'ῖλ ς οῶλῖη ς οΧ'βθ' φα ἩΦ'Ξ·θ'· φῖπ'Βθ' ΛῖΠθ' Μ'ολχ
 ς οῖ·Φ τῖἱ φῖπ'Βθ' Λἱ'Πθ' σΛΒα βςςΙ·θ' ῥΠ'ἱ φῶθ' ἩΒΚ'Ξθ' ἩχΛΦβθ' Ε'χΕθ'
 ὦ ς ῖςλΠûθ' ς ἩûΦ'Εó' ὕῖηῶχ ὡς ο· ΛῖΠχ ὦ ἄλ φα ῖςεθ' ὕῖηῶχ Èα οῶχΒΞ
 ῖςûδ φα ῖῶλῶ γΙΣθ' ς ἩΦ'Ξ·θ' ς ἩχΒΞθ' ς Ω·Φθ' μ' βο· ΛῖΠ ἄλ φα ἱςΛθθ'
 :Ἡ·ἱ ἈΦ'Θχ ΕΛῶνἱ

φûλἱ μûλ λûΦῖ Ιûρθ' ἽΤχûε ς φûλ
 6κΕûûἱῶλθ' ζΛûûῖ ὧΛ'ûû·Ἥ ΣΙûûῖλ

ῖûûπ'ςἱ Γ'ûûλῶθ' ς ζûûῖλἭκ Ιûûῖ ς
 ὰûûρνῖ ὰςχΞûûῖ ῖûûῖχῖῖ ἱΙἱςûûῖ

(د) القول الجامع:

ΕΙχΣεθ' φα ῖςεθ' Ψ'λΒῶΞ' τθ' μςιχλχ ῖςν'η μχχῖπ'Βθ' τ'ΛῖΠθ' μ' ΧΕÈν
 μςλΙûδῖ' ῖûῖΒ τûῶΕ ς βἩλ'ῶ φν'ῖλ ὩλΒχ ΛῖΠθ' μλ ΙΕ'ςθ' Ἵχ·θ' μ'η τῶΕ
 :Νχεθ' , Λλ' ῖςε· Ι'ενθ' ἈΒἱ' Ιδ ς ζθκ· μςΛῶῶβχ
 ῖûῖλςΕἱ ῖςῶἱῖθ' μχῖῖ σςῖῖθ' ΦῖΞῖῖ
 ῖΜûῖλ ς Ἀû·Ε σἱûἭκ μûλ ζûῖῖ ὰûῖδ

.⁷ΙΕ'ς Ἵχ· φα ῖΜνλθ' ς Ἀχ·Εθ' ΛἭκ ς τη· ς ὕδςῶΞ' ς ὕδςον' :ῖθ'εα

(هـ) الإطالة و الاستطراد:

ς βἱ'Σεθ' ῖχΦχ μ' υ' βΝβνθ' ῖχςΦ μςἭχ μ' φῖπ'Βθ' Λἱ'Πῖ ΙλΕχ μ'η
 ΤΛῖθ'û· γῖῖῶ ἽἱςΥςλ τθ' φΞ'Ξῖ' ΨςΥςλθ' μἱ ἱν'χΕ' Λἱ'Πθ' ἱΛῶχ Ιδ
 ΕΙχΣûεθ' μ' ΙΒν ζθκῖα .Ι'ΛΦῶΞῶ' τλΞχ ῖκπ ς βΙχῖ· μλ ς' ἈχΛδ μλ φΞ'Ξῖ'
 .ξΛῖῖ ς ΓΙλ ς ὕ Σ ς ς ῖΜῖ μλ ΤΛῖ μλ Λῖῖ τῖἱ υςῶΕῶ Ἡχῖπ'Βθ'
 Ι'Σûδ ῖûΣῖ' φα Ἵν'η ἄπΛῖῖ μ' ῖχδ ἽἱςΦελ μχχῖπ'Βθ' Ινἱ ἽΙΒς Ιδ ς
 .ῥΥῖ· ἱῖῖ κῶ ῖςΦ

⁶ شرح القصائد السبع لابن الأنباري ص32.
⁷ تاريخ الأدب العربي – عمر فروخ ص77 – 78.

(و) الخيال:

μῆ Iεα φνῖλθ' φα ἩΞΕΞθ' ς ΛχςΣ'θ' φα ἩδIθ'· ἩχιπῖBθ' IῖΣεθ' ὕ Σ'οο
ῖûρχα OῖI φ'οθ' Ἰ'ΛΕΣθ' ΨῖΞ' μλ τ'ο ζθK ῖῖθ ς ῖῖχ'θ' ἩῖΞ· MχλOχ φιπῖBθ'
I'Λῖῖθ' ς I'ρχ·Π'οθ' τιI ἈIῖΠ'θ' IλOῖχ μῆα οηΛ'Ιλ οθ ΩΞς ἄλλ πI'IOλ' ς
ΛςΣ ὕθ· Ἰῖχil φιπῖBθ' ΛῖΠ'θ' ἸῖBα ῖἩῖχ·Φ' μλ ΛςΣθ' ΨῖMον' τιI IλOῖχ ἄλη
.ἩIςνOλθ' ἩχῖE·θ' φνῖλθ' ς ἩβIθOλθ' Ἡχνῖχ·θ'

ثانياً: الخصائص اللفظية:

(أ) متانة التركيب و قوة الأداء:

Ἡλ'ο Ἀχη'ΛOθ'α ῖἩῖχΣθ' ῖλῖη ον' ῖφιπῖBθ' ΛῖΠ'θ' τιI XEῖχ ἄλ κπ' μλ
Ἰῖχδλ Iῖῖχ 'Kῖρα ῖρχα MῖBῖ ω ς ΛςΣδ Eα ῖΛΠῖ·λ ῖηΠ· ῖρOςθIλ μI Ἀ·ῖO ς
μςYῖῖ φῖα ἩῖιςΦ ἈΛῖB'ο οOε·Ξ ἄν' ς EῖBα ῖIEχ κθ φδλθ' 'Kπ ς ῖῖχῖῖ
τ ὕO E ῖλῖη'ο ς ςλνO ἈΛῖB'οθ' ξKπ Iθ'M ἄλ ς ῖΛΣῖθ' 'Kπ ῖ·δ ἩχYῖλθ' ΛςΣῖθ'
φῖα ΩYςO Xῖῖῖα ῖἩλ'οθ' ἩχιπῖBθ' EΛςΣθ' ξKπ κπIνI ἩχΛῖΠ'θ' ἩῖχΣθ' IκOθ'
.ῖA'ΛΦY' μςI ῖρχνῖλ υI'ο I'Λῖ·ῖθ' ς ῖρνῖλ

(ب) غرابة الألفاظ و جزالتها:

Ἡ·Ξῖνθ· Ἡαςθ-λ Λχῖ ῖρOῖλη μ' τνῖλ· ῖρO·Λῖ Xῖῖῖ' τιI XEῖν ζθKη ς
ῖῖπῖ ς φιπῖῖBθ' ΛIῖΠ'θ' σIθ Ἡαςθ-λ Iνῖ Iῖληθ' ξKπ μ' ζΠ E· μῖθ ς ῖῖνθ
ς κῖῖθ' ς ῖῖ·O' μχ· ἩςI·θ' EῖχEιθ φιπῖBθ' ἩΞΛῖλλ μῖ ῖἩλῖI EΛςΣ· ἩχIῖ·θ'
ς ῖῖνχ· ἄλ ΩΦεν' ἄλIνI μῖθ ς ῖoxIθ Ἡαςθ-λ ῖρ· γIῖO Ἡλη ῖη IῖῖB Ἰ'ΛΕΣθ'
.ῖIῖληθ' ζIθ μχ· ς ῖνχ· ἩIΣθ' IῖΦεν' EῖχEθ' μλ Ψςνθ' 'Kπ μχ·

(ج) العناية و التنقيح:

ς οῖῖ·Φ ς οOχBῖΞ τιI ΛῖΠ'θ' ῖςεχ μῆ φιπῖBθ' ΛIῖΠ'θ' μ' μλ κῖλθ·
μῖλ Λῖβν ζῖῖνπ μῆ μῖθ ς ῖoθῖθ φα ΛςIχ ς οθ ΛΦOχ ἄλη Nῖνθ' τιI οχειχ
ς Ἡῖῖῖ· κπΛῖΠ μςKθ·χ μχKθ' "ΛῖΠ'θ' Iχ·I" κρνλ μῆα κπΛῖΠ· μςνῖχ Ἰ'ΛῖΠ'θ'

⁸ العصر الجاهلي - د. شوقي ضيف - ط3 القاهرة ص226.
⁹ تاريخ الأدب العربي - عمر فروخ ص79.

ς Ηί·νθ' Ἰώπ μλ 'ςΙἸ Ἰδ ς ῥολXν ἸϚ· οΕἸΣ' μςβιη0χ ς ΔχΕΣ00' ς Δχεν00'
 Ἰ·ûχθςΕθ' ξΙ""Σε· ΛχπM κρνχ· μλ Λρ0Π' ς ῥυςνίθ' ÈχβΦ ς Η'χΦΕθ' ς ἸΛχπM
 Ἰ·ûενθ' τûιἸ 'ρΥΛϚ· κςεχ κΩ ἸΕ'ςθ' ΕΙχΣειθ Èλ·η Ἰλ·Ἰ 'ρχα φΥεχ μ·η φ00'
 :¹⁰Ϛ·εα ζθK ὃχλἸ0 ΧΕ·Bθ' Ἰ'Λ-α

ΠΛχ ῃÈχςΦ ἸνλM ς Èλ·η ὤςΕ ξΙνἸ Ὑηλ0 ἸΙχΣειθ' ΨΙχ μ·η μλ Ἰ'ΛἸΠ0' μλ ς"
 Ἰδ·βûΠ' ξΛἸûΠ τιἸ ἸΛ·χἸ οχ'Λ ς ῥοχ'Λ τιἸ Ἰλ·λM οιεἸ 'ρχα ὃχBχ ς ξΛXν 'ρχα
 ζι0 μςλΞχ 'ςν·η ς ῥο0λἸν μλ τθ·Ἰ0 ḳ' οθςΘ 'λθ (Ην·χΣ) ἸM'ΛΕ' ς ο·Ἰ' τιἸ
 .ÈΕα 'ρἸ""δ ΛχΣχθ Ἰ'Εενλθ' ς Ἰ'Ιελθ' ς Ἰ'χθςΕθ' Ἰ""Σειθ'

(4) أغراض الشعر الجاهلي:

μλ μςη00 ς ο0ΙχΣδ φα ΛἸ·Π0' 'ρθς·ν0χ φ00' Ἰ·ἸςΥςλθ' φπ Ἰ'ΛήἸ'
 ἸΛςûλ' ὃλ0 σΛΘ' Ἰ'Λή' Ἀν·B τθ' ΛἸ·Π0' οχθ' φλλχ υKθ' φΞχ'Λθ' ἸΛίθ'
 . ἸΛίθ' 'Kρθ Ἡλρλ

:φ0·χ 'λ φιπ·Bθ' ΛΣἸ0' Kνλ ἸαΛἸ φ00' Ἰ'ΛήἸ' ξKπ μλα

1/ الوصف:

ο0ΙχΣδ Ἰ·χ ΛἸ·Π0' μ·ηα ῃΗχιπ·Bθ' ΕΙχΣειθ' φα φΞ·ΞἸ' ἸΛίθ' ὃλχ μ·η
 ἸχΞûΕ ἸβΣ ς 'ρΞβν Η·ς·Ελθ' û Σχ κΩ ῃΗιΕ'Λθ' Η·ς·Ελθ' Λ·χΙ ς ὃÈΦἸ' û Σς·
 ο0ιΕΛ Ἰ·νΩ' οεΛΦ φα ο· Λλχ 'λ ΛἸ·Π0' û Σχ ζθKη ς ῃ·ρχθ' γςΠ0χ ς ἸχςνἸλ ς'
 φûα μχα·û Σςθ' ΛρûΠ' ς ῃΗûἸχ·Φιθ ἸβΣ ς υ' ῃΛΦλ ς Ἰ·λ ς ΛBΠ ς Λρν μλ
 τθ' ΩB'Λ οιδ' ώ' ΛἸΠ0'":ὃ·δ 'λΙνἸ γχΠΛ μ·' Ἀ·Σ' ς ῃNχειθ' ἸςΛλ' Ἡχιπ·Bθ'
 οχἸ ὃλ0Πλ ς οχ·Π0ιθ ἈΞ·νλ ςπ ς ῃο""Σει0Ξ' ς ξΛΣΕ τθ' ὃχ·Ξ ώ ς ῃû Σςθ'
 .¹¹οα·ἸΥ' φα φ0·χ 'λ ἸΛχ0η ονηθ ς ῃο· Nχθ ς

μ' ς ῃΗûεχεΕθ' μἸ Λ·Θ' û Σςθ' 'Kπ μ' οχ·Π00' ς û Σςθ' μχ· γΛβθ' ς
 .¹²ὃχλ0 ς M·Bλ οχ·Π00' ζθK

¹⁰ البيان و التبيين تأليف أبي عثمان عمرو بن بحر الجاحظ - تحقيق و شرح عبد السلام محمد هارون - دار الجليل - دار الفكر للطباعة و النشر ج2 ص9.

¹¹ في تضاعيفه: في أثنائه.

¹² العمدة في محاسن الشعر و آدابه و نقده - أبو العلى الحسن بن رشيق القيرواني الأزدي - تحقيق محمد محي الدين عبد الحميد - دار الجليل - بيروت - لبنان ج2 ص287.

2/ الحماسة:

Τ ῥν0Ξ' ς ũÈΞĩ' ς' Nβνθ̣· ΛΘβθ' ς ΖΛΰλθ' ũ Σ ς μİ ΕΛ̣·İ φπ ς
.IBλθ' ς Λ Σ νθ̣· κλũθ

3/ الغزل:

ΕΛλθ̣· φιπ̣Βθ' ŷMí0 Ιδ ς βΛỊ̇Πθ' Τ̣χν'IBς ς ũΦ'ςİ μİ Λχ·Ÿ0 ςπ ς
ξΛûχίχ ς φεχεΕθ' ῥλΞ' Τ̣βΘ' τθ' λν̣χΕ̣ İλŸχ μ̣η ονηθ ς βλχςνŸλ ς λχΞΕ ὠΜή
Ωûνλχα Ηû·ς·Ελθ' οûνİ ABEḐ ὦ τ0Ε Ζθκ ς Ηβι0Θλ Τ̣χνηλ ς' σΛΘ' Τ̣λΞ̣·
.ῥB'ςM

Τ'ΛςΕθ' ΗŸΞ'ςθ' μςχŸθ' ΑΕ̣̣ Ζθκη ς βΗ'ι0λλθ' ΗλΘΥθ' ΕΛλθ' φιπ̣Βθ' ΑΕ̣̣ Ιδ ς
.ŷ*λBθ̣· ŷE0η0 φ0θ'

4/ الفخر:

ῶς̣ οûλςε· ΛΘ0βχ ΛỊ̇Πθ' μ̣η ς βΗχι·εθ' Ε̣χΕθ' ς Ηχ· Σ Ÿθ' ị̄0ν μλ ςπ ς
ΠûŸθ' ΕΛûḐη ς ŷ Σ ĩ' ũΛΠ βΗχιπ̣Βθ' φα ΛΘβθ' Τ̣λςελ Τν̣ηα βλχν̣Ḑ οΞβν· ς
.κΛηθ' ς ΗỊ̇ΒΠθ' ς

5/ المدح:

Ηûχιπ̣Βθ' φα ΓΙλθ̣α β̣ρ· μςΛΘ0βχ φ0θ' κΛ̣ηλθ̣· μςΕΙλχ μςχιπ̣Βθ' μ̣η
Λλ' Ινİ σΛν ᾠη ΗχΙ̣·θ' ŷπ̣̣ τιİ Αίίχ β̣Α̣Βİó' ς ΛηΠιθ λΕΙλ :μχİςν μ̣η
σΛν ᾠη ΛΥΕθ' ŷπ̣̣ τιİ Αίίχ ΑΞη0ιθ λΕΙλ κḐ τλιΞ φ̣· μ· ΛχπM ς Nχεθ'
.13τΠİ ĩ' ς Ηί̣·νθ' Ινİ

6/ الرثاء:

μχχιπ̣ûBθ' ΙûBν Ζθκθ ς βΤχλιθ ΔχΙλ μİ ΕΛ̣·İ ςπ ΗεχεΕθ' φα Τ̣ḐΛθ' ς
ς βΓ'ςûνθ' Τ̣ḐΛθ̣· ŷ Σ 0χ ς βμςΕΙλχ ς β̣ρ· μςΛΘ0βχ 'ςν̣η φ0θ' ỵ̂ Σ Θθ̣· μςḐΛχ
ΩûΦδ Ιδ Γ'ςνθ' 'Κπ μ̣' ςΙ·χ ς βΤχλθ' τιİ Τ̣Ξνθ' ο· Γςν0 Τν̣η υΚθ' ΛŸΠθ' ςπ
Nχûθ" :κρθ̣Ḑλ̣ φα ŷχεα βΗαΛΕ ς ΗỊ̇ν Σ ς λνα Δ· Σ̣̣ τ0Ε κΙε0θ' μλ λΙχŸ· λ̣ΦςΠ
."ΕΛΒ̣0Ξλθ̣η τηḐθ' ΗΕ̣̣νθ'

7/ الهجاء:

κΩ ϐΛΩηϊ΄ ϑ ΛρΠϊ΄ ϑπ ϑ ϐζχι·δ Τ΄Βπ :μχιΐϑν μ΄η Ιεα ϐΓΙλθ΄ ΙΥ ϑπ ϑ
ϐΗûλλκκθ΄ Τ΄βΣθ΄ ÿÈΕ°· ΕΙχλΕθ΄ Τ΄βΣθ ζΐΜν μ΄ηα ϐÿδϊ΄ τιΐ ζχΣΘΠ Τ΄Βπ
ϑûΒρχ μ΄η φιπ΄Βθ΄ μ΄ ΛΧνθ΄ Τβιχ “λλ μηθ ϑ ϐΗιχ·εθ΄ ΙΙΐ Ηιδ ϑ ÿΘ·θ΄ ϑ μ·Βθ΄η
.Ηχίϐθ΄ ΗχλΞΒθ΄ Αϑχÿθ΄· Αρχ κθ ϑ Ηχίϐθ΄ ΗχΞβνθ΄ Αϑχÿθ΄·

المبحث الأول

أثر البيئة العربية في ساكنيها و تحديد دورها في نشوء قيمة المروءة

"ρπ" "π"λΞ Ιδ ς p¹⁴χΞτ μλ φ·Λίθ' φ·ςνΒθ' τΜΒθ' 'ΑΛΥθ' ΕΛχΜΒ ὕίΠΟ
 φρα β'ρχδΛΠ ς 'ρχ·Λή ς 'ρχ·ςνΒ φα 'Ι·ρΒ 'ΥΕΩ μλ 'ρ· ΛςΙχ 'τ'λθ' μ'ι ΕΛχΜΒ
 μ'ûλ "πΙûΕΟ .ΗΕ'Ξλθ' φα 'ρχπ'ΥΟ ΕΛχΜΒ ο·Π Τ Λ'ι' φα Νχθ ς βΕΛχΜΒ ο·Π
 'ΑςûνΒθ' μ'ûλ ς βμ'ûλ'Ι ΛΕ· ς ΝΛ'α ΑχΙΘ γΛΠθ' μλ ς βκ'Πθ' ΗχΙ· 'ÿ'λΠθ'
 .¹⁵ΛΛΕ'ι' ΛΕ·θ' 'ΑΛίθ' μλ ς υΙνρθ' ΦχΕλθ'
 Ηûχ·ΛΥθ' :φûπ ¹⁶κ'Ξδ' ΗΩΕΩ τθ' μ'λςΛθ' ς μ'νςχθ' ςχα'ΛίΒ 'ρλΞδ Ιδ ς
 ΙΕ·ûθ' ὕûΟΕΟ φ0θ' ΗχΛΒΕθ' Ηχ·ΛΥθ' ς β'ρ·ςνΒ ς ΕΛχΜΒθ' ΦΞς ὕίΠΟ ς ΕΙχΥΞθ'
 φûπ ς Ηχς'ΛΕ Σ ûθ' Ηχ·ΛΥθ' ς β'τ'νχΞ ΕΛχΜΒ ο·Π ς Φ·ν'ι' 'ρχα μηΞχ μ'η φ0θ'
 .κ'Πθ' ς γ'ΛΥθ' μχ· Ηι Σ 'βθ' 'ΗΥΞ'ςθ' ΗχΙ·θ' κΥΟ
 ΙûΒν ς Μ'ûΒΕθ' ς Ηûλ'ρ0 φπ :¹⁷κ'Ξδ' ΗΞΛΘ τθ' 'πςλΞεα 'ΑΛΥθ' 'λ'
 .μλχθ' ς Τ ςΛΥθ' ς
 ΛΙûΕν0 φûπ .Ε'ΛΞûθ' ὕ·Β ς ΛΛΕ'ι' ΛΕ·θ' μχ· φιΕ'Ξθ' ὕρΞθ' φρα Ηλ'ρ0 'λ'
 ΗεχλΥθ' ΗχΙς'ι' μλ ὕχιδ Λχή ΙΙ' 'ρΥΦεχ ς 'ΑΛίθ' τθ' γΛΠθ' μλ 'ΙχΙΠ 'Λ'ΙΕν'
 .πΛ'ΙΕν' ΕΙΠθ 'Εχιδ ω' Η'Ι'ΛΜθ' φα 'ρπ'χλ μλ Ι'β0Ξχ ω φ0θ'
 'ûρν'ι Μ'ûΒΕθ' κûΞ' 'ΑΛΥθ' 'ρχ'Ι γιΦ' φ0θ' Ε'ΛΞθ' ὕ·Β φν'0θ' κΞεθ' ς
 γΞûν τûι'Ι Ηι Σ0λ ὕ·Β φπ ς ΗΥβ0Λλθ' ΙΒν Η·Υπ ς Φ·ρθ' Λςίθ' μχ· ΜΒΕΟ
 .κ'Πθ' τθ' μλχθ' τ Σδ' μλ ΙΕ'ς
 p¹⁸κΙδ φβθ' τθ' 'ρ'Ι'β0Λ' ὕ Σχ ς ΗΥΞ'ς ΗΕ'Ξλ ὕίΠΟ :ΙΒν 'Υθ'0θ' κΞεθ' ς
 'ΙûΒν μχλΞûδ τθ' κΞεν0 ς βγΛΠθ' τθ' 'ΑΛίθ' μλ 'χΒχΛΙΟ 'Λ'ΙΕν' ΛΙΕν0 φπ ς

¹⁴ المفصل في تاريخ العرب قبل الإسلام - تأليف د. جواد علي - بيروت 1969م ج1 ص86. انظر تاريخ العرب المطول لفيليب حتى ج1 ص15.

¹⁵ فجر الإسلام - أحمد أمين - ط4 1987م - مكتبة النهضة المصرية ص7.

¹⁶ مقدمة القصيدة العربية في الشعر الجاهلي - تأليف د. حسين عطوان - الناشر دار المعارف بمصر 1970م ص24.

¹⁷ تاريخ العرب قبل الإسلام - جواد علي ج1 ص25.

¹⁸ مقدمة القصيدة العربي في الشعر الجاهلي ص27.

.γ'Λûÿθ' τûθς 'λ φπς Ηια'Ξθ' ΖΙΒνς ϐΜ'ΒΕθ'ς Ηλ'ρ0 τθς 'λ φπς Ηχθ'ÿθ'
 σΛεθ'. ~ι0λ0α Ηλ'λχθ' 'λ'. μχΛΕ·θ'ς Ηλ'λχθ' ÿλΠ0ς ΤςΛÿθ':Ω·Λθ' κΞεθ'ς
 ϑ ΗûΕςβνλς ϐ'ρ0ΛûΥ'Ε Τûν'ης ΛΒΕ 'π'Λδ μλς ϐΗβχνΕςν· 'ρ· ÿΜν φ0θ'
 υΙ'ςς ΗûβχνΕ υΙ'ςςûπς ΤΛÿθ' 'ρ0χΙς' ΛρΠ'ς Τ'Λ·ής ϐΗαςÿθ'ς ϐΕΛ·ς
 .¹⁹μ'Λδ

ϐμ'λĪς ΕΛΣ·θ' μχ· Ινρθ' ΛΕ· ÿΕ'Ξ τιĪ ΙĒ·θ Ωλ'Β κΞ'α μχΛΕ·θ' 'λ'ς
 μψ' ÿλΠ0 φπς ϐΗχιπ'Βθ' φα Νχεθ' Ι·Ī Ηιχ·δ 'ρ· ΤθΜν Ιδς ϐξ'χλς μςχĪ 'ρχα
 .μ'λĪς ΛΦδς Τ'ΞΕΟ'ςς Τχςηθ'

ϐΑςûνΒθ' ÿûη τιĪ γιΦχα μλχθ'ςπς ²⁰ΕΛχΜΒθ' μλ Νλ'Θθ' κΞεθ' 'λ'
 Ηûχ·Λίθ' Ηχ·ςνΒθ' Ηχς'Μθ' τιĪ γιΦχ Ιδς ϐΛĒΠθ'ς ΕΛρλςς Τςλ ΛΥΕ ÿλΠχα
 Ηûλ'ρ0ςûπς γχΥ ÿΕ'Ξ :Ηχÿχ·Φ κ'Ξδ' Η0Ē0 τθ' μλχθ' κΞεν0ς ϐΕΛχΜΒθ' μλ
 κΞûεθ'ς γΛΠûθ' ΑςΣ ΛΙΕν0 ÿ'·Βθ' μλ ÿΞĒΞ φν'0θ' κΞεθ'ς Η·ΣΘθ' μλχθ'
 φν'Ιûλρθ' 'ρβΣς Ιδς ϐΕΛχΜΒθ' κ'Ξδ' ΑΣΘ' μλχθ' μ' τιĪ ΛχΞĪ τλΞχ 'Υθ'0θ'
 .²¹ρĪςΛΜςς 'πΛ'λ0ςς 'πΛ'ΒΠ' ΕΛ0ηθ Τ'ΛΥΘθ' μλχθ' 'ρν·

ÿ'ûλλςς ϐΤ'ΙΛûΒ ΤΛ' 'ρβΣûν μ' ÿ· Τ'ΛΕΣ 'ρ0ιλΒ φα ΕΛχΜΒθ'ςς
 μ' μûλ Τ'λιÿθ' ξΛΛεχ 'λθ ΖθΚ· ΩΥΘ0 'ρν'ηςς ϐΤ'λ ώςς 'ρχα ΑΠĪ ώςς ϐΤ'ΛβΣ
 φ0θ' Ηι'ρθ' Τ'χλθθ' μĪ ϐΤ'λθ' τθ' Λε0β0 'ρν' φπ υΛ'ΕΣθ' φα ΗχΞ'ΞĪ' ΕΙĪ'εθ'
 τιĪ ΦεΞ0 Λ'ΦλĪ' μĪςς ϐΛ'ΦλĪ' ο· 'πΙαΛ0 'λ γςβ0 ΗνΞθ' κ'χ' Λ'Ιλ τιĪ Η·00
 ώ· ΛûΦλθ' μûλ 'ρ·χΣχ ώςς Τ'ςνΞ φΥλ0 Ιδ ÿ· κ'Χ0ν' Λχί·ςς ΖΛΙ'ν υΛ'ΕΣθ'
 μ' μûΧχ φû0θ' ΑςûνΒθ'ςς ΑΛίθ' φα Ηχι·Βθ' ΕΛχΜΒθ' γΦ'νλ τ0Εςς ϐΑχ·Πθ'
 Ζι0 'ρχα ÿ0λ00 ϐĪ'β0Λώ ϐΗ'Φ'ςθ' Ηχς'ΛΕΣθ'ςς ΗχιρΞθ' γΦ'νλθ' μλ Λ·η' 'ρ·χΣν
 ÿû· ϐ²²ΕΙη'λ Λχήςς ΗλΧ0νλ Λχή 'πΛ'Φλ' μςη0 'Κ' ϐΓςΥς· ΗχΞ'ΞĪ' ΕΙĪ'εθ'
 .ÿΘ'Ιθ' τθ' Λ'ΦλĪ' ÿςΣςς μςΙ ÿςΕ0 'ρν'

¹⁹ صفة جزيرة العرب – الهمداني – أبو محمد الحسن بن يعقوب 334هـ - تحقيق محمد بن بليهد النجدي – طبع مطبعة السعادة بمصر 1953م ص162.
²⁰ مقدمة القصيدة العربي في الشعر الجاهلي ص29.
²¹ صفة جزيرة العرب ص51.
²² تاريخ العرب قبل الإسلام ج1 ص91 – 94.

κςλΞθ' Γ'χΛ IBν φα ΛΩη0 ς βΕΛ'ΛΕθ' ΙχΠΠ Λ'Ε ο0ιλΒ φα ΕΛχΜΒθ' Ζ'νλ
 ΔûχΛ "ûλ' β'·Σ ûθ' "ρνςλΞχ ς ΗχδΛΠθ' Γ'χΛθ' "ρΕ'χΛ ûΦθ' ς β'βχΣ 'Αρ0 φ0θ'
 .μ'ûχΕϊ' μûλ ΛχΩη φα ΩχεΣ τθ' ÿςΕ00 Κ' γΛΠθ' φα ΗΣ'Θ ς ΕΙΑ'·α ÿ'λΠθ'
 φûα ΗχλûΞςλθ' Γ'χΛθ' Λ'Φλ' ÿΦρ0 'ΥχΕ 'ΑςνΒθ' φα ώ' Ηιχιδ Ηλ'Ī Λ'Φλϊ' ς
 .²³Τ'0Π Ηχ·Λίθ' Γ'χΛθ' Λ'Φλ' ÿΦρ0 'ΥχΕ φ·Λίθ' ÿ'λΠθ' φα ώ' ς β'ûχΣθ'
 κûπ ς ςΙ· ς βμΙλθ' μ'ηΞ κπ ς ΛΥΕ :μχλΞδ τθ' Ηλ'Ī 'ΑΛÿθ' κΞενχ ς
 ΙûΒν φα ÿ'λΠθ' 'ΑΛĪ κπ ς ΛÿΠθ' 'Ιςχ· μλ μη'Ξλ φα ΗχΙ'·θ' φα μςλχεχ μχΚθ'
 Ηûχ·Λÿθ' μςλιη0χ ς ÿΕΛθ' ÿ'·εθ' ΗΠχĪ κπΛΩη' Οχÿχ β'λπΛς'Β "λ ς Μ'ΒΕθ' ς
 φα μςλχεχ μχΚθ' ΛΥΕθ' μλ κρ·ιή'α 'ΑςνΒθ' 'ΑΛĪ "λ' .μςχν'νΙÿθ' κπ ς ΗΣ'θ'Θθ'
 φπ ς Μ'ΒΕθ' Ηίθ ûθ'Θ0 Ηχλ'Ξ Ηίθ μςλιη0χ λλχΙδ 'ςν'η ς β'Ιςλ ΛΥΕ ς μλχθ'
 'ςν'ûη ς β'Η·Σ ûθ κûπΙÈ· μ' ς .μςχν'ΦΕεθ' κπ ς β'ΗχΠ·Εθ' Ηίθ·· ð'Σ0' ΛΩη'
 ΕΛΣ'Ī ΗλχΙδ ÿςΙ κρχα 'ΙΠνα βκρχΙĪ ΕΛ'ΥΕθ' 'Αίι0 ς Λ'Λε0Ξώ' Ε'χΕ μςΠχÿχ
 .²⁴μÈρη ς ·Ξ ς ΛχλΕ "πΛρΠ' ς ΛςΠτ ς ÿ·· Ζςιλ ς β'ΗνĪ'Λβθ'
 σΙλ τιĪ κρΘχΛ'0 ς ΕΛχΜΒθ' 'ΑΛĪ Ε'χΕ μĪ οχΙĪ ûΛ'ÿ0λθ' κχΞε0θ' 'Κρα
 τûθ' σΙ' "ûλλ ΕΛ'ΥûΕθ' ς 'Ι'ûΒριθ' ς Η'χ·θ' φα κραÈ0θ' τθ' ΩΒΛχ ÿ'χΒϊ'
 μχχν'νΙûÿθ' μχû· λληΕ0Ξûλ Τ'Ιûÿθ' Λ'Σ ûα β'ΗχΞ'χΞûθ' Δθ'Σλθ' φα ûÈ0θώ'
 .²⁵μχχν'ΦΕεθ' ς

²³ تاريخ الأدب العربي – شوقي ضيف – ط3 ص20.
²⁴ تاريخ التمدن الإسلامي – جورج زيدان – مكتبة دار الهلال المصرية ج1 ص35.
²⁵ فجر الإسلام – أحمد أمين ج14 ص7.

المبحث الثاني مكونات الأخلاق الجاهلية

□ الحياة الاجتماعية:

ῥχα Ι΄Ξ φι·εθ' κῶXvθ' μ' ΧΕΕχ ῬΗχιπῶBθ' φα Ἡχ·ΛΨθ' Ἡλῖ' ἩχΛῶ ῶΛεχ μλ
ῬΤ'ΛΕΣθ' ς ἩχΙ·θ' ς ἩχΛεθ' ς ἩνχΙλθ' φα ῥ0ῶΥλ0Bλ ὕÈ0Θ' τιῖ ῬῥχΙῖ Αῖή ς
φΞῶχΞθ' ἈΛΨθ' Ἰ0Π0 μλ κήΛθ' τιῖ μηθ ς .²⁶ἩλῖΠθ' ΕΙΕςθ· ῥΛςΨΠ ὕΨΥα
Ἡûλ' κρνλ ἸιΨB ῬΗίθ' ς Ἰ'ΙΨθ' ς ἩνῶχΙθ' Λῆαῶ φα ΕΙΕς κρνχ· ἸΦ·Λ ῬΛπῶXθ'
·²⁷ΕΙΕ'ς

κûθ ς ῬΗûιχ·εθ' ΕΛηα ὕςΕ ῥνλ Λχ·η ἈνῶB φα μχχιπῶBθ' ΕῶχΕ ἸΛσι·0 Ιεθ
ἩΕΛλθ' ὕ0λχ ἈςΙΞῖ' Ῥπ μῆ Ιεα ῬἈΛΨθ' Ἡλ' σΙθ ῖῖΙ· φι·εθ' κῶXvθ' Ψῶ·0' μηχ
·ῥ0ε·Ξ φ0θ' κλῖ' μλ Λχ0ηθ φΞῶχΞθ' ς φῖῖῶλ0Bῶ' κχXv0θ' ὕΕ'Λλ μλ τθςῖ'
φû0θ' Ἡûχῖῖῶλ0Bῶ' ς ἩχΞῶχΞûθ' ΕΙΕςθ' φπ ῥθ ὕχΛΨ0 ΦΞ·ῶ φα Ἡιχ·εθ' ς
·²⁸πΙ'Λαῶ ὕη ῥ0χ'Λ ἸΕ0 σςYv'

μςῶ0· ῬῖMB0χ ὦ Èη ὕηΠ0 ῥν' τνΨλ· ῬΗχῖῖῶλ0B' ς ἩχΞῶχΞ ΕΙΕς Ἡιχ·εθ' ς
μςιαῆ0λ κρα ῬΤ'ΛYθ' ς Ῥ'ΛΞθ' φα ῖΨλ μςηΛ0Πχ Ῥμςῶ0θ' ΙςΙΕ ΙΨ·ῶ τθ' ῥῶ·v·
·²⁹ῖλςΙXλ ς ῖλθῶX ξῶθ' κρνλ ΙΕ'ςθ' ΛΣvχ ῬῶῶE ὕη φα

κûπ ς ῶπῶ·v· :Ἰῶ·Φ ῶÈ0 μλ ὕθῶ0 φιπῶBθ' ΛΣΨθ' φα Ἡιχ·εθ' Ἰνῆ
ῶῖρεχδΛ κûπ ς ῬΙχ·Ψθ' ς Ῥῥλ'ςδ ς ῥἸῖῖ κπ ς ῬἈΞvθ' ς κΙθ' κρνχ· Φ·Λχ μχκθ'
Ῥῥῶῶ0ῖ κπ ς Ῥφθ'ςλθ' ς ῬΗΠ·Εθ' ἩΣῶΘ ς ΕΛςῶBλθ' Ἡχ·vBῖ' ΙÈ·θ' μλ ἈςΙBλθ'
Ῥκρ0ῶῶvB ς κπΛῶῶΛB ΕΛ0ηθ ῥνῖ κρ0ῖv ς κρῖῶ·δ κ0ΨιΘ υκθ' ῬῶῖιΘ' κρχα ὕΘΙχ ς
Ιûδ ς ῬκρῖῖῶῶBλ ς κρδ'ςΞ φα ἸῥΠῖ' ΝςῶΛ τιῖ Ωι0θ' Ῥπ μςvῖχ ῶςῆ ς
Ἡûιχ·εθ' φûα μΦς0θ' γΕ οûθ Δ·Σχ ζθκ· ς ῬξΛχΕ0α σΛΘῶ Ἡιχ·ε· ΩχΙ0θ' ΛχB0Ξχ

²⁶ الشعراء الصعاليك في العصر الجاهلي – تأليف د. يوسف خليل – ط2، دار المعارف بمصر 1966م ص87.

²⁷ تاريخ الأدب العربي – تأليف كارل بروكلمان ج1 ص42.

²⁸ مقدمة القصيدة العربية في الشعر الجاهلي ص31.

²⁹ فن المديح و تطوره في الشعر العربي – تأليف أحمد أبو حاقه – القاهرة – دار الشروق ط1 1964م ص18.

μûλ ς þ³⁰·ûρ^ˆ·ν· ÿωλ οιωλ ῥδςεΕ ΩχλΒ· Τ^ˆαςθ^ˆ ο·Β^ˆς μλ Δ·Σχ ἄλη þΕΙχΙΒθ^ˆ
 φûα κρpsûΒς τιİ μςΥλχ ῑςν^ˆη ς þΕΛςρΠλθ^ˆ ζχθ^ˆ·ÿΣθ^ˆ ἠβ^ˆ·Φ Τ^ˆÿιΘθ^ˆ Τώ^ˆπ
 ûΛûÿχ ἄλ ςΕν τιİ þκρ·Ι ς κρ0ΛχΞ γχΛΦθ^ˆ ΩΦδ ς Ἀρνθ^ˆ μςΚΘ0χα þΤ^ˆΛΕΣθ^ˆ
 ΕςΛûİ ÿωλ οχα ÿΥβθ ο0ιχ·δ φα ÿΧχ μ^ˆη μλλ κρνλ ς .υΛβνΠθ^ˆ ς ÎΛΠ Φ·0 μİ
 οû0ιχ·δ Τ^ˆΛεα ο0λχΘ τθ^ˆ ΩλΒχ μ^ˆη ον^ˆ ονİ Λω^ˆ ς þ^ˆΥ^ˆχα ÎλχΛη μ^ˆη ς þΙΛςθ^ˆ μ·
 ς οûνχ· ÎλΞ^ˆδ þ^ˆρχα μςς^ˆχ Λ^ˆ··ΧΕ κρθ ÎΚΘ0λ þ^ˆπ^ˆΥΛλ ς ῥχΜςÿλ ς Ν·İ
 .³¹ολν^ˆίλ κρνχ·

ἠιχ·εθ^ˆ Ι^ˆΛα^ˆ μ^ˆα ζθΚ Ιÿ· ἄ^ˆλ^ˆ þΕΚ^ˆΠ Ιώ^ˆΕ φα ῑΙΕχ μ^ˆη ἄλν^ˆ ΩιΘθ^ˆ ῑΚπ ς
 τûιİ κρΣΛΕ ξ^ˆΛİ κηΕ^ˆ μλ^ˆΥ0 ςπ ς þοεως^ˆ ς μλ^ˆΥ0θ^ˆ ΙΠ^ˆ μχνλ^ˆΥ0λ ῑςν^ˆη
 ḡûρÿλΒ0 ἠλιη ΛχΘ ÿÿθ þἠλχΛηθ^ˆ ÿÈΘθ^ˆ μλ ΗİςλΒλ οθςΕ Ινςη0 Ιδ ς ûΛΠθ^ˆ
 Λ^ˆΒθ^ˆ ἠχ^ˆΛΕ ς Τ^ˆαςθ^ˆ ς κΛηθ^ˆ ς κιΕθ^ˆ :ÿωλ þκρ·δ^ˆνλ κΥ0 φ00^ˆ ΕΤςΛλθ^ˆ ἠλιη φπ
 .³²Τ^ˆΛςÿθ^ˆ μİ Τ ίθ^ˆ ς κχ^ˆιθ^ˆ κ0Π μİ Τ Ἀİό^ˆ ς ΛΙΣθ^ˆ ἠÿΞ ς

ἈΛÿθ^ˆûα þξ^ˆςûΞ μλ Λωῑ ῥ· ûΛÿχ ΕΙ^ˆİ ἈςÿΠθ^ˆ μλ ἈÿΠ ÿῑθ μ^ˆη ῑΚ^ˆ
 τθ^ˆûῑ ἰεθ ς þκθ^ˆÿθ^ˆ φα ἈÿΠ υ^ˆ ῥ· ûΛÿχ ἄλλ Λωῑ þκΛηθ^ˆ ς ἠα^ˆ·χΥθ^ˆ· μςαΛÿχ
 κρθ^ˆûλİ^ˆ ΤΙῑ ς þÿωλιθ Î·ΛΥλ ῑςΕ·Σ^ˆ τ0Ε ûῑθ^ˆ ἠΦΞ· ς ΙςΒθ^ˆ φα κρνλ κςδ
 κΛûπ οιωλ ς þξΛηΚ ÿρΒχ φ·Λİ μλ ἄλ ς Ιχÿ·· φ^ˆ··Φθ^ˆ κ0^ˆΕ ἄλ ς þΛχΦ^ˆΞ^ˆ ῥν^ˆη
 οΞûβν· ΙςûΒχ οiÿΒ Îί·λ κΛηθ^ˆ ο· έι· υΚ0^ˆ υΙ^ˆ·χό^ˆ ἠλ^ˆλ μ· Ἀÿῑ ς μ^ˆνΞ μ·
 Ιûδ þκΛηθ^ˆ ἠιΣΘ γςβ0 κπΙνİ ἠιΣΘ μη0 κθ ς ³³ΕΜ^ˆβλθ^ˆ φα Τ^ˆλθ^ˆ· οεχαΛ Λω^ˆ·χθ
 þΦûΕεθ^ˆ μχνûΞ φα οι· Δ·Κχ μ^ˆη ἄλ ÎΛχῑη ς þἠχΞ^ˆεθ^ˆ Τ^ˆΛΕΣθ^ˆ Ε^ˆ·χΕ κρχα ῥ00ÿ·
 κρÿαΙû0 ς^ˆ οû· μςûθΜνχ μχΚθ^ˆ ον^ˆβχΥθ μχÿθ^ˆ ΛχΛδ ῥΕ·Κχ ἄλη ο0ΛχΠİ ῥλÿΦχ
 ÿ^ˆ·û·Βθ^ˆ ς μ^ˆ·û·ῑηθ^ˆ τιİ Èχθ Λ^ˆ·νθ^ˆ μςΙδςχ ῑςν^ˆη κρν^ˆ κρwnΞ μλ ς þοχθ^ˆ Τ^ˆΛΕΣθ^ˆ
 ξΚûρ· ΛûΘβθ^ˆ κπΛÿûΠ φα ΛςΙχ ς þφα^ˆ·χβθ^ˆ φα μςθ^ˆ·Υθ^ˆ ς μςρ^ˆ··0θ^ˆ κρχθ^ˆ υΙ0ρχθ

³⁰ تاریخ الأدب العربي – شوقي ضيف – ط3 ص67.

³¹ كتاب الأغاني – علي بن الحسن بن محمد الأصفهاني – تحقيق عبد السلام أحمد فراج – دار الثقافة بيروت 1955م ج3 ص78.

³² تاريخ الأدب العربي – شوقي ضيف ص67.

³³ فن المديح – أحمد أبو حاقّة ص22.

ῃμχΕ''Λûθ' ς μχΙ'ûíθ' ΕΛΩη μλ ΤΙςΥΘ "λθ κραςχΥ Δ·ν0 ώ κρ·Èη μ' ς μ'Λχνθ'
:34 Ρ ςΕϊ' μ· ðςİ ÿςεχ

35* πΛς0ûΕ ς ἠûλἰX ἰû··· ὕûχθ' μûλ
36* ῡπΛςεἰ ἠûρῡ μç φûεÈη ἰΛῡBM
37* πΛχΥ0Εûḡ μûλ Λἰûεθ' φα'ûĭ ἰΛ 'Κ'
38* ῡπΛςMḡ κç ΛςΛῡελθ' ΕςΛῡβθ' υΚῡθ
39* πΛχΠûûἰ Γώ μ'Λûûχθ' ἰûûλθç 'Κç
40* ῡûπΛχεἰ μ'νῖῡûθ' γ'Κ "ῡûρν·θ·è

óûûφςΙ ς ἡ'ςûûεθ' τΠûûθḡ Δ·ῡΕûûλς
"ῡρè σἰῡπ' "ῡλἠ υΛ"ῡν ῡῡἰ ἰῡḡἠ
φῡθελθ μῡἰ φῡῡΞ' ς φνχῡῡῡ Èῡἠ
"ûûρῡḡ ὕ'Mûûῡ ώ υΛἰûûδ μç σἈûûῡ
"ûûρῡςΙ ῡῡῡûûθ' ὕûûḡβḡ ώ ἔMἈûû·ḡ
"ûρλῡἰ ἰûῡ κûἰ κûῡ ΣΙ ûΕ'Λ ὕςΠûθ' 'Κ'

Τûας' ς οû· φας' κπΙΕ' Ιĭς 'Κ°α ῡ Τ'αςθ' μςΛΙεχ "λη ἔ'χΠ μςΛΙεχ ώ 'ςν'η ς
ξςûΦĭ' ς κρ· Λ'Β0Ξ' onἰ Λ'Βθ' ἡχ'λΕ· 'ςΙ'Π' κΩ μλ ς ῡ Ιĭ ς "λ· ο0ιχ·δ οŸλ
"ρ··Ξ· 'ςΞ'δ "λρλ "ρνςΥενχ Èα ὕÈΕἰ' μςλXŸχ ζθΚ κριŸΒ ς ξΛΣνχ μ' ἰρĭ
κûρα "ûρ· 'ςΕΙûλ0 ώ' ἡλ'Ληθ' ς ΕMŸθ' φνŸλ Ιη'0 ΗιΘ ζ'νπ Nχθ ς ἈςΛΕ μλ
ς ἈΛΕ ὕπ' κπ ς κχΥθ' μςι·εχ ὕχη ς ῡ κχΥθ' Τ·· ς ὕςριλθ' ἡσ'ή· μςΕΙ0λχ
:41 Nλι0λθ' ὕςεχ ς .ΙÈΒ

42 ἰûûΒἰ' ἡἰûῡῡλθ' ς ἡλûḡḡḡ ἈûûΕθ' ς
43 ἰûûθςθ' ς ὕûûπἰ' Ἀûûḡἰ :μῡKἰ' ώ'
44 ἰûûΕç ῡûἡ φûḡḡḡ Èûḡḡ ἈΠûḡḡ 'Κ ς

οûûαΔḡḡ ὕûûπḡḡ Ἀ"ûûḡḡ μ'ςûûρθ' μç
òûûè ἰ'Λûûḡ ὕῡῡḡθ τûûḡḡ κχûûεḡ ώ ς
òûû0λḡè ὕςûûḡḡ ὕῡῡḡθ τûûĭ 'Κûἡπ

34 المفضليات – تأليف المفضل الضبي – بيروت – مطبعة الإباء 1320هـ ط2 ص347.
35 مستنبج: من ينبج حتى ترد عليه الكلاب، فيعرف أن حياً قريباً منه، الغواء: الفلاة الخالية من الأرض.
36 يهر: ينبج نبجاً خفيفاً، العقور: العاض.
37 عافي القدر: مستعيرها (كانوا في الجذب إذا استعار أحدهم قدراً رد فيها شيئاً من الطبخ)
38 دو الفروة: السائل، المقرور: الذي اشتد به البرد.
39 بشيرها: ضوئها، مبرزة: ظاهرة بارزة يعني النار.
40 الشول: الإبل العظيمة التي لا تحلب، راحت: رجعت من المرعى.
41 شعراء النصرانية قبل الإسلام – تأليف الأب لويس شيخو اليسوعي – دار المشرق بيروت لبنان ط2 ص344.
42 يعرفه: أي يصبر له، الرسالة: الناقة الذلول، الأجد: الموثقة.
43 العير: الحمار
44 يعني العير: (الرمة) القطعة من الحبل البالي.

ς σΛû·ηθ' ΈςΞθ' "λρα ÞκχΥθ' ς μ'ςριθ κπΛ"ην' ÿðλ Ḳ'χΠ μςΛηνηκ' ώ κρα
 μûĬ Ψ"αΙûθ' ΩχΦ0Ξ0 Ιÿ0 κια 'ΙΕχ·0Ξ' Ηιχ·εθ' μ' ς ÿκθ' μ'χñÿχ Κ' τλΧÿθ' Η·ωλθ'
 .⁴⁵ρ0λ'Λη

κρ·ςΛΕ κηΕ· ÞΗΘΜνλ "ρδςα Νχθ' ΗΘΜνλ κπΙνĬ ΗχΞςΛβθ' ς ΗĬ"ΒΠιθ μ'η ς
 σςδ' φα Ḳ'ÿχλΒ ÿ' Σ Θθ' ξΚπ μςωλχ κρ0Ι"Ξ μ'η ς .Λ0β0 ώ ς τν0 ώ φ00' ΕΛ'"Ιθ'
 Μς"ûΒ0 κ'ηΕ κρνχ· μλ Λρ0Π' Ιδ ς ÞΗίθ· ΗληΕ ς ΗηνΕ "ρχθ' μχβχΥλ Þ"πΛςΣ
 ΨΜûβ0 'Ιν'η ς ÞφβχΣ μ· κωη' ς 'ΑΛΧθ' μ· Λλ·Ĭ ÿðλ ⁴⁵κρί"·δ ΙςΙΕ κρ0χÿλθ'
 ÞκρΘςχûΠ ς κρι"·δ ΕΛ'"Ι φα "ριΕ 'ΑÿΣχ φ00' ΕΛχ·ηθ' "ρ0"αÈΘ φα ÿ'"·εθ' κργθ'
 .⁴⁶μχα'Λÿθ' ς Ηνρηθ' τθ' "ρχα μςĬΜβχ Ιδ ς

"ûρθ μ'η ÞΗλχλΚθ' ÿ' Σ Θθ' Τ ÿ· κρχα 'ΙΠβ0 ÞΗλχΛηθ' 'Ι"β Σθ' ξΚπ 'Αν"Β·
 Þÿ'Ξνθ' ΗΕ"·0Ξ' ς Λ"λεθ' 'Αÿθ ς ΛλΘθ' 'ΑΛΠ ÿðλ ζθΚ Þκρ0"ÿλ0Βλ φα ~χΞ Λχð0
 ς' Λ"ûλεθ' 'Αûÿθ ο· Ι·0Ξ' μλ Η Σ"Θ ÞΛΞĭ' μλ ΙχΙÿθ' Ψ'χΥ τθ' ζθΚ σĬ' Ιδ ς
 .ΛΞχλθ'

'Ι ûν'η ς ÞΕ'χΕθ' μς"Π φα ÿΒΛθ' ζΛ"Π0 'Ιν'η Ιεα Ηχιπ"Βθ' φα Ε'Λλθ' "λ'
 Ε'χΕθ' ΗιΕΛ φα οÿλ ûςδςθ' ς ÿΒΛθ' ΕĬ"Ξλ ÿχ·Ξ φα ÿ"λĬĭ' μλ Λχðηθ· κςε0
 .ΗχΠ"λθ' 'ΑιΕ0 ς ÿ"λθ' 'ΑιΒ0 ς ΑΦ0Ε0 'Ιν'η 'ΥχΕ ÞΗχνΥλθ'
 'ΙΦΕν' ζθΚθ κρ0"χΕ Ν"Ξ' 'ΑΛΕθ' 'Ιν'η ς Þ'ΑςΛΕθ' φα οÿλ ζΛ0Π0 'Ιν'η
 ÿ"ûλθ' ζûι0λ0 'Ιν'ηα ÞΗχΛΕθ' μλ ΦΞε· Ω0λ00 'Ιν'η "ρνηθ ς Þο0θΜνλ μĬ "ρ0θΜνλ
 ÿ'ςλ' φα κιΞ ς οχιĬ ζ' φιΣ ÿςΞΛθ' Λ"Β0' ΗΣδ ς Þÿ"Π0 "λη οχα ûΛΣ00 ς
 .⁴⁷ΕΛςρΠλ μχνλ'λθ' κ' ΗΒχΙΘ ΕΙχΞθ'

μûĬ οûχα ÿûε0 ώ κχΧĬ μ"Π ḲλςλĬ Ε'Λλιθ μ'η Ιεα ΛÿΠθ' ΗχΕ"ν μλ "λ'
 κχΙûδ ΛÿΠ ΨςλΒλ ς ΦΘ 'Α"0η φα Ḳÿλθ ονλ ΙΒς ḲÿΠ Ηβχβÿθ' τιχθ ς ⁴⁸ÿΒΛθ'
 :⁴⁹γ'Λχθ' ΨΙς0 "ρθςδ "ρνλα

⁴⁵ كتاب المحبر – أبو جعفر محمد بن حبيب – اعتنت بتصحيحه د. أليزة ليختن شتيتشر – منشورات المكتب التجاري للطباعة و النشر و التوزيع بيروت – ص132.
⁴⁶ تاريخ الأدب العربي – شوقي ضيف ص70.
⁴⁷ نفس المصدر ط2 ص75.
⁴⁸ تاريخ العرب – د. فيليب حتى ج1 ص37.
⁴⁹ شعراء النصرانية قبل الإسلام ص148.

Ωϕ'ûêéθ' 'Kûûπ Iûûññ ÿ'ûû Σς 'ûûνññ
 Ωûλ'çρθ' ΨςΛIûθ' 'Tχûñ μûλ ζûñςβB
 Ωλ'Iûûλθ'ê ÈΛEûûE φûûññ IÀςΣ ûûñ

ΩûûB'Λé Nχûûññ ÌI'M 'ûûññ IςMûûññ
 ÌûûYûûλ Ψ'Iςûûθ' ð'Λϕ'ûûé ðûûñññς
 σΛûñ 'ûññ Ψ'Σ ûñ ÌI'ûñ Σ φûΛB'ûñ ð

T'ûB 'ûλIα ðΛ'ûûθ' ς Hιχ·ειθ ÆAΣYû ðHχιπ'Βθ' φα HχI'λOΒώ' κρO'χE φπ ξKπ
 ξKπ (ις)τθ'Yû ÿ'δ ðHλ'ï' ÈΛηα 'ριEλ ÿEχ ς Hιχ·εθ' μ'Π μλ ðY'Yχ Kθ' κÈΞO'
 TûBΛθ' Èλ'λ'λ'χθ κθ'ññ (ς):τθ'Yû οθςδ ς ð⁵⁰(μςεO'α κθ'λ'λ' 'νς ς ÈÈ'ς Èλ'λ' κηOλ'λ'
 .⁵¹(ðN'νñ

: Hχειθ' E'χEθ' 'λ'

Iûδ ς ðφιπ'Βθ' ΩλOΒλθ' φα 'ΑΛYθ' μχ· IςΞO HY'χαΛ Hχειθ κχδ ζθ'νπ T'ν'η
 Hχ'λE ς ðT'·O' ς ðH'I'ΒΠθ' φα ÿΩλO φOθ' T'βΣθ' ξKπ μλ IχIYθ'· κπΛYΠ ÿβE
 ςûιθχ κρYλOΒλ μ' 'Kπ φνYχ ώ ς .κΛηθ' ς ðT'αςθ' ς ðHβYθ' ς ðΔλ'ΞOθ' ς ðΛ'Βθ'
 κûθ 'K' Hχ·'BχO' γÈθ'ï' μλ Iθ'ςO φOθ' ς ðκρνχ· τΠβO φOθ' HλχλKθ' γÈθ'ï' μλ
 Iδ H'I'ΒΠθ' μλ ς ðΛχK·Oθ' ς ð'ΛΞO' Aονχ Iδ κΛηθ' μλ .ÿ'TO'I' ς μ'MO'· ÿλEO
 .⁵²Hχ·ΣYθ' ς κIχθ' Aονχ ÈΛΣ'νλθ' μλ ς ΛςρOθ' ς Hδ'λEθ' IθςO

IûBλθ' τûθ' κριχ·Ξ κ'IδO' ς E'ΛBθ' ς ðτιI'ï' κριΩλ HχΞςΛβθ' T'ν'η Ieθ
 ÿKû· IûY· ς ðIñ onλ TΛλθ' IBχ ώ μ' ώ' ðυMθ Λ'Λβθ' ς Λ'I' μ·Bθ'α ðÈYθ' ς
 :⁵³ÿχβΦθ' μ· Λλ'I' ÿςεχ 'λñ ðΩΞςθ' φα 'λ τ Σδ'

⁵⁴ΛûβñB HûñεE φλ'ûEθ' Nλ'ûβθ' 'ûν
⁵⁵ΛρΠûλθ' Δχûνλθ' Λûñ κûρYλB τûññ
⁵⁶ΛεIûλ λûññ Èéûελ ΩûBΛ' :ññ Iññ ς
 Mñûññ ς ÌIûρB ÿûññ κûñ 'λ Tλλθ' τññ

φûûññ μM'ςûûπ 'ûûñññ Iûûλññ Iûûññ
 ξûΛûûññ φûûññ ÿςûûññ κûûññ Iûûδ ς
 ðûûññΛBM IΓ'ûûλûθ' Ωûûδς μûûλ λςM' 'K'
 HûûûûññMθ λ'Λûûûûβθ' ð' oûûûûñññ ς

⁵⁰ سورة المؤمنون، الآية (52).
⁵¹ سورة آل عمران، الآية (110).
⁵² قضايا الشعر الجاهلي - تأليف د. علي العتوم، ط1 - الناشر مكتبة الرسالة الحديثة - عمان ص377.
⁵³ المفضليات - القصيدة 106 - ص706.
⁵⁴ عليا هوازن: بنو سعد بن بكر، الحقيقة: ما يحق عليهم منعه من الجور و الاعتداء.
⁵⁵ المزنوق: حصانه، المنيع: قدح تكثر به القداح.
⁵⁶ ازور: مال

οὐ· σΓ' ςθ ς ΧΒΕΘΕ' ἄλ τιῖ κρνλ ΙΕ'ςθ' Ρ ΛΕχ ΡΤ'χαϝ 'Κπ τθ' κπ ς
 .⁵⁷Αδ'ςϣθ' ΓΙα' τθ' ζθΚ

ζιλ ΑΚνλθ' μ'η Ιεα ΕΛςρΠλ ΗΣδ Νχεθ' , Λλ' Ωλ φ'Φθ' τιϣλθ' ΗΣδ ς
 ΕΛλ Τ'Κ ζθΚη ςπ ἄλνχ· ς βοχ· ΛϞ ζ'ΛΙό τϣΞχ ςπ ς Νχεθ' ἄΛλ' γΕΕχ ΕΛχΕθ'
 τιϣλθ' μ'η Ιδ ς ΡΕςνῖ ονλ ξΚΘ' Ι'Λ' ς ο'Βιλ· ΑΚνλθ' κῖῖ ς Ρφιλϣλθ' τθ' ἂΒοθ' Κ'
 ὕ'ῡεα Ρονλ ξςϣνλ ς ονςΙ 'ςλ'εα Ρολςδ φα σΙ'ν ς ΡολχΛΕ Η·δ ον· οΙΘΙα ἱ'ῡῡή
 :⁵⁸οχιῖ κρχΙ'χ' ολςδ ς τιϣλιθ ΛηΠχ Νχεθ' ἄΛλ'

⁵⁹κ'λῡΠ μῡλ ΖΚ'ςῡῡθ' τῡῡῡ Ἰ ῡῡῡῡ τῡῡῡῡῡῡ τῡῡῡῡῡῡ Ἰ ῡῡῡῡῡῡ Κ' φῡῡῡῡῡ
 κ'Πῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ὡ ς Ἀῡῡῡῡῡῡῡ τῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ὧ'Λῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ

Ιῡδ ς μχϣαΙῡλθ' ς Τ'Λεβθ' ς Τ'ΡϣΥθ' μλ κρχθ' υςχ μλ μςΛχΒχ 'ςν'η ς
 Τηϣ μχλςιΧλ ϝ κρνχ· ς ἄρνχ· Πν ὕ ΕΘθ κπΛ'Πῖ κρΘῡιΘ Τ'Λή Τῶπ μςηχ
 φῖῖΛ ὡ ὕ'βΦ' Τ'ςΚ Τ'Εν ϝ Ρκρθ'ςλ' φα 'ς·χΣ' ΕΛχΠῡθ' μλ ὤ'ΒΛ ϝ ΡκρδςεΕ
 .κρθ

Τῡν'η Τ'Λδῖ' μχ· κΕ'Λοθ' ς Τ'χθςῖ' τιῖ κΙΕθ' ς ΤώΜθ' μῖ ΔβΣθ' ς
 .ΩλΟΒλθ' ζθΚ φα ΕΜΛ· Τ'λΞ

Ν'ῡνθ' ς ΡκπΛχβνθ ὡ Ν'νθ' ὕ θ'ο μςΙςχ μχΚθ' κ'Ληθ' Τ'βΣ μλ Δλ'Ξοθ'α
 Τ'ῡχ·ῖ' ξΚῡπ ΨΙ· ἄλ ς ΡκπΤ'ΦΘ' ον'ςΘό Λβοίχ κχΛηθ' ς Ρμς'ΦΘ κρῡ'·Φ·
 :τνϣλθ' 'Κπ φα φ'Φθ' κῡ'Εθ φ·ίῡθ' ΙΕ·θ' ϝ· ῡρχςΛχ

'Λκῡῡῡ ἡῡῡῡῡῡ μχῡῡῡῡῡ ἡῡῡῡῡῡῡ ἡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς
 'Λῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ κῖ ς ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς
 'Λῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς
 'Λῡῡῡῡ ὡῡῡῡΒ μῡλ μ'ῡη ῡῡλ ΚῡΘῡ' κῖ ς ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς
⁶⁰Λῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς
 ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ς

⁵⁷ قضايا الشعر الجاهلي ص379.
⁵⁸ كتاب المحبر لابن حبيب ص354.
⁵⁹ البواذخ: الشوامخ جمع باذخ، شمام: اسم جبل أي ذراه.
⁶⁰ كتاب ذيل الأمالي و النوادر – تأليف أبي علي إسماعيل بن القاسم البغدادي – مراجعه لجنة إحياء التراث العربي بدار الأفاق الجديد – دار الجيل بيروت – ج3 ص63

Iûεα þ*νMθ' ρνλ ϑ φωπ*Βθ' ΩλOBλθ' φα T*ε·ςλθ' Λ*Πον' μλ κήΛθ' τιİ ϑ
 .⁶¹Hþÿθ' φωπ ϑ Hv*Πθ' ΗιΣΘθ' ξKρθ EI*Yλ ΗιΣΘ· μςEIλOχ μςχιπ*Βθ' μ*η
 μûλ *ûρλςδ ÿ*ΣΘ· ΓIλOO I·ÿθ' μ· ΗαΛΦ IΘ' μ*þπ Iν· γνΛOθ' Iθ*δ
 :κρYÿ· φα *ρθ ΗχQΛΛ

ΛMûû ûBθ' Hûû ûϑ ϑ E'Iûû ûÿθ' Kûû ûΞ Kûû ûþ μχKûû ûθ' φλςûû ûδ μIûû ûÿþ ω
⁶²ΛMι' Iûû û ûδ*ÿλ μςûû û ûûÿΦθ' ϑ ζΛϑ û û ûûÿλ ÿϑ û û ûê μςθM*ϑ û û ûûθ'
 ΗΕχΕΠûθ' Ηû"χ·θ' ξKπ φα κρθ*ΣΘ κXİ' Iν*η κΛηθ' ΗιχYα μ' ΑχΛ ω ϑ
 Iδ Η"χ· φωπ ϑ .ÿενO ϑ ΗιΕΛ E*χE Ηλ*İ ριπ' χEχ φOθ' û'ΛΦι' EIİ*Oλθ' ΙΛ'ςλθ'
 φûOθ' ΗχE*εθ' ûςΛXθ' ξKπ ΑΞ· σΛO' ϑ ΗXEθ μχ· ζÈριθ *ρχα μ*Ξνó' T ΛÿOχ
 .o· ΦχEO

N*ûνθ· IûB Iδ ϑ EIA*·θ' T*OΠθ' φθ*χθ φα κπIvİ κΛηθ' μςηχ *λ τιE' ϑ
 φας þIA·θ' EIΠ μλ ΛχΛρθ' ΩχΦOΞO *λ τOE κρ·Èη IΛEBν' ϑ þû *þBθ' ϑ ΑIBθ'
 EςûİI oûχθ' N*νθ' EςİI ϑ κ*ÿΦθ' κρλ*ÿΦ· ΑΛÿθ' ΛOθβχ Η·ÿΣθ' ÿ'ςEι' ξKπ
 :ΗαΛΦ ÿςεχ þΗλ*İ

⁶³Λûû ûêÿχ *ûû ûfχα ΑIψ' σΛûû ûϑ τ ûûûþBθ' ϑİIûûf E*OΠûûλθ' φûûû μûûEf

*ρOλχδ φα γςþO Iδ φOθ' Ηα*χYθ' μΞE T*λÈİ σIE' ûχYθ· ΑχΕΛOθ' ϑ
 ϑ οβχYλ ûνη φα Ηνχν*λΦθ' ϑ ΗΕ'Λθ· ΛÿΠιχ K"νχE ûχYθ' μi þολ*ÿΦ' ϑ ξT'ςχ'
 þΛ*Qó' ΗιΣΘ þκΛηθ· ÿΣOχ *λλ ϑ .Α'ΑΠθ' ϑ κ*ÿΦθ' μλ οχιİ 'Λλ' μ'Λλ' *λπ
 Ψ*ûOλθ' μûλ o·χΣν· ΛOψ μ*Ξνó' ΔλΞχ μ' φνÿO ϑ þκ*νΞ EςAK ϑ oOλδ φωπ ÿ·
 .ξΛχή ϑ ÿ'Ì·ΑΠ ϑ ÿ'λΛ*ÿΦ
 υI*ûχó' Ηλ*λ μ· Αÿη Ηχιπ*Βθ' ΗχΛ*O φα Λ*Qó' ζθK· ûΛİ μλ ΛρΠ' ϑ
 'ςûiÿBa κπ*ûλ Iûþνα þμλχθ' ϑ Ηİ*Yδ ϑ ΛYλ ϑ Ηÿχ·Λ ΑηΛ φα Λα*Ξ υKθ'

⁶¹ قضايا الشعر الجاهلي ص380.

⁶² الأمالي ج1 ص154 - 155.

الجزر: جمع جزور و هي الناقة التي تذبح للضيفان، الأزر: جمع أزار.

⁶³ ديوان طرفة تحقيق د. علي الجندي ص79.

المشتاة: وقت الشتاء، الأدب: الداعي إلى المأدبة و هي الطعام، الجفلى: الدعوة العامة، ينتقر: يدعوا نفر و هي الدعوة الفردية.

ΦûΞ´δ μ· Λλνθ´ μλ ÿΒΛ ΛΧν Τ´λθ´ ´ςλΞΟδ´ ς ´ςθΜν ´λια þΕ´ΣΕ τιİ ονς·ΛΠχ
κûθ ς κςεθ´ ÿΕΛα "Δ·ΦΣχ υΛλνθ´ Ζ´Θ´ Φİ" :Αÿη ÿ´εα þΟΧΕ Αÿη ΚΘ´ Ιδ ς
Αûÿη ΙûρΒ ς þÿΥûχ´ ´ςλΞΟδ´ ´ςθΜν ´λια þΟΧΕ· υΛλνθ´ ΛϞ´ ονι Αÿη ΑΛΠχ
κια Τρνα "Τ´λθ´ μλ Ι·Λδ Ιδ Αÿη ´χ " :οθ ÿχεα þ Τςρνθ´ τιİ ΛΙεχ κια ΟΦÿθ´
:´64ςΛλİ μ· Ηλ´λ ξς· ÿ´δ ς þΤ´λα ΛχΦθ´ ς Ψ´·Ξθ´ μλ ÿ·ςϞ οχİ ´ςιία ΩΦΟΞχ

´ΙΛς ´ûûûλα İċΛς İζûûûñ Αûûûñή İΛ	þûİ ÿûχδ êûċ Αûñή Τ´ûλθ´ τûññ τûñς
´ΙΛûûñ ´ûûπΙςΒ´ν ´Κ´ Ğ´ûûλè ÌΛûûλθ	ĈûλΚ τûññ τēûēē òδςûē μûλ μ´ûη ´λ
´İûûûδς ΕΛûûûΕ ὦ´ Ηûûûñλθ´ ςΜ	òûē þûñđ êûċ Αûñή Ηûλ´λ μû·´ μûλ

ΙχΠûΟ φûΟθ´ Λ´ÿΠİ´ ΕΛΩη ς κΛηθ´· ΓΙλΟθ´ ΨςχΠ μ´ τιİ Ηχ·νΟθ´ ΛΙΒχ ς
ÿ· ΤÈΘ·θ´ ς ÿΘ·θ´ μλ ΩλΟΒλθ´ ´Κπ ςιΘ φνÿΟ ώ þφιπ´Βθ´ ΩλΟΒλθ´ φα Τ´λληθ´·
.´λπΙςΒς τιİ μχιχθΙ ΓΙλΟθ´ ΖθΚ ς ΕΙ´Πό´ ξΚπ μςηΟ Ιδ þΖθΚ μλ Νηÿθ´ τιİ
ÿ´λιθ μχβιολ ÌΙ´ςΒ´ ΛÿΠθ´ ´Κπ οιΩλχ ´λη ´ςνςηχ κθ Ηχιπ´Βθ´ φα ΑΛÿθ´ μ´)
ûÈûλθ´ κρνûλ μ´ûη ς þÿûχΘ·θ´ ς Ι´ςûΒθ´ κρνλ μ´η ´λν´ ς þοΟλ´Ληθ μχνχρλ
ΗþΦ´ÿθ´ ς ΗιχΥþθ´ υΛΙΜχ μλ κρνλ ς ÿ´λθ´ υΛΙΜχ μλ κρνλ μ´η ς þ Ρ χΛΕθ´ ς
ÿ´ûλθ´ ΛûχλϞ τθ´ ςİΙχ ΑΛÿθ´ Τÿ· μ´η Ιδ ς þ65(οιχΣΕΟ ς οÿλΒ ÿχ·Ξ φα
ÿûλςχ οχν· τΣς´ þΙÿΞθ´ φα οΟΛρΠ τιİ κΣ´İ μ· Νχδ ´Κρα þοχİ Ρ ΛΕθ´ ς
μι ΖθΚû· Αûχİ Ιδ ς þΟΧβΕ ς ÿ´λθ´ ΩλΒ· ´ςλΟρχ μ´ ο· κπ´Σς´ ´λ ΛΩη´ μ´ηα
.´66ÿΕχ·δ ξ´ΛΟ ς ΖθΚ ÿÿþΟ ώ φν´ρβΣİ´ ÿςεχ ´λη ΑΛÿθ´

⁶⁴ بلوغ الإرب بمعرفة أحوال العرب – محمود شكري الالويسى البغدادي – تحقيق محمد بهجت الأثري ط2 ج1 ص81 – 82
سوقة: عامة الناس، الناجود: إناء الخمر، عي به: أثقله، ذو المنية: جانب المنية.
⁶⁵ الأدب الجاهلي – تأليف طه حسين – دار المعارف – مصر 1962م – ص77.
⁶⁶ كتاب الأغاني ج12 ص15.

φûα οû· ΙχΠχ ς ΖιΞλθ' 'Κπ τθ' ςİIχ ΛςρΠλθ' φιπ'Βθ' Λİ'Πθ' Νλι0λθ' 'Κπ ς
:67οθςδ

İ'M λûûχİē İÈēûûθ' φûûâ ÄλûûY ς ξ'ûûİη μûûλ ΛΕûûχ' ÿ'ûûλθ' ΧûûβΕİ
İ'Ξûûβθ' τûûİİ λûûχ0ηθ' τûûİηά ω ς οûûûχά İûûûχΜχ ÿûûûχİθ' ΓÈûûûΣİ ς

Τûñ η' ûρν'α ÞΗηΛ· ΑΛÿθ' Ε'χΕ φα ÿ0λχ ΗιΥ'α οχειΘ κχδ μλ Λλ 'λ μ'η 'Κ' ς
ξΚûρ· φûνİ' ς 'ρθ'λΒ ξςΠ0 ς 'πςβ Σ Ληÿ0 Λ'Υς· μχΕθ' ς μχΕθ' μχ· Α'Π0
ΗûαΛ'ελ 'λχΞ ω ς κρ0'χΕ 'ρχİİ υςΦν0 Τν'η φ0θ' ΗλχλΚθ' ÿÈθθ' Ζİ0 Λ'Υςİ'
.68ΛλΘθ' ΕΛδ'ÿλ ς Þ'νΜθ'

ΑΛΥ' Ηÿ·Λ' κρχα İ'ςΜθ' μ'η Κ' ÞΖ'Κντ ΑΛÿθ' İνİ' ÎΛΠ0νλ 'νΜθ' μ'η Ιεα
.69ΛςΒβθ' ς 'νΜθ' μλ Ψ'ςν' 'ρη Ηχε·θ' ς ÞφλÈΞó' İ'ςΜθ'· οχ·Π ΑΛΥ 'ρνλ
ΞİûΒν ÞÿΕΥ'ς ÎΛχςΣ0 Ε'χΕθ' μλ Ψ'Φεθ' 'Κπ φιπ'Βθ' ΛÿΠθ' ΛςΣ Ιεθ ς
ÛςûΒ φα Τ'Ξνθ' τθ' ΝχΕθ' ,Λλ' Αχ·Ια ÞτΠİİ' ς ΗαΛΦ ς ΝχΕθ' ,Λλ' İνİ'
.70ξΛςΒα ς ξΛρÿ0 φιİ ÿİ0 φ0θ' Τ'χ·İ' ξΚπ τθ' ΛΧνν Εİ'Σδ φα ΛςηΚλ ÿχθ'

φθ'û0λ' ςûιρθ' μΕûİΕχ ω μč ς ÄIÄûİēη φθûûñč κςûûχθ' ΗΕ'ήΕûûİ \$IûûλİİΜ ώč
φθ'ûθθ' 'ûρε' μΜûχ μ' φûΕΛİ ðûû' ς ÞûΕΛİ Äλûλθ' τûİİ φεûİΣč İûİİ cIÞΚη

Τ'û·δΛθ' μχİ' μİ ΗιÞή φα ς ÿχθ' ΔνΒ ΙΕ0 Τ'Ξνθ' Ιςχ· τθ' ÿİΞ0χ ςρα
γÈθ' ÿ0λ00 ς ÞΗ0χ·Θ ΕΛη'λ Αχθ'Ε· Þκρχİİ μΠΙΕβχ ς μρΒ'ςΜ' μİ μρİΙ'Θχ ς
ξΛûχή Τ'Ξνθ ΟΕβθ'· τΥΛχ Κ' 'πΛςΣ τİΒ· Þοθ'0λ' ς Λİ'Πθ' 'Κπ φα Ηχιπ'Βθ'
:71ÿςεχ Κ' τΠİİ' ΖθΚ φα οİλ ς Þο'Ξνθ ξ'ΥΛχ ω 'λνχ·

72μΜ' 'ûûûûλ' ς ÎûûûûΕ'ηñ 'ûûûûλ' cI'ûûûñ'İθ' μûûλ φθûûñİ ÄIÄλûû\$ ς
73μİθ'ûûûη ðûûûςΣ'f ÄΠİûûûé 'ûûûρİ ÈΛςûûûηλλ Τ'Υûûûχİ ÿûûûή μûûûλ

67 کتاب الشعر و الشعراء لابن قتيبية – تحقيق و شرح أحمد محمد شاكر – دار المعارف ج1 ص184.
68 قضايا الشعر الجاهلي ص391.
69 بلوغ الإرب ج2 ص 3 – 6.
70 مختار الشعر الجاهلي ص36.
71 ديوان الأعشى ص27.
72 / أزن : أزني .

الحياة الدينية:

μςΙ μûλ κ'νΣ ι' ΕΙ·İ ç ÇΛΠθ' Ιρİ φνζςθ' Ιρÿθ· φιπ'Βθ' Ιρÿθ' ûΛİ Ιεθ
79. ζ'

φûα Υû·ν0 ΕΛûχθη Ηûχρθ' σςε· μλ'0 Ηχνθς Ηχιπ'Βθ' φα ΑΛÿθ' ΕΛθη Τν'η
'ςν'ûη ç þσΛûθ' Ηûρθθ' ζ' Ωλ μςηΛΠχ 'ςν'η Ιεα þΗÿχ·Φθ' Λπ'Χλ ç þΑη'ςηθ'
κςΒνθ' ΕΙ·İ μ' ΛρΧχ ç þκρ0ρθψ ÎΜΛΛ 'πςΚΘ0' ΕΛχθη μ'0ς' ç κ'νΣ ι' μςΙ·ÿ0χ
μχΚûθ' ΑςνΒθ' ΑΛİ μλ Η'·Σθ' κρ0Τ'Β Ιδ ç þκχΙδ μλ κπΙνİ ΤιθΙ Αη'ςηθ' ç
80. ΝΙελ Υςθ'0 τθ' κρ0ρθ'· μςÿΒΛχ 'ςν'η

ς' 'πςΛςûΣ Ιûδ ç þÿÿΞ'ς ÎΛ'Πον' κρνχ· ΕΛΠ0νλ κ'νΣ ι' ΕΙ·İ Τν'η ç
ΜΛΛχ 'λ Λ'·ψ' ç Λ'ΒΠι' ç Λ'ΒΕι' Τÿ· φα μςΛχ Ιδ ç þκρ0ρθψ ÎΜΛΛ 'πς0Εν
þΜ'ΒΕθ' φα ç μχχ·ςνΒθ' ΑΛÿθ' μχ· Ηÿ'Π ΝΛΠθ' ç' ΤΕθ' ΕΙ·İ Τν'η ç þκρχθ'
81. û'Φθ' φα πΙ·ÿλ μ'η ç

'ςû0Ενα μ'ûχΙι' μλ 'πΛχή μλ Λθ' Ηχνθςθ'· μχΛθ'0λ 'ςν'η ΑΛÿθ' μ' ώ'
'ςιΧ ç κώΜι'· πΙνİ 'ςλΞε0Ξ' ç Δ'·Κθ' 'ρθ 'ςΕ·Κ ç κ'νΣ ι' 'ςÿνΣ ç μ'0ςι'
82. μ'0ς' ç κ'νΣ' μλ Η·ÿηθ' φα μ'η 'λ ÿ'Μα κÈΞó' Τ'Β τ0Ε ÿ'Εθ' ζι0 τιİ

Ιςûρχθ' ç σΛ'Σ ûνθ' κûπ 'ρ·ΕΣ' ç ΕΙχΙİ Τ'ν'χΙ Ηχιπ'Βθ' φα ΑΛÿθ'
μςχνθςθ' ç Η'·Σθ' ç û'νΕι' ç

μûλ Λρ0ûΠ' ç ΕΛûχΕθ' ç ΗνΞ'Ξίθ' μΦςλ κ'Πθ' ç μ'ΛΒν σΛ'Σ νθ' Μη'Λλ κπ'
·Τ'λχ0 ç ΑΛθχ ç Λ·χθ ç μλχθ' Ιςρχθ' Μη'Λλ κπ' ç ΙχΜ μ· υİİ ç Νδ 'ρ'ΛÿΠ
·ΙΛθθ' γι·ι' ΑΕ'Σ çπ ç þο'ας· û çΛÿλθ' ÿΤςλΞθ' κρ0ώ'ΒΛ ΛρΠ' ÿÿθ
Ηιλ τθ' κρ0'Ιε0ÿλ· μςÿΒΛχ μχΚθ' û'νΕι' ζ'νπ Ιςρχθ' ç σΛ'Σ νθ' Αν'Β τθ' ç
83. ΛΙεθ' ç Τ'Υεθ'· ç ΛΘψ' κςχθ' ç ζ'· μ'λχó' τιİ Ηλ'εθ' ÿχΙθθ' κχπ'Λ·

79 الشعر الجاهلي خصائصه و فنونه - تأليف يحيى الجبوري مؤسسة الرسالة، ط5 1407 هـ - 1986م - ص103.

80 تاريخ الأدب العربي - شوقي ضيف ط3 ص89 - 90.

81 الأصنام لابن الكلبي ص16.

82 بحوث في الأدب الجاهلي لمؤلفها إبراهيم علي أبو الخشب، د. أحمد عبد المنعم البهي، ط1 1961م - ص26.

83 تاريخ الجاهلية - تأليف جورج غريب ص52 - 53.

μςλΙûεχ ς βΗχνχΙθ' κΞ'ςλθ' φα ρχθ' μςΒΕχ κ'ν Σ ι' Μηλλ Η·ÿηθ' Τν'η ς
 .μχ·Λεθ' ς Δ''·Κθ'

ς' ρνχΙû· ζΞûλολ βζΛΠθ· Η·ςΠλ ς' ΕΙΕςλ μλ βΗβιΟΘλθ' Τ'ν'χΙθ' ζΚπ
 ΕΛûΟβθ' μ' τιİ ÿΙχ μ'η ζθΚ ÿη ς β'ρχιİ ΗΦΘ'Ξ ς' βΗχνΩςιθ ΗΞΙΕλ βοχιİ Ι'Οÿλ
 μςΙ ΕΙ'αϊ' οχθ' ςβρΟ ς βΝςβνθ' οÿδςΟΟ ΙχΙΒ ΤφΠθ ΩιΦΟ ς Ρ'πΛ' ς γιδ ΕΛΟα
 φûθθ' οûιλ'ςİ ς ο·'Ξ' Ρ'πΛό' ζθΚθ μ'η Ιδ ς βΕΙ'αϊ' ς Νςβνθ' ζιΟ φÿΟ μ'
 Λςλ·û· ΤΜûχλΟ κÈΞό' Τε·Ξ φΟθ' ΕΛΟβθ' μ' ζθΚ μλ βον'λΜ ςνΙ τιİ ΤΙİ'Ξ
 βΕΙûνη Ηûηιλλ ÿû''·δ φûα ΥΙûΕ 'ûλη βÿΟηθθ' τθ' ÿχλ ς φΞ'χΞ φİς :ρνλ
 .⁸⁴σΛΘι' ÿ''·εθ' μχ· ΤΙεİ φΟθ' ΕΛχΩηθ' Τ'βθ'Ελθ' ς

κÈûΞό' Τ'ûΒ τΟΕ ΙΕ'ς μχΙ κρλΧνχ ώ Ηχιπ'Βθ' φα ΑΛÿθ' μ'η Κηπ ς
 .ΙΕ' οηιλ φα οηΛ'Πχ ώ ΙΕ'ς οθ' ΕΙ·İ τιİ κρÿλΒα ðχνΕθ'
 الحياة العقلية:

ς ·ûΞ ΗûθςΙ ΤβÿûΥ 'λνχΕ ζθΚθ ς Ηνχ· κθ'ÿλ Τ'Κ Ηα'εΩ ΑΛÿθ μηχ κθ
 οûχα ΑχΛ ώ 'λ ς βΗχςΙ· ÿ''·δ τθ' ðÿχΛΞ 'ςθςΕΟ ΗχΛχλΕθ' ΗθςΙθ' ς' Τςλ ΛΥΕ
 'ûλ' βΝΛ'α ΕΛ'ΥΕη ΕΛς'Βλθ' Τ'Λ'ΥΕθ· ΗιΣ τιİ 'ςν'η μχχθ'λΠθ' ΑΛÿθ' μ'
 ς Μ'ûΒΕθ' φûα Ιςρχθ' μλ ΛχΩη κρνχ· ÿΜν ς κςΛθ· ÿ'ΣΟ' τιİ 'ςν'ηα ΗνΞ'Ξίθ'
 κςΛûθ' ς ΝΛβθ' μİ 'ςΚΘ·χ μ'η γχΥ γ'Φν φα υΛΒχ μ'η ζθΚ μηθ ς βμλχθ'
 ζθΚ τιİ ÿΙχ υΚθ' ς βκπΛχΦ'Ξ ς κπΛ'ηα' Τÿ· 'ςαΛÿχ ς' β'ΑΛΕθ' μςνα Τÿ·
 φûΞΛ'βθ' μ'λιΞ Λ'Π' ΗνχΙλθ' ςΜή ΤΙ'Λ' ς ΙΕ' Ηÿδςλ Ιÿ· ΟχΛδ ΤÿλΒ) 'λνχΕ
 οûθςΕ μλ κİÿ ον'η μ'η ς γΙνθθ' ΛβΕ· κΙΞ ς οχιİ οθ' φΙΣ ζ' ÿςΞΛθ' τιİ
 .⁸⁵(ΑΛΕθ' μςνβ·

βΛ·Θι' ς κ'χï' ς Α'Ξνï' ς κςΒνθ' κİÿ· ΗαΛÿλ Ηχιπ'Βθ' φα ΑΛÿιθ Τν'η
 ΑûΦθ' κûιİ μûλ ð'χûΠ 'ςαΛİ 'λη βΗα'Λÿθ' ς Ην'ρηθ' ς Ηα'χεθ' ς ΛχΦ'Ξï' ς
 .⁸⁶ΕΛΦχ·θ' ς

⁸⁴ الشعر الجاهلي خصائصه و فنونه ط5 ص116 – 117.

⁸⁵ مسيرة ابن هشام ج3، ص224.

⁸⁶ العصر الجاهلي – شوقي ضيف ص83 – 85.

معنى المروءة لغة

ḅ(Λλ :EIˈλ) ḅΛλ κχλθ’ ḃΣα φα ⁸⁹ΑΛḃθ’ μˈΞθ ΑΕˈΣ ḃˈδ: المروءة لغة:
 ḃÿûχḃfi τιἶ ḅ, Λλ ςρα ḅEἶςΛλ ḃΛλχ ḃBΛθ’ ḃΛλ .HḃςBΛθ’ ḃˈλη EἶςΛλθ’ :Λλ
 ΑûιΦ υ˘ ˈvè ḃΛλ ς ḅEἶςΛλθ’ fûḃḃ cḃΛλ ς ḅEἶςΛλ ‘K ΛˈΣ ḃḃḃ τιἶ ḃcḃΛλ ς
 .EἶςΛλθ’ κE’ ˈvλˈΛη°.

[illegible][illegible][illegible]
$$\begin{aligned} & \hat{u}_\lambda \, A_{\nu B} \, \varsigma \, \mu \Xi E \Xi_\chi \, \text{“} \lambda \, \nmid \Lambda \lambda \theta' \, \varphi \Phi^* \ddot{Y} \, \varphi \pi : \varphi B^* \beta \Theta \vartheta \, \nmid^* \beta \Pi \theta' \, \Gamma \Lambda \Pi \, \varphi \alpha \, \varsigma \\ & \varsigma \, \mu^* \Xi \iota \theta' \, X \beta E \, \varsigma \, N^* \nu \theta' \, I \nu \ddot{I} \, \mu_\chi \Pi_\chi \, \text{“} \lambda \, \varsigma \, N^* \nu I \ddot{I}' \, \mu \ddot{I} \, N \beta \nu \theta' \, H \nu^* \chi \Sigma \, \ddot{y} \chi \delta \, \varsigma \, b \ddot{y} K \Lambda \Theta \Xi_\chi \\ & \hspace{15em} . \mu \varsigma B \lambda \theta' \, A_{\nu B} \end{aligned}$$

:⁹²Τ "χηθ' φα ς

⁸⁹ لسان العرب – للإمام العلامة أبي الفضل جمال الدين محمد بن مكرم بن منظور الأفريقي المصري المجلد الأول – دار صادر بيروت – جميع الحقوق محفوظة – ط1 1410 هـ - 1990م، ج1 ص154 – 155.

⁹⁰ القاموس المحيط – تأليف العلامة اللغوي مجد الدين بن يعقوب الفيروز ابادي المتوفي سنة 817 هـ تحقيق مكتب التراث في مؤسسة الرسالة إشراف محمد نعيم العرقسوسي – دمشق 1998م ص52. و انظر في محيط المحيط – تأليف المعلم بطرس البستاني – المجلد الثاني – ص 1961، وأظهر تاج العروس للإمام اللغوي السيد / محمد مرتضي الزبيدي – دار صادر بيروت – ط1 – ج1 ص117.

⁹¹ الصحاح تاج اللغة و صحاح العربية – تأليف إسماعيل بن حماد الجوهري – تحقيق أحمد عبد الغفور عطار – المجلد الأول 1402 هـ - 1982م – ص72.

ἩὐχὸςΒΛθ' ὕῦχδ' ζ' Ἡχν'Ἐνó' φπ ζ' ΕΜλρθ' Ἰ᾿ε·°· 'Κη βς'ζθ' ΙχΙΠΟ· :ΕῖςΛλθ'
·Ηιλ'ηθ'

:⁹³Λχνλθ' Γ·· Σ λθ'

βεῖςΛῦλ ζΚ υ' :ΑχΛδ' ςρα β'ΑΛδ' ὕῶλ (, Λλ) ςπ ζ' βμ'Ἐνó' ῥ'Λλ ὕ'εχ
·ΕῖςΛλ ὕ'εχα βΙΠΠῶ Ιδ' ζ' βΛπςΒθ' ὕ'δ

ὕςῦεν ζ' :ὕ'δ ζ' β'ν·χῖ ζ' ῥ'ν·Σεν· ΕῖςΛλθ' ΑἰΦχ υ' β'ν· ῥ'Λλμῖ μῖΕα :ΙχηΞθ' μ·'
Α'ΛΠῦθ' ζ' κ'ῦῖΦθ' οχα υΛΒχ υΚθ' κσειΕθ·· ὕ'ΣΟλθ' Ε'Πθ' ζ' ΛςΜΒθ' , Λλ ςπ
·ΛΛΕ ζ' ΛχΛΞ ὕῶλ β'Λλ ΩλΒθ' ζ'
:⁹⁴ΦχΞςθ' κΒῖλθ' φα

μ' τῖῦῖΕ βκςεθ'ῦ· ζ' βεῖςΛῦλθ' ὕ'ιηθ' ζ' βεῖςΛλ 'Κ Λ'Σ βμῖΕα (ῥ'Λλμ)
·κρλ'Λη°· ΕῖςΛλθ'· ὕ' Σ ςχ
:⁹⁵ΙΒνλθ' φα

– ΕῖςΛῦλ 'Κ Λ'ῦ Σ ΕῖςΛλθ' ὕ'ιηθ' (ῥ'Λλμ) ΕῖςΛλ 'Κ Λ'Σ βεῖςΛλ – ῥ'Λλ
·β'ν·χῖ ζ' ῥ'ν·Σεν· ΕῖςΛλθ' ΑἰΦχ υ' "β'ν· ῥ'Λλμῖ μῖΕα" ὕ'εχ
:⁹⁶ Ρ ΣΘλθ' κΒῖλθ' φα

υ' β'ῦν· ῥ'Λῦλμῖ ὕχδ' οχα ζ' ἸῖΛλ ζ' μ'χΛλ κςδ' ζ' ΕῖςΛλθ' μχ· , Λλ ὕΒΛ
·β'ν· ΕῖςΛλθ' ΑἰΦχ

⁹² معجم في المصطلحات و الفروق اللغوية – لأبي البقاء أيوب بن موسى الحسيني الكوفي – قابله على نسخة خطية و أعده بالطبع و وضع فهرسه د. عدنان درويش و محمد المصري – بيروت – مؤسسة الرسالة ط1 1412 هـ - 1992 م – ص874.

⁹³ المصباح المنير – تأليف العلامة أحمد بن محمد بن علي المغربي الفيومي المتوفي سنة 770 هـ ط7 المطبعة الأميرية بالقاهرة 1928 م – ص117.

⁹⁴ المعجم الوسيط – تأليف إبراهيم أنيس و آخرون – ط3 ج2 ص894.

⁹⁵ المنجد – تأليف لويس معلوف اليسوعي ط12 – المطبعة الكاثوليكية ببيروت ص810.

⁹⁶ كتاب المخصص – تأليف أبي الحسن علي بن إسماعيل النحوي اللغوي الأندلسي المعروف بابن سيدة المتوفي سنة 458 هـ - المكتب التجاري للطباعة و التوزيع و النشر – بيروت – السفر الثالث ج3 ص7.

المروءة : φα ἸβχαΛῖθθ'

ΖἸΛῠΠ ΓΙΛιθ Ηῖ·00Ξλθ' ρνἸ ΗιχλΒθ' ῖ·ῖαῖ' ΛςΙΣθ Ἰ·λ Νβνιθ Εςδ φπ
97 ΖἸΛα ς ÈεἸ ς

:Λχνλθ' Γ·· Σλθ' φα

μῠΞ·Ελ ΙνἸ ῖ ςδςθ' τιἸ μ·Ξνó' ρῖ·Ἰ'Λλ ῖλΕ0 Ηχν·Ξβν Α'Ιτ ΕΤςΛλθ'
98 .Τ'Ι·ῖθ' ῖχλΒ ς γÈΘῖ'
:ΙΒνλθ'

ῖ·ῠεχα κήΙῠ0 ς ῖς'ς ΕΜλρθ' Αιε0 Ιδ ς ΗχςΒΛθ' ῖ·λη :ΕςΘνθ' (ΕΤςΛλθ')
99 .ΕΙῖλθ' τθ' κςειΕθ' μλ κ·ῖΦθ' σΛΒλ (, Λλθ') (Εῖ·Λλ)
من أقوالهم في المروءة:

ΕΤςΛλ· ώ' μχΙ ώ' : 100 κιΞ ς οχΙἸ ῖ·' φιΣ φ·νθ' ῖ·δ

φῠα Η0È0 ς βΛΥΕθ' φα Η0È0 :ῖ·ΣΘ ΙΞ ΕΤςΛλθ' :υ'Λθ' Ηῖ·Λ ῖ·δ ς
·ῠλ' ς βγῠχαΛθ' Η·Ἰ'Ιλ ς βγιΘθ' μΞΕ ς βΙ'Μθ' ῖ·Κ·α ΛβΞθ' φα φ0θ' "λ·α .ΛβΞθ'
·ἸΛβθ' ῖ·βἸ ς βΙΒ·Ξλθ' κςΜθ ς βμτΛεθ' ΕςÈ0α :ΛΥΕθ' φα φ0θ'
βΕΛπ·Χ ΕΤςΛλ :μ·0ΤςΛλ ΕΤςΛλθ' :ονἸ ῖ·' φΥΛ Α·Φ0θ' μ· ΛλἸ ῖ·δ ς
·ῖ·βῖθ' ΗνΦ·θ' ΕΤςΛλθ' ς 101 Ο·χΛθ' ΕΛπ·Χθ' ΕΤςΛλθ'·α βΗνΦ· ΕΤςΛλ ς
ΓÈῠΣ· ς ῖ·ῠβῖθ' :ςθ·δ àΕΤςΛλθ' μςΙῖ0 "λ :κρθ ῖ·εα βΗχς·ῖλ τιἸ Ιας κΙδ ς
ς ῖ·' σςῠε0 ῖ·δ àΕΤςΛλθ' "λ :ΕΛχΛπ φ·ῖ ῖ·χδ ς βΙχΜχ "χ ΩλΞ' :ῖ·δ ς βΗΠχῖλθ'
·Ηῖ·Υθ' Ιεβ0

.ΗαΛΕθ' ς Ηβῖθ' ῖ·δ àΕΤςΛλθ' "λ :ῖ·νΕῖθ ῖ·χδ ς

97 التعريفات – تأليف السيد الشريف أبي الحسن علي بن محمد بن علي الحسين الجرجاني الحنفي المتوفي سنة 816هـ – دار العلمية بيروت – لبنان ط1 1421هـ ص208.
98 المصباح المنير – ص781. انظر أيضا التوقيف على مهمات التعاريف معجم لغوي مصطلحي – تأليف محمد عبد الرؤوف المناوي 1031هـ - 1952م – تحقيق د. محمد رضوان – دار الفكر المعاصر – بيروت – لبنان، دمشق – سوريا ص223. و انظر في المعجم الوسيط – ط3 – ج2 – ص894
99 المنجد ص810.
100 العقد الفريد – تأليف الفقيه أحمد بن محمد بن عبد ربه الأندلسي المتوفي سنة 328هـ – بتحقيق محمد سعيد العريان ج2 دار الفكر ص130 – 131.
101 الرياش: الغنى و الزينة.

ς κûιΕθ' Ιÿν ώ ΟχΛδ ΛΠÿλ 'ν' :“λρνİ ž' φΥΛ Λλİ μ· ž' Ι·İ ÿ*δ ς
 .ΕΤςΛλ ÿ*λθ' ΓÈΣ' ς ð*βÿθ' Ιÿν ς ÞΠ~Ξ ΙςΒθ'
 ~χΞûθ ΨΛς ώ ς ÞÿûχΘ·θ Π~Ξ ώ ς ÞΑςΚηθ ΕΤςΛλ ώ : ðνΕİ' ÿ*δ ς
 .γιΘθ'
 žûλθ*İ μςûηχ μ' :ΝλΘ· ώ ÿΒΛθ' ΕΤςΛλ κ00 ώ οχ' μİ φ·0ÿθ' ÿ*δ ς
 .Ν*νθ' μİ žνί0Ξλ μ*χ· 'Κ Èδ*İ žδΓ*Σ
 :Λİ*Πθ' ÿ*δ ς
 ÿ·ûÿB*α ðΞûß ÿÈûθi' Δθ*ûΣ φûß ðΕûß ÿûÿBχ ÿûxE'ώ ÿλûλθ' *ûλ ς

ςθ :ÿ*εα Þ¹⁰³ΤÈΦθ' ΑΛΠχ Λχ·Μθ' μ· ΑÿΣλ μ*η :¹⁰²μ'ςΛλ μ· ž' Ι·ÿθ ÿχδ ς
 .ο·ΛΠ “λ ο0ΤςΛλ ΙΞβχ Τ*λθ' μ' ΑÿΣλ κİİ
 Þž' ÿςΞΛ *χ :ÿ*εα κİΞς οχİİ ž' φİΣ φ·νθ' τθ· ¹⁰⁴ΩΠ*Βλ μλ ÿΒΛ κ*δ
 ζûια γûιΘ ζθ μ*η μ' ς ÞÿΥα ζια žεİ ζθ μ*η μ" :ÿ*εα àφλςδ ÿΥα' ΤΞθ
 ."μχI ζια τε0 ζθ μ' ς ΑΞΕ ζια ÿ*λ ζθ μ*η μ' ς ÞΕΤςΛλ
 ÿ*δ ÞφΠλθ' ΗİΛΞ ώ ς ÞγχΛΦθ' φα Τ*β00ώ' ΕΛΩη ΕΤςΛλθ' μλ Νχθ :ÿχδ
 †φûΠ ð' ς :ÿχδ ÞΕΤςΛλθ' μλ θİİ Èλε ΙΠ' ΤφΠ “λ :φλχ00' μ'Λλİ μ· Ιλελ
 .ΗχνÈÿθ' φα ονλ φΕ0Ξ0 ΛΞθ' φα ž'χΠ ÿλÿ0 ώ :ÿ*δ àΕΤςΛλθ'

¹⁰² العقد الفرید ج2 ص131.

¹⁰³ الطلاء: الخمر.

¹⁰⁴ مجاشع بن دارم، أبو قبيلة.

المبحث الثاني

المروعة بوصفها غرضاً من أغراض الشعر الجاهلي

تمهيد:

ὕλ ὤΒΛ κπ ς ϐ'Ι'ΤςΛλθ' Α'ΕΣ' μλ ζ' μκ°· μ'ηλθ' ς μ'λΜθ' ςιΘχ ὦ
ζαϑριλ ΗΒ'Ε ΑΕ'Σ 'ςΙΒς 'Κ' ϐΕΤςΛλ ς Ηλ'ρΠ κρΞςβν ὕλ ς ΗΛΕΛ κρ·ϑιδ ζ'
κῦπτΛ μλ ϐΕΙΒνιθ 'ς·πς ϐκρΕθ' Σλ ς κρθ'Β'Ε μἱ κρχἱς Α'ή ς κρΞβν' 'ςΞ'ν0
.κρθ'ΤςΛλ ΕΙΠ ς κρθλ'ρΠ ΦΛβθ ς κρθ'Εθ ΟπιΧ
φα ρ· τνί0 "λθ'Φ φθθ' ΕΤςΛλθ' φα ΜηΛ0χ γÈΘἱ' φα τιἱ' ὠ·Λῖθ' ὤλ
μῦλ ΕΛῦθ φα οθἱ'ΒΠ ΛρΧ0 ς ϐκΛηθ' ς Ηἱ'ΒΠθ' τιἱ' Ιλ0ῖ0 ς ϐο·Γ' ς ξΛῖΠ
ΛΕν φα ολλη ΛρΧχ ς οθΙΒν ὕδ'ςλ φα ς ϐοθιχ·δ μἱ οἱ'αΙ ὕδ'ςλ φα ς κρῖ0εχ
.Λχεβθ' Ν'·θ' Ηθ'ή' ς ϐῦχ Υιθ ΛςΜΒθ'
φιῖχ μ' ονΠ "λ ὤη ὤῖα τθ' ς ϐγÈΘἱ' κΛ'ηλ τθ' μςιχλχ κρῖ·Φ· ΑΛῖθ'
φῦα ΕΙ'χΞθ' γÈΘ' ΑΛῖθ' ΙῖλΒ Ιδ ς ϐ'ρΞθ'Βλ ς ΑΛῖθ' Φ'Ξς φα κπληκ μλ
.κΛηθ' ρλπ' μ'η ϐῖ' ΣΘθ' μλ ΗἱςλΒλ
κρΞςβν τ·0α ϐμςχιπ'Βθ' ραΛἱ φθθ' ΕΙχλΕθ' γÈΘἱ' μλ ΑΛΥ ΕΤςΛλθ'
ϐΛχίθ' Τ'Ξν μἱ οαΛΦ Τ ίχ φωπ'Βθ' μ'η ρ·α ϐ'ρνλ Ρ ενχ ς ρλΛΘχ "λλ Λχθηθ'
.ΗΦχΞ·θ' φα κÈΞό' Λςν ΛΠ0νχ μ' ὤ·δ μλ
μῦ· Λλἱ ὤδ ϐολ'Λη' φα Ηίθ'·λθ' ς Λ'·Μθ' ΗΛΙΘ· κ'χεθ' φΥ0ε0 ΕΤςΛλθ'
.οβχ Υ μ'Ξνó' κΙΘ0Ξχ μ' ΕΤςΛλθ' μλ Νχθ :ΜχΜῖθ' Ι·ἱ
Ω·ῦΦθ' ὤῦλ0 Ιν'η ρνἱ ΕΤςΛλθ' μἱ 'ΥχΙΕθ'· φωπ'Βθ' ΛῖΠθ' ὤβΕ Ιεθ
ὤῦλθ' ΗἱςλΒλ ρνἱ ς ΑΛῖθ' Ω'·Φ τιἱ' Η·θ'ίθ' ΗλΞθ' ς Ηχιπ'Βθ' Ε'χΕιθ Μχλλθ'
.ΗῖχαΛθ' Ηχθ'ῖθ'
Ηχἱ'λ0Β' ὤλ'ςἱ ΗΒχ0ν Ι'Πν Ε'χΕθ' Λπ'Χλ μλ ΛρΧλ ΕΤςΛλθ' ς
φθθ' ΗῖΞ'ςθ' Ης'ΛΕΣ'θ' Ηῖχ·Φθ' ΗιχΣΕ ὦ' ΛρΧλθ' 'Κπ μηχ κθ ς ϐΗχδÈΘ' ς
ΙΛβθ' ρθς'Εχ φθθ' ὤλθ' ὤη ς κΛηθ' ς Ηἱ'ΒΠθ' ς Λ·Σθ' ς Εςεθ' φ·Λῖθ' Ι·Ξη
.οθ'χΕ φα

ς ῬΑςΛûηλθ' ς Ὑχί0Ξûλθ' ς φİ'Ιθ' Η·Β' τθ' Ψ'ΛΞό' ὕλΠ0 ΕΤςΛλθ'
 ũ νŸθ' ς ῬκΙΞθ' φα Ἀν·Βθ' μχθ ς ῬΗΞ·ΛΕ Ιδς0θ' ς ῬΑΛηθ' ũ Πη ς ῬŸχθΚθ' Ηχ·ΛΕ
 ς ἈûΒŸθ' κΙûİ ς ῬΗΦχΕθ' ς ΛΚΕθ' ς ῬŸŸβθ' ς Ÿςεθ' φα κΜΕθ' ς ῬΑΛΕθ' φα
 κΙûİ ς ῬΛΥûθ' ŸΜûν 'Κ' Φςûνεθ' ς τΞİ' μİ İŸ·θ' ς ῬΛχΘθ' Τ·Β 'Κ' ΤÈχΘθ'
 φûα κÈΕİ' ΗΦ·Λ ς Ῥİ''ΠΠθ' ς Τ·ΛΜİ' Ινİ Λ·δςθ' ς ῬΛεβθ' ς' τνİθ· κ·λ0πώ'
 ς ΕΜûŸθ' ς Ῥον·ûΠ μ·η "λρλ ΙΕİ ΨςΥΘθ' κΙİ ς ῬκΙΧθ' μλ Ηβνİ' ς ῬΤ·ΘΛθ'
 ς ῬΛ·ûΒθ' Μ'Μûİ' ς ῬΙρŸθ· Τ·αςθ' ς ΒûΛΠθ' τιİ ΗΧα·Ελθ' ς ΚΛηθ' ς ῬΤ·ό'
 ῬΨΜβθ' Ινİ Λςρ0θ' κΙİ ς ῬΝβνθ' Φ·Υ ς ΗληΕθ' ς ŸεŸθ' Ÿ·λŸ0Ξ' ς Ῥφθςθ' ΗŸνλ
 ΗΛ·δó' ς' ŸΚθ· "ΥΛθ' κΙİ ς Ῥκθ·Χθ' φβν ς ῬΕ·ίΦθ' ΖÈπ' ς ῬΛ·η0θ' μİ İŸ·θ' ς
 ἈςûνΚ μûİ ΔβΣ ûθ' ς Ῥ·ρχθ' ΤφΞχ ς' Ηιχ·εθ' υΜΘχ "λ ἈνΒ0 ς μ'ςρθ' Λ'Ι φα
 ΩûλΦθ' κΙİ ς ῬΑ'ςΩ ς' ΛηΠ Λ·Χ0ν' μςΙ "χ·Ξθ' ς σΛΞİ' τιİ μλθ' ς ῬŸπİ'
 ΩûαΛ ς Ηιχ·εθ' Ηλιη ΤÈİ' ς κΠİ·Βλ' ς Τ·ψ' Ὑ'Λ0 τιİ ΗΧα·Ελθ' ς Ῥκ·νİθ' φα
 .¹⁰⁵ ρνΠ

μςν·ûδ ΩûλΒχ Χûβθ φûπ ς Ῥ·πΛηΚ μλ 'ςΛΩη' ς ΕΤςΛλθ· 'ςΕİΛ0 Ιδ ς
 κΠİûνİ Ηİ·ΒΠθ' οχα τιΒ00 "λ ΛΩη' ς ῬΤ·αςθ' ς ΚΛηθ' ς Ηİ·ΒΠθ' ΞΙ·λİ Ῥ ũ ΛΠθ'
 τιΒ0χ "λ ΛΩη' ς ῬΖΛΣ0Ξλθ' ΕΙΒν ς Ηιχ·εθ' ς Ÿπİ' μİ Ψ·αΙθ' ς Ÿ·0εθ' ς Ÿ·Μνθ'
 .¹⁰⁶ ~ΒÈθ' Ηα·Υ' ς ῬΛςΜΒθ' ΛΕν ς μ'Λχνθ' Ι·εχ' φα ΚΛηθ'

¹⁰⁵ شعر الحرب في العصر الجاهلي – تأليف د. على الجندي – ملتزم الطبع و النشر – دار الفكر العربي – القاهرة ج1 ص218 –

¹⁰⁶ جواهر الأدب في أدبيات و إنشاء لغة العرب – تأليف المرحوم السيد أحمد الهاشمي – طبعة جديدة محققة و منقحة – ط29
 1403هـ - 1983م – دار الكتب العلمية بيروت – لبنان – مؤسسة المعارف بيروت – ج2 ص10.

ΙςΙΕ· ΕΙςΙΕλθ' ΗΪ'λΒθ' ΛΪ'Πςπ φιπ'Βθ' ΛΣΨθ' φα ΔχΙλθ' ΛΪ'Π μ'η
 'ûλς 'ûρŸλ0Βλ γςεΕ μλ μςΙ'χ 'λχα 'ρ'λ'ΙΜ· ΙχΠχ υΚθ' 'ρν'Ξθ μ'ης ϐΗιχ·εθ'
 φû0θ' ΗûχειΘθ' Ηχθ'Ωλθ' κρχα μχλΞ'Λ ϐ'π'ΛΕ μ'Ι ΙςΚς 'ρν'Ϊ Ψ'αι μλ ο· μςλςεχ
 .πΛΙδ γΕ 'π'Ι'Λα' 'πΛΙεχ

Źûχςδ ზςΣς ΗχηΜ ΕλχΞς Ηλχςδ Ηχ·Λ0 'ρ0Πν φα ΗΕΙλθ' 'Ιν'η ΖθΚ·ς
 .¹¹¹Ÿ'Υνθ' μςηχ μλ ΛΕ' 'ρ'Ι'Ϊ' Ÿ'Υνς Ηιχ·εθ' τλΕ μ'Ι Ψ'αιθ' τθ' ΜϐΕχ
 ŸΒΛθ' 'Κπ φα σ'Λ 'Κ' ον'Ι Ź·χΛή ÈΒΛ 'ρ· ΓΙλχ 'Ι'χ·' ΛΪ'Πθ' κΧνχ Ιδς
 ϑ' ΗûληΕ ϑ' ΗΪ'ΒΠ ϑ' Τ'ΘΞ ϑ' ϐΕΤςΛλθ' Ÿ'λ'Ϊ' μλ ŸλŸθ Λ'·ηό· ΛχΙΒςπ 'λ
 .ΖθΚ Λχή

ΗλχΛηθ' οθÈΘ 'Ι'ΪŸςς οθ'Υα' ΛηΚ· μ'Εν' τι'Ϊ Τ'ν0θ'ςπ 'νΛηΚ 'λη ΓΙλθ'
 'ÎûΕ0 υςûΦν0 φû0θ' ΗûαςΛŸλθ' 'χ'ΒΞθ'ς ϐΗαςθ'λθ' 'χ'Μλθ' ϐΙχλΕθ' Ÿ'ΣΘθ'ς
 ϐΛûχΘθ' μλ οχθ' ŸΣχς ϐΙΒλθ' μλ οί·χ μ' μ'Ενύθ μηλχ 'λλ ϐΗλ'Ÿθ' Ÿ'Υϐθ'
 .¹¹²Η0'Λςθ' ϑ' 'Α'Ξ0ηώ' γχΛΦ μ'Ι Ι'Ξθ' μλ οΞβν οθςλΞ0ς
 ϐΗûϐŸθ'ς κΛûηθ'ς ϐΗ'Ϊ'ΒΠûθ'η ϐŸÈΘθ' κΛη· μςΕΙλχ μςχιπ'Βθ' μ'ης
 .¹¹³ΙΙŸθ'ς ϐΝ'·θ'ς ΕΙΒνθ'ς

φα 'ςίθ'·ς ϐΔχΙλθ' μλ 'ςΛ0η' 'Ι'·ρθ'ς 'χ'ΦŸθ' γχΛΦ Τ'ΛŸΠθ' ŸΛ'Ϊ 'λια
 ϐΛςΛûίθ' μλ'ûη κρχûα μςΙχΠχ Ζςιλθ'ς Τ'Λλ'ι'ς Τ'Ξ'Λιθ' 'ςŸΦεν'ς τϐ0Μθ'
 Τώ'ûπ μλς 'Ι'βΣ μλ κρλι'Ι μςβχΥχ 'λ· ΗλΧŸθ'ς Τ'χΛ·ηθ' ΩΒ'π μςΧδςχς
 .Η'χΦΕθ'ς τΠ'Ϊ'ι'ς ΛχπΜς Ηί·νθ'
 :¹¹⁴Ηί·νθ' Ÿςδ 'ΑΛŸθ' ο0θ'δ 'Ιχ· ΓΙλ' μ' 'ςθ'δ Ιδς

Ακûûκ0χ 'ûûρνςΙ ζûûιλ Ÿûûή σ'Λûû0 Ε'ΛςûûΕ ιζ'ûû0Φι'ι' ζ' 'μ' Λûû0 κûûι'
 Αûûήςη μϐνûûλ Ιûûιχ κûûι' §ΙûûŸΦ 'Κ' Ε'ûûιή'ςη ζςûûιλθ'ς ιΝλûûΠ ιζ'ûûν'α

¹¹¹ فصول في الشعر و نقده - بقلم د. شوقي ضيف ط2 - الناشر دار المعارف ص13.
¹¹² التاريخ الأدبي عصري الجاهلي و الإسلامي الأول - تأليف علي محمد حسن العماري - ربيع الثاني 1382هـ - سبتمبر 1962م
 ص49
¹¹³ الحياة الأدبية في العصري الجاهلية و صدر الإسلام - تأليف محمد عبد المنعم خفاجي و د. صلاح الدين محمد عبد التواب -
 الناشر مكتبة الكليات الأزهرية ص128 - 129.
¹¹⁴ مختار الشعر الجاهلي - تأليف مصطفى السقا ص175.

:ΛχπM ὃςδ Δ''Ιλθ' μλ ς

¹¹⁵κἰῶθ· ἘΛχΠῶνθ' μῆῶν ἄῶνλ ὃMῶνθ

ἄῶνθῶν ἘΛῶν μῶ· Ἐχῶνθ' ἄῶνθῶν τῶνθῶν

κῶνλῶν ς Ὀχῶνθ' μῶλ ζςῶνθ' ὃῶνθῶν

ῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶν ὃῶνθῶν ὃῶνθῶν ὃῶνθῶν

φῶα ἐθ'ῶ·χ κῶ – ονλ κXἸ' ἸΕ' μ' σΛχ μῆκ κῶ ςπ ς - φῶπῶθ' ΛἸ'Πῶ μ' ὦ

Τῶ·εθ' Φῶθ ὃ· ῶXῶλῶθ' φῶ ἩεXῶθ' μἸ ῶνκ κῶ ς ῶΤῶΛΦό' φῶ ΦΛβχ κῶ ς ῶΤῶνθῶ

:¹¹⁶ΛχπM ὃςδ ονλ ς ῶῶ·Ε'Σ κῶB τἰἸ

¹¹⁷οἰῶνθ' ςῶ Ἐῶνθ' ἄῶνλ ὃῶνθῶνθῶν τῶνθῶν

Ἡῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

¹¹⁸οῦῶνθῶν ςῶ κῶλῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

¹¹⁹οῦῶνθῶνθῶν μῶνθῶν μῶλῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

¹²⁰οῦῶνθῶνθῶν ςῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

¹²¹οῦῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

¹²²οἰῶνθῶνθῶν Πῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

Ἐῶνθῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶνθῶν

Τῶ· ς κἰῶθ' ς κΛῆθ' ς ἩἸ'ΒΠῶθ' ἩβχKE μ· μ Σ Ε ΛχπM ΓΙλ Ιεα Ἰ'χ·ἰ' ζκπ φῶ
.κχYθ'

Ἡῶνθῶνθῶνθῶν κῶθῶν Ἰ'Εςθ μλ ἘΛχ·ῆ ἩΕςθ ὃῶνθῶν μ' ῶΔχΙλθ' μα ΨῶΦῶθῶν Ιεθ
οῦῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν μλ ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν κῶλῶν ς ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν
ὃῶνθῶνθῶν ς ῶῶνθῶνθῶν ς ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν κῶλῶν μἰ ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν
ῶῶνθῶνθῶν ς ῶῶνθῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν
ῶῶνθῶνθῶν ς ὃῶνθῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν
ῶῶνθῶνθῶν ς ὃῶνθῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν
μἸ ΙςKῶ ς ῶῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν ὃῶνθῶνθῶν

¹¹⁵ الساعيان: هما هـرم و الحارث، فيظبن مرة: حي من عطفان ثم من دبيان، تيزل تشقق، البيت: هو الكعبة و كان العرب يعظمونه، جرهم: قبيلة من اليمن.
¹¹⁶ مختار الشعر الجاهلي ص244.
¹¹⁷ و ابيض: أي رجل نقي من العيوب، الفياض: كثير العطاء، يداه غمامة: أي كريم، المعتف: طالب الجود و الإحسان، ما تغب: ما تنقطع، الفواضل: جمع فاضل من الفضل.
¹¹⁸ غدوة: وقت الغداة أول النهار، الصريم: الصباح، العواذل: جمع عاذلة.
¹¹⁹ يفتينه: يقلن له فذاك أبي و أمي أو نفديك بكل مرتخص و غالي، مختله: مواضع خداعه.
¹²⁰ أقصرن: كففن عن العذل، المرز: المصاب في ماله كثيرا، عزوم على الأمر: ماضي فيه لا يرد عنه.
¹²¹ نائله: جوده و عطائه، أختقة: أي يوثق بما عنده من الخير.
¹²² المتهلل: الطلق الوجه المستبشر.

Ἦν· φα ἩχΣ ἄλῆλ φπ ς βῆτςλλθ· Μ'ΜΟἶώ' ς ἔΤΛῖ' μἶ Ψ'αΙθ' ς ἔτλεθ'
 .οΞΞ' Ἰχ·ῶ φα ἩχεχεΕ κχδ ς ΩλΟΒλθ'
 τῦθ' Ν'ῦνθ' μςἸΙχ ς ἔρθςΣ' ΛςΣθ' ξκρθ μςΧβεχ Ἦ'ΛῖΠθ' ῖΧ Ιδ ς
 οῦχἸ ὕΛ'ῦῖ ὕλ· ῖ'ΒΛθ' ΓΙλ φα ΩβΟΛΟ κρθ'ςΣ' Ἰχε· Ιδ ς ἔρχἸ ΡΛΕθ'
 ὡ ς ἔκχθ' ξκπ μἶ ἱςΛΘθ' μςῖχΦΟΞχ ὡ Ἦ'ΛῖΠθ' ς ἔςλΞ τιἶ 'ςεβθ' ς ἔΝ'νθ'
 'λ· ὡ ΓςΙλλθ' ὕΣςχ μ' ῖςεῖλθ' Λγή μλ ς ἔρ·'ΕΣ' Λχί· 'πςςχ μ' μηλχ
 ἱΚςῦλνθ' ῖῦλχ οῦν· 'ςνλ ς ἔΙχΒλΟ τιἶ 'ςεβθ' ς ἔοιχΥβΟ τιἶ Ν'νθ' ΩλΒ'
 ῖῦΒ' μλ ΛῖΠθ' μςβΧςχ κπ ς Ἦ'ΛῖΠθ' 'ριλε φθθ' Ἦ'λρλθ' ξκπ ῖῖθ ς σΙοελθ'
 φῦθθ' Μῦη'Λλθ' φῦα κρῖΥΟ ς ἔΗδςλλλθ' Ἡν'ηλθ' κρχΦῖΟ Ἡν'ἔνó' κχθ' ἩΞΛΟ
 Λ'ῦ·Θ' μλ ΛΙ'Σλθ' ΞΙΛΟ 'λ μχ· Ἡεχςθ' ἩΙΣθ' Ιη'Ο Ἡν'ηλ φπ ς ἔρχα 'ςΕ·Σ'
 οῦχἸ ἮβῦΥ' φθθ' ἩΙΣθ' μχ· ς ἔΛἸ'Πθ' 'ρ· ΩΟλΟ φθθ' ἩδΛ'Θθ' Ἦ'λςῖλθ' μἶ
 ΛἸ'Πῦθ' μ' τῦθ' Λ'·Θῖ' ἮΛ'Π' 'λη ἔμβθ' ς' μχΦ'χΠθ· οθΙΣ ς ἔΛΕΞθ' ἩβΣ
 .¹²³κῆΞθ' τθ' 'πΙΠλ ς ἈΛΕθ' φα Ἡχεθ' ῖΦ· μ'η
 μχεςΙῦλλθ' κρῖαΙ ς ἔῖλθ' ξκπ Ιχη'Ο κρθς'Ελ ς ἔξκπ Ἦ'ΛῖΠθ' Ἡλρλ μ'
 Νχχ'ῦελθ' ΩῦΥς τῦθ' ξλςΙ· σΙ' 'πΛ'ΛλΟΞ' τιἶ ΡΛΕθ' ς ἔρ· κ'ΜΟθώ' τθ'
 ὕχνΣῦΟ Ἐλςῦ· φα Λχ·η ΙΕ τθ' ζΛ'Π ς ἔΩλΟΒλθ' Ἡχ· φα ἘλχΘθ' Φ'ςΥθ' ς
 'ῦρε'Βν Ιη'Ο ς ἔΩλΟΒλθ' ὕ'ΛΦ' φα 'ρΟλρλ υΙ'Ο ἮΙΧ φθθ' Ἡλ'ηΟλθ' ἩδῆΘῖ'
 Ἦ'ἮβΣῦθ' ξκῦπ ῖχΒ·Ο τιἶ ΔχΙλθ' φα μςΛΣΟεχ ὡ 'ςν'η κρνῖ ἔκχθ' ἩΞΛΟ φα
 μλ ῖκ·θ' ς ἔρχἸ Ιχη'Ο ς 'ριΒ' μλ ἩχεΥθθ' τιἶ μχεςΙλλθ' μςΥΛΕχ 'λν' ς
 κρθςῦἸΙ ς ἔρχθ' μςΥΛῖΟχ φθθ' Ἦῖθ' Λπ'Χλ ῖη ῖ'λΟΕ' ς ἔρχἸ Χ'βεθ' ῖΒ'
 ἮςἸ μ· ὕΛ'Εθ' ς μ'νΞ μ· κλπ μ'η 'νπ μλ ς ἔρ'ε· μλ Λ·Σθ· κ'ΜΟθώ' τθ'
 ἱΚ'ῦλν κἸῦηλ μ· Ἡῖχ·Λ ς ἔυΙ'χό' Ἡλ'λ μ· Ἀῖη ς ἔῖτςλΞθ' ς φ'Φθ' κθ'Ε ς
 ἔκπΛςΣῖθ' τιῶλθ' ἘλςΣθ' 'ςνςη μ' 'ςἸ'ΦΟΞ' κρνῖ ἔσΚΟΕΟ ῖῖλ' Ἰ'ςΛς υΙοεΟ
 φῦα ῖῦλΟ ς ἔρνΦ'ς· ζ'ΛΙ' ς Ἦ'χΠῖ' Ἡαῖῖλ τιἶ ἘΛΙ'εθ' κρΣ'ΘΠ' φα ἮῶλΟ

¹²³ تاريخ الأدب العربي قبل الإسلام – تأليف نوري حمودي القيسي و د. عادل جاسم البياني و د. مصطفى عبد اللطيف – دار الحرية للطباعة بغداد 1979م ص221 – 222.

κρθ'ûλİ' φα ἸλΞΘΛ' ς οΞΙδ ς ΩλΘΒλθ' ολΛΘΕ' υΚθ' φδÈΘİ' ξ'Β0ώ' κρησιΞ
 ŷ''Υûα κρι''Υα φα ἸαΛİ ς ϐφİ'λΘΒώ' ς φΞ'χΞθ' ς φιεŷθ' φδΛθ' κρδÈΘ' ς
 ϐ'ûρχιİ 'ςΠûν φûθθ' κπιχθ'ε0 ς ϐ'πςεθ' φ0θ' κρ0'İ'İ ς ϐκπςΛΣ'İ μχΚθ' κςεθ'
 .¹²⁴κρ0'χΕ Ἰ'λΞ μλ ΕΜχλ0λ ΗλΞ ἸΕ·Σ' φ0θ' 'χιŷθ' κριΩλ ς
 Ἰ'ίθ ûι0Θλ φα ς ϐΗλ'İ ΛŷΠθ' φα ΗχδÈΘİ' ο0λρλ ΔχΙλθ' ΛŷΠ σİ' Ιεθ
 ჴûεχας0 'ûρχα γας ς Ωλ0Βλ ŷη φα ΗχιΣ İ' İΚ'λνθ' Φ'ε0θ' τθ' τŷΞ onİ κθ'ŷθ'
 τûιİ Ν'ûνθ' ΩλΒ' μλ ς' ϐγΕ0Ξχ μλ ΛΙΣ ο· μχΜχ ჴλ'Ξ ς 'ρήςΣχθ ჴχν'Ξν
 .οιχΥβ0

ϐ Ρ ÈûΘó' ûûΦ'ςİ κρε''Ιûλ φα 'ςΙΞΒχ μ' μςθς'Εχ Ἰ'ΛŷΠθ' μ'η ς
 Ἰ'ΛΙεθ' Άν'Β τθ' ϐΩ''Λθ' Λχ·ŷ0θ' ς ϐΕΛχ00λθ' ΕΛςΣθ' ŷΒ' μλ κρΞβν' 'ςΙρΒχ ς
 ŷÈûθ μûλ 'ςθς'Ε 'λη ϐΗβΦ'ŷθ'· κπι''Σδ μΕΠ0θ 'ρνςΛΙ00Ξχ 'ςν'η φ0θ' Ηχνβθ'
 ΆςΛûΕθ' ς ϐΓςΙûλλθ' 'ρλΙεχ μ'η φ0θ' Ηχν'Ξνó' ŷ'λİİ' τιİ ûςδςθ' κρε''Ιλ
 τûθ' Ἰ'ΛŷΠûθ' Ωαİû0 Ἰν'η φ0θ' Λω'λθ' ς ϐ'ριΒΞχ φ0θ' κ'χİ' ς ϐ'ρΥςΘχ φ0θ'
 ϐοûχα ŷûχδ υΚûθ' ΛΣŷθ' φα ΛχΙε0θ' ΕΛςΣ ŷλΕχ ΔχΙλθ' ŷΧ Ιεθ ϐ'ρνİ 'ΥχΙΕθ'
 ϐοûχΒς0θ' Ηλρλ μςιλΕχ Ἰ'ΛŷΠθ' φε· ϐφδÈΘİ' κχχε0θ' φα ჴΞ'Ξ' οχν'ŷλ ἸιΧ ς
 .¹²⁵ΗŷχαΛθ' ΕΛΧνθ' Ν'νθ' κρχθ' ΛΧνχ ς

τιİ Ἰ'Ι0İó' κİŷ· 'ςΕΙλα ϐΓΙλθ' ΛŷΠ φα Λχ·η ΜχΕ Ηχει0θ' ŷ''Υβιθ μ'η
 φûα φŷΞθ' ς ϐἸ'Λεβθ' τιİ 'ρŷχΜς0 ς ϐκ''νίθ' φα ΙπΜθ' ς ϐμχ'ΒÈθ' ς ΆΛ'δİ'
 Ηû·'Β' ς ϐκÈΞûθ' ΙςΞûχ μ' φα Η·ήΛ ŷ'ςλİ' ŷΚ· ς ϐμχλΣ'Θ0λθ' μχ· ΔιΣθ'
¹²⁶.Ιρŷθ'· Ἰ'αςθ' ς û''Θθ' μχλ0 ς ϐΥχİ0Ξλθ'

ϐΗûχιπ'Βθ' Ε'ûχΕθ' Ηûŷχ·Φ 'ρχθ' Ἰİİ φ0θ' Ἰ'Λήİ' μλ ΔχΙλθ' μ'η Ιεα
 ϐΗΕ'ΛΣûθ' ς Μûŷθ' ς κλΠθ' ς ϐἸ'·ó' ς ΗθςΒΛθ' ΛςΣ μλ ΕΛςΣ οχα ΛŷΠθ' ς
 .ΆΒ'ςθ' ς Ηλ'Ληθ' ς γΕθ' ς

¹²⁴ تاريخ الأدب العربي قبل الإسلام – تأليف نوري حمودي القيسي و د. عادل جاسم البياني و د. مصطفى عبد اللطيف ص224.
¹²⁵ الشعر الجاهلي خصائصه و فنونه ص206 – 208.
¹²⁶ شعر الحرب ص338.

الفخر:

ς ΛûΘβθ' Νςλ'εθ' φα ς μ'Ενó' μĭ ΗΒΛ'Θθ' ὤχΠĭ'· Ε'π'·λθ' ςπ ΛΘβθ'
ΛûΘα κςûεθ' ΛΘ'ûβθ' ς βΛ'Θθάώ'η ŷ'ΣΘθ'· ΓΙλθθ' ὤβθ' Δθβ'· ΕΛ'Θβθ' ς Λ'Θβθ'
ξΛΣ ûνη ξΛΘβα ΛΘβθ'· οΥΛ'ĭ ΕΛ'Θα ς ΕΛΘ'βλ κπΛΘ'α ς β Τ ŷ· τιĭ κρΥŷ·
οû· ΛΘα "λ κΥθ ς .οχĭ ξΛΘα'η ΛΘβθ' φα οχĭ οιΥα Ωνλη οχĭ ξΛΘα ς β·ιή
.¹²⁷τρθν' ς

φûα Λχ·η 'Α'· ΛΘβθ' ς .οθλ' ς' ολςδ ς' οθιχ·δ ς' οΞβν· ŷΒΛθ' φπ'·θ ςπ
κρλ'ûχ' ς κρ'·Ξûν' ς κρ'·ΞûΕ'· ΛûΘβθ' μλ οχα ὤ'ΛŷΠθ' Λθη' βφιπ'Βθ' ΛŷΠθ'
.¹²⁸κπΛθ'λ ς κρθ'·Φ'· ς

φûα μΞΕ "λ ŷη ς βολςδ ς οΞβν ο· Ρ Θχ Λĭ'Πθ' μ' ώ' οΞβν ΓΙλθ' ςπ ΛΘβθ'
.¹²⁹Λ'Θθάώ' φα Δ·δ οχα Δ·δ "λ ŷη ς Λ'Θθάώ' φα μΞΕ ΓΙλθ'
κûρ'È· μΞûΕ· 'ΥΙûΕθθ' ς βολςδ ς οΞβν ŷ'ΣΘ· ὤΛλθ' ΓΙλθ' ζθκη ςπ
ΕΛρûΠ ς βκρΞûΕ οûŷαΛ ς βκριχûδ ΕΛûας ς βκπΛΣ ûνŷ κλη ς κρλΛ'ηλ ς
.¹³⁰κρθĭ'ΒΠ

ΗλχΙεθ' Ηχ·Λŷθ' Ε'χΕθ' "ρθΛδ' φθθ' Ηχĭ'λθΒώ' ŷ'"Υβθ' τιĭ ΛΘβθ' κ'δ Ιδ ς
β'ΑςΛûΕθ' φûα ΛβΧθ' ς βΕΙ'χΞθ' ς βΠΙŷθ' ΕΛθη ς ΕΙΒνθ' ς Ηĭ'ΒΠθ' ς βκληθ'η
·Ιθςθ' ς ŷ'λθ' ΕΛθη ς βΛ'Βθ' Ηχ'λΕ ς 'Α'ΞΕĭ' ς 'Α'Ενĭ' ûΛΠ ς βΕŤςΛλθ' ς
φπ'û·θθ' ς 'χĭŷθ' ŷθλθ' ς ŷ'"Υβθ'· φνίθθ' ςπ ς ΗΞ'λΕθ' μλ 'ΑΛΥ ΛΘβθ'
.¹³¹Η·χΦθ' ŷ'ŷβθ'· ςπΜθ' ς Ηχλςεθ' 'Ι'β Σθ' ς ΗχΞβνθ' 'χ'ΒΞθ'·

βκρ'·Ξûν' ς κρ'·ΞûΕ' "ρχα μςΛηΚχ Νθ'Βλ ς ŷςειθ βγ'ςΞ' 'ΑΛŷιθ 'Ιν'η
ζ ûθΚ 'Αν'Β τθ' ς βκρλχΠ ΩχαΛ ς βκρθ' ΣΘ ŷχλΒ ς βκρθÈΘ κχλη· μςΕΙλθ ς
'λ·Λ ς βκρ'"ĭĭ' μλ κρθχ'ή μςίι·χ ς βκρλς ΣΘ μλ "ρχα μςθ'νχ 'ΑςΛΕ κρθ 'Ιν'η
ΙχΞ τιĭ ὤ'νθθ'· κθρχ ς' ολςε· ς' οΞβν· ŷΒΛθ' ΛΘβχ μ' ζθκθ ŷ'"Εςθ' Τ ŷ· 'Ιν'η

¹²⁷ بلوغ الإرب في معرفة أحوال العرب ج1 ص278.

¹²⁸ الحياة الأدبية في العصر الجاهلي - تأليف عبد المنعم محمد خفاجة - دار الجيل بيروت - ط1 1412 هـ - 1992 م ص313..

¹²⁹ العمدة في صناعة الشعر ج2 ص115.

¹³⁰ جواهر الأدب في أدبيات و إنشاء لغة العرب ج2 ص25.

¹³¹ الشعر الجاهلي خصائصه و فنونه ص300.

Λχς Σ'Θ' γΓ' Σ "ΛΘβθ" ΛΥΠ μλ μςιθ' 'Κπ μςηχ Κ'νχΕ ς .οΦπΛ Νχ'Λ ς βοιχ·δ
ς Ηίθ·λ ώ ς β'ΑΚη ώ ς οχςλθ ώ ς βγÈΘΘ' ώ ς οχα ΙχΜΘ ώ βΛχ·ΥΘΘ' ΔχΕ Σ ς
.132Τ'ΪΙ' ώ

.φΪ'λΒ ς' βφι·δ ΛΘα ς βυΙΛα ΛΘα :μχλΞδ τθ' ΛΘβθ' κΞεν μ' μηλχ ΖθΚ μλ
μûλ τιΪ οδςβθ ξ'ΪΙ' ς βοΞβν· ΛΪ'Πθ' Α'ΒΪ' οδΥ·λα υΙΛβθ' ΛΘβθ' "λ'

.ΩΥχ ς ο· ΩαΛχ βοιωλ μςηιχλ ώ ΓÈΕ· Ν'νθ' ΙχΙρθ τιΪ οοΛΙδ ς βοθςΕ
μ' λλΪ'Μ οΞβν· λΛΘοβλ Νχεθ' , Λλ' γςδ φ Σ ΘΠθ' ς' υΙΛβθ' ΛΘβθ' μλ ς
.133ΗΪ'ΒΠθ' ς Γ'ΠΠθ' τιΪ Λ·Σθ' ς ΙρΥθ· Τ'αςθ' φα ο·Πχ ΙΕ' ώ

'ΛûûΒπ ς Λ'ûûρνθ' κ'ûûηΣ 'Κε γςûûλκ
'ΛûûηΣ' ς τûûης' ς γ'ûûηχλè Æûûη
'Λûûης' εΤ Λι' μûλ λûνME Îûê' φûη
'Λûûβγ' κςΛûûθ' τûûθ' λΙûûλλ' βûûηθ ς

ÊΛΕûûΒè λζ ûûηλ κûûρθ' γûûες 'Κ ΨÎûûê
βûûηλ ιΤ Λι' γûûλΕθ κûûλ τûûη "ûûηχλλ'
Θδ'ûûη ζûûΒ μûûλ λûώψ' γΜûûλθ' ςûûη
ΛûûλΕ εΤ Λ' μûλ κΜûûθ' μ'ûûη η'Π λς ς

:134ολςε· ΛΘοβχ ιΛΜΘθ' φν· ΙΕ' Η·νΦό' μ· ςΛλΪ γςδ ονλ ς

135 γ'ûûης'νθ' êûûηλ ζ' γ'ûûηΕè 'ςΙûûη
136 γΜ'ûûηθ' κ'ûûηθ τûûηλ μχΙûûΠ'Εθ' ς
137 γûêψ' ηΤ "ûχΕ μûηλ ΑρΒρλθ' ΙΑΛΥ
138 γûûης' ςθ' η'Λς μûûηλ Ηûûηλθ' μ'
139 γûûς'βθ' η'ηΥ ûûηθ· Ηûûλ'έλθ' κςûûχ
140 γûêςθ' Πûêθ Ιûêι' φΠûλ μςΠλχ

'ςΙûûηλ' 'Κ' μχΚûûθ' κςûûηθ' μûûλ φûûψ'
κρθ'Λ'ûûηΒ "ûûηνθθ' μûûλ μχΥ'ûûηλθ'
βΥûûηχ· γΛûûηχ Οηûûηθ' μχ·λ'ηΥ ûûθ' ς
κρ'Λûûηδ τήςûûθ' σΙûûηλ μχΙûûηθ' ς
κûûηρλΕη Α'ûûηΥχ Èûûê μχι'ûûηθ' ς
κρ'Ιûûηλ' τûûθ' κρςûûηλ λΜûûηθ

132 بحث في الأدب الجاهلي ط1 ص52 – 53.
133 المفيد الغالي في الأدب الجاهلي – تأليف د. زبير درافي أستاذ بمعهد اللغات والأدب العربي – ديوان المطبوعات الجامعية –
الساحة المركزية – الجزائر – ص77 – 78.
134 بلوغ الإرب ج1 ص57.
135 النائل: العطاء و الجود و النوال.
136 الخنا: الفحش، الحاشدين: الجامعين، النازل: الضيف
137 الكيش: الفارس الشجاع، ببيضه: أبيضه من دروع و سلاح، المهجهج: الذي يزجر الإبل بكلمة هج هج.
138 الوائل: الملتجئ.
139 يوم المقام: اجتماع الناس للفصل في خصومة أو مفاخرة أو منافرة.
140 الخزر: النظر بمؤخرة العين هزوا و سخرية.

¹⁴¹ÿđ'Πûθ'ε 'ςαûΠ'ς ΙθûΠ ΑΛûΕθ' 'λ 'Κ' ÿ'ϖûûλ ω ς Ν'ϖûûη'· 'ςΞϖûûλ

ΕΤςΛλθ' ς κληθ' ς ûΛΠθ' ς Λχθθ' ÿ'ΣΘ ÿη ολςδ φα Λİ'Πθ' ΩλΒ Ιεα
. ΤÈ·θ' µΞΕ ς Ηİ'ΒΠθ' ς κΙΕθ' ς
Τ'Λ'ûΒθ' Ωνλ ς ΕΙΒνθ' ς Ν'·θ' ς Ηİ'ΒΠθ' τιİ Λθβθ' Ι'Σδ ΤΛ'Ι Ιδ ς
Λ'ûλχ' ς ÿ'ûλθ' ÿΚû· ς ûχΥûθ' κ'Λûη' ς Τ'Λûεβθ' κ'ÿΦ' ς τθςλθ' ΕΛ'Β' ς
. ¹⁴²µχΛΘψ'

ΥΙΕΟχ ς ÞΗιχΥα ÿη κρχθ' ΑΞνχα Λθβθ' φα ολςδ ΛΩ'χ µλ Τ'ΛÿΠθ' µλ ς
: ¹⁴³Ι·ÿθ' µ· ΗαΛΦ ÿςεχ Þολςδ ÿ'Υα ÿÈΘ µλ οι'Υα µİ

İûû'û' κûû' ς ÿÈûû' κûû' Αİ ûûχû'ι φûû' Αİ û'θ τûû µûλ 'ςûû κςûûθ' 'Κ'
İΦςΣ ûû 'Ι û'χ'ςΕθ' φûû φûûλûû µ' ς φûûûû κςûûθ' ΗûûΕ φûû φûûûû µ'ûû
¹⁴⁴İûλÿλθ' 'ûχΛΠûθ' Ιİ û'χ'θ' ΕΛςΚ τûû
φûûûûÈûû ÞûûλΒθ' φûûΕθ' φûûûû µ' ς

ς ΛςΛûή ονςİÿχ ς ÿ'ΣΘθ'· φπ'·θθ' ς Νβνθ' µİ 'ΥχΙΕθ' Ν'νθ' ξληχ ς
:οθςε· γχΠλ µ' ζθΚ τθ' Λ'Π' λχΙδ ς βά'ΞΟΞλ ÿς·ελ ον'α ΛÿΠθ' φα ώ' ÞΤ'İΙ'
µςûηχ µ' ώ' ÞΕΛα'ûνλ Λχή φα 'ρΕΙλχ ς οΞβν υΛΦχ µ' Ν'νθ' µλ ΙΕï Νχθ"
. ¹⁴⁵οχιİ 'Αχÿλ Λχή ΛÿΠθ' φα οθ Μ'Β ζθΚ µ'α ÞΛİ'Π

µχΕ ξΛİ'Πλ οηΛ'Πχ ς Λİ'Πθ' Ωλ ûΦ'ÿΟχ ΛÿΠû ,Λ'εθ' µ' ζθΚ ÿÿθ ς
Λθβθ' µ'η 'Κ' ς Þ,Λ'εθ' 'Τ'χνλ' ς ΛΦ'ςΘ µİ Λ·İ Ιδ µςηχα Þ'χÿθ' ÿûλθ'· τνίΟχ
Λûθβθ' ΛÿûΠ ΙςΞΟ φθθ' Ηίθ'·λθ' ΛΣνİ µï ζθΚα ΛÿΠθ' φα ΔλιΟΞχ ς ά'ΞΟΞχ
. ¹⁴⁶ξΛχή φα ΗΥςαΛλ ΛÿΠθ' φα Ηθς·ελ

ÿ'Σ ûθθ' ς ΗχΞûβνθ' ÿ'Υβθ'· ΓΙΟλχ Λİ'Πθ' µ'η 'Κ' µΞΕχ "λν' Λθβθ' ς
Α'Ξûνι'· Λθ'ûβθθ' ς' ΗχΙΕΒθ' Εςεθ' ς ΗχΙ'λθ' Λςλï'· φπ'·θθ' µİ λΙχÿ· ΗχεΙθθ'
Þφιπ'Βθ' ΛΣÿθ' φα Ώς·ελ Λθβθ' µλ ΑΛΥθ' 'Κπ µ'η 'Κ' Þÿ'·εθ' ς ÿςΣ ï' ς

¹⁴¹ الانكاس: جمع نكس و هو الجبان أو الضعيف، الميل: جمع أميل و هو الأعزل

¹⁴² الشعر الجاهلي خصائصه و فنونه ص302.

¹⁴³ الحياة الأدبية في عصري الجاهلية و صدر الإسلام ص135.

¹⁴⁴ المصمد: المنصود، و الجميع: المجتمع

¹⁴⁵ العمدة في صناعة الشعر و نقده ط4 ج1 ص25.

¹⁴⁶ الشعر الجاهلي خصائصه و فنونه ص301.

ζ̂ûχνί0 μ̂ûη “λ Λ0βθ’ Λχ0 μ̂α ζ̂θκ0 ς̂ ζ̂θκ ΔλΞ0Ξ0 1Λ̂Σ Ηχθ̂00’ ΛςΣÿθ’ μ̂α
 ζ̂θκ0 ς̂ ϐ̂ςθ̂λιθ̂ ΕΜς̂Βλ ω̂ ς̂ ΗΦΛβλ Ηίθ̂·λ μς̂Ι “χ̂ÿθ’ ÿ̂λθ̂· ζ̂ΕΙλ0 ς̂ ÿ̂“Υβθ̂·

:¹⁴⁷ΗδΙ̂Σ ΗεχεΕ ς̂ ð̂ςθ̂λ Ωδ̂ς μ̂İ Λχ̂·ÿ0 on̂i φ̂“Φθ̂ κ0̂Ε ÿ̂ςδ ΙχΒ0Ξ̂

κχ̂ûλλ̂ ίρ̂ûπ ς̂ ήΤ̂ χ̂ûέθ’ κ̂̂ûΚÿθ’ φ̂χ̂Εÿ ς̂ ξ̂Λ̂ûχ̂ή̂ Α̂û̂χ̂İθ’ κ̂û̂ñ̂χ̂ ω̂ υ̂κ̂û̂θ’ ς̂ “û̂λ̂
 κχ̂û̂û̂ñ̂ ÿ̂“û̂û̂ñ̂ μ̂ ζ̂û̂û̂λς̂χ̂ Ηû̂û̂ñ̂θ̂λ τ̂ρ̂0Π̂û̂χ̂ Ι̂Μ̂ûθ’ ς̂ μ̂Φ̂û̂θ’ υ̂ς̂û̂Φ̂ Α̂Π̂ή̂ Ι̂ñ̂

Ις̂ΙûΕ ΕΜς̂̂Βλ ς̂ ς̂ûή̂ “ρ̂χα φ00’ Ι̂“Σ̂εθ̂ Τ̂ÿ· μλ̂ φ̂ιπ̂Βθ̂ ΛÿΠ̂θ’ κ̂Ιÿχ̂ ω̂ ς̂
 ζ̂Ιûχ̂·İ ς̂ ο̂û0ιχ̂·εθ̂ ῶς̂Θ Ν̂·νθ̂ ÿ̂ÿΒα̂ κς̂0ιη̂ μ̂· ς̂Λλ̂İ Ηχ̂·Σ̂ÿθ’ 1Κ0̂ Ιεα̂ ϐ̂ÿςεÿλθ̂

:¹⁴⁸ο0ειÿλ Τ̂ÿ· φα̂ ÿ̂ςεχ̂ μ̂̂ηα̂ έι·λ̂ ÿ̂η̂ Λς̂Λίθ̂ ο̂· έι· ς̂ ϐ̂ολς̂εθ̂

“û̂û̂û̂ñ̂χ̂ñ̂ “û̂û̂û̂ρΕΦ̂ñ̂ Α̂û̂û̂û̂ñ̂δ̂ ‘Κ’ Ι̂û̂û̂ñ̂λ̂ μ̂û̂û̂λ̂ ÿ̂û̂û̂ñ̂·εθ̂̂̂ κ̂û̂û̂ñ̂ Ι̂û̂û̂δ̂ ς̂
 “û̂û̂û̂ñ̂χ̂ñ̂· ‘Κ’ μς̂û̂û̂û̂ñ̂ή̂φ̂λθ̂ “û̂û̂û̂ñ̂ ς̂ “ñ̂Λ̂İû̂û̂û̂δ̂ ‘Κ’ μς̂û̂û̂û̂ñ̂λ̂ñ̂Φ̂λθ̂ “û̂û̂û̂ñ̂ñ̂
 “ñ̂û̂û̂Π̂ Α̂ÿû̂û̂ñ̂Ε̂ μς̂0Μ̂û̂û̂ñ̂ “û̂û̂ñ̂ ς̂ “û̂û̂ñ̂λ̂ “û̂û̂λθ̂ μς̂ñ̂ñ̂û̂û̂ñ̂λθ̂ “û̂û̂ñ̂ ς̂
 “ñ̂ς̂Σ̂ û̂û̂ñ̂İ ‘Κ’ μς̂λ̂Μ̂û̂û̂ñ̂ñ̂ “û̂û̂ñ̂ ς̂ “û̂û̂ñ̂ñ̂Φ̂ ‘Κ’ μς̂λ̂û̂û̂ñ̂ς̂ “ÿθ̂ “û̂û̂ñ̂ ς̂
 “û̂û̂ñ̂Φ̂ ς̂ ζ̂Λ̂İû̂ñ̂ “û̂û̂ñ̂χ̂ή̂ Α̂Λ̂Π̂û̂ñ̂ ς̂ ζ̂ς̂β̂û̂ñ̂Σ̂ İ̂û̂ñ̂λθ̂ “û̂û̂ñ̂λς̂ μ̂ Α̂Λ̂Π̂û̂ñ̂ ς̂
 “ñ̂χ̂û̂û̂ñ̂ ξ̂ñ̂û̂ñ̂ñ̂ λ̂û̂û̂ñ̂Ε̂ñ̂ İ̂ñ̂û̂ñ̂λ ς̂ “û̂û̂ñ̂ñ̂ İ̂ γ̂̂û̂ñ̂ÿ̂ τ̂û̂û̂ñ̂Ε̂ λ̂û̂û̂ñ̂ “û̂û̂ñ̂ñ̂
 “ñ̂ΙΒ̂û̂û̂ñ̂Ξ̂ λ̂ε̂ñ̂û̂ñ̂ñ̂Β̂θ̂ ϐ̂û̂û̂ñ̂ λ̂û̂û̂ñ̂θ̂ φ̂é̂û̂û̂ñ̂Σ̂ “û̂û̂ñ̂ñ̂ κ̂̂û̂û̂ñ̂Φ̂θ̂̂̂ Ε̂û̂û̂ñ̂ ‘Κ’

ς̂ Ηû̂λΧÿθ̂ Τ̂̂İİ̂ ς̂ ΕΙû̂χ̂λΕθ̂ ÿ̂Σ̂0θ̂· ΓΙλ00’ ς̂π̂ Λ0βθ̂ μ̂ 1Β̂ιΞ̂ “λη̂
 ς̂ ϐ̂̂ρ0‘Κ̂ τ̂ûθ̂ Νβ̂νûθ̂ ΩιΦ0 ÿ̂λ̂χ̂ on̂i τ̂θς̂İ̂ ΑΙ̂İ̂ μς̂να̂ μλ̂ μα̂ ς̂π̂ ς̂ ð̂ΛΠ̂θ̂
 οθ̂ 1ν̂̂η̂ Λ0βθ̂ μ̂α̂ ‘Κ̂ ϐ̂κρλ̂̂χ̂ 1̂̂χ̂Λη̂Κ ς̂ κς̂εθ̂ Λ0̂βλ̂ “ρ0Φ̂Ξ̂ς̂· ΛΠ̂ν0 φ00’ Ηιχ̂Ξ̂ς̂θ̂
 ð̂ÿÿ0 ς̂ ϐ̂̂ρλς̂Σ̂0 Ηιχ̂·εθ̂̂̂ ο̂· Απ̂Λ0 ϐ̂κς̂Βρ̂ιθ̂ ÿ̂ς̂İ̂ Φ00’ ÿ̂λ̂χ̂ on̂i ΗΣ̂̂Θ̂ Ηχ̂λ̂π̂
 Ηβ̂ν̂İ̂ τ̂θ̂ κρ̂ιχ̂λ̂ μ̂İ ξ̂Λχ̂·ÿ00 φ̂·Λÿθ̂ ΛÿΠ̂θ̂ Α̂ς̂· μλ̂ ΩΞ̂ς̂ Α̂· ς̂π̂ ς̂ ϐ̂κρ0̂χ̂ς̂ν̂ÿλ̂
 .¹⁴⁹ΕΜÿθ̂ ς̂

Ηλ̂χ̂Ιεθ̂ Ηχ̂·Λÿθ̂ Ε̂̂χ̂Εθ̂ “ρ0Λή̂ φ00’ Ηχ̂İ̂λ0Β̂ώ̂ ÿ̂“Υβ̂θ̂ τ̂İİ̂ Λ0βθ̂ κ̂δ̂ Ιδ̂ ς̂
 ϐ̂Η·ΙΒ̂λθ̂ “ρ̂χ̂ÿ̂Λ̂ 1ÿ̂Ξ0̂ ς̂ π̂̂̂λ̂ ÿ̂δ̂ ς̂ ϐ̂̂ρ̂χ̂Λ̂Ε̂Σ̂ 1Ι0λ̂ ΙÈ̂· φα̂ ‘ς̂Π̂İ̂ ΑΛ̂ÿθ̂̂̂

¹⁴⁷ دیوان حاتم الطائي ص34.
¹⁴⁸ المعلقات السبع ص134 – 135.
¹⁴⁹ الفروسية في الشعر الجاهلي – د. نوري حمودي القيسي – عالم الكتب – مكتبة النهضة العربية ط2 1404 هـ 1984 م ص232.

ὁ ὑνὺθ' κρῶ·ὕχε τῶι Ἰ ΛΦΧΞὕχ βΛΛΟΞὕλ ὕ·ῶεθ' ς βΗΛ··δ κρνχ· ΗΞα·νλθ' Ἰνῆα
 ΛςῶΠὕθ Ἰ··ὕΠ· βΞΛὕχῆ τι Ἰ ΞΜ·χῶλ' Ἰ·ῶχ μ' ὕς·Εχ ΙΛα ὕῆ μ'ῆ ς βΕςΞεθ' ς
 ἸΜΒ ΕΛΦΧΞθ' ς Εςεθ' μ· κρῶ·Ἰ·εῶ Ἰ' ς β·ὕΛΠθ' ς φλ·Ξῶθ' ἈΕθ Ἰ·ΥΛ' ς βΕΜῶθ·
 .υςειθ Ἡ·ιίθ' Ἰλ'Ἰ·λ Ε·χΕθ' ΞΚπ μλ ἸΜΒῶχ ὥ

μῦ· ΙΑΜλθ' 'Κπ ς β·Ἰςλθ· 'ςν·ρῶΞ' ς ΗθςΦ·θ' ς ΗἸ·ΒΠθ· Ἰ·ΛῶΠθ' ΛΘ·ρῶ
 βμ·ὕΞΛβθ' ὕρνἸ ΙΛὕχ ς πΛ·λΚ φλΕχ υΚθ' βμ·χ·Κ ΝΛ·α ονςῆ· ΛΘῶβχ Λ'ΛΥ
 :¹⁵⁰ ὕςεχα ΗθςΦ·θ' μ·Εθ· οιχρ Σ· ὕΛῶχ υΚθ' οΞΕΛβ· ΛΘβχ ς

ὕ·ῶεθ'·Ελθ' Ἰ·λ·κ·ῶθ' φλ·ῶΕθ' ἸΝΛ·ῶβθ' ὕ·ῶν	φ ὕῶῶν μ'·ὕῶῶκ μ'·ὕῶῶβ Ἰ ὕῶῶλ Ἰ ὕῶῶδ ς
ὕ·ῶεθ'·Ἰ μ'·ῶῶλ ς·ῶῶ ς φ·ῶΕλλ ρ·ῶΒλ' ς	Δλ·ὕῶΒ Ὀ·ῶῶθ' ς Ὀ·ῶῶθ' Ἰλ' φ·ῶῶν ς

οὕλλῆ ὕ·ρνλα ὕ·ΣΘ Ὡ·Λ· ς βῶἸςΛλ ς ο···· ΛΘβχ φν'Ιλρθ' κχΛΕ μ· ζθ·λ 'Κπ
 :¹⁵¹ ὕςεχα οῶχΙΕ φα ἸβχΦθ ἸδςΞ ὕ·ρδ·Ξα

¹⁵² ·ὕ·λ·φλ ὕ·ὕςλθ' Ἰῶβλθ' υκ λχῆ τθ'	φ·ῶῶῶ ὕ·ῶῶῶλ μ·ῶῶλ ἸχΕῶῶῶῶ ὕ·ῶῶν ς
·ὕ·ῶῶῶ μ' ὕ·ῶῶῶΠ φ·ῶῶῶ ς β·ῶῶΧ·βΕ	Ἰλ·ὕῶῶθ Ἰλ·ὕῶῶλ μ·ῶῶῶ φ·ῶῶῶβ κλ·ὕῶῶ ς
¹⁵³ ·ῶ·ῶ·λ ὕ·λ 'Κ' φ·ῶῶψ' Φ·ῶῶῶ ὕ· μ·ῶλ	β·ῶῶῶ κ·ῶῶῶΥ 'Κ' β·ῶῶῶλ β·ῶῶῶ ς
·ὕ·ῶῶ·λ Ἀ·ῶῶῶ φ·ῶῶῶ τ·ῶῶῶ Ἰ ὕ·ῶῶ	φ·ῶῶῶ φ·ῶῶλ β·ῶῶῶ Ἀ·ῶῶΠ ζ·ῶῶ μ·ῶα
¹⁵⁴ ·ῶ·ῶ·λ ὕ·λ φ·ῶῶῶ ὕ·ῶῶῶ 'λ 'Κ'	Ἰλ·ὕῶῶῶ Ἰλ·ὕῶῶῶ ὕ·ῶῶῶ :Ἰλ·ὕῶῶῶ·ςβ
¹⁵⁵ ·ῶ·ῶ·λ ὕ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ 'Κ'	·ῶῶῶῶ Ἰλ·ῶῶῶῶ ὕ·ῶῶῶ :Ἰλ·ὕῶῶῶ·λ ς
¹⁵⁶ ·ῶ·ῶ·λ κ·ῶῶ·λ κ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ 'Κ'	φ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ς
¹⁵⁷ ·ῶ·ῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ ὕ·ῶῶ·λ	·ῶῶῶῶ ὕ·ῶῶῶ·λ ὕ·ῶῶῶ·λ ὕ·ῶῶῶ·λ ς

¹⁵⁰ المفضليات – العلامة أبي العباس المفضل بن محمد الضبي ص83، الذمار: ما يجب على الرجل أن يحميه، كبش القوم: بظلمهم و سيدهم، الناهل: الريان و هو من الأضداد.
¹⁵¹ الأصمعيات – أبي سعيد عبد الملك بن قريب عبد الملك – تحقيق و شرح أحمد محمد شاكر و عبد السلام محمد هارون ط2 – دار المعارف بمصر 1964م ص63 – 64.
¹⁵² الموثل: القديم الموصول.
¹⁵³ الضميم: انتقص حقه، الأعبط: الأبى المتمنع.
¹⁵⁴ الغرة: القفلة، السوام: الإبل السائمة، تصوغا: تفرقا
¹⁵⁵ لنودع: لنترك.
¹⁵⁶ تقذع: الرمي بالفحش و سوء القول.
¹⁵⁷ احجل: استر – لا احجل: لا استرها و اجعلها في حجلة (بيت العروس)

Ηῦχ"λΕ τῠιῖ "ῦρχα ὕ"ῦΦ·ῖ' ὕῦλῖχ ΗῦΞςΛα Ε"χΕ ΗχΙ"·θ' φα Ε"χΕθ' ς
 Μ'Μῖ' ς Λ"Βθ' Ηχ"λΕ· Τ'ΛῖΠθ' τνί0α ϐμχαςριλθ' ΕΙΒν ς ϐμχΞ""·θ' ς μχῖῖΥ0Ξλθ'
 φῦ0θ' ΗεΕθ' ΗΞςΛβθ' Ι'Μχλ μλ ςπ "λ ὕη· 'ςνί0 "λη ΛΙίθ' μῖ Ι"ῖ0·ώ' ς ο·ν"Β
 ΗῦχΦῖ μ· ὕςῖ 'Κπ ς .ὕ"ληθ' ΗΒΛΙ ς φν"Ἐνó' ςλΞθ' ΕςΛΚ τθ' μ"Ἐνó' ΩαΛ0
 :¹⁵⁸ ὕςεχα Λ"Σ "λῖΕ Λ"Βθ' οῖνλ· ΛΘβχ

'Λ"Εῦῦῦῖ' óῦῦῦῖ ὕῖῦῦῖϐς ς ῖῖῦῦῖΕ ὕῖῦῦῖΜΒθ' φῦῦῦῖϐ ς ὕῖῦῦῖθ' φῦῦῦῖΕ
 'Λ"ῖῦῖΣ ῖῖῦῦῖΕ ϐῖῦῦῖλῖ Λ"ῖῦῖΒθ' ς εΙῖῖῖῖΒλθ' μῖῦῦ λ υΛῖῖῖΒ ϐῖῦῦῖ ς

Τ'ΛῖΠῦθ' μχῦ· Ηῦχῖχ·Φ ΕΛπ"ῦΧ μ"η ΛΘβθ' μ' ὕςεν μ' ΩχΦ0Ἐν "νπ μλ
 μλ ΕΛπ"Χθ' ΞΚπ φιλ"Βθ' ΛῖΠθ' Ιλῖα ϐΗ·Λ"Ε0λθ' ὕ""·εθ' Ε"χΕ "ρ0Υ0δ' μχλπ"Βθ'
 ΕΛῦ0νῖ ς κςῖη μ· ςΛλῖη ϐΤ'ΛῖΠθ' ὕςΕα μλ Ηῖ"λΒ ο· ΙΜ"0λ' ς ϐΞΙςρῖ ΚΙδ'
 μλ κπΛχή ς Ιλςθ' μ· ΕςΛῖ ϐφ""Φθ' κ0"Ε ϐῖχβΦθ' μ· Λλ"ῖ ϐΕΜιΕ μ· ὕΛ"Εθ' ς
 .ΛΘβθ' Α"· φα κπ"λΞ' Ιεθ0 μχΚθ' μ"ΞΛβθ' ς ϐΤ'ΛῖΠθ'

المبحث الثالث

مظاهر المروءة

(1) الكرم:

οûχα κûρθ ς 'ΑΛûÿθ' ο· Λρ0Π' Ιδ ς Þ'Ι'β'Σθ' ξΚπ 'ΗλΙελ φα κΛηθ' φ0χ
 .ΑΛÿθ' Τ'Ι'χ'Ε ÿ''Ε ς μλ Ηιχ'Ε ς ξςΙÿ ζθΚθ ς Þτ0Π 'ΑςΛΥ
 φûνÿχ 'Κπ ς Þ¹⁵⁹(ÿΒΛθ' ð'ΑΠ κΛηθ') :υΙχπ'Λβθ' ΙλΕ' μ· ÿχΙΘθ' ÿ'δ ς
 Ηûχ'ÿ'λ0Β' Ην'ηλ 'ρ·Ε'Σθ 0νΣ0 φ0θ' ς ÞΤ'Λλθ' 'ρ· ð'ΛΠ0χ φ0θ' Τ'β'Σθ' μλ ον'
 Τ'β'Σ μλ ÿ'Υχ' ςπ ς Þ'Α'Β'ÿ'ό' ς ΛχΙε0θ' μχÿ· οχθ' μςΛΧνχ 0χλΒθ' ÿ'ÿΒ0 Ηχδ'Λ
 0χΚûχ ς ξΛûηΚ ςιÿχ' Þγ'Ε'Θ'ï' κΛ'ηλ τθ' 'ρ· τΙΕ0χ μλ Ιςε0 φ0θ' φ'ε'0θ' ÿ'λ'ηθ'
 .κςεθ' ð'ΛΠ' μλ ΛχΣχ τ0Ε Þ00χΣ

Þ0Ξûβν· ÿûΒΛθ' φα μςηχ κ'ιθ' Τ'χεν κΛηθ') :οθςδ 'ΑΛÿθ' μ'Ξθ φα Τ'Β
¹⁶⁰(Τ'·τ' οθ μηχ κθ μ' ς

μ'ï ÞΛûρε0 ω' ΗλχΜÿ ς Ηχςδ ΕΙ'Λ' μÿ κ'νχ 0·Φ ς Η'0ΒΕ ς γιΘ κΛηθ' ς
 κς'ûε0 "ûρνï Þ'ρχιÿ Λ·Σθ' μλ Λχ·η ΛΙδ τιÿ μςηχ Þ'Ηβ'Σθ' ζι0 ο· γιÿ00 υΚθ'
 .ΗεχΥθ' ΕΛ0ï' 'ΑιΦλ γςα ςιÿ0 ς μ'Ενó' Νβν φα ΔΠθ' ς ÿθ·θ' ÿλ'ςÿ
 μ· μΣΕ ÿ'δ "λη Þ'ρ· ÿΒÿ0 μ' 'ΑΒχ φ0θ' ΛχΘθ' Τ'β'Σ μλ ÿ'Υχ' κΛηθ' ς
 τûïÿ 'ςûΦÿ ς ÞοιΒÿ ξΛχΘ μ'α σΛεθ' 'ςιΒÿ ς):ον' φΣςχ ΗβχΚΕ
¹⁶¹(ÿ'λθ' 'ΑΞΕ

οû· ΙςΣûελ Τ'Φÿ ον' υ' ÞûχΥιθ σ'Λέθ' κχΙε0 ςπ 'ΑΛÿθ' Ινÿ κΛηθ' ς
 .ο·Λη ς ολπ ΙχΙ·0 ς ο0ΠΕς Ν'νχ' ς ο0Β'Ε Τ'Υδ ς ð'χΥθ' κ'Λη'
 κΛηθ' ΛηΚ· φ·Λÿθ' 'ΑΙï' ÿβΕ ζθΚθ Þγ'Ε'Θ'ï' κΛ'ηλ μλ ΙχλΕ γιΕ κΛηθ'α
 "ûλ ΛηΠθ' Τ'χτ μλ κρχιÿ φβΥχ ς ÞκπΛηΚ φιÿχ ς Þκρθ'ΣΘ ΓΙ0λχ ÞΤ'λληθ' ς

¹⁵⁹ كتاب العين – تأليف الخليل بن أحمد الفراهيدي – تحقيق مهدي المخزومي و د. إبراهيم السامرائي ج5 ص368.

¹⁶⁰ لسان العرب ج12 ص510.

¹⁶¹ المعمرن و الوصايا – أبي حاتم السجستاني – تحقيق عبد المنعم عامر – دار إحياء الكتب العربية – مصر 1961م ص138.

ῥμχΛûΘψ' τιİ ç ῥοΞβν τιİ Λ0ελ ῥχΘ· ῥη ΛεΕχ ο0'K 'Ιδςθ' φα ç ῥμ'Ξιθ' φÿχ
 .Ἡιχ·εθ' 'Ι'Λα' μχ· ονΠ Ηιδ ç ῥοΞβν ἩÿΥ ç ῥοείθ ΤςΞ τιİ Ἡλ'Èθ· φΕνχ ç
 ΕΙ'χΞûθ' ῥ'ΣΘ μλ Ιÿχ ç ῥ'ΑΛÿθ' 'ρ· ΛΘ'βχ φ0θ' 'χιÿθ' ῥ''Υβθ' μλ çπ ç
 Αûθ'Φλιθ κηδÈθ' 'ςιθK" :φβχ Σ μ· κ0η ῥςεχ ῥκπ'~ληΕ ο· σΛή' Ιδ ç ῥκπΙνİ
 ῥκηΛûή μλ ονςλK0 γιθ τιİ 'ςλχε0 ώ ç ῥκΛ'ηλθ' 'πςλιİ ç ῥΙλ'Ελιθ 'πςΙςδς
 ῥûθ·θ' 'ςΙûÿ0ε0 ώ ç Ἡû·Ελθ' κη·Ξηχ ΙςΒθ'· 'ςιΕ0 ç ῥκηχθ' 'ΑήΛ μλ 'ςιΣ ç
 .¹⁶²Λεβθ' 'ςιΒÿ00α

ῥ'δ ζ0Kθ ῥ'~λθ' φα ῥÈδó' Ωλ μςηχ "λν' ῥφεχεΕθ' κΛηθ' μ' κρλÈη Τ'Β ç
 μλ ῥΥα' ῥελθ' ΙρΒ : 'ςθ'δ ῥΛχ0ηθ' τθ' Λχ0ηθ' μλ Ιλε' ῥχιεθ' μλ ῥχιεθ' :κπ'~ληΕ
 τûθ' ΛΕÿλ μλ μ'η "λ ç ῥÿελθ' ΙρΒ ἩχΦÿθ' ῥΥα' μ' ῥχδ "λη ῥ¹⁶³Λ0ηλθ' τνή
 ζχΙθ "λ ç ΙςΒ0 μ' ἩΕ"λΞθ' "λν' ῥΗΕ"λΞ Νχθ ῥςΥβθ' μλ Τ'Φÿθ' μï ῥΛΕÿλ
 μï ῥÿ'ςûλï' Ἡûιδ τûİ Τ'Φÿθ' ç ῥΚ·θ' ç κΛηθ' τθ' Τ'ΛÿΠθ' Τ'İΙ ζ0Kθ ῥÿχιδ
 ἩûΙΧνΕ μ· μ'ΞΕ ΛΘβχ ζ0Kθ ῥΙΛΕ0λθ' κςεθ' Λ0ελθ "λν' ç κςεθ' Λχ0ηθ Νχθ Γ"λΞθ'
 :οθςδ φα ῥ'~λθ' Ηιδ τιİ ΙςΒθ' ç κΛηθ' ç ῥΚ·θ'.

ῥ'ςϣûûλï' Ἡϣûûιδ ϣϣûûλςεε υΛΜ' ΕΦ'ûûή \$ΙûûΙ'δ ϣςΙûûÿθ' Ἡûûη' ϣûûϣ
¹⁶⁴ῥÈûûθó' τûûῖ "ûûνΛ0ελ ΙςûûΒχ ç ῥϣûûY ΙûûλΕχ ϣûûχ' Λûûλῖ "ûû'

ῥΜûνχ φ0θ' ἩιχΥβθ' "ρνï ῥΝβνθ' ῥ''Υα 'Τ'ρλ' μλ φπ ç ῥκΛηθ' ἩιχΥβα
 .¹⁶⁵οχθ' 'ι'0Ελθ' Λχεβιθ οθ'λ μİ ῥ'~λθ' 'ΑΕ'Σ 'ρ·

ç ῥÿ'ûλ Ηιδ ç Λεα Ε'χΕ μςΠχÿχ κρ0'ςΛ0 μİ ῥχδ "λρλ Ἡχιπ'Βθ' 'ΑΛİ ῥη
 κρνûλ ΙΕ'ς ῥηα ῥÿ'ςΒ0 ç ῥ'ΕΛ0 κρ0'χΕ ç Ι'Μθ· ἩΕχΕΠ ἩχΙ' φα μςχΕχ 'ςν'η
 φûα û'Υχ μ' τθ' ΛΦΥχΞ ονï κςχθ' οβχΥ υΛεχ çρα ῥΞΙ'Μ Ιβνχ μï Τ'Λÿλ
 ΕΙİ'Ξλ· κρΞςβν ΙÿΞ0 ῥΤ'~ν0θ' 'ΑχΦ ç Ἡ0ςΙΕï' μΞΕ· κρβιηθ μςλληχ κπ κ0 ῥκςχ

¹⁶² العقد الفرید ج 1 ص 189.

¹⁶³ المرجع السابق ص 199.

¹⁶⁴ حماسة أبي تمام ج 2 ص 986.

¹⁶⁵ معلمات العرب – بدوي أحمد طبانة – القاهرة – مكتبة الأنجلو المصرية 1967 م ص 278.

Ῥἡχ᾽ή ὦ ἩχΞς κπΛΧν φα ῥ᾽λθ' μ᾽η ς Ῥῶςριλθ' Ἡῶ᾽ή' ς Ῥ᾽᾽Βθ' κ᾽ῚΦ' ς ῖ᾽ῚΕλθ'
 μῦ· Νχῦδ κρΥῚ· Ἀ᾽Ὶ 'Κθ ς Ῥ¹⁶⁶Ἰλ᾽Ελθ' ἈΞη τθ' ς ἩβχΛΠθ' Ἐ᾽χΕθ' τθ' ἩχΞς
 ῥῦῚῚβθ ὦ ἈΛῚθ' ς Ῥῥ᾽λθ' 'ςΧβΕχ μ' οθχ Σς Λθῡ μ᾽ηα οχν· τ Σς' ονῖ" κ Σ᾽Ὶ
 .¹⁶⁷ῚΕχ·δ ξ'Λθ ς ζθΚ

φθθ' γḘΘῖ' ς' ἩχῚ᾽λθΒώ' ῥ᾽᾽Υβθ' Ἡλ᾽᾽δ φα Ἡχθ᾽Ὶ Ἡν᾽ηλ κΛηθ' ῥῚΕ' Ιδ ς
 Ἡῦχπ᾽Βθ' ἈΛῚ μῡκ κθ ς ῬῶλθΒλθ' Ὶ'ςπ᾽ μλ ἩῚςλΒλ γḘΘῖ᾽α Ῥ᾽ρλῚ 'ςαΛ᾽ῚῚ
 σςΞ Ῥ᾽᾽ςθ ῚΕῚ ῚῚχλΒ μςβιῚχ Ὶ᾽Χν ς' οθ μςῚΥῚθχ Ὶ᾽Ὶ Ὶνςν᾽δ μςαΛῚχ ςΙ᾽θ'
 ῥ᾽λθ' ς ῖηθ' μῚ ῚῚΕ· ῥ᾽ΕΛθθ' ς ῥενῚθ' τιῚ κρῚ᾽χΕ ῚΙλῚῚ 'λν' ς Ῥφν·εθ' κ᾽Χνθ'
 ἩχῦḘḘδ Ἡῦ·ΙΒλ κ᾽Ὶ ῥῡΠ· κρῚ᾽χ· ς ῬκρῚχΠ᾽λ Ἐ᾽χΕ ς κρῚ᾽χΕ τιῚ ῚΧ᾽βε ἈΠῚθ' ς
 'ςηΛῚ Ὶ᾽λ᾽ μλ φν᾽Βθ' Λ ΣῚῚθ' ῥῚθχ κθ 'Κπ ῶλ ς Ὶ᾽ΛχῚθ' ἩχῚδ ἘΛ᾽ΛΕθ' ΕΙχΠ
 οχῚῚ ΛΧῚνχ ὦ ς ΛχῚθ' ἈΕ ΙΛΒλθ ο·Ε᾽ Σ οῖῚῚ· ῬκΛηθ' μλ Ὶχλ᾽Ξ ῚῚςν ζ᾽νπ μ'
 .¹⁶⁸ρθ Λ᾽ Σ ὄνῶ' ς' Ψ᾽αΙθ' ς Ἐ᾽χΕθ' ἈΕ ῶα᾽Ι· οῖῚῚχ 'λν' Ῥ᾽ΛςηΠ ὦ ς Ὶ᾽ΜΒ
 ἈΛῚθ' οχῚῚ Ῥ ΛΕ φ·ΛῚ ἸχῚῚ ς Ῥφν᾽Ḙν' ἈΒ'ς ῖ ςΛΧθ' ξΚπ φα κΛηθ᾽α

:ΛῚ᾽Πθ' ῥ᾽δ ζθΚθ Ῥφν᾽Βθ' Λ ΣῚῚθ' φα

ἸῚῚῚḘ᾽ ςῚῚῚ κῶ ὀῚῚχΦῚῚ᾽ ᾽ῚῚῚ ῚῚῚῚ ῖ ῥ᾽᾽ῚῚḘ Ὶ᾽ῚῚΒ 'Κ' ὤΛῚῚῚῚ ὦ ῚῚῚῚ ς
¹⁶⁹ῚῚῚ ῬῚῚ μςῚῚῚ μ' ῚῚῚḘ κςῚῚθ' φνλ ῬῚῚῚῚ μς ῚῚῚῚḘ ςΚ ῥ᾽᾽ῚῚḘ ῚḘῚῚῚ

ῬῚῚῚΒ Ὶ ῚῚ' Δ· ΣῚ ᾽λνῚῚ ῬῶχΕ Σθ' ῥ᾽Μν ς Γ᾽χΛθ' Ὶ·π 'Κ' μςΙςΒχ 'ςν᾽η ς
 :Ἀπς μ· ΛΠῚνλθ' οχῚ᾽ Ὶ᾽Ὶ φα Ἡπ᾽· ῚΠῚ᾽ ῥςεχ ῬΙχῚΒθ' ῚΦε· ῚχΞη Ιδ ς

ῚῚῚῚῚῚ ᾽ῚῚῚῚῚ ὤςῚῚῚ ἈῚῚῚῚῚθ' 'Κ' οῚῚῚῚῚῚ ῬῚῚῚḘ ἈῚῚῚῚ ὦ μῚῚῚ ἈῚῚῚῚ
¹⁷⁰ἈῚῚῚḘ ξῚ᾽ΛῚΕ μῚῚ ῬῚῚḘḘ ῚλΥ ς ὀῚῚῚ ῶχῚῚῚ ῚῚθ' ὀῚῚ ῚῚῚῚ ἈῚῚῚῚῚ ἈῚῚῚḘ ς

¹⁶⁶ الحياة العربية من الشعر الجاهلي – تأليف أحمد محمد الحوفي ط2 ذو القعدة 1371 هـ - أغسطس 1952م ص240.

¹⁶⁷ الأغاني ج12 ص150.

¹⁶⁸ شعر الكرم الجاهلي – تأليف د. إصلاح مصيلحي عبد الله – كلية الآداب – جامعة طنطا ط 1993م ص 17

¹⁶⁹ حماسة أبي تمام – مختصر شرح التبريزي – مطبعة السعادة – بيروت – 1913م ط2 ص19.

¹⁷⁰ الأصمعيّات ص89 – 90، النوء: سقوط نجم من المنازل بالمغرب و طلوع رقبه من المشرق، الحجر: جمع حجرة و هي حظيرة الإبل، تنفاحه: من النفح و هو شدة الدفع يريد أن جفاته لا تنقطع في القحط و الشدة.

:ξΛπ*Χλ

Λ*Πû·0Ξώ' ς ûχYθ*· ΙχΠθ' ΑΛÿθ' ΓΛα βΛπ*Χλθ' ζι0 ΜΛ· µλ ÿÿθ ς
τ ûθ' ο· Ηχ*νÿθ' ς οβχY· κ*λ0πώ' φα φ·Λÿθ' έθ*· Ιδ ς βκπΛ*χι· οθςΙΕ ς ολιΕλ·
ς' βûχYûθ' κ'Λûη' µûĬ Ψ*ν0λώ' µ' µλ žÿ·*ν κ*λ0πώ' 'Κπ µ*η ς βΙΕ τ Σδ'
ûΛΠûθ' ς γÈûθĭ' , Ι*·λ ΙY κ'''ΛΒθ' µλ ΗλχΛΒ Λ·0ÿχ οθς·δ Ιÿ· ο· Λ'ΛYό'
. ¹⁷¹HχΙ*·θ' φα *ρ· ûΛ0ÿλθ'

ΛχΙε00' ς Α*ΒĬό*· ΕΛχΙΒ βΛπ*Χλ βµχχιπ*Βθ' ΑΛÿθ' ΙνĬ κΛηθ' Κ00' Ιδ ς
φû00' Ηûχει00' ÿ**Yβθ' ΗλιΕλ φα ξςιÿΒ ς βΙχÿ· ΙΕ τθ' ΑΛÿθ' ο· ûη ζ0Κ0 ς
ÿςûδ ζû0Κ µλ ΕÿςΛλθ' ÿ*λΒ ς γÈûĭ' κΛ*ηλ ÿ0λ0 *ρνĭ ΑΛÿθ' *ρχĬĬ Ρ ΛΕ
:κ0*Ε

¹⁷²Ιûĭÿθ' ΗλχûΠ µûλ ζûĭθ 0· 0ρâ *λ ς žûûχς*0 κ'Ι*ûûλ 0ÿχûY ûûθ' Ιûûĭÿφ ûûÿ' ς

κΙεχ ον' φÿ·Λ µ· ΝΛŸYλ ÿ*δ βµςιη̄χ *λ τρΠ' ûχYιθ µςλΙεχ κρν· 'ςΛ00α' ς
:οχα *λ Νβν' ςπ ς Λχÿ·θ' κ*νΞ µπΙ οβχYθ
ξΙϰλ*Β ς ΙϰχιΒθ' Γ*ŸϰŸ íT Αĭ' *Εϰή *λĬûÿĭ 0 ς οûûŸΛδ υĬûûŸĭ µÈĬûûλ ς
ξΙûλ*Ε 0ρûΕθ' íζΛû0χ τû0Ε ÿ*ûŸ *ûλθ φûûûŸ' ς 0ÿχĬΕûûθ' 0χΠûûûĭĭ ĬΙ ûûûχĕ

ÿ*ûδ µχĭ'''Ξθ' ς µχΞ'''·θ' ς τλ*0χθ' ς ÿλ'Λĭ' τιĬ κπ*~0Ξ βκΛηθ' φα ÿ0Ιχ *λλ
:¹⁷³ΕΙη µ· Ηθ*Yα Τ*0Λ φα ΛΒΕ µ· Νς
¹⁷⁴ÿÈûλφ µχλĬûπ υκ YÿûΠĭ µûλ κ' Ηûû0Λĭ φûûΣςχ µûûλ ΗûûΒχΠĬ *ûûĭ

¹⁷¹ عصر ما قبل الإسلام – تأليف محمد مبروك – طبعة القاهرة 1948 م ص210.

¹⁷² ديوان حاتم ص77.

¹⁷³ ديوان أوس بن حجر ص23.

¹⁷⁴ هدم: الثوب البالي، طملال: الفقير.

ΤῷΛ φα φθΚρθ' Ω·Λ μ·' ὕδ ῃῡ'Ἐθ' ΤῷΦἸ' ς κ'ΕΛἰ' ΗιΣ κρλΛη Ψ'ζν' μλ ς
:Η·χδΛ

ῡῡῡῡῡῡῡ ὦῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ
¹⁷⁵ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ

ῡῡῡῡῡῡ' μἰ οῡῡῡῡῡῡ' ς ο· κ'λ0πώ· μςΣςχ 'ςΛ'Σ ὕχΥθ· κρ0χ'νἸ ἘΠΠ μλ
ἈΛῡῡῡῡ' Φ'ῡῡῡῡ' φα ΛηΚθ' ΤςΞ μλ ζθΚ Ω·0χ 'λ ς ἘΤςΛλθ' φα ἸΣεν φνῚχ ζθΚ·
.Νβνθ' Ι'Ξα ς κ'ἰθ· ὕ'Σ0ώ' ς
Νχδ Ι·Ἰ ὕδ ῃκρΞθ'Βλ φα Τ'ν00' ἈχΦ· 'ςΛηΚχ μ' τιἸ 'ςΣΛΕ ζθΚ ὕΒ' μλ ς
:ον·' φΣςχ ὕ'βθ μ·'

ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ
¹⁷⁶ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ μ' ς ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ

:οἸ'ζν' ς ο0'δς

Τ Λἰ' Τ·ΙῡΒ' 'Κ' κΛηθ'ῡ· μςΙχΠῡχ κρνηθ ς Ἰδς ὕη φα Τ'λΛη κπ ς
ςῡρα ῃῡ'λθ· Χ'β0Εώ' ς Τ'ε·θ' τιἸ οχα Νςβνθ' Ρ ΛΕ0 κΛη ονἰ ῃΤ'λΞθ' Ἰβη ς
:ΛΘΣ ΤῷΛ φα Τ'ΞνΘθ' Ἰθ'δ ῃΤ'ν00· ΛχΙΒ κΛη

¹⁷⁷Λ'ῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡ 'Κ' ἸΛΘῡῡῡῡῡ ῡῡ' ς ῡῡῡῡῡῡῡῡ ς ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡ' ς

ΔῡχΛ Ἰ·π 'λ 'Κ' ο· ΓΙλθ' μλ 'ςΛῡῡ' ς ῃκΛηθ'· Λ'Θ0αώ' μλ 'ςΛῡῡ' Ιδ ς
:υΛλ'Ὶθ' ΗῚχ·Λ μ· Ιχ·θ Ἰν· Ἰθ'δ ῃΑΙΒθ' φα ώ' Ἀρ0 ώ ῡρνἰ ῃῡ'λΠθ'

Ἰῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ
¹⁷⁸Ἰῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡῡῡῡ

¹⁷⁵ البيان و التنبيه ج 1 ص 182.
¹⁷⁶ المفضليات ص 384.
¹⁷⁷ ديوان الخنساء ص 79.
¹⁷⁸ بلوغ الإرب ج 1 ص 93.

τιῖ ΙχΜ00 ἕλχΧΙῖ ἕλ·ῚΦ οβχΥθ κΙεχ μ· φ·ΛῚθ' ΕΛΘβλ μη0 κθ ς" :ῚἘπ ς· Ὶςεχ
 'ςûιῚΒχ κθ ἕλλπ ς ἕ·Ὶη ς ἕλ0·Ε μ' Τλιῖ Ιδ ς βζιλχ "λ Νβν· Γ·Β ον· ο0ΛΘβλ
 ς' ἕβχΥ υΛεχ μ·η "λν' κρνλ ΙΕ'ςθ' μῖ βΛΙεθ' φα κρ0·χΦῖ κΧῚθ ΙςΒθ' φα ῶ·ῶλ
 κπΛηκ ΙῚ· ς Γ·λἘθ' φα κρ0χΣ Ἀπκ μηθ ς βἘχιδ Τ·Πθ' μλ ἕΠῖ ς' ἕλχῚ· Ἀρχ
 μ·ûη ς βμςΒ·0Ελ κπ ς μςιχνχ ς μςΒ·0Ελ κπ ς μςΦῚχ 'ςν·η κρνῖ ΙςΒθ' φα
 "ûλ ΩχλΒ μλ Λῶη' ΙΕ'ςθ' κςχθ' φα μχλῖ' ς μςλ·λθ' ς Ηηλ'Λ·θ' ς ΙχΠΛθ' Τ·Φῖ
 ἈΛûΥ "ûλη Ὶῶλθ' Τῶ·π μλ ΙΕ'ς· ἈΛΥχ κθ ς βκρλ·χ' ΩχλΒ φα ζ·θς' ξ·Φῖ
 Ηιδ ς κρθ'ςΕ' γχΥ Ωλ κρθκ· κρνλ 'ςνἘΕ0Ἐ' "λν' Ν·νθ' μ' τιῖ ῚΙχ 'Κρα βζ·θς·
 .¹⁷⁹οιῚα 'ς·Λί0Ἐ' μλ Ὶηθ Η·ςΛΥλ ῶ·ῶλ' 'ςιῚΒα βκρχΙχ' Τ'Κ

: ῖχΥθ' Ηχ'Ιπ

Τ·û·Λίθ' ς ἕΛ·0Ἐ' Ὶχθ' ῚΙεχ "λινῖ ῖχΥθ' Ηχ'Ιπ κρλλη φα ῚΘΙχ "λλ ς
 Τ·λ ς' Ι'Μ τθ' ΗΒ·Ε φα κπ ς βλλ·Υ Ὶη τιῖ ς ῶ·ΒΛ Τ'ΛΕΣθ' φα μς·ΛΥχ
 μûλ 'ςΛûῶη' Ιûδ ς βκ·ῚΦθ' ῖ·Υνό ἈΛῚθ' "πΙδςχ φ00' Λ·νθ' κρχΙρ0α β'Ιχ·λ ς'
 :φΙΒῚθ' ζ' Ι·ῖ μ· ςΛλῖ Ὶ·δ βσΛεθ' Λ·ν μῖ ΥχΙΕθ'

¹⁸⁰·ρῚ·ΛΦûῚΥ' ἈΠûῖ υΛ·ûῖ "ûἘ ΠῚ·λ σἈûἘθ' ἈΚûἘ μûλ μ'Λûῖχθ' Ιûλθ' 'Κ'

ῚΙûνλθ· "πςΙδς' "λ·Λ ς" ΔΥς' ς μχ· μςη00 Τ·Ὶβ0Λλθ' τιῖ "ρνςΙδςχ 'ςν·η ς
 υΙû0ρχθ ο· Λ0·0χ "λλ ξςΕν ς – Ινρθ· Ι· ῚΙνλ τθ' ἈΕνχ ΛΦῖ ςπ ς – ἈΦΛθ'
 'ςûνη ς βἈἘηθ' Γ·ν· Ὶχθ' φα κρθΜ·νλ τθ' Τ·Λίθ' 'ςΙπ Ιδ ς ¹⁸¹μ·χλῚθ' "ρθθ'
 Ιûδ οûνῖ ῖη Τ·Λίθ' σ·Λ "λ 'Κ·α Ὶχθ' φα Δ·νχ ονῖ ο·ιη μ·Β· ῚΒΛθ' κλη μῖ
 :οθ Ἀιη φα κπΙε' Ὶ·δ βΤ·Λή Λ'Ιθ' γΛΦχ μ' Ι·ῖ

"πΙûûûûûûλἘ' Ὶ·Μ· ῶ ἕûûûûûἘἘθ βûûῖ μῖûûûûûûἘ ἕΛûûῖχθ ῖχûûἘς ςῖ

¹⁸²·πΙûûûûδςλ κ·ûûûûῖ Ἀ·ûûûûῖθ' 'Κ' Ὶûῖχθ' ῖἘûῖ φûûῖ φûûῖ φβχûῖΥ Ὶῖῖῖ

¹⁷⁹ ديوان المعاني – تأليف أبي هلال العسكري – القاهرة ص30 – 31.
¹⁸⁰ معجم الشعراء للمرزباني أبي عبد الله محمد بن عمران بن موسى – تحقيق عبد الستار أحمد فراج – دار الكتب العربية ص223.
¹⁸¹ بلوغ الإرب ج 1 ص70.
¹⁸² نفس المصدر.

Ε΄ΧΕ τιΙ Τ΄ε·ό΄ τιΙ ÿλÿθ΄· οΕΙΛ σΛΘ΄ ΕΛ΄·ÿ· ς βο΄΄ας ς ο0΄΄ΒΠ ς ο΄΄ΘΞ ς
 .ÿ΄λθ΄ ς Νβνθ΄· κριχ·Ξ φα ΗΧΕΥ00΄ ς μχΛΘψ΄
 Ηûλχδ Ρ΄ûρλπ΄ βκχûεθ΄ μûλ Η΄ΙςλΒλ μ΄Ι Λ·ÿ0 Ηχιπ΄Βθ΄ ΔχΙλθ΄ ΕΙχ Σ δ μ΄
 Ηûιλ΄ÿλθ΄ μΞΕ ρχθ΄ ð ΄Υχ Ρ΄ΑΞνθ΄ Ηλχδ ς βκΛηθ΄ Ηλχδ ς ΡΕςεθ΄ Ηλχδ ς βΛ΄ςΒθ΄
 .¹⁸⁶Ηθ΄ ... κιΧθ΄ ς ÿΚθ΄ ς κχΥθ΄ ΩαΙ ς γΕθ΄ ΕΛ Σ ΄νλ ς Τ΄αςθ΄ ς
 Ε΄ûχΕθ΄ Ηûÿχ·Φ μû΄Ι ς φδÈΘï΄ ΝΕθ΄ μ΄Ι ζεχδΙ ζΛχ·ÿ0 Λ·ÿ0 κχδ φπ ς
 μ΄ςθ΄û· ΕΤςûιλλ φιπ΄ûΒθ΄ Λ Σ ÿθ΄ ΛΘ΄ς΄ φα Ηχ·Λÿθ΄ Ε΄χΕθ΄ ΄Ιν΄η Ιεα ΡΗχιπ΄Βθ΄
 ΄ûρν΄Ι ΄ΥΙûΕ0χ φ00΄ κχεθ΄ Ν΄Λ κΛηθ΄ ς Εςεθ΄ ΄Ιν΄η κΩ μλ ς ΡΑΙΒθ΄ ς Ψ΄Λ Σ θ΄
 ΡζûλχΧ΄Ι ðÈΒ΄ κΛηθ΄ ς Η΄Ι΄ΒΠθ΄ ς Εςεθ΄· ΓΙλθ΄ Τ΄ΛÿΠθ΄ ÿΒ΄ κΩ μλ ς ΡΤ΄ΛÿΠθ΄
 φûα ΄Ι ûνΛ0δ΄ ς Ρζÿ΄΄Λ ζΛχς Σ 0 ΦΕεθ΄ Λχς Σ 0 τθ΄ κΛηθ΄ μ΄Ι κρΩχΙΕ φα ΄ςθ΄λ ς
 .¹⁸⁷σΛΘï΄ μ΄Ι λπ΄ΙΕ΄ ζβν0 Èα ζλ΄΄Ι ζν΄Λ0δ΄ κΛηθ΄ Ηλχε· Εςεθ΄ Ηλχδ κπΛ΄ÿΠ΄
 υΛÿΠθ΄ ÿΒΞθ΄ ςπ ς βκ΄Λ0Εώ΄ ς Τ΄νΩθ΄ ς Λ΄·ηό΄ μα ςπ ΓΙλθ΄ μ΄η ΄Κ΄ ς
 ΗÿχαΛθ΄ ΄χ΄Μλθ΄ ς Η·χΦθ΄ ΄Ι΄β Σ θ΄ κχΞΒ0 τιΙ κςεχ μα ον΄α ΡΗχΘχΛ΄00΄ ΑΛÿθ΄ Ε΄χΕθ
 Ηû·χΦθ΄ ÿ΄΄Υβθ΄· ώ΄ ζ·θ΄ή κΛηθ΄ ΛÿΠ φα Ε΄π΄·λθ΄ μςη0 ώ ς ΡΗχλ΄Ξθ΄ γÈΘï΄ ς
 .Ωλ0Βλθ΄ ρχι΄Ι ΩΥ΄ς0 φ00΄ ΗλχΛηθ΄ γÈΘï΄ ς ÿÈΘθ΄ ς
 ÿ΄΄Υβθ΄ ΛΩη΄ μλ ςπ φιπ΄Βθ΄ ΛÿΠθ΄ φα ΕΤςΛλθ΄ ÿ΄΄Υα μλ κΛηθ΄ Λ·0ÿχ ζθΚ μλ
 .φιπ΄Βθ΄ Λ Σ ÿθ΄ φα Τ΄ΛÿΠθ΄ ρν΄Ι ΄ΥΙΕ0 φ00΄

¹⁸⁶ شعر الكرم ص50.

¹⁸⁷ نفس المصدر ص51.

(2) الوفاء بالعهد:

N*ûvθ' κMûιχ ΛΥûE0λθ' κθ*ÿθ' φα βT*αςθ' Ηχιπ*Βθ' φα ΑΛÿθ' Αδ*νλ μλ
 Ιςûεİ ς ΙςρΠ ς ΗνςΙλ γ''ϋς ς ζςηΣ ς Ιςρİ μλ οχιİ μςαΛ*ÿ0χ "λ T*αςθ*.
 ξKûπ μλ İςιΘ Tν*η Ιεα φιπ*Βθ' ΛΣÿθ' φα Ηχ·Λÿθ' Η''χ·θ' μηθ ς βΗθ' ... ΗιΒΞλ
 οχιİ ΑΒχ İΙρİ ÿΒΛθ' "ρεΦνχ Ηλιηθ' Tν*ηα βΗνςΙλθ' γ''ϋςθ' ς ΗιΒΞλθ' Tν*λΥθ'
 .ΔχΛΒ0ιθ οαΛΠ TΛİ ώ ς ο· φβχ μ'

κΙθ' τιİ Tβθ*Ελθ' φα μςΙδ*ÿ0χ 'ςν*η Ιεα βΑΛÿθ' γÈθ' μλ μK' T*αςθ*α
 ο0·Ε*Σ ûλ ς ðιΕθ' Ιχης0 μςΙχΛχ βΗ·ÿηθ*. μςλ0Εχ ς .ΑχΦθ' ς T*λθ' ς ΑΛθ' ς
 'ςûÿαΛ κπιΕÿ ΛΙή 'K' ς β*ρνςα*Β0χ ΕΛÿλ ΛΙίθ' μ*η ς βT*αςθ*. ΛηKχ υI*λ ÿλÿ·
 μû· μΣΕλ μ· Νς' μ' Η·Φδ ÿςεχ ζθK φα ς βo· 'ςΛρΠχθ Χ*ηİ γςΞ· T'ςθ οθ
 .¹⁸⁸κρχα κρβχιΕ ζηΠχ "λ μς0χ ώ κρν ς β'ςΛΙίχ κθ κρν ÿςΛΒ

àQûλβλθ' φûà "ûîpé*θ T'ςûîθ' Qûîλλ ΕΛİûîîe ΠÿλûîE ÿûîπ İZûîEχς πλûîEç
¹⁸⁹QûλΦλθ' φûα "fûEςβλ ΔûΠ ûûîηf ς "ûûîβχιE Αûûχλλ Èûûîf şû ûûîðf "ûûv'

'ςΛΦα "λθ βκρνχ· ΗλςΣΘθ' φα ÿΣβχ κη'E τθ' μςΒ*0Εχ 'ςν*η ΑΛÿθ' μ'
 μûİ κρπMûv0 ς βκΛ*Σ ûθ' κη'Eθ' κ'ελ κρχα κςε0 φ0θ' ΗιχλΒθ' Αδ*νλθ' μλ οχιİ
 ÿΣ0 'K' onî βT*αςθ'" Αδ*νλθ' ξKπ ΙχΞ ς βT*Υεθ' μİ κρχνίχ "λλ χ'νΙθ' Α*η0Λ'
 ς βT*αςθ' μςαΛÿχ ώ μχKθ' μχ· τΥε0 "λν· ΗλςηΕθ' ς βT*Υεθ' μİ "πνή' Ηλ' φα
 ÿής' ς μΙλθ' μİ İÿ· "λιη οχα İνηλ0 ΙχMχ ς βφ·Λÿθ' γιΘ φα İνηλ0λ T*αςθ' μ*η
 .¹⁹⁰T'ΛΕΣθ' φα

βκρθ*ûQλ' ς κπΛ*ÿûΠ' ς ΗχI*·θ' ÿ'ςδ' φα İİς·Φλ T*αςθ' μ' ζθK μλ σΛν
 φûα ς ΗχΒûΞ κρχûα ςπ ς βκρθ*λİ' Λ''Ξ φα ς κρδÈθ' ς κρ0'I*İ φα τιΒ0χ ς
 .ðιη0 ς Ηİ'νΣ κπ'ςΞ

¹⁸⁸ الحياة العربية من الشعر الجاهلي – أحمد الحوفي ص281.

¹⁸⁹ المفضليات ج1 ص43.

¹⁹⁰ تاريخ التمدن الإسلامي – جورج زيدان ج4 ص34.

ῃŷûχῶλο μΞΕ΄ ΗιΘθ΄ ξΚπ ῃῶλο Λκνλθ΄ μ· μ΄λŷνθ΄ ς φ΄΄Φθ΄ ΗιΧνΕ Ηχ΄ηΕ ς
 μûλ μ΄ûλŷνθ΄ ΑιΦα ῃΙςλθ΄ ῃ΄·εῶΞώ κ΄İ İŷ· ΨςΒΛθ΄· μ΄λŷνθ΄ Ιİς ΗιΧνΕ μ΄α
 γİûΣ Ιûεῶŷχ ςπ ώ· ζθΚ τιİ ζχΛΠ κΙεχ κθ ς ῃυİİ μ· ζχΛΠ ονλΥα ονλΥχ
 ώ ς ΞΙςûεχ ΙνΒ ώ ῃμχŷλθ΄ Ιδςθ΄ φα ῤ΄Βα ΗιΧνΕ τας Ιδ ς .ο· κπΛ΄ρῶΠώ ςΙ·θ΄
 .¹⁹¹ονİ ςβŷθ΄ τιİ μ΄λŷνθ΄ ῃλΕ ΄λλ ῃΞΛῃΘῶ Ν΄ΛΕ

Ιûδ υΙνθθ΄ Νχεθ΄ ῃΛλ΄ μ΄η ς ῃ΄χΙ΄İ μ· ῃῤςλΞθ΄ ῤ΄ας ζθΚ μλ ΑΛή΄ ς
 ΚΘ΄α ῃῤῤςλΞθ΄ ονλ μΣΕῶα ῃονλ ΄πΚΘ΄χθ κθ΄Χ μ· ΥΛ΄Εθ΄ Ξ΄ῶα ῃΨΛΙ Η΄΄λ οİΙς΄
 ῤûιῶδ μ΄ λ΄ ς ῃφθ΄ Ψ΄ΛΙι΄ ῤλιΞ μ΄ λ΄ :ῃ΄εα ΙχΣθ΄ φα μ΄η ς οθ ῃν΄ ΥΛ΄Εθ΄
 ῶχΞûθ΄· κΕίθ΄ ΦΞς ΥΛ΄Εθ΄ ΑΛΥα ῃΨ΄ΛΙι΄ οûθ κΙεχ μ΄ ῃῤῤςλΞθ΄ τ·α ῃζν΄
 ,Λλ΄ ΗῶΛς τθ΄ ώ· ΗŷχΙςθ΄ κΙεχ κθ ς ῃζθΚ τιİ ῃῤῤςλΞθ΄ Λ·Σα ῃμχῶŷΦδ οŷΦεα
 :ῤ΄αςθ΄ φα ΛΒΕ μ· Νς΄ οθ΄δ ΄λ γΙΣ΄ ς μΞΕ΄ ΄λ ς .¹⁹²Νχεθ΄

Èéûελ ῃζχûεΥΛχ ς ῃτ ûθς μ΄ ῃῤῤςΕûχ υΚûθ΄ Ιûῃρŷθ΄ κ΄İûθ΄ ῃζςûθς Νχûθ ς
 ÈñΥ ûῃİċ ῃûλâ΄ Κ΄ τ ûῃâ΄ ῃῤΕ΄ûΣ ς ῤûνλΙ μ΄ûῃῃ ῃûλ φ΄΄ûθ΄ ῃζςûθς μûῃῃ ς

ΑΚûηθ΄ ῶλ οχα ς ΄λρ· ΑΚη ΛΙίθ΄ ς ῃŷŷλ ῃŷŷθ΄ ς μ΄Ξιθ΄· γΙΣ ῤ΄αςθ΄ μ΄
 Ν΄νθ΄α ῃΝ΄νθ΄ Λςλİ ῤλ΄ςδ ΞΛχΣ ς μ΄λχό΄ μλ Ιρŷθ΄ ῤ΄ ῃŷŷΒ Ιδ ς ῃΙρŷθ΄ ῤεν
 ώ· κπΛπ΄ûΧῶ ς κρνς΄ûŷῶ κῶûχ ώ ς ῃΑΛŷθ΄ ΄λχΞ ώ ς ῃμς΄ŷῶθ΄ τθ΄ μςΛΦΥλ
 κΧİ ζθΚθς Ο΄΄ŷλθ΄ ῤŷῃῶΛ΄ ς Αςιεθ΄ ῤΛα΄νῶθ ζθΚ ώςθ ς ῤ΄αςθ΄ ς Ιρŷθ΄ Ε΄İ΄Λλ·
 .¹⁹⁴(μςῃπΛ΄α ῃ΄ῃς ς κῃİρŷῃε ῃῶςİ υİρŷῃε ΄ςῃς İ):τθ΄ŷῶ ῃ΄εα ῃ¹⁹³ΞΛλ΄ τθ΄ŷῶ ῤ΄
 μûİ ῤχςΛ Ιδ ς ῃΙρΦΥλ Απκλθ ς΄ ῤ΄λ κχΧŷθ μ΄η ΄λ ῤ΄αςθ΄ κΧİ΄ ς
 ῤûν· ΛûχΘθ΄ κ΄ ῤν΄η Ιεα ῃῤ΄Ξνθ΄· ῃΣῶχ ΄λ ῃρ·Βİ΄ ς ῃΑχΒ΄İ΄ ζθΚ φα ΑΛŷθ΄
 ῃΛΞ΄χ μ· Λ΄λİ ῃῶδ κςχ Ηχς΄ŷλ ΙνΒ ῃῶδ τιİ μχλιΞλθ΄ ῤΛΕῶ ΗχδΛ΄·θ΄ ΟχΛΕθ΄
 ο΄΄ΞûιΒ ΙûΕ΄ οûχİİ Ρ ûδ ς ῃρῶΙΕ ς ῃρχθ΄ ΄Υŷ· Ηχς΄ŷλ τθ΄ ΗδÈΘθ΄ ῤθῤ ῃλθ ς

¹⁹¹ تاريخ التمدن الإسلامي ج4 ص35.
¹⁹² الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص282.
¹⁹³ بلوغ الإرب ج1 ص124.
¹⁹⁴ سورة البقرة، الآية 40.

ᾠλ ζ'ς :Τῡθ'εα βζῡθκ φα ἸΒΛΕ ᾠλ ζοι0δς θ ζ'ς :Ηχςᾠλ ᾠρθ ῥ'εα β'ρ0·ΦΘ
 .¹⁹⁵ο'εΠ· ζ' φνΙῚΞχ μλ ρΙχ τιἸ ζθκ ζ' υΛΒχ μ' Ινπ μ' ᾠ φνΤςΞχ
 Ηῡχςᾠλ ῥ'0δς τιἸ μχβΣ κςχ μχλιΞλθ' ΤΛΕ0 Τνῡ βΕΛᾠλἸ Τν· ΕΙςΞ ᾠρ0λς
 :ᾠρνλ Τ'χ·.

μ'λῡῡδᾠ' τῡῡε0λς μ'ῡῡῡΦθ' κςῡῡχ
 ΕΛᾠλἸ μῡῡ' ᾠχ ῖςῡχ'εῖ ῥῡῡῡβθ ῡλῡΠ
 μ'ςῡῡρ' ᾠῡῡρ'ς Ἰῡῡῡρθ ΙςΣ ῡῡδ'ς
 οῡῡΦπλς μχΕῡῡΕθ'ς ῡῡῡῡ ῡΣ ῡῡῡς

μῡλ φ0λ ᾠλ βζ'ς υ' :Τθ'εα βΤθ'δ ᾠλ· ᾠΛηκα ο0αΕΘ φα Ηχςᾠλ τιἸ ΤΙας κ0
 .¹⁹⁶Ακηθ'· ΛΚ0Ἰ'ς ῡΕθ' μἸ ΑήΛ
 ς οήῡΣ Ιδ φ·ΜΕθ' ΑΣῚ00' μςηχ Ιδς β'Κπ ζ'·Π' μλ Λχ0η σςΛ Ιδς
 μ'ῡη 'Κ'ς βΙρΦΥλθ' ΑπΚλιθ Τ'αςθ' τιἸ ῡχθΙ ονηθς βοχα ΙχΜ0 ς' ονςθ ς' οηΠ
 .Ηχςδ ΗχΕ ΤΙΧ Ιδς κΕΞό' Τδ'ν0 ὡ φ0θ' Ηχιπ'Βθ' ῡΕΘῖ' μ'α ῡχλΕΞ' ΛΣῚ0
 ΗΒςΜ Τ'ας ΛςΣ0 βΗ·Υ φν· μλ ῡΒΛ μἸ φῚλΣῖ' ᾠρςΛχ ΗΣδς ξΚπς
 φῡθ ΤΙΥ" :φιπ'Βθ' ΛΣῚ0 φα ΗχΙ'·θ' ῡιΘ· Ηχθ'Ε Τθ'Μ'λ κχιΞ φν· μλ Ηχ·ΛἸ
 'Κ' ᾠρλςΕ' ΤῚ· φα Τνη ᾠια βκχιΞ φν· ΙΕ· Τχ0' τ0Ε ᾠ·ιΦ φα ΤΒΛΘα ῡ·
 ῡῡ· :Τιδ ᾠρςλ ζ'Λ' φν· βζ0χί· ᾠλ :Τθ'εα β'ρρΒς ῡ'ΛΠ· υΛΣ· τΠἸ ΗχΛ'Β
 βκῡῚν :Τῡιδ ἀξινἸ φπ μλ τθ' ζΙΠΛ' μ' ΑΕ0α :Τθ'δ ᾠ·ιΦ φα ᾠ'α φθ ΤΙΥ
 μχῡεχθ' ῡχΛΦ μλ οθ'Ξ'α βμπΙΛ Τ'Π μ'α βμπΚΘ' υΚθ' ςπ μρη'ΦἸ' υΚθ' :Τθ'δ
 :ᾠρθ Τιεα β'ρεΦνλ μΞΕ ς ᾠρ'λΒ μλ Τχ'Λ ᾠλ φν·ΒἸ'α βΛ'·0Θὡ' ῡχΛΦ μλ ὡ
 ῡῡῚ·θ' κῡῚνς βῡιΘ ονλ ᾠλ τθ' Α'Β'α φἸῡα βζ'ς μ'η :Τθ'δ ἀῡῚ· μλ ζθ ῡπ
 ΗἸᾠΞ ΤδΛΦ'α ἀοε'ς· τΠ00 ὡς οε'ΕΘ κΚ0 ὡ ῡῚ· φα ζθ ῡρα :ᾠρθ Τιδ !μ'η
 :¹⁹⁷ῡςε0 ΤΠν'ς βἸἸςλΙ μ'αΛΚ0 ᾠ'νχἸς ς ᾠΞ'Λ ΤῚαΛ κ0

εΙᾠῡΒ εΙᾠῡῚῡ φῡᾠ ῡςῚἸῡΒθ' Ὶᾠῡ
 ᾠᾠῡΕΛ0ς εΙᾠῡῡΕῡβ' ῡῡῡῡ ῡῡῡῡ
 ᾠῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ ῡῡῡῡῡ

¹⁹⁵ العقد الفرید ج 1 ص 217.
¹⁹⁶ المرجع السابق ج 1 ص 221.
¹⁹⁷ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص 284 – 285.

ἡμεῖς ὁφθαλμοὶ τοῦ κυρίου
 οἱ ὄντες ἐκ τῆς γῆς
 ἀναβλέπομεν πρὸς τὸν οὐρανόν·

[illegible]

κτὴν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ νόμου ὑπὸ τοῦ ἁγίου
 κτλ. τὸ ἔλεος γὰρ τοῦ νόμου μὴ κελεύει

ΣΠΩΝ ΖΗΤΩΝΙ ΝΥΘ' ΩΧΘΕΥ' ΞΥΛΩ

Ἡ δὲ ζῶν ἔστιν ἡμῶν ἐξ ὅθ' ἐμὲ τῶν ἡμῶν ἡ ζῶν ἔστιν

200 إِيَّاهُمْ: إِيْمَانَهُمْ.

(3) الحلم:

ū ūi000 ŷ· ḅμχΛ''ᵛ μχΠ''Φ ζ' ḅτελε κρη 'ΑΛŸθ' μσηχ μ' ḷχŸχ·Φ Νχθ
 :κûιΕθ' τûθ' 'ΑχΛεθ' κρχα μσηχ ζ ḅγλεϊ' κρχα μσηχα ū È00ó' ΤŸ· κρİ'·Φ
 φûα κρνΠ ḅΗβι00λ Τ'ΒΛΙ Ζ'θζ' ζ Τώ'π μχ· κρχα μ'η ζ ḅκχιΕθ' κρχα μσηχ ζ
 .²⁰¹Ν'νθ' μλ κπΛχή μΠ ζθκ

μİ 'ρη'Ξλ' κΙΕ0θ' μ' 'λη 'ΑΥίθ' μ'Βχπ μİ Νβνθ' ζ'Ξλ' ζπ κΙΕθ' μüα
 ŷη μİ ο· Λ·Ÿχ 'Κρθ ζ ḅονİ ζβνλ Λχή ζ ŷεŸθ' Λ'ᵛᵛ μλ κΙΕθ' ζ ḅ²⁰²ΛΦςθ' Τ'Υδ
 :κρνûλ 'ΑΒŸ0θ' ŷχ·Ξ τιİ γΕιθ μİΚχ κθ μλ κΚ φα τθ'Ÿ0 οθζεη ÈŸα ΛρΧ ŷεİ
 φûα κûιΕθ' ŷλŸ0Ξ' τ0λ ζ ((²⁰³ μση'Φ ḷςδ ḷᵛ κ' 'Κρ· κρλÈΕ' κᵛΛΛᵛ κ'))
 μ'ûα .οθ Τ ΛŸχ ŷ'Ÿβν' μςΙ ζβŸθ' ζπ ζ ξ'Υ0ελ· ŷλŸθ' Ι'Λχ 'λν'α τθ'Ÿ0 , Λ'·θ'
 'ΑΛûŸθ' φûα Τ'ûλιΕθ' μ' Λûή ḅ'ûρη ΓΛ'ςΒθ' ζ'Ξλ'· ώ' κ0χ ώ μ'Ξνó' κΙΕ
 μûλ Ι''Ξθ' ūθ'Θ μ' ζ ΗιχΥα κΙΕθ' Λ·0Ÿ0 Ηιεθ' ζι0 Ιν'η ζ ḅΗιδ 'ςν'η ḅμχλιᵛΒθ'
 κΛ'ηλ ζ κΙΕθ'· 'ΑΛŸθ' μλ ḷλςδ Η·ιŸᵛ μ· Νχδ τθςλ ΗβχιΘ μ· ūιΘ ΓΙλ ḅκρδÈΕθ'
 :γÈΘï'

ŷûûρη ôûûᵛᵛᵛ ḷûûΒ' μûûλ κᵛᵛᵛᵛᵛᵛ
²⁰⁴ŷûᵛΒθ' κûΚᵛİ' 'ςûᵛΒχ μ' 'ςΛᵛᵛ μ' ζ

'ûûΛŸ'ᵛ τûû0Ε κûûιΕθ' Λ'ûûδς κρχûûᵛᵛ
 κḅᵛᵛᵛᵛᵛ κûûιΕθ' ḅΛᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ 'ςᵛḅᵛᵛᵛᵛᵛ μ'

ḷİΛ'· ḷŸ''Λ ḷΛχςΣ0 ολİ μ' τιİ οιλΕ0 φν'ςΙŸθ' Ω·Σó' ζΚ ΛςΣ Ιδ ζ
 ζθκ μλ οχιİ ον'ςΙİ ζ ο· ολİ μ' Ηχ'ΛΜ τιİ ξΛ·Σ ζ 'λρχειΘ Τδ'ν0 οχα ŷᵛλ
 :²⁰⁵οθςδ

φûû ū ūñᵛᵛᵛ ζ ôûû ū ūχᵛᵛᵛ μ'ûû ū ūḅᵛᵛᵛᵛᵛ
 φñΒΠûûᵛ Νχûûᵛ 'ûûλλ ḷζûûθκ ḅ'ûûᵛ
²⁰⁶φûûñḅᵛᵛᵛ ḷ' ḅ'ûûᵛᵛ ḷςûûᵛᵛ 'ûûλ ζ

ḅûûᵛᵛ μûλ μ'ûᵛᵛ 'ûλ τûᵛᵛᵛᵛ κûᵛᵛᵛᵛ μ'ᵛ φθς
 φθςᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ḷΤ ḷᵛᵛᵛᵛᵛ ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ μ'ûᵛᵛᵛ
 ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ ḷᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛᵛ

²⁰¹ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص273.

²⁰² الوطر: أي الحاجة – يقال قضيت وطري إذا نلت بغيته و حاجته.

²⁰³ سورة الطور الآية 32

²⁰⁴ بلوغ الإرب ج 1 ص103.

²⁰⁵ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص274.

²⁰⁶ المفضليات ج 1 ص60.

ΕΛΙΰδ Ωλ ςβİ ς κχιΕ ον̣ ο·δ̣νλ μλ ΠΥχ Άχνη οχΘİ ÿριρλθ' φϞ'Λλ υΙΕ' φα ς
:κ'εϞνώ' ς Ά'εϿθ' τιİ

Λ'İϞϞϞϞ ς ςϞϞϞ ς κρϞϞϞ ς ϞϞϞϞϞ ς

Ͽ'ϞϞϞϞ μϞϞϞ ϞϞϞϞϞ ς Ι ϞϞϞ ς ςϞϞϞ ς

²⁰⁷Λ'ϞϞϞ Ϟ ς ΛϞϞϞϞ μϞϞϞ ϞϞϞϞϞ

μ'εϞϞϞϞ Ϟ ϞϞϞϞϞ ϞϞ μ' ϞϞϞϞϞ ς

κπΛXν φα κιεθ' μİ γχΙΣθ' ς ΆχΛεθ' τιİ μςιλεχ "λ λΛχϞη 'ςν'η κρελε Ωλ ς
.ρϞ'·Β'ς· Ιχῆ ὕ 'ΛΟİ' ς Ηδ'ΙΣϞ γχλΒ ΛχΙε0 ς' κΕΛ Ηι Σ ςπ ῥ· ϐΗΘΚΛ ΙΥχ ὡ
οϞϞİ "ϞρϞιλ' οα'ΦΥ0Ξ' ς οεχΙΣ τιİ κιεθ' φα ΕΙχΣδ Νς' μ· μϿλ ς
κ' "Ϟν' ΛΘψ' ῥ·δ Ιςλχ "νχ' υΛİ' "λ ζ0'χΕ ς :οεχΙΣθ ῥ'δ ϐΗδİ' Σ ΕΛ'Ε ΗϐΦ'İ
ζςϞϞ "ν' ς àΗθ'Ελ ὡ "νδΛβχΞ Ιςλθ' ς φεχΙΣ "χ ΗΥχΦεθ' ς ΛΒρθ' 'Κ'λια à'Ιν
μϞλ τϞİİ λ'·ΛΕ Ινῆ ϐΧΕθ' ζΞῆ'İ ς ςİİ ζ· ΟΦ· μχΕ ζνθ' κθ Ιςθ' Ι·"Ϟθ'
τϞθ' ΆςϞ μ' φα Èλ' ζ0ῤ'·Ε' μİ Δβ Σ' Ινῆ ς ϐφθ'λ· ζνχİ' Ινῆ ς ϐζς·Λ'Ε
.à·ρ· οχβΠ0 λλχΙδ ῤ'Ι ζΞβν φα μῆ φ0ῤ'·Ε' τιİ Λ Σ 0 'Κ'λια .ζΠΛ
κİϞİ' μϞθ φϞν' τιİ àφνλ ῥχΙ· ζθ μχ' μλα ϐζ'νλχ ΙΥΦδ Ιεα φν0ΥΦδ μ' γϞ
:²⁰⁸Ιν' "ρχα κχε0 φ0θ' Λ'Ιθ' Λχῆ λΛ'Ι κİİ' μθ ς Ρ ιΘχ ς φβχ ζΛχῆ

Ͽ'ς' Ηῤῥλθ' ςΙϞ "Ϟ' τῖİ

Ͽ'ϞϞϞϞ ϞϞϞϞ ς υΛİ' "ϞϞλ ςϞϞϞϞ

Ͽ'Μγλ ςε "·f ς κρΣΘ ς'Μῖ μ'

μϞϞϞ κϞϞ ΙϞρῤθ' κ'İϞθ' ςςϞϞϞ ϞϞϞ ς

Ͽ'εῖİ Πλλῆ μ' φθ'λ Νεῖ ς

εςİϞİ υΚ μϞλ Π ϞῖΛ'Ε μϞλ ΙΑΛ'ϞΕῖ

Ͽ'εῖλ ΗΘῤ ςζγλ λςχ ΙεῖϞ

İϞῆ τϞϞ ΙΕβϞİΣ λϞλςχ φῖϞϞ μ' ς

Ͽ'Βῖ "λ φθῖλ φα "λ ς ϐφΦΕ ς

φ0ῤ'ΕϞϞ ς ς ςϞϞ ϞϞϞ ϞϞϞϞ ς

Ͽ'ΛΒλ ςζ'Κ τῖİ ΔβİΣ ςκθ λλχΙδ

φϞϞϞϞ ς ςϞϞ ς ς'χϞϞ ς τϞϞϞ ϞϞϞ ς

àῥİῖ Ϟῖ ὡ' ΛΧῖ ς ςϞλχ

φϞϞϞϞ "Ϟλ 'Κ' "χϞϞϞ ϞϞϞ ϞϞϞϞ

²⁰⁹Ͽ'ςΕΛ ἑİεθ' Λ'İ μİ ἑΤΛἑ' φα ς

ῥϞΣ Ις ς ϞϞϞ ς Ι ϞϞ μ' Ν'Ϟθ' φϞϞ ς

²⁰⁷ شعراء النصرانية قبل الإسلام ج2 ص163.
²⁰⁸ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص275.
²⁰⁹ الحماسة ج3 ص786، أبرزه بطش به و غلبه.

ρολοΠûχ ώ ον· ζλθ*Χ μ*η μ' ς ολİ μ·' τιİ ολιΕ ΛΒΕ μ· Νς' ΛςΣχ
 ζûαςΦİ οûθ ζ·Ελ ζ·χΛδ ξΙΒς υΙΟÿλθ' 'Κπ ξΛ*ΠΟΞ' μ' ς ον'ςΙİ τιİ ΔβΣχ ς
 :ζβχΛΧ

Èπ*Β μ*η μ' ÿpΒθ' ðñİ Λβήč ς ζûλθ*Χ μfûη μ' êûûÿθ' μûñ' κθûΠč ώ
 ÈχΜλ λλϊ' ΦιΘλ êİ μñ' φñΒχ φñΛΠûθΞχ àσΛûθ 'Κ*ûλ φûθ ÿ*ûδ μ' ς

μ' ς ρΑ*ûΒİό' ς ΑΒÿθ' 'Υÿ·0 Ρ Σδ κρ''ληΕ Τÿ· μİ ΤχςΛ Ιδ ς
 Νβνûθ Φ·Υ ς ðÿ·Βθ*η ΗΘΞ'Λ ΗλχΜİ τιİ ÈχθΙ Τν*η ρΥÿ· ΔΣ ς' ΤΕΣ
 ς ρζλχΙΕ μ*η ς ολςδ φα ζβχΛΠ μ*η κΣ*İ μ· Νχδ Èθλα ðÿ*θλ οθ μςηχ μ' μİ
 οûν·' ÿ0*ε· φθč ρκΣ*İ μ· Νχδ μİ κΙΕθ' Τλιÿ0 *λν' :ÿςεχ Νχδ μ· ûνΕϊ' μ*η
 ρζûνηΛ Τνπς' ς ρΖΠİ Τ Σεν ρφν· *χ :ÿ*δ ς οχİ ÿ·δ' ς ρτ0βθ' κ0·İΛ" :ÿ*εα
 Λûχί0 ώ ς οû0ς·Ε ÿûΕ *ûλ ς ροιχ·ûΞ ςΙΘ ρζλςε· ΤΞ' ς ρζςΙİ ΤλΠ' ς
²¹⁰ⁿορΒς

ρκÿν :ÿ*δ ρζνλ κΙΕ' Τχ'Λ ÿπ Νχδ μ· ûνΕϊ' ÿ''Ξ :φν'Ιχλθ' Ηχ'ςΛ φα ς
 ζûλςχ ο0ΛΥΕ υΛενλθ' κΣ*İ μ· Νχδ :ÿ*δ àςπ μλ ς :ÿχδ ρκΙΕθ' ονλ Τλιÿ0 ς
 ÿ0δ 'Κπ μ' :ςθ*δ ς ρûχ0η οθ κİ μ·' ς ÿχ0δ οθ μ·*· 'ςΤ*Β Κ' *ν0ΙΕχ Α0Ελ ςπ ς
 κρχθ' Τβ0θ' 'ΥχΙΕθ' μλ άΛα 'Κ' τ0Ε ο0ς·Ε Τ εν ώ ς ο0χΙΕ ΩΦεχ κια ρ'Κπ ζν·'
 ζχΘ' τθ' ς ροειΦ·α ζλİ μ·' τθ' κδ φν· *χ :οθ ÿ*εα ρξΤ*Βα àμÈα φν·' μχ' :ÿ*εα
²¹¹.ονİ ςΙΞ0 ρrÿθ ρΗ·χΛή ρρν°α Ηδ*ν Η''λ ρΦİ-α ÿχ0εθ' κ' τθ' ς ροναΓ*α
 σΚϊ' ûûη ς ρσΙνθ' ÿκ·· ÿ*δ àζλςδ ΤΙΞ κ· :ÿ''Ξ υΚθ' ςπ 'Κπ Νχδ ς
 .²¹²τθςλθ' ΛΣν ς

:ÿ*ûδ ς οχθ' ÿςΞΛθ' ΛΧν κΙΞς οχİİ ζ' τιΣ ζ' ÿςΞΛ τθ' Τ*Β *λθ ς
 .²¹³Λ·ςθ' ÿπ' ΙχΞ 'Κπ

²¹⁰ أمالي المرتضى – تأليف الشريف المرتضى – القسم الأول ص113.

²¹¹ الميداني ج 1 ص201.

²¹² البيان و التبيين ج 2 ص114.

²¹³ نفس المصدر ج 2 ص33.

Ψ'ςûν' μûλ ςûπ ς μχλπ'Βθ' ὤ'ΛÿΠθ' Λθῆ' φα' ÿλλλ κλΕθ' μ' σΛν ζθΚ μλ ς
.ΑΛÿθ' Ivĭ' ΕἴςΛλθ'

(4 حماية الجار:

:Λ'Βθ' Ηχ'ΛΕ ἔΥχ' Λπ'Χλ μλ ς

μûλ I· ζθ'νπ μηχ κθ' ΑΛΕθ' Λ'ν' ρχα' ἸΛÿΟΞ' φθθ' Ηχλπ'Βθ' Η'χ'θ' ζιθ φα
μûλ μςΕΒςΟχ' ἔλ'ἰ' N'νθ' μ'ῆ' ζθΚθ ς βΗχ'ΛΕθ' Ηχςεθ ς Εςεθ' ΜχΜÿθθ Ἰ'βθ'Ελθ'
κρθ'ςλ' Ην'χ'Σ φα μςν'δ ς' ΗλςηΕ τιĭ Ἰ'λθĭώ' μςÿχΦθΞχ' ώ μχΕ φα Ἰ'Λ'ήό'
κρ'ûβλΕ ς κρθςûδ ς κρΞûβν' τιĭ 'ςΙλθÿχ' μ' ώ' κρλ'λ' γ·χ κια βκρΥ'Λĭ' ς
.Φεα κρν'ΛχΒ ς

φûα Λ'ςΒθ'· ΙςΣελθ' ς βοΞβν' τιĭ οθΧα'Ελ ξΛ'Β τιĭ Χα'Εχ υςΙ'θ' μ'
ς φûÿχ·Φθ' μς'ÿθθ' ῥχ·δ μλ ςπ ς β'ΑχΛεθ' ξΛ'Β τιĭ ῥΒΛθ' Χα'Εχ μ' ῥΣ ἰ'
ς βΛ'ςûΒθ' ς ΕΛ'ΒθΞώ' ς ΕΛ'Βό' ονλ 'ςεθΠ' τθΕ ζθΚ φα 'ςÿΞςθ' ΑΛÿθ' μηθ
.ζθΚ Νηĭ Ἰχβχ' Λ'Β" ΕΓ'λθ' ῥΣ' μ' ωλ ς βΧβΕθ' ς Ηχ'ΛΕθ' τνÿλ· ρηη
τθ' ὤ'Β ἔἶςΞ κπΙΕ' ὀ'θ' Κ'α βγÈΦό' τιĭ Ηχ'ΛΕθ' Λ'ςΒθ' 'ςΛ'ÿθΞ' ς
φûα ΦΛûβχ' Ιδ ς βοθδ'Φ ΛΙε· ξΛχΒχα' "φνΛΒ'" :οθ ῥςεχ μ' φβηχ ς βοχΛΕχ ῥΒΛ
. ²¹⁴ξΛ'Β φα ΦΛβχ' ώ ς οιπ'

ÿλΕθ' μλ ΕΜ'Β ξ'Φĭ'α φΞνÿθ' ΙςΞἰ' ΓΙθλ' τΠĭἰ' μ' ζθΚ Ηιθλ' μλ ς
τθ'ûα βÿ'λθ' μλ οÿλ "λ τιĭ κρα'θα Λλ'ĭ' φν· τιĭ οεχΛΦ φα ωΒΛα βΛ·νÿθ' ς
μûΒθ' μûλ" :ÿ'ûδ "... ζθΛΒ' Ιδ" :ÿ'εα "... φνΛΒ'" :οθ ῥ'εα ΗθÈĭ μ· Ηλειĭ
Λλ'ĭ' τθ' ς οηΛθα "... ώ" :ÿ'δ "... Ἰςλθ' μλ" :ÿ'δ "... κÿν' ῥ'δ β"... Ννó' ς
μûΒθ' ς Ννó' μλ" :ÿ'δ β"... ζθΛΒ' Ιδ" :ÿ'δ β"... φνΛΒ'" :οθ ῥ'εα ῥχβΦθ' μ·
μûλ φνΛχΒθ' ὀ'χη ς" :ÿ'δ β"... κÿν' :ÿ'δ β"Ἰςλθ' μλ" :ÿ'δ β"... κÿν' :ÿ'δ "...
ζν' Ἰλιĭ μψ'" :ÿ'εα β"ΗχΙθ' ζιπ' τθ' Ἰθÿ· υΛ'Β Ἰν' ς Ἰλ'Κ'" :ÿ'δ "àἸςλθ'
. ²¹⁵φνΛχΒθ

²¹⁴ تاريخ التمدن الإسلامي ج 4 ص 35 – 36.
²¹⁵ بلوغ الإرب ج 1 ص 144.

ũΛΦ ΙεŸχ μ̣ φβηχα βο0χ· φα ξIBχ Èα ŸBL· ΛχB0Ξχθ κρYŸ· ȚφBχ Ιδ ς
 ΙςûεŸλθ' τûιİ 'ABς ς λ'Β Λ'Σ ζθK ŸŸα 'K°α Þ'Iχ·θ' Þ'AvΦ 'Av'Β τιİ ο·ςQ
 .²¹⁶ο0λÈX· οθ 'AιΦχ μ̣ ς ξΛχBχ μ̣ ο· ΛχB0Ξλιθ ο0χ· 'AvΦ·
 Ÿûβη0 Ÿ· ÞNvό' ÈΛ'Β°· κρYŸ· ũ0ηχ κθ ÞΛ'Βθ' ΗλλΕ· κρλ'λοπ' ÈΙΠ μλ
 ΛχΒλ· ũΛŸχ φ''Φθ' Ÿ·vE μ· Λλ μ· ΗΩΛ'Ε 'Kρα ÞξΛ'ςB· Λλ 'K' μ'ςχΕθ' ÈΛ'Β°·
 κρ0ûχİς' μςûιλεχ Ν'vθ' τ0α βο0χ· Ț'να φα λςχ Ωδς λ'ΛB μ̣ ζθK ς ÞI'ΛBθ'
 ξKûΘv μ̣ ΙχΛv ς Þζ''vβ· Ωδς Ι'ΛB : 'ςθ'δ àκη·ΦΘ 'λ :Ÿ'εα κρχθ' ι'ΛΘα ξςΦε0ιχθ
 κηv' ς Þο0ι0δ ώ' κηvλ ΙΕ' οθ μYΛŸχ ώ' ζ'ς :Ÿ'δ ς οΕλλ ŸλΕ ς οΞΛα 'ΑηΛα
 ΝλΠûθ' οχιİ 'IχλΕ τ0Ε οΞΛΕχ ŸMχ κια ÞξKΘ' μςΙχΛ0 κQ υΛ'ςB φα ξςλ0χ'Λ
 ~ûΦ Λİ'ûΠ Ÿςεχ 'Kπ φα ς .υΛ'ςB μİ ŸςΕ0 Ιδ ς Þμψ' κηvΠ :Ÿ'εα Λ'Φ ς
 :²¹⁷λΛΘ0βλ

İ'ΛûBθ' ŸûBλ Ν'ûûθ' μûιλ λ'ûBč	ŸûûιŸΕ ςûûιŸ' λûûιλ μûûιŸ' *ûûιλ ς
İ'İΠûθ' μχ'εûθ' φûα σ'λςûθ' 'Y'ûιή	κθ'ûûûE *ûûûû ς *ûûûû İûûûχM ς

μςΛûΘβχ ς ÞΗûιχ·vθ' Ÿ'ΣΘθ' ς ÞΗχθ'Ÿθ' ŸQλθ' τιİ μςΣΛΕχ 'ΑΛŸθ' μ'η
 κûρα ΙûρŸθ'· Ț'αςθ' ς Λ'ςBθ' ΧβΕ Ÿ'ΣΘθ' ζι0 μλ ς Þ'ρεΕ· Ț'αςθ' ς 'ρ''Γ·
 οûλςδ Χ'βΕ έι·λ μİ φ·Λİ' Ÿ''Ξ ÞκραΛΠ τιİ κρΣΛΕ κπΛ'Β τιİ μςΣΛΕχ
 .²¹⁸οΞβv μİ οİ'αΙη ολςδ Λχή μλ ο· Λ'Β0Ξ' μλİ 'vλ ŸBΛθ' ΩαΙχ" :Ÿ'εα
 :²¹⁹Ÿςεχα ολςε· κΣ *İ μ· Νχδ ΓΙλ0χ ς

μûûûφ' λ'ςûûûB Χûûûβεθ κûûûι ς	κπλ'ûûûûB 'Aûûûûχθ' μςûûûûûφβχ ω
--------------------------------	----------------------------------

ÞΛ'ûβεθ' ς υİ'ς·θ' μ'ηΞ ΗΣ'Θ· ς 'ΑΛŸθ' *ρ· κ0π' φ0θ' Λςλι' μλ Λ'Βθ' Ηχ'λΕ
 .Ηvχ0λ Λ'ςBθ' Φ'ςΛ 'IιŸB λςΙ ÈΙΠρλθ' Ηvλψ' Λχή Ε'χΕθ' μ̣ ςΙ·χ ς

216 الأغاني ج 2 ص 184.
 217 بلوغ الإرب ج 1 ص 144.
 218 العقد الفريد ج 1 ص 105.
 219 الشعر الجاهلي - يحيى الجبور ص 67.

ÿ*ûδ ðʹχûΠ μς*ûρχ ώ κρν̣ ς ðκρ· μςλ0Ελ κρν̣ΛχΒ μ̣ κπΛΘ*βλ μλ ς
:220 φλχ0θ' ἩχΦĪ μ· ðςĪ

ΛΦΛ0Εûûλθ'ε̣ μûûΕλ ς Γ*ήΣ ûûθ' ΛΚûûΕ *ûûûûθςχχ Γ'Λς Γ*ûûûûχΕς ÿûûûûΕ0 ς

ς κûρ· Ωδς̣ûα ΜΛη μ· ΙΕĪ Λ*Β τιĪ Ἡχιπ*Βθ' φα ἩΛΕΞ μλ κςδ σΙ0Ī'
:221 Λ*Βθ' Ἡχ*ΛΕ· ΛΘ0α'

222 κ̣Υ ûûûρλθ' ð ς ḷûûûλςχ ðûûûθλÈΧ τ ûûΒ0λθ̣ ÿχθ̣ûûθ'ε̣ φûûθχ̣ Λ*ûûΒ *ûûλ ς

κρν̣· ðΛ*δ υΚ κςχ μĪ ο0χΙΕ φα μ*·χΠ φν· φνςηΞθ' ΙχΜ μ· υĪĪ ΓΙλ ς
:223 ονςλΕχ ς ονςλληχ ς ðκρΞβν̣· κπΛ*Β μςΦιΘχ

Λ*ûûθ' εΙθ̣ûΠ κðχûά ς φλςûδ μ'Λûχ̣	§ΙĪûλθ Κ' û*ήχûΠ φûη ΑΙĪûλΕ φûν̣
Λ*ûûΒθ' ðûûν̣ κðχûά Λ*ûûΒθ' κûûñχ ð	κûûðν̣ ÿûûΕλθ' φûûα κðλΛûñη̣ μûûλ ς
Λ*ûû0θλ ςûûπ ς ḷûûÿχλΒ μχûήχ μ̣ ς̣	κðûûΕςβ̣ μûûλ ḷΜûûχΜṇ̃ μςûûήχ τ ûû0Ε
Λ*ûûής̣ Λûûχ̣θ' ḷ*ûû0ṇ̃ òûûςΙ μûûλ	ụ̂ε̣π̣*ûûΠ ðṆ̣Λ φûûά ΠΙûûΣ ðûûν̣-ή

κρ0χ*ûĪΛ ονςθςχ ς οΥΛĪ ς Λ*Βθ' τιĪ μςΧα*Εχ ΕΛΦθ̣· ΑΛÿθ' μ̣ή κΩ
οûθ κ'ε0νώ' ς ο0χ*λΕ μĪ ΝĪ*ε0θ' ς Λ*Βθ̣· ΛΙίθ' μ̣ή Ιδ ς ðκ'Λη' ς Ἡχ*λΕ μλ
.ΗΣχεν ς ḷ·χĪ

220 الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص292.
221 المرجع السابق ص 292.
222 البيان و التبيين ج 2 ص217.
223 الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص293.

5) الحرية و الإباء:

.Ṭ·ó' ḥΛΕθ' Λπ·Χλ μλ

ΨΛΜûθ' ΕΛΓ·ûν ΨΛΥûθ' Ηιχιδ Η·ΙΒλ Η·χ· φα Ο·İ Ιδ φ·Λÿθ' μ·η 'Κ' ḥ
 ξΛθη' ḥ τνίθ' κΧİ· υΙ·λθ' Λεβθ' 'Κπ μİ Τ·ÿΘΞ' Ιδ on·α βΗΛ·İ ΛχΘθ· ΗΕχΕΠ
 μλ λΛχθη οΟλλΕα Ηÿχ·Φθ' οχιİ ΤΕδ Ιεα βṬ·ó' ḥΛΕθ' φπ ζιθ βİ·ÿΞ' ḥ İ·"Ολ·
 "ûλλ ΛûχΘ· ΩΟλΟΞ' onηθ ḥ βμςΛΥΕΟλθ' "ρ· οαΛΟχ φ0θ' ΗχΞΕθ' ΗχΙ·λθ' ÿ·"Ξςθ'
 υςδ ΡΙΞİ·η λχ· βΛχΦθ·η λεχιΦ βṬ·ςρθ·η λΛΕ Ṭ·ΛΕΣθ' φα Ο·ÿα βo· μςÿΟλΟΞχ
 ΗδΛΠûλθ' ΝλΠûθ·η Λİ·Πûλθ' φα·Σ βṬ·ΕΦ·θ·η Νβνθ' ΦΞ·νλ βΛΘΣθ·η Αιεθ'
 .²²⁴Λα·Ξθ' ΛΙ·θ' ḥ

ÿΚûθ' μûλ û·ν·ûχ ḥ βκχΥûθ' μλ Λβνχ λχ· λΛΕ ο0ÿχ·Φ· φ·Λÿθ' μ·η Ιεθ

:φÿ·Υθ' Νλι0λθ' ÿςεχ τνÿλθ' 'Κπ φα ḥ βμ·ςρθ' ḥ

Νûλλζ ζΙûλΒ ḥ λΛûΕ "ûρé μ0ςûλ ḥ

Ης·ûûΥ ÿûûίθ' ḥ λλûûΥ μΚûûθ'1 ώ ḥ

'ςΕûûΒλλ' 'ςλ·ñΥûχ μ' ώ' ΜûΒÿθ' "ûλ ḥ

'ςûûûûΕ0 ḥ 'ςûλ "ûûλ ώ' Ν·ûûûθ' "ûûλλ

²²⁵Νρχûí ûÿûΕûθ·é Πςλθ' ήΤ "Θ ḥ λχςδ

βûβÿ ΜûΕ "ûλ λ·ûûςİ' λΚûΕ μûλ ḥ

Λ·ûίχ ḥ κχΥθ' τ·χ ûΛΠ ḥ Ηβν· ΑΕ·Σ Ηχιπ·Βθ' φα φ·Λÿθ' μ·η λΥχ·

κχûΧİ Λλ· φα μπΛ τθ' ΛΦΥ' 'Κ' ḥ τας Ιİς 'Κ' ḥ ÿÿα ÿ·δ 'Κ' β ΤΛÿθ' τιİ

οθ "ρνπΛ "λ· κ·"δ ḥρα ÿΒΛθ' ûΛΠ κπΙνİ "ρνηθ ḥ βΝςειθ Ηλχδ ώ ḥ οΞςδ μπΛ

.²²⁶οβη λρλ

ς· Νχ·Λθ μχΙχ Èα βΞΛχίθ ΩΥΘχ μ· û·ν·χ βoΞβν· Μ0ÿλ φ·Λİ ÿη μ· ΙΒν

ς· ΑΞΕθ' ḥ Ηİ·ΒΠθ·η "ρ· Μ·0λχ Τ·Μχλλ 'Κ' ḥ "ρΞβν Ηιχ·εθ' μλ μ·η 'Κ' ώ· κη·Ε

ΨςΥûθ ώ ûÈ0·" ḥ Ηχ·Σ İ ΨςΥΘ κρΘχ·Πλθ μςÿΥΘχ κπ ḥ βμΞθ' ḥ Ṭ·ηΚθ'

.μ·ΦιΞ ḥ ζιλ0

²²⁴ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص277.

²²⁵ قصير: رجل من العرب كان على زمن الزباء – بيهس: رجل يضرب به المثل في إدراك الثأر.

²²⁶ العقد الفريد ج3 ص52.

Ἰλῦθα Ἰλῦθ' φ·Λῦθ' ὕλ μ' Ἰ·ό' ς ἩλΕθ' ΛςῖΠθ' Λῖτ μλ μῆ ς
 ον' ς ἸλΘθ' 'Κρ· ξἸ·χ·Λ·η φςΥΛῖ ον' ἂλΕθ' ὧ' Εςεθ' ΛΘβχ ῖπ ς ἸοΙἸ ς οἰσε·
 .²²⁷ονλ ξἸ·ΙἸ· ὕχΘχ

μςῖεθχ ς κρνλ μςΕΘΞχ ὡ μχκθ' ζςιλθ' Η·ςχ φ·ίἰθ' τνΕ μ· Λ·Β 'Κπ ς
 ἄλ ς κπςλθ'Ξ ἄλ ζςιλθ' μςλθ'Ξχ κρν' ῖςεχ ς Ἰκρνλ 'ςλεθχ μ' Ἡα·Θλ ἸκρλΛ·Ελ
 Ἰῶ·ῖΕλ ὡ ς Ἰλ'ΛΕ κπΙνἸ ζςιλθ' ῖοδ Νχθ ς Ἰ'ςΛ·Β μ' κπςἰεχ κρνθ ς Ἰ'ςθἸἸ
 μχκθ' ζςιλθ' ὕΘΕθ' 'ςθΜν ἄλθ·Φ ς Ἰκπ·ΛΧν ς ζςιλθ' Ι'Ιν' ΕΛςΣθ' ξΚρ· κπ ς
 :ΕΛχΞθ' 'ςνΞΕχ κθ ς κρἰςδ 'ςλεθΕ'

κἸῖῖῖῖῖῖ κἸῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ὧ Ἰ·ῖῖῖῖῖῖῖῖ
 κἸῖῖῖῖῖῖ κῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ἸΝχῖῖῖῖ ῖ
²²⁸κῖῖῖῖῖῖ ὧ ὧ ὧῖῖ ῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ 'Κ·

φῖῖῖῖῖῖ ῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ φΕῖῖῖῖῖῖ ὧ
 ῖῖῖῖ 'ςἸῖΣ ὧδ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖῖ
 ῖῖῖῖῖῖ ὧΚ μῖῖῖ Ἰῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ μῖῖῖ ῖῖ ῖῖ

ς' κχΥ φα φ·Λῦθ' Ο·Ἰ 'Κ°α Ἰῖκθ' Ε·χΕ τἰἸ Ἰςλθ' Λῖχ Νβνθ' ῖ· φ·Λῦθ' μῆ
 οῖθ'δ ῖῖλθ ῖεας φ·ΛἸ ῖῖῖ Λ·ῖΠ Λ·Σ 'Κρθ .²²⁹Λ·λΕθ'η ον' 'ςνΧ ἩθΚλθ· φΥΛ
 :Ἡδ'Λ· μ· ςλλἸ

²³⁰κῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖ ὧῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ῖῖ

ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖῖ

κρλρβθ μῆ ς ἸῖεἰΦλ Ἰνῆ φ·Λῦθ' ΙνἸ ἩλΕθ' μ' τθ' Ρ ἰθν μ' μῖλχ ς
 μἸ μχλἰΞλθ' Τ ῖ· ΕΙΛ ξΛῖτ μλα ἸῖνΞΕθ' ξΛῖτ Ἀν·Β· Ἡ·χΞθ' ξΛῖτ ῖρθ ῖῖ·Θθ'
 μ·ΦἰΞῖθ 'ςἸ·Σνχ μ' 'ςΥαΛ Κ' ἸκἰΞς οχἰἸ ῖ' φἰΣ ῖςΞΕΛθ' Ε·ας Ιῖ· κῖῖῖῖ
 ς ῖρἰλῖΕ μχἰπ·Β ἸΛῖ· φ·ἰ Ες·ἰ ῖρν' μχἰἸλ Ε·ῖῖΜθ' Ἰ·Ἰ μἸ 'ςῖνἰλ' ς ἸΛῖ· φ·
 .ἩχνχΙθ' ς ἩχΞ·χΞθ' ς ἩχἸ·λἰΒῶ' ῖπΛῖτ

²²⁷ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص279.

²²⁸ شعراء النصرانية ج2 ص190.

²²⁹ حضارة العرب في عصر الجاهلية – تأليف حسين الحاج حسين ص88.

²³⁰ حماسة البحتري ص20.

ΗὐχλΕθ' Τ'Λὐλλ μλ ΕΛλλ μ'η ϐκχΥθ' Τ'·' ϑ ΕΜΨθ' γιΘ μ' σΛν 'Κηπ ϑ
 "νχ'Λ "λη φ·ΛΨθ' μ'η Ιεα ϐΕΛΕθ' Η'χ·θ' ζι0 φα "ρν·θ ΩΥΛ' ϑ φ·ΛΨθ' "ρεΠΪ φ00'
 ζθΚ 'ΙΪ "λχα ϑ ϐ'ρν'ΦιΞθ ώ' ΩΥΘχ ώ ϑ ϐο0ιχ·δ ονΞ0 "λ· ώ' τ ΥΛχ ώ οΞβν ΙχΞ
 μὐηθ ϑ ξΛὐλ' τιΪ Αίίχ ϑ Λρεχ μ' ώ' ϐμ'ΦιΞ· Λεχ ώ ϑ ΕΙ'χΞ· ὕΛ0Ψχ ώ ξ'Λ0
 .²³¹μχη0Ξχ μ' Τ'ρχπ
 .μχχπ'Βθ' Τ'ΛΨΠθ' ΙνΪ ΖΜςΛ· ΛΩη' ΗχΛΕθ' ΑΕ ϑ Τ'·ό' γιΘ μ' σΛν ϑ

(6) العفة و الغيرة:

.ΕΛχίθ' ς Ηβΰθ' ΑΛΰθ' Ινİ ΕΤςΛλθ'Λπ*Χλ μλ
ς ũΛΠûθ' Μ'ΜΟİώ' ς Τ'ό' τιİ γΕΘİ' ρχα Ιλ*δ φ0θ' Η'χ'θ' ξΚπ φα
μ'ςΙûΰθ' μİ þũûβΰ0θ' μλ ς Ηβΰθ' μλ Τ'Ενθ' ς Ÿ*ΒΛιθ Ιώ μ'η ΗςΙΕİ' μΞΕ
Νλχ μ' Τ Λΰθ' τιİ ΕΛχίθ' μλ Ιώ μ'η ς λ'ΛΕ ς Èχς ΛΒχ Λχίθ' Τ Λİ τιİ
.ΟΙΘχ ς

ΙûΕ' Ιν'η ζθΚθ þκΛηθ' ς Ηİ*ΒΠθ'η φρα ΕΙ*χΞθ' ΦςΛΠ μλ ΦΛΠ Ηβΰθ' ς
.οχΞα*νλ τιİ Νχδ μ' κ*ΦΞ· ŸχΥβ0 φα ΗΞÈΩ Α*·Ε'
ΥΛ*Εθ' μ' Η·0İ ς ŸχβΦθ' μ' Λλ*İ τιİ Νχδ μ' κ*ΦΞ· ο· ŸΥα *λλ ς"
þÈχûθ· λûβχβİ λΞΛ*α Η·0İ μ'η ς þΛΙςΒ λβχβİ λΞΛ*α μ'η λλ*ΦΞ· μ' Α*ρΠ μ'
ΗβχΛûΠ Ÿ*Σ ûθ ΥÈûΩ κ*ΦΞ· φα ΙΰΛ0Β*α þΛπ*İ λΙςΒ λΞΛ*α Λλ*İ μ'η ς
.232"ξςΙΥβα

ον· φΞςİ' υİİ μ' ΨΚΛ· ΛΘ0α' Ιεα *ρ· ΓΙλθ' ς Ηβΰθ'· ΛΘβθ' ΛΩη 'Κθ ς
:ξΛ*B ΗΒςΜ Ÿ0*Θχ κθ ς ο0ΒςΜ μΘχ κθ

ΨΚΛûûή κςûûχθ' φν*ûûθ Ιûûδ þûûν' ß' φûûûθιϑΕ Ÿςûûûθ ß *ûûûρχεç λûûûλϑİ
ûûûûûθ' ß Τ'λϣñ*ûûûé þûûςûûûλ ç þûûΕλđ Ÿûûθ*Θ' μ' υû*ûûΒ ΧûûβΕç ς

ΗûνςπΛλ *ûρνςİΰΒχ μςχπ*ûΒθ' *ριΒ' μλ Ÿλİ φ0θ' ΗιχΥβθ' φπ Ηβΰθ' ς
.233ΕΛ*Βθ' μλ Ιΰ·ν' *ρ· μςΜς*Β0χ ώ ς Λ'ςΒθ*·
ΗûχΙΕ Ιûν'η *ûλν' ς þμχλςΛΕλθ' Ηιΰ0 ς μχΜΒ*ΰθ' ΗιχΕ Ηβΰθ' μη0 κθ ς
τ0ν' Ις'Λχ κθ ον· ΛΘβχ Ι'ΙΠ μ' ΕΛ0νİ 'Κπ þŸ*Φ·İ' ΛΘ*βλ μλ ΕΛΘβλ ς Ÿ*ΒΛθ'
ΛςΙ τΠûίχ ς οû0'Λ*B σΛχ ον· ς þ*πΛρλ· *ρχθς μλ *ρΒςΜ0χ *λν' ς *ρΞβν μİ
Τ ûίχ ον· ς þΠΛ0θ' μİ ûη ςΜίθ 'ςΛα*Ξ μ'α þμχλχελ Ÿ*ΒΛθ' κ'Ι *λ ον'ΛχΒ
.234· ρ0χ· *ρχΛ'ςχ τ0Ε ο0Λ*B ο· ΙΛλ μ' ξΛΧν

²³² الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص286.

²³³ الشعراء الفرسان ص106.

²³⁴ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص288.

φû·νθ' Ωλ Η·ΟΪ Τν· Ινπ ΥχΙΕ 'Κπ ς βτιΪ' ÈΩλ Τν'ηα κρ'Εν ΗβΪ 'λ' ς
οûχΙΪ ζ' φισ φ·νθ' μ'α ϐΗβΨθ' ξΚπ τιΪ ÿχθΙ ο0Μ'Βς τιΪ κΙΞς οχΙΪ ζ' τιΣ
ÿÈûΕ οΕ·δ' 'λ :Τθ'δ ϐ(μχνΜχ ώ ς μδΛΞχ ώ ς):τθ'Υ0 οθςδ 'ρχΙΪ È0 'λθ κΙΞς
²³⁵αλλ'ΛΕ ο· ð χηα

βλ'χΠ μθ'ςνχ ώ ΥχΕ· μριΘ· ς μρΥ0Λ0 ς Τ'·χ·Εθ' ΗβΨ· 'ςΙ'Π' λΨχλΒ κπ ς
:Nχδ μ· μ'λΨνθ' μ· ΕΙ·Ϊ μ· ΗλειΪ ÿ'δ

Αûχδλ λ'Μûθ μ' μûλ 'ûρ'ή τ ûññ 'ûûûρλÈη Ψ'ΦλΕûû ûχ 'ûûûλ Ηûûûλλ'νλ
²³⁶Αςûç μχûΕ ÿûÿ'θ' Α'ûç φΥλλ ε ξλûΕ Οûβθ κûλ ÿûÿ'θ' 'ûρ'ñλ Α'ûή 'Κ'

Ελûχή ς βΤ'Ξûνθ' τûιΪ λΛχή 'ςνςηκ μ' Ι·ώ ΗβΨθ'· μςΕΙλ0λθ' Τώ'π ς
ς Τ'Ξûνθ' ÈûΘ 'λ κρλ ΤφΠ ÿη" : 'ςθ'δ 'κθ ς βÿ'ωλ'ι' ΑΛΥλ Τθ'Μ'λ φ·ΛΨθ'
Τ Υ0ûλχ οûν'α κΛΕλθ' ΛηΚ ώ' ÿΒΛθ' οιλ0Εχ ÿχλΒ ΛχΞχ ΤφΠ ÿη υ' ϐ"μπΛηΚ
²³⁷ονλ

κûιΪ ϐοαΛΠθ ΓΛΒ onï ϐ'ρχλΕχ φ0θ' ΈΛλθ' φα ÿΜίθ' μλ φ·ΛΨθ' Λ'ή ς
Τ ΛΪ μ'θ λνχλχ ÿ'α ϐ'ΑςνΒ ο0Θ'ι Ηλ'ΣλΣθ' μ· ζθ'λ 'ΑΕ· μΣΕλ μ· Ω·Σό'
οûειΦχ ώ κΩ onΛΞ'χθ 'πΛηΚ ς' ξΛΨΠ φα 'ρ· Τ ΛΪ μ'θ ς ϐονι0εχθ 'πΛ'Μ ς' 'ρθ
: ²³⁸ρνλ ΗιχςΦ ΕΙχΣδ ÿ'εα ληθ'λ ζθΚ έι·α ϐολςδ υΙ'ν φα ο0χΣ'ν ΜΒχ τ0Ε

Αûχλδ φûπ ς μ'ΛûΒρθ' ς ΙΣ ûθ' μûλ Ηûιχε· λûΠ ΛûΞ'ι' Ιûÿ· γûιΕθ' 'ûλλ
Αûûχλή μχûûχ Ι'ςθ'ûû· Λρ0Πûûλθ φûûw' ς μχΙ'ςûûθ' Φςûû·π ΑûûΕ'
Αûûûχδλ τûûûΪ ώ' λûûûΒθ'ς ώ ς λûûΒΛ'Θ ΤΞûûθ μ' ζ' Ι'ûû·Ϊ λûûΕ'
Αûûλλ Τûν ÿûûδ ώ' Ν'ûûνθ' μûûλ ΗûΪ'λΒ φûûα ώ ς υΙûûΕς λΛûû"Μ ώ ς Ηûû·χΒν μûûΕ0 μ' φûûα Ηûû·χλ ÿûûπ ς
²³⁹ΑûûχΒν μûûΕχ μ' ς' 'ûûρβθ' τûûθ'

²³⁵ طهارة العرب – أحمد أمين الشنقيطي ص34.
²³⁶ المفضليات ج2 ص191.
²³⁷ أمثال الميداني ج2 ص70.
²³⁸ الحية العربية من الشعر الجاهلي ص290.
²³⁹ الأغاني ج19 ص83.

κχΦΕθ' μ· Νχδ ὃΥα ᾠλη β'ΑΞΕα ΗΧ'ήύθ ΗιχΞς ΚΘΟχ ἴν'χΕ' Ε'Λλθ'. ὃΜίθ' μ'η ς
 :ᾠρΥιΦλ ΕΙχ Σε· ΕΛλἸ ο0Θ' φα ὃΜίθ'. ΗΕ'ςΛ μ· ἴ' Ι·Ἰ Χ'ή Κ' βΥ'Υ'. κςχ φα
²⁴⁰Αϖή'λ ὠϖδςλ λϖή ἴλϖβδ ελϖλθ' Απ'Κûûλθ' Ι'ΑΦ'ûûή ἴλûûελ ἈûûἸ

ς ὃςεθ' φα ΟΕβθ' μἸ ΙχΥ· οδΕΘ' ς οΧ'βθ· ὠβΥ0λ φιπ'Βθ' μ' σΛν ζθΚ μλ ς
 .Λχίθ' Ἰ'Εν μἸ ὠβΥ0 ᾠρχα φιπ'Βθ' ΛΣ ὃθ' φα ΗβΥθ' Ἰν'η ς β'Α'·Ξθ'

7 الشجاعة:

Η·ςΨΣ ς ρΤ'ΛΕΣΘ' Ες'Ξδ κρ0Λ·Β' μχΚθ' μχχιπ'Βθ' Ινİ τıİ ĩ' ŷ0λθ' φπ
 'ûλ' žûλ''Ι κρα ρκρβν' κήΛ žv'ŸΒΠ 'ςνσηχ μ' τθ' κρ· ΗδΙΕλθ' Λ'ΦΘİ' ς ΟχŸθ'
 ρûÈûΕ' ΕΛΣ'νλ ς' Λ'00'· ΚΘİ' ς' Η·ΣΘ Ψ'Λλ τıİ Κ'ςΕ0Ξώ' ŷΒ' μλ Ε'Μή
 ŷ'û0εθ' μûλ Ι· κρθ μηχ κθ ς .κρχα ΗŸλΦλ κρηΛΕ0 μχΚθ' ŷ·δ μλ μςΜίλ 'λ' ς
 ΗχûΞ'εθ' κρ0û'χ· ŷλ'ςİ ς ΓΛ'ςΒθ' Ι'ν'ςχΕθ' ς ρΛΠ·θ' μλ κρ''İŸ 0λ Λ00Ξλθ'
 .ΗΦχΞ·θ' ΛρΧ τıİ κπΙςΒς Τ Λβ0

μχΓ'ûχλ Λχή φα Ιςλθ' μςπΛηχ 'ςν'η κρν' ΕΛΙ'νθ' κρ0İ'ΒΠ ŷ''ώΙ μλ ς
 'ûλη κραςχΞûθ žΛΕθ κπΛχή ς ûςχΞıθ žΛΕθ κρΞβν' ŷŸΒ τıİ μςε'·ΞΟχ ς ŷ'0εθ'
 :ΗλΣθ' μ· ΙχΛΙ ŷςεχ

Λûηρ ς κûê İΝχûł ς žûνχΕ ρûλΕıñ ς	Ελûûχήρ λûûχή ûχ'Εûûθ' κûûΕłł 'ûûθ' ς
Λûθς πûıñ λûχ'ñ ς 'ñûΣ' μ' 'ûê	φρ0Πûûχê μχ'λûûθ'ς 'ûûûññ λ'ûûûλ
ΛΦûΠ τûñ μûΕñ ς ð' τŸûñχ 'ûλê	'ûûññ μχ'ΛΦûΠ λπİûûθ' ð'Κûê 'νλΕûδ

μλ ûςΘ 'λνςΙ κρ0χί0Ξλ τθ' ολςδ γ'·0Ξ' φα τλιΞ φ· μ· ΛχπΜ ŷςεχ ς
 :²⁴¹Ιςλθ'

ŷΜûİ ð ς ž'ŸûŸ ð Γ'ûλΛθ' ŷ'ςûΦ	κρ0χ'0Εûûλ τûûł' 'ςλ'ûûΦ 'ςûûİΜê 'Κ'
ŷûρεθ' κπ'ûñ'νλ μûλ žλλûδ 'ςñ'ûñ ς	κρ'λûûûê τρ0Πûûχê 'ςûûûê μ' ûûûê

ρτήςûθ' ΗΕ'Ξ φα Ιςλθ' Ηθ'Ε φα ρΛ·εθ' τıİ ŷŸβχ μ'η μλ κρνλ μ' ŷ·
 :υΛβνΠθ' ŷςεη 'ρη'0 ΟςΕςθ ο00Ε ζΛ00 μ'

λλ'ûûñ ê' υΛΠûûñ μûûñ ς κήχûûññ κλûûûΕλ υλûûûδ μ' φûûûñςλêñ ð ς

žνή μ'η' Τ'ςΞ οΞ·ı0 ς 'ρΞ·ıχ ρ00İ'ΒΠ ο0λΕ ς φ·ΛŸθ' ΕΛΘβλ Ιν'η Ιεα
 μχλ0Ελ Λχή Τ'ΛŸθ' φα μςΠχŸχ ΗχΙ'·θ' ŷπ' μ' ζθΚ ς ρžΙχΕς κ' ŷχ·δ 'Κ ρžΛχεα κ'

Λ'û Σ 'κθ βΕςδ μλ 'ςθς' λ ÿη· κρΞβν' μİ μςÿα'Ιχ 'ςν'η Ιεα βμ'ΛΙΒ ς' Λ'ςΞ·
²⁴²ΗχΒΞ Ηİ'ΒΠθ' ς βΞειΘ Ν'-θ' κρθ

ον' ς βοÿλ ΤΙθς Ηİ'ΒΠθ' μ' νηΛΓ' οθςβΦ Κνλ φ·Λÿθ' Ε'χΕ νχΣεθ 'Κ' ς
 ΗûθςΦ·θ' ΓΙλ00 Η'χ· φα φ·Λ Ιδ ς ώ ðχη ς βολΙ φα τΠλ00 φπ ς Λ·η ς ΑΠ
 μλ Λχ0η φα μ'ςİÿθ' ς βΛ'0θ' ΚΘİ' ς Λ'λΚθ' Ηχ'λΕ φα ΤÈ·θ' μΞΕ ς βκ'Ιδó' ς
 ΩλûΞ ς βμχ0'ûε0λθ' Ι'ΕχΣ ς ΓÈΞθ' Ηÿεÿδ τιİ ÈβΦ ΨΜα λθ'Φ ς βμ'χΕİ'
 'ςûλΒπ ς' β'ûρχιİ μχΛχίλθ' 'ςΙλ ς β'πςλΕ Ηιχ·εθ' μλ μ'ÿΒΠ μİ Ρ χΣ'δİ'
 ÿ'ûΦ·İ' ς ΨΛ'ε00 ðςχΞθ' ς ζ·0Π0 Γ'λλθ' σ'Λα ΑΠ κ0 β'πςΙΒ' ς σΛΘ' τιİ
 βΖΛ'ûÿλθ' φα Λλÿθ' τνα' ς βΩδ'ςλθ' φα ΖΛ'Πα Λ·η κ0 βΨΜ'ν00 τήςθ' μ'Ιχλ φα
 ΑΛûÿθ' Ηİ'ΒΠ Ιν'η Ιδ ς" .ΑΛÿθ' Ινİ λ'İ ðειΘ Ηİ'ΒΠθ' Ιν'η μ' ΑΒİ Èα
 Λςûοβθ' κ'ûλ' λÿχΛûΞ φβ000 ς ΗΞ'λΕθ' τιİ Ιλ0ÿ0 γχΛήó' Τ'λΙδ Ηİ'ΒΠ ο·Π0
²⁴³ΛχΘ'0θ' ς

μ'η 'Κ' λΛ'00λ λ'χΥ'Λ Ηηρ0θ' φα οΞβν· φειχ μ' τθ' ΩΒΠχ φ·Λÿθ' μ'η ς
 Τ'Ξûνθ' Ιûν'η ûλ λΛχ0η ς βΗν'ρλθ' ς' ΛΞİ' μλ ρνςΣχ ς Ε'Λλθ' φλΕχ ζ0Κ·
 μρνûİ λûİ'αΙ ΑΛΕθ' ÿ'ςπ' ΤςΘ τιİ κρÿΒΠ0θ ΖΛ'ÿλθ' φα ÿ'ΒΛθ' ΑΕΣ0
 :ΑΛηχ Ιÿλ μ· ςΛλİ ÿ'δ βΛΞİ' φα μÿδς ςθ κρεΕιχ υΚθ' Λ'ÿθ' μλ λαςΘ ς

λΙûûûûΠ η'Μÿλθ'ûûûûé μρΣ ûûûûΕβχ
 σİûûûûİ0 'Κ' τ'λΞûûûûθ' λΙûûûûİ
 'İûûûΒ λûûûλİ' μ'ûûûή ς τûûûβ00
²⁴⁴İûûû Οηûûûθ' ÿ'Μûûûν μûûûλ λ'

η'Εûûûûûν ΑΙûûûûûχ'λ ûûûûûλ
 "ûûûûûν'η Νχûûûûλ §Ιİûûûûİ ς
 φûûûûθ' ρûûûûΕ'Ελ §Ιİûûûûİ ς
 κûûûûûİ ς κρΠûûûûûη §ΙûûûûûΜ'ν

βΙςν·θ' ς ðςχΞθ' ÿÈΧ φα Τςλθ' 'ςΕΙλα βκρ0İ'ΒΠ Λπ'Χλ Τİςν0 Ιδ ς
 μû· ςΛûλİ ÿ'δ ς βûςνİ' ð0Ε Τςλθ' ξςλΞ ς βΟ'Λβθ' τιİ Τςλθ'· 'ςΒπ ς
 :Ν'Π

²⁴² مقدمة بن خلدون - ص105.
²⁴³ الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص259.
²⁴⁴ الحماسة ج1 ص59.

“V̄B”nY ũ ũτ ũ ũfñ ĀI ζ ũ ũf “V̄E ũ ũ

[illegible]

$\Gamma \cup B \subseteq E' \cap E$ φειδωλ $\Gamma \cap \Delta \subseteq E'$

“wəʃm tɪw θə wɛɪt ‘ t wɪn ‘fɛw fɛ

$$:\sigma\Lambda E \quad \mu \cdot \ddot{y}\Pi\rho v$$

ΞΑΥΕΙ ΜΙΘΗΣ ΑΘ' ΟΥΜΗ ΚΣΥΣ

ἡ ἀποστολή τῶν μαθητῶν ἐπὶ τὴν πόλιν

μ' μΙςûÿ0 μρνι' ΑΛΕΘ' ÿ0δ τιÿ Τ'Ξνθ' Γςν0 μ' ΔΣχ ώ ζ0κ0 ς þ0· μςΜ0ÿχ

$$:κζ\eta \mu \cdot ζ\lambda\ddot{\iota}$$

“Ἐν τῷ Γενέσῳ μὲν οὐκ ἔστιν ἡ ἀρχὴ τοῦ κόσμου”

$\ddot{y}\chi \cdot \hat{u} \Xi \varphi \hat{u} \alpha \varsigma \circ \hat{u} \circ \chi \Lambda E \ddot{y}\chi \cdot \Xi \varphi \alpha \circ \hat{u} \chi E \varsigma \pi \varsigma \flat \zeta \imath \chi \chi \text{ " } \lambda \text{ " } \tau \imath \eta \text{ " } P \Theta \Lambda \Omega E \chi \mathbb{H} \chi \pi \text{ " } B \hat{\theta}$

Λ⁴ū_v Ÿ^Ÿ0Πū0 κ^κ p^pŸ^Ÿ00' ζ^ζ Ÿ^Ÿεθ^θ· onλ Ÿ^Ÿλ^λ0' Ÿ^Ÿζ^ζE μλ N^NΛ τ^τİ o· υςρ^ρλ^λ oβ^βλ^λE

$$\cdot \ddot{y}^{\prime\prime 0\epsilon\theta'} \quad \xi \Lambda^{\prime\prime} \eta \lambda \quad \tau \iota \ddot{\Gamma} \quad \Lambda \cdot \Sigma \theta'$$

²⁴⁵ عيون الأخيار ج 1 ص 125.

246 نفس المصدر.

²⁴⁷ الحماسة ج 1 ص 188.

$\mathbb{H} \cdot \chi \Lambda \hat{u} Y$ κρ· $IB \nu \Xi \lambda \theta'$ $\mathbb{E} IB \nu$ $\mathbb{T} \nu \dot{\eta}$ $\dot{\lambda} \eta$ $\mathbb{P} \kappa \rho \theta' \beta \Sigma$ κπ $\checkmark$ $\mathbb{H} \dot{\mathbb{I}}^{\ast} B \Pi \theta'$ $\mathbb{T} \nu \dot{\eta}$ $\zeta \theta \kappa \theta$ ς
 $\tau \hat{u} \mathbb{I} \dot{\kappa} \pi \varsigma \nu \chi \ddot{Y} \chi \theta$ κπΛχί· $\mathbb{I}^{\ast} B \nu \Xi \acute{\omega}'$ $\tau \theta'$ $\mu \varsigma \Lambda \Phi Y \chi$ $\mu^{\ast} \chi E \ddot{\iota}'$ $\mu \lambda$ $\Lambda \chi \varrho \eta$ φα κρνι̇ κρχι̇
 $\upsilon I \hat{u} \chi^{\checkmark}$ $\mu \lambda$ $\dot{\rho} \Sigma \dot{E} \theta \theta \Xi'$ $\tau \mathbb{I} \dot{\mathbb{I}}$ $\mu \varsigma \mathfrak{i} \lambda \ddot{Y} \chi$ $\varphi \theta \theta'$ κρδςεE ς $\dot{\rho} \theta$ $\Lambda^{\neg \theta \theta'}$ $\mu \varsigma I \chi \Lambda \chi$ $\varphi \theta \theta'$ κρ $\prime \prime \prime$ λI
 $\kappa \rho^{\prime \prime \prime} \mathbb{I} \dot{\mathbb{I}}^{\checkmark}$
 $\mathbb{H} \hat{u} \chi \epsilon \mathbb{I} \Theta$ $\mathbb{H} \hat{u} \lambda \chi \delta$ $\mathfrak{y} \varrho \lambda \theta$ $\varphi \mathfrak{i} \pi^{\ast} B \theta'$ $\varOmega \lambda \theta B \lambda \theta'$ φα $\Lambda \cdot \Sigma \theta'$ ς $\mathbb{H} \dot{\mathbb{I}}^{\ast} B \Pi \theta'$ $\mathbb{H} \Sigma \delta$ $\varphi \pi$ $\zeta \mathfrak{i} \theta$
 $\cdot \varphi \mathfrak{i} \pi^{\ast} B \theta'$ $\Lambda \Sigma \ddot{Y} \theta'$ $\mathbb{A} \mathbb{L} \dot{\mathbb{I}}$ $\dot{\rho} \Xi \chi I \epsilon \theta$ $\tau \mathfrak{i} \dot{\mathbb{I}}$ $O^{\ast} \dot{\mathbb{I}}$

مدخل :

μςûηχθ τ'ΛÿΠûθ' τ'ÿ· τ'ΛθΘ' Ιδς ð'v''ΛÿΠ μχ· ζΛθΠλ κΞδ' ετςΛλθ'
μûλςπς ετςΛλθ' ΛÿΠθ ζΒΚςλν φ''Φθ' κθ'E τ'ΚΘ' Ιδς ετςΛλθ' ΛÿΠθ ζΒΚςλν
. κπΛÿΠ φα ετςΛλθ' μİ 'ςΘΙΕθ μχΚθ' τ'ΛÿΠθ' Λθñ

'ςΘΙûΕθ μχΚθ' τ'ΛÿΠθ' Λθñ μλςπς ετςΛλθ' ιΚςλν ÿτςλΞθ' μñ Ιεθς
. κπΛÿΠ φα ετςΛλθ' μİ

ς ετςΛλθ' ιΚςλν Ιλςθ' μ· εςΛİ ζχθ'ÿΣθ' τ'ΛÿΠθ' μλ τθςvθς
τ'Λûεβιθ οθχ'λΕς ολΛη Ηχν'Ξνó' τ'βΣθ' μλ εςΛİ ο· ð Σθχ'λ κπ' μλ
μûης κνίχ' λλ κρδΜΛχς ΕΛχΧΕ φα τ'Λεβθ' ΩλΒχ μñ Κ' μχΒ'θΕλθ'ς
. ΙΛ·θ' ΙθΠ-α τ'θΠθ' τ'Β Κ' ΨςΒθ' μİ ονΦ· υςΦχ εςΛİ

Λθñ μλ κπς ετςΛλθ' ζΒΚςλν ΕΛθνİς Ιχ·θς ΗαΛΦ τ'ειÿλθ' τ'ΛÿΠ μλ τ'ΚΘ'ς
φν'ÿλ μλ ÿλΕθ λ ÿñ· κπΛÿΠ φα ετςΛλθ' μİ 'ςΘΙΕθ μχΚθ' τ'ειÿλθ' τ'ΛÿΠ
. Λ'Βθ' Ηχ'λΕς μχΥθ' τ'·'ςΗχΛΕθ'ς τ'αςθ'ς κΛηθ' ÿλ Ηχν'Ξνó'

المبحث الأول

حاتم الطائي

ΙχΞ ςρα ΕΤςΑΛθ' ΛΨΠθ ι'Κ'λν ξΛΨΠ φα ΙιϷλθ βμ'ΞΛβθ' Τ'ΛΨΠθ' μλ ςπ ς
 ΗβΦ'Ψθ' ς γΕΘι' κΛη ς ΙςΒθ' φα ΨϷλθ' ΑΛΥλ ςπ ς βοιιχ·δ Τ'Ι'Ξ μλ
 .ΑχΛή ς ΨχΨΥ Ψη τθ' ΙϷλθ φθθ' Ηχν'Ξνó'

γΙΣ ûχ ς βΞΙςΒ ξΛΨΠ ο·Πχ λ'ςΒ μ'η ς β'ΑΛΨθ' Τ'ΛΨΠ μλ" κθ'Ε μ'η
 'Κ' ς β'Αûιή Ψθ'δ 'Κ' β'ΛβΧλ μ'η ς βοθΜνλ ûΛİ ΨΜν "λϷχΕ μ'η ς βοιÿα οθςδ
 'Κ' ς βΜ'ûα Γ'Ιûεθ'· ΑΛΥ 'Κ' ς βγιΦ' ΛΞ' 'Κ' ς β'Απς Ψ'Ξ 'Κ' ς β κνή Αρν
 φα ΛΕν ΑΒΛ Ψπ' 'Κ' μ'η ς βολ' ΙΕ'ς Ψθεχ ώ μ' ζ'· κΞεχ μ'η ς βγ·Ξ γ·'Ξ
 .²⁴⁸οχλİ 'ςΨλθΒ' ς Ν'νθ' κΨΦ' ς Ψ·ó' μλ ΕΛΠİ κςχ Ψη

ζûχλÿα βγΕûθι' κΛ'ηλ μλ "ρχα "λ Ηχλπ'Βθ' Ψ'·'Υβθ' ûΛΨθ μ' Τ'Π 'Κ'
 "ρχα "λ ΕΤςΑΛθ' Ι'βΣ ϷχλΒ οûθ ΙΨλθΒ' Ιεα βτιİι' Ψ'Ϸλθ' ον'α βφ'·'Φθ' κθ'Ε·
 .²⁴⁹Λ'ςΒθ' μΞΕ ς βΗβΨθ' ς κΙΕθ' ς ΕΙΒνθ' ς κΛη μλ

Ψ'·'ûΞς μûλ φ·ΛΨθ' κΛη μ'η ς βκΛηθ' κθ'Ε Ινİ ΕΤςΑΛθ' Λπ'Χλ μλ ς
 :κθ'Ε Ψ'δ βοοΙ'χΞ

²⁵⁰İχûΕ μςûλςεχ "ûλ ðςûλ ΙΙ ûñη "λ ς İΣ ûûð'ε ζ ûñ'λ ΙΙ ûññηε: φûθ μςûλςεχ

Ηİ'ΒΠûθ' ς γΕûθι' φα ΗεΕθ' ΗχΞςΛβθ' ΛΣ'·νİ ΨϷλχ ονι ΝΛ'α ςπ ς
 Ψ'ûδ βΛχΞ' ς Μςÿλ ς ΨχΨΥ Ψη τθ' ΙϷλθ οθβΦ'İ μι μ'Ξν' ςπ ς βΕΤςΑΛθ' ς
 :²⁵¹ζθΚ φα

²⁴⁸ الشعر و الشعراء ج 1 ص 165، و بلوغ الإرب في معرفة أحوال العرب ج 1 ص 73، و فنون الأدب العربي – الفخر و الحماسة – تأليف حنا الفاخوري يشترك في وضع هذه المجموعة لجنة من أدباء الأقطار العربية ص 15، و ذيل الأمالي و النوادر ج 1 ص 152، و انظر شعراء النصرانية قبل الإسلام ص 99.

²⁴⁹ الشعراء الفرسان ص 89.

²⁵⁰ الديوان ص 45، و شعراء النصرانية قبل الإسلام ج 1 ص 130.

²⁵¹ الفروسية في الشعر الجاهلي ص 297.

φῆνῦ ὦ Π ῥῦν ὦ ἑῶς ὦ ὅνῦ ὦ Π ῖς ῖς
²⁵² φῦνῦ ὦ ἑῶς ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁵³ φῦνῦ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς

τ ὦν ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 μ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς

μ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁵⁴ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς

²⁵⁵ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁵⁶ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁵⁷ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁵⁸ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁵⁹ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁶⁰ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁶¹ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς

ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς

ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 μ ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
 ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς
²⁶² ὦ Π ῖς ῖς ὦ Π ῖς ῖς

²⁵² الشكل: المذهب و القصد و الغاية، النيفة: اسم من التنوق – التجود في كل شيء
²⁵³ تأنقها: أي تتقن عملها بحكمة.

²⁵⁴ الفروسية في الشعر الجاهلي ص297. أنظر كتاب الأمالي – للزجاجي – ص69.

²⁵⁵ الديوان ص36، انظر العقد الفريد ج1 ص244، و انظر بلوغ الإرب ج1 ص78.

الهزمة: للنداء، ماوي: منادى مرخم وهي زوجته، الطلاب: طلب صاحبتة و سعيه باحثاً عنها حريصاً على الحصول عليها، العذر: و قوله قد عذرتنا: عذرتة فيما ضع رفعت عنه اللوم فهو معذور أي غير ملوم.

²⁵⁶ النزر: القلة

²⁵⁷ ينهه: يكفه و منعه، الزجر: المنع و النهي.

²⁵⁸ الحشرجة: أوله حاء مهملة و آخره جيم الغرغرة عند الموت و تردد النفس.

²⁵⁹ دلاني، احذرنى، زيح: الصخور الملساء

²⁶⁰ سراعاً: عجالاً

²⁶¹ صدأي: ما يبقى من الميت في قبره، و الفقرة: الأرض الخالية من السكان و النباتات.

²⁶² الفروسية في الشعر الجاهلي ص305.

²⁶³Λωίς ρωί μ'ωη γ'ωλθ' τ'Λωί ι'Λε

ζωωλθ'Ε μ' ςωωί κ'ςωωί' κωωίχ' Ιωωδ ς

²⁶⁴Λωωωθκ' λωωωθ' ς ι'Μ ρωωωίς

η'χ'ωωως γ'ωωωλ' ςωωωθ' ω φωωωψ' ς

²⁶⁵Λπιωθ' οωωςθ'· σις' Ιωδ ς ρ'Ιςρωίπ

φθςωθ' μ'ωη με' κωωίθ' μ'ω· κωωίχ' ω ς

γςεχ ς ρν'Ι τιθωχ μ' ζιλχ ω ς ρο'χΕ φα ολΜΕο ΕΙ'Ι κ'Ε Ιν'Ι κΛηθ'α

:²⁶⁶ζθκ φα

*ωπιςβ ςεωβ' λω'Y τ'ω'Ε ρεωωβ' ς

*ωωω'λ ιςβ'ωω'ε Π ωωηηπ' θωωω'δ ς

*πιχ'ωωω' λ'ωωω' κ'λωωη γ'ωωωθ

φθ'ωω'Ι ςωωω' *ωωω' ρφωωω'λ' Ι ωωω'ε

μλθ τΦ'χ γ'λ'α ρΕκ'θ'ι' η'·Λ'γ'θ' Ε'ςΛλθ' κ'Ε'Ι' μλ κ'ι' ζλ'Ε μ' ΙΒν ς

:²⁶⁷ζθκ φα γςεχ ς ω'ΛΣθ' γπ'ω'Εο φθ' Ω'Υ'ςλθ' φα οιλ'ω'Εχ' οε'Εω'Εχ

²⁶⁸Ιωωθ'λ φθ'ωω'λ ζ' Ιωωλ'Ε φ'ς'ωω'ε

οωω'ι'ς'ζωω'λ γ'ωω'λθ' Ν'Τ ωω'η' μ'ωω'η' 'Κ'

²⁶⁹Ιλω'λθ' γ'ω'χ'θ' μ'ωλ *λ 'Κ' τΦ'χ ς

ζωω'·χ'θ' γ'ωω'η'χ ς ρφθ'ωω'θ' οωω'ε ςωω'βχ

Ιω'Ε'ς γ'ω'Εχ ω μ' ο'Εβν τι'Ι Τ Λβθ' τ'Ε β'Ιν'Ι Ε'ςΛλθ' κςρβλ Ω'Εωχ ς

κ'ωΒ Α'ω'εθ' γ'χδΛ 'ΙλΣθ' γ'χςΦ κ'Ε μ'η γ'λ'Ι'ι' ξκπ φα ς β'ΕΛ'χ ω ς ρολ'

:²⁷⁰ρ'ςΛκ ε'ι'ο ς ξ'Ιν'Ι Ε'ςΛλθ' Ι'ΕΒ'οο β'Ε'ςΛλθ'

λ'ω'Ε'ς ω ς ο'ω'η' γ'ω'ω' Ε'ω'ε β'Ιλ'ω'β'ε

ο'ω'η'λ' Ι'ω'ω'Ε'ς Α'λ φ'ω'ω'ψ' ρ'ω'ς'ω'ω'λ'ε

ο'Λχ'ω'Ε γ'ω'Χ'ο μ' τ'ω'Ι' ς κ'ΕΛθ' γ'Σχ μ' τι'Ι Ρ ΛΕθ' γ'η Ρ χ'ΛΕ ςπ

ο'ω'β'Φ'ω'χ μ'χ'ω'Ε ο'Π'ν τι'Ι μ'χ'·λ ς 'ΙςΛς Λ'ω'οο ο'ω'χ'Ε Ι'γ' ς ο'ω'χ'Ε φα ξ'ΛΦ'Ι

μ' μ'χ'χ'θ' κ'ι'Ι κ'ι'γ'χ ςπ ς ρ'θ'ςλ'· γ'θ'·κ κ'θ ς β'Λχ'θ'ι' ξ'ς'λ τ'θ' ο' Λ'·Εχ ς 'Ιςλθ'

:²⁷¹κ'Ε γςεχ ς κς'Ελθ' γ'Β'ι' μλ ο'χ'ν'Ιχ ο'χ'Ι' Λλχ κςχ γ'η

²⁶³ إن الناس يعلمون إنني لو قصدت وفرا لكنت من الأثرياء.

²⁶⁴ الو: لا أدع جهداً.

²⁶⁵ أودى: أهلك.

²⁶⁶ العقد الفريد ج 1 ص 234.

²⁶⁷ الفروسية في الشعر الجاهلي ص 307.

²⁶⁸ هذا يدل على صدق حاتم في عطائه و على أن المال لا قيمة عنده و لا الحاجة.

²⁶⁹ المطرد: المعبد، المقل: البخيل.

²⁷⁰ الفروسية في الشعر الجاهلي ص 308، انظر تاريخ الأدب العربي ص 73.

²⁷¹ مقدمة القصيدة العربية في الشعر الجاهلي ص 159. و انظر العقد الفريد ص 73.

[illegible]

၎င်းတို့သည် နေ့စဉ် နေထိုင်မှုများတွင် အသုံးပြုသော စာများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

279 الممسكين: البخلاء.

280. Ἰζῦνθ' ἄν τῦνθ' Ἄ'ῦB Ḳ Λλ' ḡḡ ἔ
 281. Ἰλῦλ ζῖ'ἔῦθ' ḡḡῦθ' φῦῦῦB ἔῦθ'
 282. Ἰῦῦῦ μῖ ḡῦῦθ' φῦῦῦῦ ḡῦῦῦθ' φῖḡ
 Ἰῦῦῦῦ ἔḡῦῦῦ ἔ' ḡḡῦῦῦ ἄῦῦῦ σῦῦ
 283. Ἰῖῦῦ ζῦḡῦ μḡῦῦ μῦῦ ὑῦῦ τῖῖ

Ἰῦῦῦ ζῦῦῦ ḡῖ φῖῦῦ ἔ φῦῦῦḡḡ
 φῦῦῦῦḡῦ ῦ' ζῖῦῦῦ ῦῦ ῦḡῦῦῦῦῦ
 Ἠῦῦῦ φῦῦ ῦḡῦ φῖῦῦ μῦῦḡḡ φῦῦḡḡ
 φῦῦῦῦ ῦḡῦῦ Ἰ ἄῦῦῦ Ἰ'ῖῦῦ φῦῦḡḡ
 φῦῦῦῦ ἔ ζῦῦῦ ἸT ῦῦῦ τῦῦῦ ῦῖ ἔ ἔ

ἔῦḡḡ ἔ ḡḡ Σ ῦῦ Oḡῦῦ ḡḡῦ λ ḡḡῦ φῦ ḡḡῦ ἔ ḡῦῦ ὀῦḡḡ φῦ ḡῦῦ
 ἔ P ἄῦῦ ḡḡḡ ḡῦῦ ἔ ḡḡῦ ḡḡ T ḡῖ' τῖῖ μῦῦῦ ἔḡḡ ἄḡḡ ḡḡ ḡḡῦῦ
 .φῦῦῦ

'K' μῦῦ ἔ ḡḡῦ ḡḡ κῖḡῦ φῦ ḡḡῦ ἔ ḡḡῦ μῦḡḡῦ μῦḡῦ Ἰḡḡ κῦῦ ἔ ἔ
 μῦῦ ἄῦḡῦ ḡḡῦ T ḡῖ' μḡ ῦḡḡ φῦ ḡῦῦ Ἰḡḡ μῦ ὀḡῦῦ τῦῦ ḡḡḡ ḡḡῦ ḡḡ
 φῦ ḡḡḡ ἔ ὀḡḡῦ ὀB ἔ φῦ ḡῦ ῦ ὀῦῦ Ἰῦῦ ἔ ḡῦḡῦ τῦῦ ὑḡḡ ḡḡῦῦ ὀῦῦ
 :284 ζῦḡ

285. Ἰḡḡῦῦ μḡῦῦῦ φῦῦ ḡḡῦῦῦ ἄḡ ἔ
 286. ῦῦῦῦ ῦḡῦῦῦ ῦḡῦῦῦ τῖῖ ḡḡ ἔ
 287. Ἰḡḡῦῦ ḡῦῦ ḡḡῦῦ ἄḡ ḡḡ Ἰḡῦῦ
 288. ῦῦḡḡῦ φῦῦῦῦ μῦῦ τῦῦῦ ḡḡῦῦ

Ἠῦῦῦ ḡḡḡῦ φῦῦ ḡῦῦῦῦ μḡῦῦῦ ἄῦῦ ἔ ἔ
 ḡῦῦῦ Ἠῦῦ Ἰḡῦῦῦ ḡῦῦῦ ḡῦῦῦ ἄḡῦ ḡḡ ḡḡ
 ῦῦῦῦ φῦῦῦῦ ḡῦῦῦῦ μῦῦῦῦ φῦῦῦῦ
 Ἰḡῦῦῦ ἔ Ἰḡῦῦῦ ḡῦῦῦ φῦῦῦῦ ḡῖ ἔ

Ἠḡḡῦῦ ḡḡῦ μῦῦ ḡḡῦ ἔ ḡḡῦῦῦ φῦῦῦ ḡḡῦ ἔ ḡḡḡῦῦ ḡḡῦ ḡḡῦῦ μῦῦ
 .289 ḡῦῦῦ ḡḡ ḡḡ ḡḡῦ μῦῦ ἔ ḡῦῦῦ ἔ ḡḡḡῦῦ ḡḡḡῦ ἔ ḡῦῦῦ

280 ذريني: اتركيني.
 281 ألوك: اقصر، أي لا تجعل لسانك كالمبرد يأكل مني.
 282 ذريني: اتركيني، جنة: وقاية .
 283 تلحين: تلومين.
 284 فنون الأدب العربي ص16.
 285 السنين: أي سنين الفحط، الظنة: القلة، نهين المال: ننفق، الضرير الأعمى.
 286 العقور: الذي يعقر، شق: صعب.
 287 جبان الكلب: كناية عن الكرم، موطأ: ممهد.
 288 يعتريني: يأتيني.
 289 فنون الأدب العربي ص16.

ḡûληχ ṭMûB "ûρνῖ ḡoû0"χE 'Aν'ςB μλ ΩΞ'ς 'Aν'Β φρα κ0"E ΕῤςΛλα
 .Hχ·ΛΕθ' HχΞςΛβθ' 'Iνςθ φ0θ' HχειΘθ' HχΞςΛβθ' Ω·Φ "ρχιİ φYεχ ς ḡo0χΞςΛα
 μûλ Ψ"ûβχ φα ḲΛ'ν Iδς'α ολÈή ΛΛ' ṭ"0Πθ' 'Aη ς ΙΛ·θ' Ι0Π' 'K' μ"η ς
 :²⁹⁰ζθK φα ḡςεχ ς ḡςεν İYΣχα Èχθ γχΛΦθ' ḡY' μλ "ρχθ' ΛXνχθ' TΛİ'
²⁹¹πIûΣ Δûχλ Iûδςλ "ûχ ΔχΔûθ' ε Δûûδ ḡûûχῖ ḡûûχῖῖ ḡûûδ Iûûδςῖ
 ΔûûE Πûûḡḡ ḲḡûûY ΠûûḡB μi Δûûλχ μûûλ ḲΔ'ûûδ σΔûûχ τEûûİ
 οûχİ ḡIû0 'Iûν'η H·η 'AΛYχ ξtΛ "λθ ξIθς 'AΛYχ Ḳλςχ κ0"E ῖῖλ ς
 :²⁹²ḡςεχ ςπ ς οα"χY'
²⁹³πIûûûBχ ḡ'Mûûû ῶ Ḳûûûḡḡḡ ὀûûḡḡ IḲûûE Iûûδ ς φûûḡῶ ḡςûûδ'
 "πIûûûλE' ḡ'Mῥ ῶ Ḳûûûḡ ὀIûûûḡḡ "ûûḡḡ ḡûûδ "ûûḡḡ ḲΔûûχθ ḲχûûΣςῖ
²⁹⁴πIûûδςλ κ'ûûδ λ'ûûḡḡ' 'Kῖ ḡûûû ὀûûḡḡ' Nḡḡḡ φḡḡ ḡḡḡḡ φḡḡḡY ḡIûû
 ḡῖςûE' οûχθ' ςπ ς ḡΞIχ φα "λİ τIḲχ ς ḡIςρBλ ςπ ς φΦḲχ κ0"E μ"η
 :²⁹⁵ζθK φα ḡςεχ ς HχBΞ ς ḲY·Φ οχα κληθ' ḡΣ'ḲḲ
²⁹⁶Δῥ'ΔOYûθ' κ'Δûḡḡ "ûḡḡ "ḲΔûY τûḡḡ Πûûḡḡḡ ḡ' MḲḲḡḡḡ "ḲIρûûΠ ςḡûûδ ς
 κρχIχ' φα "λ· 'ςειY0 ς ḡN'vθ' IpB ς ḡYEL' Iδ ς ḡHvΞ φα ḡχY οα"Y ς
 φûα "ρ·"EΣ' ζΛ'Π0 "ρν'η ḡ'ḲḲḲḲ κρ·Èη 'Iβδς ς ḡo· 'ςνY ς ḡ'Iςεθ' ΛχΞχ μλ
 ḡûχιεθ' 'Kûπ γ·χ κθ ς ḡ'ςηΞλ' "λη ΞIχ κ0"E ζΞλχ κIα ḡ'Iςεθ' IχπM τIİ X'βεθ'
 ḡ"ûρχιİ Λα'Ξχ – τYḡḡ "ρθ ḡ"εχ – Hδ'ν σςΞ ξIvİ μηχ κθ ḡo· I'B ḡ· ζIλχ ὀKθ'
 ḡςεχ ς οYαΛχ ῶ ς ḡN'vθ· γ"E Iδ ḲΛY σΛχ μ' "κχληθ'" γχΦχ ḡχη K' "πΛEνα
 :²⁹⁷ζθK φα

290 العقد الفريد ج 1 ص 242.
 291 ریح صر: أي عاصفة باردة، قر: برد شديد.
 292 العقد الفريد ج 1 ص 243.
 293 سطت: منعت.
 294 الغلس: ظلام آخر الليل.
 295 الديوان ص 33.
 296 الضرائب: المفرد صربية و هي الطبيعة و السجبة.
 297 الديوان ص 17.

298 εἰ ἂν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον φανερώσει ἡ ἱστορία
 299 εἰ ἂν ὁ θεὸς μὴ φανερώσῃ τὸν ἄνθρωπον
 300 εἰ ἂν ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἱστορίαν τὴν ἀληθινήν
 301 εἰ ἂν ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

καὶ ἡ ἱστορία εἰ ἂν ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 εἰ ἂν ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 εἰ ἂν ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 εἰ ἂν ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

: ὅτι καὶ ὁ θεὸς

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 302 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

: ὅτι καὶ ὁ θεὸς

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

: 303 ὅτι καὶ ὁ θεὸς

304 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 305 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 306 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 307 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν
 καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

καὶ ὁ θεὸς ἀποδείξῃ τὴν ἀληθινήν

: ὅτι καὶ ὁ θεὸς

298 هرت كلابهم: نبحت، و خرت: سقطت و وقعت.
 299 أصباه: جمع صبي، شهباء: أي ليلة شهباء مجدية لا خضرة فيها، ليل الثلاثين: أشد الليالي ظلمة، قرت: بردت
 300 الشط: جانب السنام، الورية: القطعة من الشحم السمين، ارمعلت: سال شحمها.
 301 بضرة: أي شدة و ضيق.
 302 اليفاع: ما ارتفع من الأرض، الجزل: الحطب اليابس، الضرام دقاق الحطب.
 303 فنون الأدب العربي ص 15.
 304 الجاد: السائل، رزيت: أصبت به.
 305 فوق ري: أي فوق ما يكفيني للارتواء.
 306 اختل: أخادع، العرس: الزوجة.
 307 أفضح جارتني: أ أشهر بها.

ς ὕςΕϊ' Τ·ιε0 "λρλ Λ'Βθ' μςΘχ ω ς βNβνθ' 'φ·' ςπ ς ὕχβİ ĨYχ' ςρα
 φα κ0'E ὕςεχ γÈΘϊ' ςλΞ μλ Ηχθ'İ Τ'ΒΛΙ τθ' γ0Λλ β'Κπ ξΛΘα φα Ω'''Λ ςπ
 :³⁰⁸ζθΚ

³⁰⁹ΛûûĤİŦ İûûδ "HûûĤİ ũΛûûλŦİ ξ'Λč Ĩûûλδ'E Ĥıç : "ûûρθ'Λ'B τûûĤİ ũİ "ûûθ
 'ΛûĤİŦ ũΛûŦθ' βυΚûθ Ĩûλςχ ŷûč'δ ω ς ĤûûĤİŦ Çİt ΛûûĤİ φûûŦŦİ βΛİΛûûĤİŦ

ΟΙûθ κİûİ ς μραΛΠ τιİ οX'βε ς ο0'Λ'B μλ κ0'E Τ'χΕ0Ξ' μλ έι· ς
 ον̄η τλ'Ÿ0 ς' ŷα'ί0 ς ω' μπ'ΙΕ°· Λλ "λ ον' μρχθ' 'ΑΛε00' Ηρ·Π ΤΛΙ ς βμρ'''χΕ
 :³¹⁰ζθΚ φα κ0'E ὕςεχ ς "ραΛŸχ ω ς "π'Λχ ω

³¹¹Λûûİ'B Λθ'ûûĤİ "ûûρχĤE ĨûûδςΛŦ φθΛ'ûB Ĥİ ũχİ τûĤİ φûΠ'Λθ'e "ûŦ "ûλ ς

κûια βoςΕ "λİ οŸλΞ γιή' ς οχχİ Τ λή' ον' κ0'E ὕβŸ0 μλ έι· ζθΚη
 τûθ' ὕΛŸ0θ ΗνÈα ς' ΗνÈα Λ'·Θ' Ω·'0χ κθ ς βo0'Λ'B τθ' οθMνλ φνςη μλ ΩİΦ0χ
 'ΑûεŸ0 ω' κûρθ κπ ω κρλ'''θ ς κρΦ'εΞ-α βŸ'BΛθ' οχ0'χ ΤφΠ ΛΠ 'Κρα β'πΛ'ΛΞ
 ΗβŸθ' μλ Λ'ςΒθ' ο·Βςχ "λ μχΞ'ν0λ βΗΩχ·Θθ' κρ·Λ'λ γχεΕ00 μρνλ ŷχνθ' ς βΤ'Ξνθ'
 :³¹²ζθΚ φα ὕςεχ βΛİίθ' κİİ ς

³¹³ΛûΞ'Ĥλθ' γΛûθ Λ'ûİθϊ' μûĤİ È'ΛŦİ κβĤİûûBς ΠςûûĤİŦ κςûûεθ' μûûθςč 'Kč

³¹⁴ΛΛ'ûλθ' Ψ'ûİθ' ς φν'ςûĤİθ' 'YχİûE òΞûûβŦ κûûπ υΚûûθ' čχθ'ŸŸΣ ûûθ' ΛûûΠ ς

βŷςη' ω ς κρν ΛχĤ Ĩİςνδ Nβνθ' ὕχβİ μ'η βΛ'Μό' ὕχβİ κ0'E μ'η "λη
 ς οûûθ Τ'ρ0Π' ŷ·'ς0θ' οχα 'ςİŸB ς οχρΦ ς κρλ'ŸΦ μ'ςθ' φα ŷ'BΛθ' μνβ0 'K' ς
 βΤ'λθ· φβ0ηχ ς βονΠθ ς κ'ŸΦθ' ŷχιε· Ωνεχ Ĩλ0'E μ°α βμ·İθ' ΨΛB· κρ0χλİ 'ς-βΦ'
 :³¹⁵ζθΚ φα ὕςεχ ς

³⁰⁸ فنون الأدب العربي ص15.
³⁰⁹ العرف: أي المعروف و الفضل.
³¹⁰ الديوان ص33.
³¹¹ الطروق: الأتيان ليلا، جانب: غريب.
³¹² الديوان ص33.
³¹³ أوطن: أقام، الخرق: سوء التصرف و الحمق.
³¹⁴ حديث الغواني: حديث النساء و غناؤهن، المأرب: واحدها مأربة – كل شابة غانية
³¹⁵ الديوان ص24.

³¹⁷ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐκλήβητο

$$\varphi \in C_c^\infty(\mathbb{R}^d) \text{ with } \int_{\mathbb{R}^d} \varphi(x) dx = 1.$$

319 ἡ ἰσχυρὰ μὲν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἐλευθερία

ἡ γὰρ ἐκείνη ἡμετέρα τοῦ ἐκείνου ἐστὶν ἡ ἀποστολή

Ζῆλος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ

[illegible]

320. $\ddot{Y}^{\text{u}}\ddot{u}^{\text{u}}\ddot{Y}^{\text{u}}\ddot{u}^{\text{u}}\ddot{c}^{\text{u}}\mu^{\text{c}}\ddot{K}^{\text{u}}\ddot{K}^{\text{u}}\ddot{u}^{\text{u}}\theta^{\text{u}}\acute{A}^{\text{u}}\ddot{u}^{\text{u}}\ddot{\Theta}^{\text{c}}\ddot{I}^{\text{u}}\ddot{u}^{\text{u}}\acute{x}^{\text{u}}E$

“Πῦεθ’ ἄλφ’ ὕμ’ ἄ μ’ φ’ ὕμ’ ἰπ’ χ’ ὕλ’ θ’ ἰ’ ὕ’ χ’

[illegible]

³²² κχ̣ ũ ũčř :ẓ̌* ũ ũčř μč ẓ̌ ũ ũλç ř Ĥ ũ ũř*Θλ

τὸ Πῦλ Ἰ' Μῦθ' ἐς ὑφ' ἡ' θ' ὑς ὑφ' ἡ' Ἰ' σὴ 180

Λήη ΗχεχεΕ ΙςΙβη οβİ ς βοΞβν ΝνΙχ “λ ÿη μİ û İ þκ0Ε μή Κηπ ς
 – ο0βû Σ Λ’’Εη – φπ ς “ολΛη” ΓΛΣ φα μ0χΞΞ μ0λİİ “λρν ÿ þΗÿν Σολ
 κια þκηΕ0Ξ’ ς ΑχΠ0’ ξÈİ μχΕ ξΛΟ• “ριΕν0χ κθ ς þÿαχ ÿ•Π μή μÿ Κνλ ο0λΜώ
 :³²³ςλΕ0’ οΞβνθ Ι’Λ’ μλ οχΥ0Λχ ώ ΤφΠ Κρα þÿνİ Èλİ Τχ

³¹⁶ الموجه: صاحب الجاه. الإفحاء: الإبذار.

³¹⁷ نزع الجفر: يريد الماء المنزوع من البئر الواسعة، عميتي: شهوتي، المخشوب: اللحم النقي - يريد أنه قنوع بما يستطيع الوصول

ليه

318 الديوان ص 26.

³¹⁹ أقرع: خالي من الطعام.

³²⁰ الخميص: الهضم الضامر الكشح (مكان البطن)، تتضلع: انتفخ جنبه وتمددت أضلعه.

³²¹ الديوان ص 27.

³²² أطوى البطن: أتمد الجوع - أى أصبر على الجوع.

323 الديوان ص 64.

324 Ἰς τὸ ὕδρ' ἡ τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ἔστιν

325 ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

326 ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

φθ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

φθ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

:327 ζῆλ' φα ὕς ἐχ' ονς Σ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

φθ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

Νιὸ ὕδρ' μ' οὕτως φθ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

:328 ὕς ἐχ' ζῆλ' μὲν

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

φθ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

:οὕτως ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

φθ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

Διφ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ' ὅθ' ἐφ' ἡλ' τὸ ὕδρ'

324 الدنية: العيب و النقص.

325 أسام: أكلف، التي أعيب: التي عجزت عنها، الأمر: الشاب الذي لم ينبت شعر عارضيه.

326 الفرع من كل شيء: أعلاه المتفرع من أصله، المتورد: الوارد.

327 الديوان ص37.

328 الشعراء الفرسان ص106 – 107.

ÿûλ0E0 Kû"λcχ μη0 μ' c ðξΛÿΠ φα "ρχθ' ΛχΠχ μ' ÿβίχ κθ c ðÿIÿ0·λ "ρνλ Λβνα
 .ΛΘτ ðρBς ΛχΞβ0θ' φα ÿ·ε0 c ðÿχς0θ'

"ûρν' Η·χ0δ μ' ÿςεχ c ðΛΜβÿ Iν· Ηχς"λ Ωλ ΗΩI"Eθ' ξκπ οûθ Iÿδς Iδ c
 ÿÿθ c ð"ρθ"λ c "ρπ"B· EI0ÿλ Iν"η E"λλθ' ξκπ μ' Λπ"Xθ' c ðμλχθ' ζςιλ I"ν· μλ
 .³²⁹ÿI'I0ÿ' "πIχMχ "λ ÿ"λBθ' μλ "ρθ

I"λΞ μλ ΗλΞ I"αςθ' c ðI"αςθ' κ0"E Ivÿ ETςΛλθ' Ψ'ςν' c' Λπ"Xλ μλ c
 c ΛIûíθ ο0χπ'Λη c ξI"ας τιB0χ c ðοχIÿ Xα"E c ðο· τûς ÿIpÿ τΦÿ' 'K' ðκ0"E
 Ψ"Σ û· ÿÿ"û Σ οθ ÿχηχ ώ κ0"E μ"α ðξIpÿ ÿΒΛ μ"Θ 'K' ον' φα Ψ'IΘθ'
 ÿû· ðμχΠûλ ÿλÿ μ"χ0' μÿ οΞβνθ ðρχMν0 N"νθ' ο· ΛIή μ' c ðΛIίχ ώ "κχΛηθ"α"
 οûνï ξΛΞ Oβχ ώ c ο· ΛIίχ ώ c ονςΘχ ώ ðÿI·0 "λρλ ÿΒΛθ' Ipÿ τιÿ Xα"Eχ
 :³³⁰ζθκ φα ÿςεχ c ΗεΩ cθ' ÿλ" I

³³¹ώIûí φûí0ηχ φûíχIΘ φûÿθχ κûí "ûλ

ûûûûûκû"Eλ cκ φûûûûÿ κûûûûûÿχ 'ÿ'

³³²Eûîç ώ c "Ξûîñ ώ ΗûîεχIΘ' ûû ûîí

ûûûû "ûûûθ' φν"ûûûθ' ÿÿûûûû μcûûûû

c οûχIÿ μςIûεEχ c ονςIΞEχ ο0χ· ÿπ' c ολÿ Iώς' μ' κIÿχθ ÿλ0"E μ' c
 ÿXχ c ðκρθκΘχ ώ c κρνÿ τιΘ0χ ώ ζθκ μλ κήΛθ"· ονηθ c Eς'Iÿθ' οûθ μςΛλYχ
 :³³³ζθκ φα ÿςεχ c κρθ ÿχας

³³⁴Λûλή τûíí Ψςí0Yθ' φνEλ μ"ή μc c

οûûûEû ðςEûûû τθςûûûλθ' κûûûθτ ώ c

Nς' c κ0"E μχ· Ψ"εχό' μ"λÿνθ' Ηθς"Eλ c ðÿλ"θ c ÿΣεν ΛIíθ' σΛχ κ0"Eα
 μ' κ0"ûE τ·ûα ðκ0"E γE φα ÿλEη – ÿ·Kη – Nς' μ"Ξθ τιÿ ÿενα ðYΛ"E μ·

³²⁹ الشعراء الفرسان ص108.

³³⁰ الديوان ص32.

³³¹ المحافظة: الوفاء بالعهد و التمسك بالود.

³³² النكس: الجبان، الوكل: المبلد – الذي يوكل أمره إلى غيره، ألفاني: وجدني، عف الخليفة: أي عفيف النفس و الطباع

³³³ الديوان ص52.

³³⁴ المولى هنا: ابن العم أو القريب، الغمر: الحقد و العداوة.

μλ ιΛΘ ς "μλν' μλ· μσηλ "λ υΦθ" "λρνλ· μ"η Ιεα β"λρνλ· "λθ τ'ας β'εζ' ΑχΥχ
 :³³⁵ γσελ ςπ ς μ"λΥνθ' ΙνΙ

"ΙΛωρΣ ςκ κ"Υ ωυε' μ' φωθ Π"ωρλπ ς φνμνυε ωύ φωύη μ"ω ύλνθ' φν'εω ωύ
 "Υω ύε'λ ξλ ωύχ η φωύά σλ' γ'ςω ύε' φθλπ ωύη κχ ωύ'Υ' μ' λΣ ωύεφ φν'ω ύβη

βξΛΙίθ ΗΒχον οθ"λ μσηλ μ' ιΛΕυλ λλΟ'Ε μ'α βτ'Λωθ' τθ' λελΛΦ ΛΙίθ' μ"η "λρλ ς
 :³³⁶ Ιην' γ"λ ζθΚα

Ιωύηρ' λωύω' φ'ωυθ γ'ωύλ γ'ωύη ώ' βωύλω' λωύω' λω'ωύω' υλωύω'π' ω
 :³³⁷ γ"δ βΗιγΥβθ' ξΚπ τθ' κΟ'Εθ οΕΙλ φα φ'Φθ' μ"χΛΥθ' ς' Λ'Π' Ιδ ς

'ςλωύη'ς "ωύλ' λπωύλ φωύβχ ώ' Κ' οωύ' φ'ωύω' ς βλωύη'ς' Ιωύη'ς' Ιωύη'ς'
 Ιεωύω' βωύωύ' λ'χωύω'π' ζλωύω'χ ώ' ς γ'ςωύ' "ωύλ ψλωύθ' φωύθ'χ ώ' ς

"κΛηχ" κθ 'Κ' μ'Ενó"α βμ'ςρθ' ς ΗθΚλθ' μΙ "ρπΜνλ βΝβνθ' φ· κΟ'Ε μ"η ς
 ς λλχΙε0 κρνλ· "ρθ ΙΒχ μθ ς βΝ'νθ' τιΙ οεβν μςρ0εα "ρνλΠλ "λ γη ΓΛΦ· οεβν
 :³³⁸ ζθΚ φα γσελ β'λ'Λη'

λ'ωλλλλ λπ'ω' "ωρ' τω'μ μω'ε β'ζχλ' μω'ω'β' μ' ζω'ω' "ω'ω'λλλ' ζεω'ω'β'ε

κ'εωχ μ' Τ αΛ ς βó"· ΙΟΙ' ς βΙΕι γΚΟ μ' "ρν'Σ ς βΝβν κΟ'Ε Ωνλ
 μ' λρ'Ι οεβν τιΙ ΩΦδ ς "Τ Λι' φα 'ςβ'ΥΟΕ' μλκθ'" μλ μσηλ μ' ς' β'εωθ'
 :³³⁹ ζςλθ' γ·δ μλ μ"η ςθ τ0Ε υ'εωθ'· τΥΛχ ώ

³⁴⁰· ωπλλλ' ς "ω'ω' ωλω' φ'ςω'Ε ς ΗωύλΕχ λ'ω'ηλ φωύφ'ι' ω' λλεωύ'ε ς

:³⁴¹ Ιχ'ςθ' ς Ιχρ0θ' ΙΛΒλ· ζςλθ' τ'ω'π οχλ' γ'ς'Φλ μ' οεβν ΕΜΙ Τ· γ·

³⁴²· Ιωύη'ς' τΠωύθ' λ'ω'Ε'β' φωύλ' λ'ω'ω'λ' μ' "ω'ω' τω'ω' ζω'ω'β' κ'

³³⁵ الديوان ص81.
³³⁶ نفس المصدر ص45، الأنكد: القليل الخير.
³³⁷ نفس المصدر ص15.
³³⁸ نفس المصدر ص47.
³³⁹ الديوان ص50.
³⁴⁰ الغرير: الشاب الذي لا تجربة به.
³⁴¹ نفس المصدر ص34.
³⁴² الجناح: الذنب، الوعيد: التهديد.

Ῥ'ςῖρB ἀΈχΕθ' τιİ ἸΣΛΕ ς Ἰςλθ' μλ ἸαςΘ' ἀκχΥθ' Ν'νθ' ὕ·εχ κÈİ ς
 μ' κθ'ûXθ'· σΛΕ' ς ῬΩΥΘχ ὠ' κςΙΧλθ'· τθς̣̣α ῬκςΙΧλ ς' κθ'Xθ κςΙΘ ὠ ΈχΕθ'α
 :³⁴³Τ'να τθ' μ'Ένó'α ῬολιX μİ Ωιεχ

³⁴⁴ΤιúΘλ ἸβεúΘ ς ἸλχúñΥ τϙ μλ ὕπ ε̣̣ "ũῖῖῖῖῖ ἈςΥ ũE φũῖῖῖ Ἰ ũῖῖῖ ὕũῖῖῖ

ς Ἰ'û·ηνθ' ὕ'ûχE ἸΥχ' "ῖλλη' ῬΛςBθ' ὕς·δ μİ οΞβν κ0'E κλη' "λη ς
 οûπ' τûθ' ΩαΙνχα "ριεΩ μλ ΓΜΛχ ς Ῥ'ρθ ΩΠΘ0χ μθ ΗθM'ν ο· Ἰλθ' 'K'α Ῥμ'ΩIEθ'
 :³⁴⁵κ0'E ὕςεχ ἸβÿΥ0Ξλ Ἰχη"Π

³⁴⁶Αλ'ûûδì' Πςûûññ ὰ'ώς ΩΥ ũûθēē Ḥũῖῖῖ Ἀπİũῖῖ ἸΥİũῖῖ "ũλ 'Kc Ἀİῖũῖ ς

φûνEχ μ' ὕην0Ξχ ς ῬὕÿΥ0Ξχ ς' ὕÿΥχ μ' τ·χ ῬNβνθ' ΜχMİ κχληθ'α
 :³⁴⁷ζθK φα ὕςεχ ς ΛπΙθ' Ἰ'ν· ς' μ'Ένó' ἸςΛ·B κ'λ' οΞ'Λ

³⁴⁸Λς ũE ὠ ς ἸβχÿûñΥ ὠ Ἰûλχλῖ ἸφBē φῖῖũῖ Ἰũῖῖῖ Ḥũῖῖῖ Ḥũῖῖ ῖ ῬΛΠũῖῖῖ

ς ῬἸφûΦ μλ ολςδ Ωδςλ ς ῬὕΛΠθ' 'Kρ· ΛΘα Ιδ ς ῬἸβχΛΠ κ0'E μ'η Ιεα
 :³⁴⁹κ0'E ὕ'δ Ῥ'ρ0'ΛΞ κρν·

"ũῖῖῖῖῖ Ἀ'ΛΈũῖῖ Ἰũῖῖῖ Ἰũῖῖῖῖ 'Kc Ῥῖῖ'Λũῖῖ "ũῖῖῖ ἸΥςũῖῖ Ἀũῖῖῖῖ Ἰũῖῖῖῖ
 :³⁵⁰οΕΛΣ 'ςλ'δ' μχKθ' ζΙ'IB' μİ IBλθ' ὕΛς ον' ς οε0ÿ· τπ'·0 "λη

Ἰũῖῖῖῖ ῖK Ἰ'ΛΠũῖῖ ὕİũῖῖB ῖ φũῖῖē Ἰũῖῖ ὕBλθ' Ἰ'ũῖῖῖ Ἰũῖῖ ὕBλθ' φũῖῖ ὕῖῖῖῖ
 :³⁵¹οθςε· κ0'E Λ'Π' ζθK τθ' ς "κχλη" ὕῖ Ἰ'Μχλλ ξKπ ὕ· Ῥκ0'E Ἰ'βΣ ξKρα

'ςḤũῖῖΠ ἸἸςΛλθ'ũῖῖ ḤİũῖῖΣ Ἰ'ũῖῖῖ ς Ḥũῖῖῖ ὕςũῖῖΣ' φũῖῖ τῖῖũῖῖ ῖ τῖ'ũῖῖ ς

ΕΙχλΕθ' Ἰ'βΣθ' Ψ'λB φπ ΕἸςΛλθ' ς .ΕἸςΛλθ' ς ῬÿΣ ì' κλη μχ· μΛεα
 ς Ῥ'χ'νΙũῖῖ μİ ΩαΛ0 ς ῬκρρχβΞ μİ ςβİ ς Ῥ'Αςληλθ' ΗΩ'ή' ς ῬN'νθ' Ην'İ' μλ

³⁴³ الديوان ص64.
³⁴⁴ الضيم: الظلم، الخسف: النقيصة و الذلة.
³⁴⁵ الديوان ص33.
³⁴⁶ أحدث الدهر: رمى و أصاب، الأخضع: الراضي بالذل، ولاج: الداخل.
³⁴⁷ الديوان ص30.
³⁴⁸ قر العين: سُرْتُ، الحصر: العي في النطق.
³⁴⁹ الديوان ص50.
³⁵⁰ نفس المصدر ص61.
³⁵¹ نفس المصدر ص42.

μûλ κρθ ΩΥ'ς00' ς Þκρχιİ ΛςΒθ' κİİ ς Þκρθ Ṫ'αςθ' ς Þκρÿλ ὘χİΕθ' φα γİΣ
 .H0K ω ς üÿΥ Λχή

HûχE'ν τûθ' 'ραΛΣ μηλχ ς ÞοειΘ κΛη· ΙρΠ ΗδΛβ0λ ῃ'ςδ' κİΕθ' φα οθ ς
 .³⁵²Hχι·δ HιχΥα ώ Hχν'Ξν' HιχΥβη ολιΕ τθ' ΛΧνχ μ' ΔΣχ ὘χE· ῃςλΠθ'

φûα κ0'E ῃςεχ Þο0İ'ΒΠ· ΛΘβχ Ḳλςİ ςρα Ηİ'ΒΠθ' κ0'E Ινİ ΕṼςΛλθ' Λπ'Χλ μλ
 :³⁵³ζ0K

³⁵⁴τûİΣΛλê 'ûρýλ ΝΛΠûθ' ΨςİΦ İİêE ÊΛûûûλΦ Ṫ'λÊûûûθ' μςİ ÊûûûêδΛλ ς
³⁵⁵İûÊςλ Λûχή Αûβθ' Ṫ'ςİûİ τûİİ ÊΛ'ûû ς ΓÊÊûûθ' μûβB 'ûîrê υİ'ûÊς

ο0İ'ΒûΠ μλ ςρα Þο· Ψ'εχύθ ξςİİ ΙΣΛ0χ Ηÿβ0Λλθ' μη'λ'ï' φα Ḳλ''Ι ςρα
 ς Η·ΙΣθ' ΗΞ·'χθ' ΤΛ'ï' τιİ ο·νB φειχ ḲνχE ς οβχΞ μβB ḲνχE İςς0χ ον· :ῃςεχ
 .Ḳ'χΠ İςς0χ ώ

:³⁵⁶κ0'E ῃςεχ ο0İ'ΒΠ ΛΘα μλ ς

³⁵⁷Λ0Êûûλθ' İû ûîχñθ' κςûÊθ' Λİ'ûî 'Kê ÑΛ'ûûê ðċ :φêûûÊ' ς ÞφñχêÊÊûû Êûûê
³⁵⁸ΛÊûêñ İûδ Ḳûνδ φûà Σİ'Β ῃχθ' 'Kê ÑΛ'ûûê ðċ :φêûûÊ' ς ÞφñχêÊÊûû ώ ς

:³⁵⁹ρχα ῃςεχ ς γÊθ'ï' κΛ'ηλ ς κΛηθ'· γİÿ00 ΗιχςΦ ΕİχΣδ οθ ς

³⁵² الشعراء الفرسان ص101 – 102.

³⁵³ الديوان ص43.

³⁵⁴ المرقبة: الموضع المشرق يرتفع عليه الرقيب، الطمرة: المرتفعة.

³⁵⁵ الجفن: الغمد، العدواء: الأرض الصلبة، الجنب: أي جنب الإنسان، غير موسد: أي دون وسادة.

³⁵⁶ الديوان ص68.

³⁵⁷ الكنيف: حظيرة من خشب أو شجر تتخذ للابل تقيها الريح و البرد.

³⁵⁸ القنا: جمع قناة – و هي الرمح.

³⁵⁹ الديوان ص47.

360. ὁ ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον μὲν ἡλίου
361. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον σὺν ὡς ἡλίου
362. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον μὲν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
“ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
“ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
363. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον μὲν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
364. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
365. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
366. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
367. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
368. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
369. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
370. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
371. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
372. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
373. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον
374. ἡλίου ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον ἐπὶ τὸν ὄρειον

³⁶⁰ هبتا: أي استيقظتا، المتلاف: الذي يتلف ماله كثيراً، الملووم: الذي لامه الناس مرة بعد مرة.

375“ ὡς ἄρα ἰὺν ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 376“ ὡς ἄρα ἰὺν ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 377“ ὡς ἄρα ἰὺν ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 378“ ὡς ἄρα ἰὺν ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 379“ ὡς ἄρα ἰὺν ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν

ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν

ς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 μῖ ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν
 .κπλῶν ὡς ἡμῶν ὡς ἡμῶν

375 الترجمة: الحزن و الفقر، المغنم: أي غنيمة يفرح بها.

376 الخمص: الجوع، المبهم: القليل الهم.

377 أعرضت: صدت و أناء.

378 المجن: الدرع، ذا شطب: أراد به السيف، غضب و المخزم: أنواع من السيوف القاطعة.

379 الانحناء: يعني قربوس السرج و آخرته، القاتر: الذي يترك على ظهر الدابة أثاراً، الطرف: الحصان الجيد، المسوم: الحسن الخلق.

المبحث الثاني السموعل

μû·' çûρα þυΙςρχ ΛĪ'Π çπ ç ΦÈ·θ' Ṫ'ΛŸΠ μλ çπ ç ΕἴςΛλθ· Λρ0Π'
 μûλ ç þṪ'ûλχ0· γι·ï'û· Û çΛŸλθ' μΣΕθ' ΑΕ·Σ υΙςρχθ' Ṫ'χΙ·Ī μ· ṪχΛĪ
 ο0ν·λ· μΘχ κθ ç ον·' κΙΞ ονï þṪ'αςθ' φα ṽŸλθ' ο· ΑΛΥ ç þΙρŸθ· Ṫ'αςθ' ο0ἼςΛλ
 ΗûνςŸλ ΑûιΦχ ΗχνχΦνΦΞûεθ' τθ' Λ·Σ "λθ Νχεθ' ~λλ' ξΙνĪ "ρĪΙςΨςΛΙ φα
 :ÿçεχ ζθΚ φα þ³⁸⁰ΛΣχεθ'

381' ΑΙ ûûχλς κ'ςûûδ̣ μ'ûûθ "ûûλ 'Κε
 ΑΙ ûûχλ "ûûλ ŸṪςλûûε "ûûχ κΙûûρθ
 ΑΙ χεûûε' ΑΙ̣ûûΠ "ûûλñ Ṫ'ûûλ ç
 382' ΑΙ ûûχλς κχûûνΥ φν'ûûν "ûûλ 'Κε
 383' ΑΙ χΠûûλ "ûûλ Μûûή̣ Ḳ'ς Èûûδ
 384' ΑΙ̣ûûΕ Ιûûδ̣ çΙςûûχθ' çṪ ûûñ τûûδ̣
 385' ΑΙ ûûχλς Ιûûδ κûûΠςλθ' "þλñûûñλ ç
 386' ΑΙ ûûχβη Ιûûδ Ûλ·ûûελθ·' è ûûλ·χδ

φûûûψ̣ υΙûûûñθ' ΨΜ̣ûûûε ΑΙ ûûûχλς
 ὠ-ûûûε ûûûλςχ ûûûχλṇ̃ φûûûςς ç̣ ç
 λνçûûε λνςûûε ûûûχλṇ̃ φûûθ τûûñ
 þûûûṇ̃ μ'ûûûṇ̃ Ḳ'ûûûθΜ0 λûûûλΦ
 Αûûûχήλ Μûûûñ þûûûṇ̃ : 'çûûûδ ç
 Νχûûûṇ̃ "ûûûε Ÿ'ûûûεχ μ̣̣ ὠςûûûñ ç
 φûûûεñλ ΑΙ ûûûθ̣̣ μ̣ûûûς·Ε Ηûûûέ ç
 "ûûûρλ Ν'ûûûṇ̃ Ÿ'ûûûκχ Ηûûûχ̣τ'Ι ç

Ιûχ φα λΛχΞ· Ωδς μχΕ ΔχΛΠθ οΕΙλ φα ΗχΕχΛï' ξΚρ· τΠĪï' Ι'Π' Ιδ ç
 ξΛηΚûα þοΣ ûιΘχθ ο· 'Υ·ï0Ξ·α ΔχΛΠ ο· Λλ ç þξ·Βπ Ιδ τΠĪï' μ'η φ·η ŸΒΛ
 :³⁸⁷ÿ·εα ο''αςθ Ṫ ΛĪ κ0 þŸṪςλΞθ' οχ·' κΛη· ὠς·

³⁸⁰ بلوغ الإرب ج 1 ص 136. و انظر الحياة العربية من الشعر الجاهلي ص 282.

³⁸¹ الكندي: امرؤ القيس.

³⁸² الطمر: عاليًا مشرقًا.

³⁸³ أغدر: لا أغدر

³⁸⁴ حبا: مشى على يديه و رجليه كالطفل.

³⁸⁵ حاصن: متحصن، المعصم: موضع السوار، الموشم: الذي فيه الوشم

³⁸⁶ الداهية: المصيبة، المحارف: واحد محرف (المقياس الذي يقاس به الجرح)

³⁸⁷ الحياة العربية ص 282 و بلوغ الإرب ج 1 ص 137.

388 Ἀ'Λ'ᾤΒ ὕ'ᾤᾤ' Ἰ'ςᾤᾤ ὕ'ᾤᾤΒΒ φ'ᾤᾤ
 389 Ἀ'ᾤΒ Βλ'ᾤᾤ φ'ᾤᾤ Ἰ'Π'ᾤᾤ ᾤ'ᾤ ὕ'ᾤᾤ
 Ἀ'ᾤᾤΒΒ Ἰ'ᾤᾤ ᾤ'ᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤ ἔς Ἀ'ᾤᾤᾤ
 ὕ'ᾤᾤΒ Β'ᾤᾤ φ'ᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ
 390 Ἀ'ᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤᾤ μ'ᾤᾤᾤ κ'ᾤᾤ ἔς
 391 Ἀ'ςᾤᾤ Ἀ'ᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤᾤ μ'ᾤ ἔς

ὀ'ᾤᾤ κ'ᾤᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤ κ'ᾤ ὕ'ᾤᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤ
 ᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤᾤᾤ κ'ᾤ
 ᾤᾤᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ ἔς Ἀ'ᾤᾤᾤ :ὕ'ᾤᾤᾤ
 ᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ Ἀ'ᾤᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤᾤ
 ᾤᾤᾤ Ἀ'ᾤᾤᾤ ὠ' ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤ Ἀ'ᾤᾤ Ἀ'ᾤᾤᾤᾤ
 ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤ Ἰ'ᾤᾤ ᾤᾤᾤ μ'ᾤ Ἰ'ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤ μ'ᾤ

ς ΒΛΧΒΘΞᾤᾤ ἘΛ'ᾤΒ' ἔς Ἰ'ᾤᾤ ἩχΥα σπ ΒοχἸ ἑΠἸ Ἰ' ΠΠ Ἰδ ὕΚθ' ἔς
 φᾤᾤ ἔς ἑΠἸ ὕδςλ· ο·Π οχα μ'ᾤ Ἰᾤᾤ ΓςἸλλθ' μπΚ φα Χδςχ μ' ὕς'ᾤ
 οᾤᾤᾤᾤ φα ΔΒν Ἰδ ἑΠἸ ὕ'ᾤᾤ ᾤ'ᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ ὠδ' ἔς ᾤᾤᾤᾤ ἑΠἸ οἰΕχ ἔς οᾤᾤᾤᾤ Ἀχᾤ
 φᾤᾤ οᾤᾤᾤᾤ μᾤᾤ Ἀᾤᾤᾤ μ'ᾤᾤ οᾤᾤᾤ ἔς Ἀᾤᾤᾤ φα οᾤᾤᾤᾤ μᾤᾤ ἔς ᾤᾤᾤᾤ ἔς
 .³⁹² Ρ Ἐᾤᾤ

ἈΛᾤᾤ ὕ'ᾤᾤ μλ ἔς ᾤᾤᾤᾤ οᾤᾤᾤ ὠ' Ἀᾤᾤ ὠ' ᾤᾤᾤᾤ οᾤᾤᾤᾤ
 :³⁹⁴ Ἀχλν μ· μ'ᾤᾤ ἔς φεΠἸᾤ ἩδἸ ὕ'ᾤ ἔς ᾤ³⁹³ ὕ'ᾤᾤᾤ μλ τας'ᾤ ἘλςρΠἸᾤ
 Ἀςᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤ ἔς'ᾤ ἔς ἔς ᾤᾤᾤ ἔς κ'ᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤᾤ

μᾤᾤ Ἰᾤᾤᾤ· φβχ μ' ἔς οᾤᾤᾤᾤ ἑΠἸ Χᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤᾤ μ' σΛν ἔς μλ ἔς
 . ἔς ὀβηχ ᾤᾤᾤ Ἡν'ᾤᾤ Ἰᾤᾤᾤ ὠἸᾤᾤ
 τᾤᾤ ἸΛΧν ἔς ᾤᾤᾤᾤ ᾤ'ᾤᾤᾤ φα κᾤᾤᾤ ἑΠᾤ μλ ὕ'ᾤᾤᾤᾤ Ἀᾤᾤᾤ ἔς
 οᾤᾤᾤ Ἰᾤᾤᾤ ἘἸᾤᾤᾤ ὠδᾤᾤᾤ Ἀν'ᾤᾤ τᾤ ἔς ᾤᾤᾤᾤ Ἡᾤᾤᾤ Ἀδ'ᾤᾤ μλ ο· ὕ Σᾤᾤ ᾤᾤ
 . φᾤᾤᾤᾤ ὕᾤᾤᾤᾤ φα Ἰᾤᾤᾤ Ἰᾤᾤᾤ Ἰᾤᾤᾤᾤ Ἀᾤᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤ ἘἸᾤᾤᾤ ἘἸᾤᾤᾤ
 μᾤᾤ ὠ ᾤᾤᾤᾤ μλ ᾤᾤᾤ ᾤᾤ τᾤ ἈΧνχ ᾤᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤ ὕ'ᾤᾤᾤᾤ ἔς
 ᾤᾤᾤᾤ ᾤᾤ Ἰᾤᾤ μλ ᾤᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤ ᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤ Σ Ἀςᾤᾤ μᾤ ὠ ἔς ᾤᾤᾤᾤ ᾤᾤᾤᾤ

388 الهمام: القائد الشجاع، الجحفل: الجيش الكثير.
 389 سامه خطني خسف: كلفه ما يشق عليه من الظلم المهيمن، الخسف: المذلة.
 390 الختار: الغدار
 391 عوار: الضعيف الجبان.
 392 فن المديح ص85.
 393 العقد الفريد ج3 ص70، و مجمع الأمثال ج2 ص374.
 394 فنون الأدب العربي ص18 و بلوغ الإرب ج1 ص137.

Ηὐνλ ς ΒΛΒ ΕΜΙ ς ῥκρ00ςρη ς ολςδ μ•Π ὕςβΣ φα κΈ0 ς ῥϣΣ κλη ς
 ΕΛςὕΣ ῥΤςΛΕὐθ' ΛϣΠ ς ῥΙΒλ 0θΙϣ ὡ ΙΒλ ΗχΛ'0 ς ῥΙχ Τ'ΘΕ ς ῥΗΙ'ΒΠ ς
 Ην'ΣΛ μλ οχα "λ ς ῥΑχηΛ0θ' ς ΑςΙΕϊ' φα Ην'0λ μλ οχα "λ· ΗϣχαΛθ' Νβνθ' ζι0θ

:ΕΛχρΠθ' 00ΙχΣδ φα ῥδ ῥϣΕΒ ς

³⁹⁵ϣὕὕὕλΒ 0ὕὕὕχΠλχ ῥ'Ιλ ῥὕὕὕή
³⁹⁶ϣχεῖῖΕ ῥ'ῖῖῖ' μῖῖῖΕ τῖῖῖ Νχῖῖῖ
³⁹⁷ϣὕὕχιδ κ'Λὕὕήθ' μῖ: "ὕὕῖῖ ῖΙ ὕὕῖῖ
³⁹⁸ϣςὕὕῖῖ ς Εὕὕῖῖ τλ'Εὕὕῖ ῖΑ·ὕὕΠ
 ῥὕὕὕκ μῖΛὕὕῖῖ' ῖ·ὕὕΒ ς Μὕὕῖῖ
 ῥὕὕῖῖ ς ὕὕῖῖ ς ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖ
 ῥὕὕῖῖ ϣῖ ῥ'ῖῖῖ ὡ ῖῖῖῖῖ κῖῖῖῖ' τῖῖῖῖ
³⁹⁹ϣςῖῖῖ ς ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ "ὕὕῖῖ 'Κῖ
⁴⁰⁰ϣςὕὕὕΦῖῖ κῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ς
⁴⁰¹ῥῖῖῖῖ μῖῖῖ ῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ ῥῖῖῖ ὡ ς
⁴⁰²ῥῖῖῖῖ ῖΙ "ὕ·ῖῖ' Λὕῖῖ τῖῖῖῖ ῖΙῖῖ ς
⁴⁰³ϣςὕὕῖῖ ς "ὕὕῖῖῖ ῖΙ ὕὕῖῖῖῖ ῖῖῖῖ
⁴⁰⁴ϣςΜῖῖῖ μςῖῖῖῖ ῖῖῖῖ τῖῖῖῖ ῖΙῖῖῖῖ
⁴⁰⁵ῥῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖῖ ὡ ς κῖῖῖῖῖῖ

κῖῖῖῖῖῖ μλ ῖΝῖῖῖῖ κῖῖ ῖῖῖῖῖ 'Κῖ:"ῥῖῖῖ κ'Ληθ' μ"
 ῖῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖ ῥῖῖῖῖῖῖ κῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖ ῖῖ ῖῖῖῖῖῖ
 "ῖῖῖῖῖῖ ῥῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ "ῖῖῖῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖῖῖ
 "ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ῖΙ ῖῖῖῖῖ μῖῖῖ ῥῖῖῖῖ "ῖῖῖ ς
 "ῖῖῖῖῖ ς ῥῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ "ῖῖῖῖῖῖ "ῖῖῖ ς
 ῖῖῖῖῖῖ μῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῥῖῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ
 0ῖῖῖ "ῖῖῖ ς ῖῖῖῖῖῖ ῖΙ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ
 ῖῖῖῖῖῖ ῥῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ ῖΙ "ῖῖῖ "ῖῖῖ ς
 "ῖῖῖῖῖῖ ῖΙ "ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ
 0ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖ ῖΙ "ῖῖῖ "ῖῖῖ ς
 "ῖῖῖῖῖῖ ῖΙ "ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖῖ ῥῖῖῖῖῖῖ
 "ῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ς ῖῖῖῖῖῖῖ κῖῖῖῖῖῖῖῖῖ
 "ῖῖῖῖῖ ς ῖῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖῖ "ῖῖῖῖῖῖ
 "ῖ·Σ ῖῖῖ ῖῖῖῖ "ῖῖῖ μῖῖῖῖῖῖ ῥῖῖῖῖῖῖῖῖῖ

³⁹⁵ اللؤم: اسم لخصال تجتمع، و هي البخل و اختيار ما تنفيه المروءة و الصبر على الدنيا و دناءة النفس و الإباء.
³⁹⁶ يقول: إذا المرء لم يحمل ظلم نفسه عليها، و لم يصيرها على مكارها، فليس له طريق إلى الثناء و الحسن و هذا يشير إلى كظم الغيظ، و استعمال الحلم، و ترك الظلم و البغي مع ذويه، و الصبر على المشاق، و إهانة النفس في طلب الحقوق، لأن من تعود هذه الأشياء علا ذكره، و حسن ثناءه.
³⁹⁷ المعنى أنكرت منا قلة عددنا فعندته عارا، فأجبتها و قلت إن الكرام يقولون.
³⁹⁸ قال المرزوقي في شرحه الهاء في قوله بقاياه راجعة إلى لفظ من لأن معناه الكثرة
³⁹⁹ السبه: ما يسنى به، كما أن الخدعة ما يخدع به و أصل السبّة: القطع، ثم استعمل في الشتم.
⁴⁰⁰ قال المرزوقي في شرحه: قوله أيقرب حب الموت أي حيناً للموت. و جعل في مقابلته و تكرهه آجالكم، لأنه يشتمل ما يوفيهها حقها من اللفظ. آجال: جمع أجل (عمر الإنسان الذي يعيشه).
⁴⁰¹ يقال مات فلان حتف أنفه إذا مات من غير قتل و لا ضرب و معنى البيت إنا لا نموت على الفراش و لكن نقتل و دم القتل هنا لا يذهب هدراً.
⁴⁰² الطبايت: جمع طبة و هي حد السيف.
⁴⁰³ صفونا: يعني صفت إنسانياً لا يشبها كدر.
⁴⁰⁴ لوقت: يشير إلى وقت الإظهار.
⁴⁰⁵ المزن: السحاب الأبيض، كهام: الكليل من السيوف و الضعيف من الرجال، النصاب: الأصل.

406 ḡṣwēḥ ḡḥwē ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 407 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 408 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 409 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 410 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 411 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 412 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 413 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ

ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ
 ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ ḡṣwēḥ

EMû Ī ḥ ETḥΛûλθ' Hû ΣÊΘ ḥ ḡḡḡ·vθ' φ·Λÿθ' γιθθ' HΣÊΘ EIḡ Σεθ' ζΚπ
 ḡḡḡλθθ' EḡḡEθ'· T·vθ φπ ḥ ḡHÿαλθ' μλ ΩΞ' ḥ ḥB τθ' , Λḡḡ' ḡḡvθ φπ ḥ ḡNḡvθ'
 ḡIḡ· ḡḡ ḥ EΛ·v ḡḡ ḥ HXḡθ ḡḡ φα ḡΣΘ"Π ο· μḡ ḥ ḡḡḡλθ σςδḡ ḡḡ·Eḡ Σ ΓςΛ
 .φ·Λÿθ' IBλθ' EςΛK φα ο· μḡ ḥ
 Hḡ·Λÿθ' Λḡḡθ' ḥ HḡπḡBθ' Λḡḡβλθ' μλ ḡ·ςΛY οθIḡ Σδ φα ḡḡḡςλΞθ' ΩλB Iδ
 ḥ ḡûḡḡθ' ḡû Σ ḡ' ḥ HḡEYûθθ' ḥ HĪḡBΠθ' ḥ Ωḡαλθ' IBλθ'ḡ ḡHḡḡḡḡ' ḡḡḡλθ' ḥ
 NûḡE ḥ ΔY' ḥ τvÿλθ' κḡα ḡMB σςδ ḡςλEḡ φα ḡΛḡ Σḡvḡ' ḥ κλḡθ' ḥ EIḡḡEθ'
 .Λḡ·ÿḡθ' IḡB

406 إننا لشدة بأسنا نستطيع أن نفرض آراءنا على غيرنا، بينما لا يستطيع الآخرون ذلك.
 407 يعني أن السيادة مستقرة فينا حتى إذا خلا منا سيد خلفه سيد يقول ما نقول.
 408 نار يعني نار الضيافة، و الطارق: الذي يأتي ليلاً، و النزول كالجليس و الرفيق و أشباههما يشير بذلك إلى أنهم لكثرة كرمهم يديمون إيقاد نار الضيافة و لا يطفونها دون طارق ليل و يثني عليهم كل نزيل.
 409 الغرة: البياض في جبهة الفرس، و التحجل: بياض في الوظيف حتى موضع القيد يعني أن وقائعهم بين الأيام كالأفراس الغير المحجلة بين الخيل.
 410 القراع: المقارعة و المضاربة، الدارعين: أصحاب الدروع، الفلول: جمع قل: و هو الكسر المسنن في حد السيف.
 411 القبيل: الجماعة يقول عودت أسياقنا ألا تجرد من أغمادها فتزد فيها إلا بعد أن يستباح بها قبيل.
 412 يخاطب إحداهن و يقول: إن كنت بنا قلى الناس تخبري بحالنا، فلا يستوي العالم و الجاهل.
 413 القطب: الحديد الذي وسط الطبق الأسفل من الرحى – و المعنى أن أمر قبيلتهم لا يستقيم و لا يتم إلا بهم – مثل الرحى لا يتم عملها إلا بالقطب.

المبحث الثالث عروة بن الورد

*πΛΩη' ς ΗχΣΘΠ 'ΑΕ' βζχθ'ΥΣθ' Τ'ΛΥΠθ' μλ ς ΕΤςΛλθ' Τ'ΛΥΠ μλ ςπ
 γÈûΘ' ς βΗχν'Ξûν' 'Α'Ιτ' μλ βφιπ'Βθ' Λİ'Πθ' 'Κπ οχιİ ÿλθΠ' 'λθ ζθΚ βΗχ·Κ*Β
 μûλ οÿνΣ ûχ μ*η 'λ φα τιΒ00 'Ηχη'ΛθΠ' ΓςΛ ς βûιη0· μΜχ κθ ΙςΒ ς βΗλχΛη
 414.Τ'βÿΥθ' ς τΥΛλθ' ς ζχθ'ΥΣθ' ζ*Β0 ΙςΒ ς ûΦİ μλ οθΚ·χ ς μ*ΞΕ'
 *ρν*ûΞΛα μλ ΝΛ*α ς Ηχιπ'Βθ' Τ'ΛΥΠ μλ Λİ'Π" :ον· φν*ρβΣ ï' οαΛÿχ
 ΝΛ*ûα ς Λİ*ûΠ ςûρα "415Τ'ςΒï' μχλΙελθ' μχΙςΙÿλθ' ζχθ'ΥΣ μλ ζσιÿΣ ς
 .κΛ0Ελ κχΛη ζσιÿΣ ς
 οûχΒς0· Ηûχβ0ηλ οΞβν φα ΗνχαΙ γ·0 κθ Ηχλ'Ξθ' οδÈΘ' μ' ΕςΛİ Μχλχ 'λλ
 κİÿ0ûχ ΗΞΛΙλ ÿηΠ0α ð·Ελ ÈρΞ ÎΛÿΠ ονİ Τ χβ0 'Ιν*η ÿ· β00*αΛΣ0 ς οησιΞ
 .ζσιΞθ' μΞΕ Ν·İ Τ*ν·
 φα κ0νη ûχη :Η'χΦΕιθ ÿ*δ βονİ ź' φΥΛ 'Α*ΦΘθ' μ· Λλİ μ'" σςΛχ ς
 ς βΛûχπΜ μ· Νχδ *νχα μ*η :ÿ*δ àûχη ς 416:ÿ*δ βκΜ*Ε ûθ' *νη :ÿ*δ àκη·ΛΕ
 Ιλςθ' μ· ΕςΛİ ΛÿΠ· κ0ν ς ΕΛ0νİ κ'Ιδ' κΙεν *νη ς .οχΣÿν ώ *νη ς βÎΛΜ*Ε μ*η
 ."... Ι*χΜ μ· Ωχ·Λθ' Λλï Ι*εν ς
 ξΛ*ûΩχ' ς οû0ΤςΛλ ς ΕςΛİ Ηβÿ· ο·Βİ' μ'ςΛλ μ· ζιλθ' Ι·İ ûΘχ κθ ς
 κûθ μûλλ φνΙθς 'ΑΛÿθ' μλ ÎΙΕ' μ' φνΛΞχ "λ" :ÿ*δ μχΕ οΞβν τιİ μχΒ*0Ελθ'
 .417Ιλςθ' μ· ΕςΛİ ώ' βφνΙχ
 ο0χ*λΕ ς ολλη :Ηχν'Ξνó' Τ'βΣ μλ Ιλςθ' μ· ΕςΛİ ο· ûΣ0χ "λ κπ' μ'
 μχ0βΣθ' μχ0*π Λ'ςΒ τθ' ς βμχ·ςΛηλθ' Τ'βÿΥθ' Ιχ· ξΚΘ' ς βμχΒ*0Ελθ' ς Τ'Λεβθ'
 οβη τιİ οΕςΛ ÿλΕ "λ ÎΛχθηα ÿχ·νθ' ûΙρθ' 'Κπ ÿχ·Ξ φα *ριÿΒ Ηε'"α Ηİ*ΒΠ οθ

414 الأصول الفنية للشعر الجاهلي، ص326 ، وأنظر الروائع من الأدب العربي 485/1.

415 الأغاني 73/3.

416 المرجع السابق 74/3.

417 تاريخ الأدب العربي شوقي ضيف ص374 وأنظر شعراء النصرانية قبل الإسلام 887/2.

ΕςΛûĪ IvĪ ΕΤςΛλθ' Φ'λν' μλ ς .⁴¹⁸ΖβχŸY φλEχθ ς' žβχY κληχθ 'ρ· ΛΦ'Θ ς
·κληθ'

:⁴¹⁹οθςδ ζΛςΣ Ιεα ολλη 'λ'

⁴²⁰ΙûE'ς ζûċ'v' φά'ûĭ ĩΛûłf Π ûŸ ς
Iûġ'B ĩγûEθ' ς ĩγûEθ' ÁςEûĪ φλEBē
⁴²¹ĪΛ'ûġ ĩγ'ûłθ' ς ĩγ'ûłθ' Ī'λûδ ςEĒē ς

ĤĥΛûûΠ φċ'ûûŋē φά'ûûĭ ċ'λûûłē φûûŸ'
σ'λûûł μ' ς ΠŸλûûE μ' φûûŸλ ĄMûûpŋē
ĒΛûûχθē ģςEûûB φûûā φλEûûB κĒEûûδē

ς ûχYûθ' O'Λûā oΠ'Λα ς ûχYθ' Īχ· oθχ·α þûχYûθ oλ'Λη°· ΛΘοβχ ς

:⁴²²ζθK φα Ÿςεχ ς κ'νχ μ' τθ' oθςιΞ 'AKŸθ' oθχIE

و تَعْلَمُ نَفْسِي أَنَّهُ

و لَمْ يُلْهِنِي عَنْهُ غَزَالٌ مُّقْنِعٌ
سَوْفَ يَهْجَعُ

þûĤχā ĪI ûχġθ' ς ûŸχYûθ' O'Λûā φûΠ'Λā
σ'λûûēθ' μ'ûûλ ŸχĪûûEθ' μ' þþûûŸEē

ς þΔB·û0 Λχή φα 'λρ· ΛΘβχ ΙςBθ' ς Τ'ΦŸθ' ŸBΛ ςπ Ιλςθ' μ· ΕςΛĪ ς

:⁴²³ΠΣθ' 'Κπ φα Ÿ'δ 'λ ΨςΛ' μλ

Ÿ'ûłEλ ĩγ'ûEθ' ûκûθ oûχā τ'ûġġ Īûχāē
Ÿ'ςûŸλ ŸςûġEθ' φûā 'ûġŸĭĭ ĩNχûĪ ς
Ÿ'ûûłBē Īĳλθ'ûûġ κ'ûûġā' oûûē κûûĥ

φûûġŸθ' ĪĒēûûθ' φûûā ĥûςûûŋē φûûŸχĭĪ
Ĥûûûłλ κûûûĥ μ' žûûûλχXĭĭ ĩNχûûġē
ŸŸ'ûûEē žûĪ'Ī ζûġλ κûĪ μ'ûĒf μ'ûġē

ξΛûχίθ OχûŸχ ςρα þζχθ'ŸΣθ' ûΛΠ' μλ ζςιŸΣθ' 'Κπ μ' σΛ0 κλ μλ ς

'ûλ· û'Λû0Ī' ξΛΘα ς þΛχίθ' Ÿχ·Ξ φα ΤφΠ Ÿη ŸK·χ ς þoΞβνθ OχŸχ 'λλ ΛηŸ

·ΕΛΦβθ' τθ' 'ρoώ'E 'ΑΛδ' φα þHχιπ'Bθ' Nβνθ φŸχ·Φ γ'αIv' ς þσΛχ 'λ· ς ŸλŸχ

φα ΙςBθ' μςηχ 'λ τΣδ' ς þAIBθ' ς ΦEεθ' κ'χ' φα ξΙςB μĪ 'YIE0χ ς

Τ'οΠθ' Τ'B 'K' φλλη μχλιŸ0 ζν' ž' Τ'ε' ς :τιχθ oBςMθ Ÿςεχ ς κ'χ'ĭ' ξKπ Ÿλ

Τ ΛûŸ0θ' μλ κρλΣ 'Ÿλ ς þκριλ'v' ĪΙςΞ'α μ'Λχνθ' N'vθ' τΠή ς ΙΛ·θ' Ι0Π' ς

⁴¹⁸الأصول الفنية للشعر الجاهلي / تأليف سعيد شبلي ص 326.

⁴¹⁹العقد الفرید 191/1 وأنظر الديوان 31.

⁴²⁰العافي : طالب المعروف، إناؤك واحد: أي تأكل وحدك.

⁴²¹القراح: الخالص الذي لا يخالطه لبن أو غيره.

⁴²²أنظر الديوان ص 190.

⁴²³فنون الأدب العربي ، حنا الفاخوري ص14.

ÿM' kûθ ç N'vθ' IpB ç HvΞθ' T†B 'K' ç ÞκKθ' μİ φYΛİ μςΣ' K'Ivİ Λ'vθ
 Ιςûÿθ' Ιςûÿχα ΛΒΠθ' γΛςχ ç 'ΑΣΘθ' ÿ·εχ ç HvΞθ' ιΛΘθ τΘΕ ûχYθ' υΛδ'
 ç ÿηι' φλπ μηχ κθ ç φνΦ· υςΦ⁻α υIvİ 'λ· û'χYι' Λθ‡ ç ÞοΞ·χ Ιÿ· ΛYΘ'
 :⁴²⁴ζθK φα ÿςεχ

ΛΛûûΠMç ÿûûλ'vü' ΙςûûΞ' 'K' ÎûûλχΛή φûûνφλûûÿ ÿûûΠ ÞZ' ΛûûλM' ÞZİûûχδ
 'ΛYûûΘç ΑΙûûvθ' ÿûûη~χ τûûΘΕ ÞφςYΛδθ ÎûûXα'E ç Þφθ'ςûûλθ' TMA τûûηM' ÎΛςûûηΣ
⁴²⁵ΛβûûûΞç Ηûûûθκû' Ιβς' ΛûûûήI 'K' MΛûûûλ ÞT'Πûûû' NP 'ûûûλθλ ç ÞAûûûδç

φûα Ορχ ç Þι'vΘΕλθ' ξΙΒΘΞχ κθ μ' ç φΦÿχ ç Þÿ'Ξχ κθ μ' ç ÿK·χ ον' ç
 :⁴²⁶ζθK φα ÿςεχ ç σΛεθ' ÿχθI ç κληθ' ÿς' ΗΠ'Π·θ' μİ μχB'vΘΕλθ' οBç
⁴²⁷υΛMûBλ ç υΛIûδ μχûή φν'v' 'λ' 'K' ζûûθ'λ κç 'ûûχ Λûûûvθ' ΙγA'ûûΦθ' φûûûΕ
⁴²⁸υΛûûήλ μςI Þûûφ φûûςΛÿλ ÿKûûç ç σAûûûεθ' ÿûç Þûûûv' ÞφûûûρBç ΛβΞûûûχ

Ηûδ'v ξA'B τΦİ' Þοχιİ Î·B'ç T'Λεβθ ολ'Λη' Λ·vÿχ ç ολλη μİ 'YIEθχ ç
 ζ'Φİ' Ιεθ Þοχιİ οθ 'ABχ 'λλ ÿδ' ζ'χ' οEvλ 'λ μ' ç ζιλχ μ'η 'λ ÿη 'ριÿθ ÞHvΞλ
 μλ' ΕςΛİ ÿT'Ξθχ ç Þ'ρχθ' HB'E φα çπ ç 'ρ· οΞβν τιİ ξΛθ‡ ç ξIvİ Tν'η μλΞ
 τθ' 'ρΞ'Λ TİvΞ' Ιδ ç ΕΛπ'E 'ριχθ Tχ·v HBςM ÿÿBχ 'λλ ΛχΞχθ' T'Φÿθ' 'Kπ ÿB'
 υΛ'B κ'I 'λ ο·Λδ' ώ ιφιİ κ'ΛΕ φλ'ÿΦ μ' ÿςεχ ÞXχίθ' μλ Mχλvφ π ç 'ρχεαΛλ
 ÿη .Èχιδ μηχ 'λρλ κ'ÿΦ μλ ξIvİ 'λ· οΞβν τιİ Λθ~χ ον' ç ÞξIvİ κ'ÿΦ ώ Îÿ''B
 οûBςM T 'Λvİ' Ληνχ ç Þοελλ ΙΞθθ ο· Απκχ ç ξKΘ~χθ ο·ιΦ φα οχιİ ΙΙΛθχ μλ
 ÿΘ·θ' μχ· ç ονχ· ç ÞZΙχÿ· ûÈvΘθ' μ'βιvΘλ ÿΘ·θ' υ'Λ ç οχ'Λα Þολλη τιİ τλιΞ
 φûα ÿςûεχ ξΛûεα φûα ç κχλη ξ'νή φα μχθθ'Eθ' τιİ κχλη çπ ç EΙςεβλ ΗδÈİ
 :⁴²⁹ζθK

⁴²⁴الأصول الفنية للشعر الجاهلي 329 ويشعراء النصرانية قبل الإسلام ص896.
⁴²⁵الديوان 34-35، رزء الموالي : من رزأ الرجل إذا أصاب من خيرره.
⁴²⁶الأصول الفنية للشعر الجاهلي 410.
⁴²⁷الطارق: الضيف الساري ليلاً، المعتز: المتعرض للمهالك.
⁴²⁸القرى والمعروف: البذل والعطاء، ومنكري: بخلي وشحي، مجزري: مكان النحر حيث اللحم.
⁴²⁹الروائع من الأدب العربي ، يوسف حليف 492/1.

[illegible]

υςκ μûλ οûνï μλI*ûν μςÿΒλχ üςΞ κρÿ κIÿχ ονï T*λ·η ς EMÏ φα ûνï´

438 ἸἈΠῶν μῦλ ς Ἰφῶν ἸἈῦπ' φῶν
439 ἸἈκῶν ἸἈρῶν ἸΝῶν ἸἈπ' ἸἈ' ἸἈ' ς
440' ἸἈῦν ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ'
441 ἸἈπ' μῶν κῶν ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ'
442 ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ'
443 ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ' ἸἈ'

[illegible]

444 ζθκ

⁴⁴⁴ المثالية في الشعر العربي- تأليف : موهوب مصطفى ص42.

ρλ'ά'ωπ π'ά'ωλ' ζ'ά'ωδ' δ' δ'ά'ω' 'ά'ωλ'η
 ρ'ά'ω'ή' γ'χ'ι'ς' ω'ι' υ'ά'ε'ω' π'ά'ω' μ'ά'ω'η
⁴⁴⁵ρ'ά'ω'β' π'ά'ω'θ' λ'ά'ε'ω' τ'ά'ε'ή' α'ι'ά'ω'ι'

σ'ι'ά'ω'θ' α'ι'π'ά'δ' 'ά'ω'λ' β'μ'έ'ω'θ'ό' ζ'ά'ω'θ' Èδ
 σ'ά'ε' δ' ε' υ'ά'ά'ω'β' λ'π'ά'ω'θ' κ'ά'ω'ω'ε'χ' δ' ε'
 'ά'ω'θ'ρ'ά' Γ'ά'ω'χ'λ' ζ'ι'ε'ω'θ'ι' φ'θ'ά'ά'ω'β' μ' ε'

:Ηβ'Ψ' ε' τ'ά'ό' ε'ε'λ'ι' Iv'ī' ε'τ'ε'λ'λ'θ' λ'π'χ'λ' μ'λ
 β'ο'ά'Ψ' 'ά'ω'λ' μ'χ'λ'θ'ψ' ζ'λ'π'χ' ε'π' β'ι'ε'ε'ς' υ'ά'φ' μ'λ' τ'χ'ε'· ε'ε'λ'ι' Η'χ'η'λ'ο'π' μ'
 λ'ά'ε'θ' β'ά'ι'φ'χ' μ' ο'χ'ι' τ'ά'ο' β'ο'ε'β'ν' μ' β'κ'ρ'Ψ'λ' 'ά'λ' κ'ρ'θ'η'λ'π'λ' τ'θ' λ'ι'· ω'ι'φ'θ'χ' ω' ο'ν'η'θ'
 'κ' β'⁴⁴⁶ε'ε'λ'ά'ω'ι' 'ά'ω'λ'β'χ' 'κ'ά'ω'λ'· λ'β'ο'ί'ω' ω' Η'ν'π'· ο' γ'ε'ι'ω'α' ε'λ'χ'ί'ς' Ν'β'ν' ζ'ι'ε'ω' μ' μ'λ
 τ'ά'χ' ο'ν' β'ζ'θ'κ'· φ'β'θ'η'χ' ε' φ'ά'ς'θ' τ'ά'λ'θ'· Α'λ'π'χ' ε' τ'λ'ι'· ο'θ'·ν'θ' 'ά'λ'· τ'ά'ε'χ' ο'ν' à'λ'ε'ο'ά'
 ζ'κ'π' μ'· .ο'ε'β'ν' ο'· ι'ε'β'θ' 'ά'λ'ι' ο'θ'ε'χ' κ'χ'θ' φ'ν'ή' κ'ά'λ' μ'ε'ν'ό'· 'ρ'β'ε'χ' 'ά'ι'φ'θ' ε' 'ά'κ'θ' Η'β'δ'ε'
 λ'ά'Υ'λ'Ψ'ο'λ' Η'η'ι'ρ'λ'θ' Μ'ε'β'λ'θ' 'ά'θ'ι'χ' μ' 'ρ'χ'ι' 'ά'ω'β'χ' ε' ε'ε'λ'ι' μ'ι' λ'ι'β' ε'ι'χ'Ψ'· ε'λ'ε'ς'θ'
 ε' τ'ε'ω'χ'·θ' τ'ά'ν'α' φ'α' υ'ε'δ'ε'θ' 'ά'λ'·⁴⁴⁷γ'μ'λ'θ' μ'ι' λ'χ'ε'ι' 'Υ'ε'· φ'α' ε' σ'ι'ά'θ'· Α'·ε'ι'
 ο'ά'χ'φ'ί'χ' μ' μ'η'λ'χ' ω' 'ν'π' 'ά'κ'θ'· Ν'ε'ε'ό' μ'ι' λ'Ψ'φ'δ' λ'Υ'α'λ' τ'ε'α'λ'λ'α' Η'χ'δ'ι'· υ'ι'θ'
 μ'ε'ε'ε'χ' ε' λ'φ'ά'θ' Η'χ'φ' μ'ι' 'ά'κ'·χ' λ'λ'χ'λ'η' λ'ι'ε'β' φ'φ'Ψ'λ'θ' μ'ε'η'χ' μ' τ'θ'ε' ω' ε' τ'φ'π'
 .⁴⁴⁸ρ'ν'λ' ο'χ'ι' 'ά'ω'ρ'ε' τ'ε'λ'θ' ε' β'Η'β'δ'ε'θ' ζ'κ'π' τ'ά'χ' ε'ε'λ'ι' μ'· .ι'ά'ε'λ'θ' Η'ι'λ'Ψ'λ'
 :⁴⁴⁹ζ'θ'κ' φ'α' 'ά'ε'ε'χ' ε'

⁴⁵⁰Γ'ά'ω'ά'ω'λ'θ' Η'λ'ά'ω'ά'δ' μ' ε' β'ρ'ά'ω'ά'χ'ι'β'θ'
⁴⁵¹Γ'ά'ω'ά'ω'θ' Γ'ά'ω'ά'ω'λ'θ' ε' ε'τ'ά'α'· α'ι'ά'ω'ι'η
⁴⁵²Γ'ε'λ'ά'ω'θ' α'ι'ε'ε'ω'ά'ω'λ'θ' ε' β'ζ'ε'ε'ω'ε'τ' μ' ε'

β'ά'ω'ά'ω'ά'ω'ά'ω'β'ρ'λ'θ' β'ζ'ά'ω'ά'ω'ά'ω'ά'λ' ε'ζ'ι'ε' 'κ'
 ε'λ'ά'ω'ά'ω'β'θ' κ'ά'ω'ά'ω' β'ζ'ά'ω'ά'ω'ή' τ'ά'ω'ά'ω'θ' μ' ε'
 ε'ε'ε'ω'ά'δ' τ'ά'ω'ά'ω'ά'ω'ά'ω'ά'ω'θ' ε'χ'ά'ω'ά'ω'η' κ'η'λ'ά'ω'ά'ω'

⁴⁴⁵ الوت رياح بيتها: أي ذهب به والفته.
⁴⁴⁶ يقول عروة ص116
 وإذا افتقرت فلن أرى متخشعا لأخي غنى معروفه مكثود
⁴⁴⁷ أنظر الديوان 162.
⁴⁴⁸ انظر الجود في الغنى وعقدة الفقر ص107.
⁴⁴⁹ الديوان ص24.
⁴⁵⁰ آذاك: أعانك – إذا اذاك مالك: إذا توافرت عندك المال فأعانك على العطاء – امتهنه: أبنتله – الجادي: طالب الجدوى - قرع: فرغ – المراح: الموضع بروح القوم منه وإليه.
⁴⁵¹ أخنى عليك: أي أخنى الدهر. أي مال الدهر عليك وهلك – القراح: الماء الذي لا يخالطه شيء.
⁴⁵² الرواح: من راح القوم وإليهم وعندهم: ذهب إليهم.

τθ' ζχλῖ 'ςῖΙχ ς βμχΛΘψ' ὃχ·Ξ φα ο0'χΕ ῶΚ· βῖ'χΕ ς ὕ'βῖ 'Κ μ'η ς
ςῖΙχα βοΞβν φα ζΘΚ ΜΕχα κςεθ' Α'δΛ τνΕχ Λεβθ' μ' σΛχ μ'η ς β'ὕςριλθ' Η0'ή'
:οθςδ φα ζΘΚ σΛν βτνίθ' Α'·Ε' ῖ'Λς Γ'Βθ' φῖΞθ' τθ'

Λῶῦ ὠχεβθ' κῖπΛῶῦ ὠΠ ἰΝ'ῶῦ ὠῖθ' Ἀῖ ῶῦ ὠχ'Ἀ	φν'ῶῦ ὠῖ τῖῖῶῦ ὠῖΞ τῶῦ ὠῖῖῖθ φῶῦ ὠῖχῖῖ
⁴⁵³ ΛῶῦχΘ ς ἹΑΕῶῦΕ βῶῦῖ τῖῖῶῦῖ μ' ς	κρῖῦῦ ὠῖῖῖ κῖνῖςῶῦ ὠῖῖῖ ς κῖπῖῦῦ ὠῖῖῖ ῖ
⁴⁵⁴ ΛχᾰῖΣ ὠῖῖῖθ' βῖῦῖ ὠῖβῖῖ ῖ βῶῦῖ ὠῖῖῖῖ	ὀῶῖῖ ὠῖχῖῖῖῖ ῖ ὠῖῖῖ ὠῖῖῖθ' ὀχςῖ ῶῖῖ ὠῖῖῖ ς
Λῶῦ ὠῖχῖῖ ὀῖΕ'ῶῖ ὠῖῖΣ ῖῖ ὠῖῖ ῖῖ ῖῖ ὠῖῖῖῖ	ῖῖῖῖ ὠῖΒ βῖῖῖῖ ῖ τῖῖῖῖῖθ' 'Κ φῖῖῖῖῖ ς
Λςῶῖ ὠῖῖῖῖ Ἀῖ τῖῖῖῖῖῖ μῖῖῖῖῖῖ ῖ	κῖῖῖῖΒ Ἀῖῖῖῖῖθ' ῖ βῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ

ς ο0ῖ'ΒΠ· ΕςΛῖ ΛΘοβχ .Ηῖ'ΒΠθ' ΕςΛῖ Ἰνῖ ῖῖςΛλθ' Λπ'Χλ μλ ζΘΚη ς
Τ Λῦῖχ φῶῖθ' ΗῖαςΘλθ' ΗΥλ'ῖθ' Εῖβθ' φα ῖ'Ιοπώ' τιῖ ο0ΛΙελ ς βοαςΘ κῖῖ
:⁴⁵⁵ῖςεχ βΙΕ· μχῖ0Ξχ ς ἈχΠ0Ξχ μ' Λχή μλ ζθ'ρλιθ οΞβν 'ρηθ'Ξ

Λςῖ ὠῖῖῖ κςῖῖθ' φῶῖῖῖῖ ὠῖῖῖ ῖῖ'Κ ῖῖῖῖ	Ηῖῖ ὠῖῖῖ ῖῖῖῖ ὠῖῖ ὠῖῖῖ ὠῖῖ ὠῖῖῖῖ ὠῖῖ ὠῖῖῖῖθ' ῖ ς
Λῖῖ ὠῖῖῖ ὠῖῖῖῖῖθ' Ἀ'ῖῖῖῖῖῖ ὠῖῖῖῖῖῖ	Ηῖῖῖῖῖῖ ὠῖῖῖῖῖῖ φῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ς
Λῖῖῖῖῖ ὠῖῖ ὠῖῖῖῖ :ῖῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖῖ	ῖῖῖῖ κῖῖῖ ς ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖ ὠῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ

:⁴⁵⁶ῖςεχ βτῖςθ' φῖῖ'Ιθ Η'Β0Ξῶ' ΩχΛΞ ον' ο0ῖ'ΒΠ· ξΛ'Θ0α' μλ ς
Ψῖῖῖῖῖ φῖῖῖῖῖ φν'ῖῖῖῖῖῖ Ἀῖ ῖῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖθ' τῖῖῖ κῖῖῖῖ Ἀῖῖῖῖθ' μῖῖῖ 'ῖ ῖῖῖδ 'Κ'

Ἐα ῖΙΕ ῖη μλ σςδ' ξΛ·Σ μ' βξΛ·Σ ς ο0ῖ'ΒΠ· ζΛΘοβλ ζΥχ' ῖςεχ ς
ῖ'ῖ·ην τῖῖῖ ἈΛΕθ' φα οχδῖχ ὠλ τιῖ Λς·Σ ον'α βςςηΠ τθ' οῖῖῖῖ Φδ ῖφΠ
:⁴⁵⁷ῖςεχ βκ'ῖῖ'

ΨΜ'ῖῖΒ Ἀῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ὠῖῖῖ ὠῖῖ ὠῖ ῖ	ζῖῖῖῖῖ Ἀῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖΒ ὠῖῖῖ ὠῖῖ ῖῖῖῖ
ΨΜ'ῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ Ἀῖῖῖῖῖ φν'ῖῖῖῖ	ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖθ' μῖῖῖῖῖ ὠῖῖῖῖ ὠῖ ῖ

⁴⁵³ ديوان ص41 الخير، الشرف والكرم والأصل.
⁴⁵⁴ الندى: النادي هو المجلس ما دام القوم مجتمعين فيه – ازدري : احتقر- ينهر: يجر.
⁴⁵⁵ الديوان 39 .
⁴⁵⁶ الديوان 47 - الكمي: الفارس اللابس السلاح – مقارع: مضارب السيوف.
⁴⁵⁷ الديوان 47.

ῥμχῦΕ ῖη φα ο᾽εθ ξΙ᾽ΙῚΘΞ᾽ ς ῖΙϭλθ᾽ ο0ν᾽ρ0Ξ᾽ ς ο0᾽᾽ΒΠ μ᾽ ἰΥχ᾽ ᾽ΥΙΕ0χ ς

:⁴⁵⁸ῖϭεχ ῖΙϭλθ᾽ μλ ἰαϭΘ ΛΦ᾽Θλθ᾽ μ᾽ ἰ᾽ρν0 φ0θ᾽ ο0᾽Λλ᾽ ΛΒΜχα

υΛΠ᾽᾽᾽᾽ ῥ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽ μ᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽

φῦῦνῖ μ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽ φ᾽᾽᾽᾽᾽ ϭ φῦῦ᾽᾽᾽᾽᾽

υΛ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ϭ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽

᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

᾽᾽᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽

φῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ μ᾽ ἰΥχ᾽ ᾽ΥΙΕ0χ ς

:⁴⁵⁹ῖϭεχ

ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ϭ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

υ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽

᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽

ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ς

ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽

κΛηθ᾽ μλ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ μλ ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ φα ῖ᾽᾽᾽᾽ ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ μ᾽ σΛ᾽ ῖ᾽᾽᾽ μλ

.ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ς κχΥθ᾽ ῖ᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ς ῖ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ς

⁴⁵⁸ الديوان 35.

⁴⁵⁹ المثالية في الشعر العربي 44.

المبحث الرابع

من شعراء المعلقات

(1) طرفة بن العبد:

ῬΗῦΨ·Λ μῦλ Λη·ς ῥ·ς μ· Λη· Ηιχ·δ μλ μ·χβΞ μ· I·Ψθ' μ· ΗαΛΦ ςπ
 ὁ ΛΠῦ· ο0Πῦν κνλ μΞΕ·ς ρΕΤςΛλθ' Τ'ΛΨΠ μλ ςπ ς ο0ιχ·δ ὁ ΛΠ' μλ ςπ ς
 ῬΛῦη· Ηῦιχ·δ ῥ0Υ·Θ φ0θ' κ·χ'ι' μῖ ΩΛΞ Κ' Τ·χ·θ' Ζ'Κ ς Ηιχ·εθ' ΞΚπ τθ' ο··λ0ν'
 ΛΩ·ῦλθ' οῚλ·Ξῦλ τιῖ ΤΗΛ0 ς ῬΑί0 ΗχΙχε0θ' ῥ0λχ ΣΘ τιῖ Η·ιῖθ' ῥθ Τν·η ς
 κῦΕ ς ΕΜῖ ς Τ·ας ς Ηῖ·ΒΠ ς κΛη μλ ΞΙ·Β· ῥ· ὁ Λῖ φ0θ' Ηιχ Σ ῖ' Η·χ·ΛΨθ'
 .⁴⁶⁰οΞβν ῥ0εΠΨ0 ς κρνῖ ῥ0Λσα ῬΤ·· ς

ῥῦ·ό' ΛῦΕνχ οῦν· ς κΛηθ· οΞβν ὁ Σχ Τ'ΤςΛλθ' Α·Ε Σ· μλ ΗαΛΦ ς
 ῖῦλ··Ι ῥ·ΛεΨχ ς ῥ·ό' ΞΚπ φα ῖΤ ῥ·λ οβχΞ μ· ς ΗνχΛΞθ' ΗΛΘΥθ' Ηδ·νθ' ς ΗλχΛηθ'
 :ΖΘΚ φα ῥςεχα

⁴⁶¹ῖῦῖδς0λθ' ΗῦῖχΕθ' Ν·Λῦῖη Ὀ·Πῦῖθ
⁴⁶²ῖῦῖρλ μχ0λβῖΠῦῖθ' ῥῦῖχδλ Ἀ·Υ ῦῖθ
⁴⁶³ῖῦῖῖλῖ Ν·χῦῖ Πῖῖθ' ῖῦῖλ ῖςῖθ' τβη
⁴⁶⁴ῖῦῖδς ῖΜΒ·ῖΕ ῥ·ῖδς ῖῖρλ ῥῖῖθ' Κ'
⁴⁶⁵ῖῦῖῖ Ηῦῖλῖ·ῖς ῖΙ ῦῖθ' Κ' ῖῦῖῖ
⁴⁶⁶ῖῦῖΒλ Ἀ·Υ ῦῖῖ φΠῦῖλῖ ῖῦῖῖ
⁴⁶⁷ῖῦῖῖ ῥῖῖῖθ' Η·χῖΠ ῖῖῖ

ῖῖῖῖῖῖ ῖΚῖθ' ῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖ
 ῖῖῖῖῖ φΕΠῖῖ ῖῖ ῖῖῖῖ ῖ ῖῖῖῖ
 ὀῖῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖ
 ῖῖῖῖῖῖ μῖῖῖ φῖῖῖῖ ῖ ῖῖῖῖ φῖῖῖ
 φῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖ
 φῖῖῖῖ ῖῖῖ ῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖ
 ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖ ῖῖ ῖῖῖ ῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ

ΑῦιΦχ ον· ὦ· Τ'β Σθ' κχΛη μλ οΞβν ο· ὁ Σς ῥ·λ τθ' ῖ·Λῖ·Π ὁ·χΥχ κΩ
 ΙΒν0Ξῦχ μλ ΕΙΒν ς ΞΛχῖ ΕΙῖ·Ξλ τιῖ ΨΛ·Εχ ον· ς Ηλπ ςΚ ῥ·ΒΛ ον· ς φθ·ῖλθ'
 φ··ῖ· φηΕπ ΛχΘ μχ·0Ξ·α Τηπ 'Κ' Τ'ΠΕβθ' ῥςδ μῖ ΩαΛ0χ ς τλ·Ξ0χ ον· ῥ·η ο·

⁴⁶⁰ طرفة بن العبد- حياته وشعره: الدكتور محمد علي الهاشمي - طبع في بيروت- لبنان الطبعة الأولى 1400هـ - 1980م.

⁴⁶¹ الضرب : الرجل الخفيف اللحم - الخشاشي: النافذ في الأمور.

⁴⁶² أليت: أقسمت - لا ينفك: لا يزال - الكشح: الخاصر وما إنضم عليه من الأضلاع - البطانة: نقيض الظهارة - الغضب: السيف القاطع وشفرته واحد - المهندس: السيف المحكم.

⁴⁶³ الانتصار: الانتقام - المعضد: سيف يقطع به الشجر - العضد: قطع الشجر.

⁴⁶⁴ أخي ثقة: يوثق به به يعني السيف الصاحب ثقة - انتنى: الصurf والفعل.

⁴⁶⁵ ابتدر القوم السلاح: استبقوه - المنيع: الذي لا يقهر ولا يغلب - بلت: ظفرت - بقائمة: بمقبضة.

⁴⁶⁶ البرك: الابل الكثيرة الباركة - الهجود: النيام.

⁴⁶⁷ العقيلة: كريمة المال.

$$.468 \zeta_{\theta K}$$

“**ἡ**θ^α τ^α **ἡ**θ^α ὁ^αλ^α **ἡ**θ^α τ^α **ἡ**θ^α τ^α **ἡ**θ^α **ἡ**θ^α

τῶν ἁθ' ἑξήκοντα ἑπτά τοῦ ἑξαβίου τοῦ ἑλίου

“w u uVc Λw u uη' kw u uŸ Iw u uε ς

*w̥u u u f̥ ʌ w̥u u h̥ k̥w̥u u f̥ I w̥u u e ɕ

477 وقر: الواحد وقور: مهيب.

Ηὐελ ς κΜὺΕ ἈΕ*ὐ Σ ον ἄλη ῖΤςλθ' Ωλ ῖΘ·ιθ τνῖλ ὡ Κ' κχΛη ςπ ς
 ς ῖΙὺ0Ελ ὕΛΠ φα γΙΣ ς κ'Ιδ' ς ΗἸ*ΒΠ ῖΒΛ ςπ ς ῖΤ'Κθ· Ι'Τ0Ἰ' ς Νβνθ·
 :⁴⁷⁸ζθκ φα ῖδ

υΙὺθΕλ ς φδἸὺΣ ς φλ'Ἰὺδ' ς ῖκρχἸἸ φῖῖθἸ'ΛΒ ῖγ*ῖῖΒλθ' φῖῖῖ τῖῖῖ ῖῖῖ ς

φα οΞβν ΛςΣ ς ῖρ0*χ'ή τιἸ' Μς'Β0 τ0Ε κΛηθ' ΗιχΥβ· ΗαΛΦ τθ'ή Ιεα
 ον ς ῖΨ*Ολ ς ῖγ*λ μλ οχΙχ τθ' ῖΣχ ἄλ τιἸ γ·χ ὡ υΚθ' ὕΕ0λθ' τ0βθ' ΕΛςΣ
 :⁴⁷⁹οΞβν μἸ ῖςεχ ς ὕχΥθ' κ'Λη' φα κςεθ' φἸ'Ι φ·ιχ

⁴⁸⁰Ἰῖῖῖῖ κςῖῖῖ ἸάΛ0ῖῖῖ τῖῖῖ μῖῖῖ ς ῖῖῖῖῖῖ ΨΕῖῖῖ ῖῖ ῖῖῖῖῖῖ Ἰῖῖῖῖ ς
⁴⁸¹Ιῖῖῖ ῖῖ ῖἸ ῖῖῖῖῖῖ φα φνΣνῖῖῖ μ' ς φῖῖῖῖῖ κςῖῖῖ ῖῖῖῖῖ φῖῖῖ τῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖ
 ἸλῖΣ ῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖῖ ῖἸ ῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖ τῖῖῖῖ

Αὐθ*Φ ς' φΥΛἸ Ἀθ*Φ τιἸ φν'ηλ τβΘχ ῖχΕ· ῖΜν' ὡ υ' ΗαΛΦ ῖδ
 οὐ0ῖΟλ ς ο0βΥ' φνα*Υ0Ξ' μλα ῖφν·ιΦχ μλ ῖη φν'Λχ ῖχΕ· ῖΜν' ῖ· ῖφ0ΛΣν
 Ἰ'ἸςΛλθ' ς κΛηθ' ῖπ' μΠ μλ ς ῖξἸ'Ιν Ἰχ·θ ς ο0ΙΒν' φνΙΒν0Ξ' μλ ς ῖυ'Λε·
 . 'Κπ ῖῖλθ κρΞβν' ςΥΛῖχ μ'
 ςρα ῖΗχΛΕθ' ἈΕ ς ῖΜῖθ' ς Ἰ*ύθ ῖΕΥ'ς ῖΛῖ ο0ειῖλ φα Νλ0ιν ἄλ ῖΛχῖη
 ὡ ς ῖΩῖνλχ ς ῖρχα φλΕχ μλλ μςηκ κ*ΞΒθ' ἈςΦΘθ' τθ' τἸΙχ ἄλνἸ ον :ῖςεχ
 Λ'Ἰὺελ εἰ· ἄλ ῖἸθ· κρν'ςΙἸ ΙΛ φα ῖἸθ·λθ' ς κπΛρδ ς Ἰ'ἸἸ Ἰ' ΙΛ φα ῖἸρΒ ςςθχ
 :⁴⁸²ρ· κςεχ φ0θ' ῖχΕΥ0θ'

Ἰῖῖῖῖῖ Ἰῖῖῖῖῖῖ ῖῖῖῖῖῖ Ἰ' ῖῖῖῖῖῖ μ' ς ῖῖῖῖῖῖῖ μῖῖῖ μῖῖῖῖ Ἰῖῖῖῖῖ ῖῖῖ μ' ς

⁴⁷⁸ تاريخ الأدب العربي – حنا الفاخوري ص106، 107.
⁴⁷⁹ معلمات العرب ص279.
⁴⁸⁰ التلاع: الأرض المرتفعة والمنخفضة.
⁴⁸¹ الحانوت بيت الحمار- والأصطياد: الإقتناص.
⁴⁸² معلمات العرب ص287، 288.

ω ζ·Ξûχ ζ' ζûYΛİ κ0Πχ μλ μ' :oûθ ÿσεχ κω ðολİ μ·ώ Α'ΦΘθ' ζ
 οûη'ρ0ν' ζ Γςλθ' Τ'χΕ μλ κρχεΞχ "λν' ζ ξΙχΙρ0 ζ' ολ0Π ζ' ο·Ξ· φΞβν ÿίΠ'
 :ÿσεχ ζ 'νχιİ ο''Λ0Β' ζ 'ν0*λλΕ
 Ιϖ̣χΙρ00' ỵ̈ϖ̣δ Ις̣ϖ̣λθ' εΤ' ϖ̣χΕ Ν̣ϖ̣ηε κρέûûΕ' ζ̣ûûYΛỊ̇ Ψκûûεθ'ε 'ς̣̣κûûεχ μ' ζ

ζ οûιπ' μλ ζθΚ μ'η ςθ τ0Ε ðκχYθ' τιİ Τχ·χ ώ ζ κΙΧθ' ÿ·εχ ώ ςπ ζ
 μ' μλ Γςλθ' τ0Ε ΩΦ'δ üχΞ· ΑΛYχ μ' οθ ΛχΘ ΤΛλθ' μ' σΛχ 'Κ' ðΞ·Λδ υςΚ
 ζθΚûθ ζ ðüΦ*ûÿ00' ζ ΕΙςλθ' κρ· τθςϊ' μ'η μλ ζ Ξ·Λδ υςΚ μλ ΕΤ'Ελ ÿλ0Εχ
 φûα έθ·χ ζ κπςΒρχ ÿ· λας0ηλ κρÿλ üεχ ώ ζ τ·Λεθ' υςΚ κΙΧ μλ ΗαΛΦ κθ'0χ
 "λ ζ φνςİΙ .μχλ"Εθ' Τώ~π τιİ ξΙΛ μςηχα μςλ"Εθ' ζθΚ φα ολςιχ τ0Ε κρ·Ξ
 τθ' ΓΛΛΦY' ςθ ζ γιθθ' ζθΚ ΨΓ' μια ΕΤ'Ελθ· ΕΤ'Ελθ' ΙΛ ζ Τ'·ό' οχιİ ΓΛΦα
 ζ ΕΛχΠÿθ' μİ Ιÿ·θ' ÿη λΙχÿ· λΙχΛα λΙχΕς "ΙήΛY" ÿ·Βθ' ζθΚ Ιÿ·· Γ0Μνα Η0Μÿθ'
 :⁴⁸³κρθΜ'νλ

Ιûîρλθ' κ'ΕûΕθ' Ωûδς μûλ τ̣λûλθ' τ̣İİ ΗûY*Y ûûλ ΙûûΠİ τ̣ûûήΛέθ' ώςΚ κûûιK ζ
 ΙήΛûY ΙûỊ̇ λûχ̣'f φûθ̣ή ÿûΕ ςûİ ε Ηή*ûûΠ ζ̣ûû φûûνς φûûείθ ε φûλκûûİ

ÿ*ûλİ' φ0·ûχ ώ ζ ζûθΚ τιİ Λ·Σχ ώ ΤυΛΒ υςδ on· ΗαΛΦ ΛΘ'βχ κω
 ΛûΣ'ν ώ μλλ ζ ΛΣ'ν οθ μλλ σΚϊ' οθ'νθ ζθΚη μηχ κθ ςθ 'Κ' ðΤ'λ'ιθ' Τ'βÿYθ'
 οûνİ τûβν ξΤ'Ιûİ' ο· Ιİς0χ "λχα οδΙΣ ζ οιΣ' κΛη ζ ο0ςδ ζ ξΤ'·· μηθ ζ ðοθ
 :⁴⁸⁴ζθΚ φα ÿσεχ ζ οθ κπΛρδ μχ· ζ ονχ· Ιİ·· ζ ÿ*ΒΛθ'

ΙûûΕς0λθ' ζ Α'ΕûûΣ̣' υΚ İς'Ιûûİ φûλYûİ ÿ*ûΒ0λθ' φûά Èûής Ιûîη ςİİ

φû0θ' γûχΛΦθ' ξΛ'0χ' φα Ηιÿθ' ΛηΚχ ΗαΛΦ σΛν ΗληΕθ' μλ Τ'χ'· φα ζ
 :⁴⁸⁵ÿ*λθ' μλ ξ'Ιχ οχθ' ÿΣ0 "λ üÈ0' ζ Ε'χΕθ' φα οηςιΞθ "πΛ'0θ'

⁴⁸³ تاريخ الأدب العربي- تأليف : أحمد حسن الزيات ص 63.
⁴⁸⁴ الروائع من الأدب العربي – يوسف خليف 222/1.
⁴⁸⁵ معقات العرب ص 279. و أنظر الكامل في اللغة و الأدب ج 1 – ص293.

⁴⁸⁶ΔΕΩΒΛ ΗΩΨΘΙΘ' φΩΑ σζΩΗ ΛΩΨΕΗ

⁴⁸⁷ΔΟΥΩΒΛ ΔΧΒΩΣ ΜΩΛ ΚΩΣ ΔΨΒΩΣ

⁴⁸⁸ΔΠΩΩΒΛΘ' ΟΕ'ΩΩΒΘ' Ψ'ΩΩΛ ΗΩΨΕΩ

ΩΩΩΩ'ΛΕ Ψ'ΩΩΩΧΘΕ Κ'ΩΩΩΕΛ ΛΩΩΩΔ ΣΛΨ

"ΩΩΛΧΩΨ Δ'ΛΩΩΩ ΜΩΩΛ ΜΧΩΩΩΒ ΣΛΩΩΩ

ΦΒΩΣ ΩΧ Σ Κ'ΛΩΗΘ' Κ'ΩΩΩΧ ΠΩΩΩΛΘ' ΣΛΨ

οὐν̄η Σ βολ̄ΩΕ'· υΙ'νλ μηχ κθ ΣΘ Σ βφΨ'ΙΘ' ΕςΨΙΘ Η'ΒΩΕ'· ΛΘβχθ ον' Σ

β⁴⁸⁹ΥχίΟΞΩΛΘ' ΗΩΨ'Η' Σ ΕςΘνΘ' Σ ΕΨΣΛΛΘ' ΑΟ'ΛΛ τΙΨ' Η'ΒΩΕΩ' ΖΙΩ φα σΛχ

:ΖΘΚ φα ΨΣΕχ

ΔΩΩΩΩΩ ΚΩΩΩ Σ ΨΕΩΩΩΩ ΚΩΩΩΩ ΔΙΩΩΧΩΨ

ΦΩΩΩ ΔΙΩΩΘ :τΩΩΩ ΜΩΛ :Ψ'ΩΩΩ ΚΩΩΩ' Κ'

φΩΩΘ' κχΙΕΘ' ΗΠΕΣΛΘ' Λ'βεΘ' Σ ΗΛ'ρΛΘ' ΩΦΔ φα οΩΨ'ΒΠ Σ οΩ'ΛΒ· ΛΘβχ Σ

:⁴⁹⁰ΖΘΚ φα ΨΣΕχ Σ βΨΕ'ν ΕΙ'ΕΘ ΖΛ'Ιελ ΖΙ'Ωδ βΜΒΘ' "ρχα ΩΜΨΟ

⁴⁹¹ΩΩΩΩ ΔΩΩΩ ΜΩΛ ΨΩΧΒΘ' ΚΩΩΩ ΨΩΩΩ

οΩΩΩΕ ΜΩΩΩΒΘ' ΩΜΩΩΩΩ ΔΣΩΩΩΩΛ Σ

⁴⁹²ΠΕΩΩΩ' ΛΩΩΩΩ "ΩΩΩΒΩΣ ΨΙΩΩΩΩ

"ΩΩΩΡΕ Ψ'ΩΩΩΩΛ' ΛβΩΩΩΕ Δ'ΩΩΩΩΨ Σ

⁴⁹³ΠΩΩΩ ΨΧΕΩΩΩ' βδ'ΩΩΕ Ψ'ΩΩΩΩ φΩΩΩ

"ΩΩΡΕ Ψ'ΩΩΩΛ' ΑΩΩΩΩΩ τΩΩΩΩΩ φΩΩΩΩ

⁴⁹⁴ΠΩΩΩΛ ΨΩΩΩΩΣ Ω Σ Ν'ΩΩΩΩΛ ΛΩΩΩΩ

ΨΩΩΩΩΩΩΩ ΩΩΩΩΩΩ ΔΙΩΩΩΩΩΩ ΔΙΩΩΩΩ

⁴⁹⁵ΠΩΩΩΩΩ φΩΩΩΩΩ Σ ΨΩΩΩΩΩ' ΨΩΩΩΩΩ

ΗΩΩΩΩΩΩΩ ΜΩΩΩΩΩ φΨΕΩΩΩΩ ΨΕ'ΩΩΩΩ

Σ κΛη Σ ΕΨΣΛΛΘ' Ψ'Σν ΜΛ ΤΨ· ΨΛΨΠ φα ΤΩΩΩΩ ΗαΛΦ μ' ΣΛ' ΖΘΚ ΜΛ

.ΗΨ'ΒΠ Σ ΕΙΒν

⁴⁸⁶ نحام البخيل: القوي الذي يتبع هواه.

⁴⁸⁷ الجنوة: التراب المجموع الصم الصلبة – المنضد: الذي نصد بوضعه على بعض.

⁴⁸⁸ يعتام: يختار – العقيلة: في الأصل المرأة الكريمة النفسية.

⁴⁸⁹ طرفة بن العبد حياته وشعره 41.

⁴⁹⁰ تاريخ الآداب العربية – جرجي زيدان 107/1.

⁴⁹¹ الركوب: الطريق المنزل – تعزف الجن: صوتها و غنائها - ومن عهد أبد: أي من عهد الدهر الماضي.

⁴⁹² سفر الماء بها: أي أخرجها من حجراتها، أولاجها: مداخلها وحجراتها – السدد: ما أرتفع من حجراتها فلم يصلبه السيل.

⁴⁹³ العدد: المتراكب.

⁴⁹⁴ الطرف: الفرس الكريم – الهيكل: الطويل.

⁴⁹⁵ نبلاء السعى: أي لا يسعون إلا في الأمر العظيم – الجرثومة: الأصل – وتنمي للعبد: أي تنهض للأمر الشريف.

(2) لييد بن ربيعة

ζû· ζûπ ðμ“ΞΛβθ’ Ṭ’ΛÿΠθ’ μλ ζπ ζ Ηÿχ·Λ μ· Ιχ·θ ΕἶςΛλθ’ Ṭ’ΛÿΠ μλ
 ðΕἶςΛλθ’ κΒ ðΝβνθ’ ṽχ·ν ð’Αιθ’ Λα’ς ðΙςΒθ’ φα“Υ υΛΛ“ÿθ’ Ηÿχ·Λ μ· Ιχ·θ ṽχεÏ
 φûα κΛηθ’ ζ ṽ·νθ’ φν“ÿλ Ἱωλθ ðΞΛÿΠ φα οβΦ’ςÏ ζ οδÈθ’ Ἱθ“Ξα ð’Αιεθ’ Ω·Πλ
 :⁴⁹⁶ζθκ φα ṽσεχ ζ κρλΛη ζ κρπ“Β· ολσε· Ιχ·θ ΛΘοβχ ζ ðΞΛΘα

⁴⁹⁷“ðλ“ΠûûΒ ΗûûλχΧλἹ Μ’Μûûθ “ûûνλ “ûûððλ“λ’ ζ ΗûûûΕ êςûûûδ ṽûûûήθ ζ ⁴⁹⁸ûððλÈÈς σςûûðθ’ Ωûûλ ṽûûχλθ Æ Κ’ ⁴⁹⁹ûûððλÈἹ “ûûḥḥε γûûçÈθθ’ êΕûûδ ⁵⁰⁰ðλ“Εûûδ “ûûḥΧΕ κΚἹ“ûûί τûûḥςç ⁵⁰¹“ûûððλἹ ṽς“ûûθθ ‘Κ’ ΑΙÈλλûûλθ’ς “ûûððλ“ήΕ κûûḥ ζ “ðûûΕλ’ςκ κûûḥ ζ “ûûððλÈή ζ “ûûððλῃ óûûχθ’ “λΕûûδ	ṽΜûûḥ κûûḥ ðλ“ûûΒλθ’ çΙ ûûḥθε ‘Κ’ “ûûνε κḥç“ûûήτ κûûðð ṽΙûûΕ ΛΠûûḥλ μûûλ κḥḥ“ûûḥα λςûûûḥ Æ ζ μςûûûḥḥΦḥ ω “ûûλν°ḥ ḥςûûχλθ’ êΕûûδ “ûûλε ðḥḥ“ûûδ ΛΠûûḥλ φûûα ṽΙλÈûûδ Ηûûḥλḥ ‘Κ’ ζ κðχûûû λς“ûûûΒλθι ðûûûḥελ κûûûḥ ζ ṽΙûûḥΚḥç ḥλχΠûûḥθ’ ‘Κ’ ḥḥḥΕûûθ’ κûûðð ḥḥλḥûûΕ ḥḥûḥḥαλ ḥḥûḥα “ûûḥ τḥûûḥ
--	---

ΛΞûχλθ’ ζ Λλθθ’ Ṭ’λΙν Ṭ’λΙνθ’ Ṭώ~ρα οι· κρθ ΛΕνχ ο“λ’Ιν Ωλ κχΛη ον’

:⁵⁰²ζθκ φα ṽσεχα ðμχχπ“Βθ’ ΙνÏ ḥχÏ“λθΒ’ ΕΛπ“Χ ζπ υΚθ’

⁵⁰³ûûûððλÈἹς ðε“Πûûûλ ḡθ“ûûûḥε ⁵⁰⁴ûûððλ“Εθ Ωûûλλθθ’ μ’λûûχθθ ṽΙΚûûḥ	“ûûððḥθ ΑΙςûûἹἹ Ḉ“Ξûûḥç λςΜûûΒ ç ṽûûûḥḥλ ç Ḉδ“ûûḥḥ μûûûðε çûûûḥḥ
---	--

ṽÈûθ ζ ΗûλχΛη ἹβΣ ΕΙÿ· “νλÏ“Π ΛΘοβχ Λλθθ’ μÏ ὘χΙΕθ’ Αν“Β· ζ

Ἱςûεθ’ ΙΒχ κθ μ“Ξν’ ṽη οχθ’ υςχ ον’ ζ Ἱ“χθθ’ κΛηθ’ ζ Λ“Βθ κ’Λη’ μλ ΕΙχλΕ

.ḥ“ιλλ ΗÏΛθλ μ“βΒ φα ḥλΕθ κρÿ·Πχ ζ Ν“νθ’ Ṭώ~π κΛηχ ον°α μηΞθ’ ç

⁴⁹⁶ تاريخ الأدب العربي – تأليف: أحمد حسن الزيات ص 68-72، أنظر تاريخ الأدب العربي عمر فروح ص 235، أنظر تاريخ الأدبي للعصرين ص 63.

⁴⁹⁷ المجامع: جمع مجمع: نادي القوم – جيشامها: الذي يتجشم، يحاول ويعاني حلها.

⁴⁹⁸ يطبعون: يفسدون – يبور فعالهم: لا تهلك أفعالهم (تذهب سدى).

⁴⁹⁹ المليك والعلام: من أسماء الله الحسنى أن الله هو الذي قسم المعاش بين الخلائق.

⁵⁰⁰ أوفى: وفى ولم ينقض.

⁵⁰¹ أرمل الرجل: افتقر – تطاول عامها: طال الجذب عليها وأشدت.

⁵⁰² طبقات الشعراء – ابن سلام ص 114، والشعر والشعراء 150/1.

⁵⁰³ الأيسار: الذين يضربون على الجوزور بالقдах – حتفها: نحرها – المغالق: القдах التي تعلق الدهن.

⁵⁰⁴ بهن: بتلك المغالق – لعافر أو مطلق: أي للمياسرة على ناقة عافر لا تلد وناقة معها ولد ضعير.

φûα Ἡλχνίθ' ΚΘ' μἰ ἹῶαΛΟλ οΞβν· ζλΞχ Νβνθ' ΜχΜἰ ὀν· οΞβν· ΛΘΟβχ κΩ
 ΞΚΘ'χ υΚθ' οΞβν γΕ· "πΛαζχ ζ ἹΛ'Πἰ γζεΕ κΞεχ ολςδ φα ΙχΞθ' μ' ζ ἈΛΕθ'
 μ'ûα ἩληΕθ' κρῶλ ΚΘΟχ ὀν'α ἹΙχΒ "ραΛΣχ ζ "ρηλχ ζ ολςδ Λςλ' ΙχΛχ ΙχΕ ὀν' ζ
 κπ'ûΦἰ' 'ςνΞûΕ' μ' ζ κûρθ ἹΜΒ ὀνλ κρλλΕ ζ κρεΕ κΥπ ὕΛΣΘθ' 'ςἹ'Ε'
 :⁵⁰⁵ζθΚ φα ῥ'εα βΗιλ'η κρδςεΕ

506* ρλ'ἡΥ ûἡπῑ Ἱ·Σ ûἡΘλ Ἡûἡ'ἡἰ "ûἡΦἰπ "ûἡλῑ ἈûἡχνΒἰ' Λ'ûἡΒθ' ζ ἈûἡΥ ûἡθ'ἡ
 507* ρλἰἡûπ' Ρ θ'ἡûδ Ἡἡûἡἡθ' ῥ'ἡûἡλ Ἡûἡκλ ῥ'ûἡἡ Ἀ'ûἡἡἡ' τûἡ' σς'ûἡἡ
 508* ûἡρλ'ἡχ' "ῑἰΛ'ςûἡΠ ἰûἡλἡ ἹûἡΒἰἡ ἹἰûἡΕς'ἡ Ἱ'ûἡûἡἡ' 'Κ' μςûἡûἡἡχ ζ
 509* ρλ'ἡΥ ûἡûπ "ûἡûρδςἡΕἡ Λκûûἡἡ ζ "ûἡûρἡΕ ἘλχΠἡûἡ' φἡûἡἡἡ ἡἡûἡἡ ζ
 510* ûἡρλ'ἡἡἡ' Ἀûἡἡἡ' ἈςΕûἡἡ Ἀλûἡἡ σἰἡἡ' τἡἡἡ μχἡἡἡ ἡἡἡἡ ζἡ ζ ἘῑΥἡἡἡ

.Ἱ'ςΒ ἹΛἰ'Π ἹΞΛ'α Ἡῖχ·Λ μ· Ιχ·θ μ'ἡ :⁵¹¹κÈΞ μ'· ῥςεχ ζ
 Λἡἡ βκ0'Ε "ῑῖδς φ00' φν'ῖλθ' Νβν ΛῖΠ0' ἘΛ'ῶχδ τἰἰ Ωδςχ 'Κ ζπ Ιχ·θ IBν
 ζ "ûρνἰ ῥςΕ0χ ὕχἡ ζ β0χΕχΛ' ζ ο0ῖχ·Φ μἰ ὥςΕ0λ ὡ ζ β0ΒςΜ κςἰ· ὕΛ0ἡλ
 ῥ'λθ' μ' ζ βονλ ζΒνχ μθ ἹΕ' μ' ζ βΩχλΒθ' ΛΧ0νχ Ἱςλθ' μ' μχεἡθ' κἰἰ κἰῖχ ζπ
 μλ'ûχ τû0Ε ἘχΘ· Νχθ ὀν' β0ἡἰ Χα'Ε ζ οῖλΒ "λρλ Ιςἰἡθ' ο·Ε'Σθ Ἀ0ἡχ μθ
 φεχ φΘΞ κχΛἡ ζπ "λν' ζ β⁵¹²οχλΞχ μ' ΧΕ'Βἰθ ζΙΕχ "λἡ "Ωνλθ' ζ ΩλΒθ'" Ἀπκλ·
 μ'ûΞΛβθ' μûλ οθ'ῶλ' Λῶἡ "λ ζ βἘΛΦῖθ' ἘλχΞθ' ολλἡ· υΛ0Πχ ζ β0θ'λ· οΥΛἰ
 μ' ο· σΛΕ ζ βὕΛΠ0' ζ ἘρΠ0' ζ ῥχλΒθ' ΛἡΚ0' ῥΒ' μλ κρθ'ςλ· μςΙςΒχ μχΚθ'
 :⁵¹³ζθΚ φα ῥςεχ ζ βκρθ'ῖα· υΙ0εχ ζ βκρ·πκλ· ῥλῖχ βκρῶλ μςἡχ

ΛἡΣ ἡἡἡἡ φἡἡἡ ἑΙΛἡΣ ἡἡἡ μ' ζ Ἀἰἡἡἡ
 514* Λûἡἡἡ' ἈχἘἰἡἡ' Νûβν Ἱἡἡἡἡ' ζθ ζ σΛΚ ζ' μψ' φθΚûἡἡἡἡ φλςûἡἡ ῥ'κ'ûἡἡἡἡ
 ἡἡἡἡἡἡ μἡûλ "ûἡλ ζ'ς ὤ ῥ'κ'ûἡἡἡἡ

⁵⁰⁵ معلقات العرب ص282.
⁵⁰⁶ الجنيب: الغريب – تباله: وادي خصب.
⁵⁰⁷ الأطناب: حبال البيت – الرذبة الناقية.
⁵⁰⁸ يكللون: ينضدون اللحم بعض فوق بعض.
⁵⁰⁹ المغزمر: العضوب – الهضام: الظالم.
⁵¹⁰ فضلا: رغبة في الفضل – الرغائب: الأموال الكثيرة – غنامها: يصيبها.
⁵¹¹ طبقات فحول الشعراء ص39.
⁵¹² كتاب الحيوان ص160.
⁵¹³ مقدمة القصيدة العربية ص161.
⁵¹⁴ المثمر: الذي يجمع ماله.

υΛΠῶλ Ιῶλεθ' Ἀῶθ'Φ' μ' Ιῶλεθ' οῦε
⁵¹⁵Λϣ ὠελ εῖ ὠΙῶηλ ὕῶή φῶά οῦλ'χῖ
⁵¹⁶υΛῶθ' εῖ μ'χΕ'ῶΣ ὠθ' ἡΤ εῖλ φϣθ' εῖ
⁵¹⁷υΛῶβῦΒ εῖ ἈΕῶη μῶλ ὠχΕ'· ΤΕα

υΛῶΠ' εῖ ΙΕῶῶθ' ὕῶῶλθ'ε ἡΤ Ἀῶθ' φῶε
 οῦχῶΣ μ'εῶΕ οῦθ'λ μῶλ ἈῶΠλ μλ κη εῖ
 μ'Φςῶλ ὕῶή φῶά ἡῶῶβῖῶ' οῶε φῖῶῶῖ
 ἕλθ'ῶῶΕ ἕΙῶῶθ' κςῶῶθ' φῶῶχΛῶ ὠῶλῶ

φῶα γΙ'Σ εῖπ εῖ ὕΚθ' τιῖ κχελ ὦ εῖ κχΥθ' τ·χ οῦ·Φ· φ·Λῦθ' :κλΠθ' εῖ Τ'·ό'
 Èῶ· οῦῦΦδ μλ ΩΦελ εῖ οΙΣ εῖ μλ ὕΣχ ὠλν' εῖ μΦ·χ ὠλ Λχῖ ἈρΧχ Èα βοοιλ'ῶλ
 ΕΜῶ Ἰ οχα ΙΒχ ΛΘτ τθ' οηΛῶ ὠλ μῖηλ φα ξ'ΥΛ κΙῦ· ΝΕ' Κ' εῖ βῦΒε εῖ ὠεθ
 :⁵¹⁸Ιχ·θ ὕσεχ ῶΚπ φα εῖ βοολ'Λη εῖ οΞβν

ῶρλ'κῶῶΒ ὕῶῶῖῖΕ ἰῶῶῖῖ ὕῶῶῖῖ
 ὠῶρλ'λΕ Νςῶῶβῖῶ' ἡΤ ὠῶῖῖ ὕῶῶῖῖ

φῶῶῖῖ Ἀ'ςῶῖῖ υΛῶῖῖ μῶῖῖ κῶῖῖ
 ῶῶῖῖΥλ' κῶῖῖ ῶῖῖ ῶῖῖῖ

:⁵¹⁹οῦχΛΕ οῶ·ΦἸ' εῖ φν'ῦθ' Ζα φα τιΒῶῶ φῶθ' Ἥλ'ρΠθ' ξΚρ· ὕΣῶχ ὠλ εῖ
 ὠΚ'ῶΒ ἭῶῖῖΕλθ' φῶά φΠῶλχ ἈῖῶῖῖΣ ῶ
 οῦῖῖδ φλεχ Ἥββε ἭχΛΕ ΝΛα ἈρΧ τιῖ ΛχΦχ ΓÈΞθ' φῖῖΠ Ψ'ΒΠ ον'
 ξςῶ·π υΚ ὕῶ·Β τιῖ ολσεθ Ἥχ·Λ μσηχθ ἕθ'Ἰ ἕν'ηλ εῖῦχα ΛΦΘθ' ὠΠΠρῶχ ὠλνἸ
 :ὕ·λ Λχῖ κρῶχ'Λ μλ εῖ Τ'ἸἸῖ' ὕ·Β μλ ἈχΛδ

ὠῶρλ'Βθ ἰῖἸῖῖ κς φΕ'ῶῖῖς ΦΛῶῖῖ
 ὠῶρλ'ῶδ μῶῖῖῖῖ τῶῖῖ ῶῖῖῖ

φῶῖῖΠ ὕῶῖῖῖ ῶῖῖῖ ἰῖῖῖΕ ἰῖῖῖ
 ῖῖῖῖ υΚ τῶῖῖῖ ὠῖῖῖῖῖ ἰῖῖῖῖῖ

.ΕΤςΛλθ' Ψ'ςν μλ Τ ῦ· ξΛῦΠ φα ὕῶῶῶ Ιχ·θ μ' σΛ'

⁵¹⁵الصيت: الذكر الحسن – مبدي و محضر: في البدو و الحضر.
⁵¹⁶أقترى: أتبع و أهتدي أقري الضيف
⁵¹⁷كلاب بن ربيعة بن عامر بن صمصمة، جعفر بن كلاب
⁵¹⁸شعر لبدي بين جاهليته و إسلامه، زكريا عبد الرحمن مرام – أستاذ الأدب العربي المساند – كلية الآداب جامعة الرياض ص180.
⁵¹⁹نفس المرجع السابع ص185.

ÿΦ·θ' ĩΛβχ Κ' ΕΛχθη μςΣή ς ΨςΛα κληθ' ΕΛΒΠ Ωλ φελθ ς ολςΣΘ μλ μ'η
 ΨςûΒθ' Ηû·Λη μλ μχÿ'Βθ' τλε Ιδ ΝΛ'βθ' μ'η 'Κ' ς 'ΑςΛηλ ÿη Ηλή κχΛηθ'
 .⁵²³Τ'ΛΕΣθ' Τ'π'ολ φα ΙΛΠθθ' 'Αλη μλ κρχΛΕχ μ' τθς̣α

μςΙ γχδΛ ςρα Þ"Ηιλ'ηθ' Ηχ·Λÿθ' ΗθςΒΛθ' τνÿλ" οχα Ι'ΙΠ μ· ΕΛθνÿ ΙΒν ς
 ς Þûνÿθ' τθ' ΕΙΠθ' ο· φρθνθ μ' μςΙ ΙχΠ ςπ ς Þûÿÿθ' τθ' ΗδΛθ' ο· φρθνθ μ'
 'ΑΕ'ûΣ ςπ ς ÞΕΤςΛλθ' ΙΕβχ 'λ τθ' ΛηΞθ' ο· φρθνχ μ' μςΙ 'Α'ΛΠ 'ΑΕ'Σ ςπ
 Τ'Φÿθ' μλ κχΛηθ' ÿΒΛιθ φί·νχ 'λÿ ΛχΣεθθ' τθ' ςΕΣθ' ο· φρθνχ μ' μςΙ ςΕΣ
 ςûπ ς Þκ'ûνίθ' Τλεδ 'Κ' ûχβÿ ςπ ς Þ'ΑΛΕθ' Τν'η 'Κ' κ'Ιελ ςπ ς ÞσΙνθ' ς
 :⁵²⁴ÿςεχα ÞκχΛηθ' φ·Λÿθ' ο· ûΛΠθχ 'λ οδÈθ' μλ ûΣχ μ' ÿς'Εχ

⁵²⁵κûûÿΧ' κûûÿ 'Κ' φθθ'ûûθλ λλûûΕ φν'ûûε ĩΙûûλñ 'ûûλε φûûññ φûûññ
⁵²⁶κûûεñθ' κûûÿΦη οûûδ'Κλ λûûλ ÿûûΕ'ι φûûλχ μ'ûûε ΙΙûûλκ 'Κ'ûûε

μ'α κΙΧιθ μχηθΕχ ώ ονηθ ς ÞκΙΧθ' ς φί·θ' ÿλθΕχ ώ ς ΗΦθ'Θλθ' Δλε ςρα
 'ρνηθ ς Λλθθ' 'ΑΛΠχ Ιδ ς Þολθ'Χ τιÿ φθχ τθΕ ûΣ'ÿθ' Λ'Σ ÿό'η ÿςΕθ κΙΧ
 οΞβν 'ΑχΦ μÿ ζιλχ 'λ ÿη 'ώΚ· τ·θ Τ'λΛηλθ' φÿ'Ι ξ'ÿΙ 'Κ' ς οθςΛλ ΙΕβθ ώ
 ς Þ'Α'Σ ûÿ' Εςδ ς Ηÿ'νδ 'ρι·εχ 'λν' ς 'ρνλ û'Θχ Èα ξΛ'ηλθ' ÿλΕθχ Λς·Σ ον·
 φûθθ' Ηχςεθ' Νβνθ' 'ΑΕ'Σ Τ·'θθ' Λς·Σθ' ÿΒΛθ' ον' ξΛÿΠ ζθΚ· 'νθΙΕχ 'λη μ'η
 :⁵²⁷ζθΚ φα ÿςεχ ς ÞκΙΕθΕθ Èα Τ·θθ

ΨλûûΕ' 'Λ'Λûûβθ' 'ûûρλ φûûθβχ ώ φν'ûûû μ'ε φûûθθλ μ'ε ΙΙûûûλñ ς

ς ΗΕ'λΞûθ' ξΛÿûΠ φûα ο· οΞβν ΕΛθνÿ ûΣς υΚθ' κχΛηθ' γιθθ' μλ ς
 ÿ· Þ'ρ·Ε'Σ τιÿ ΕΛΦχΞλθ' μςηθ ώ 'ΥχΕ· Þ'ρΦ·Υ μΞΕ ς Νβνθ' τιÿ ΕΛΦχΞθ'
 :⁵²⁸φειθθ' ςλΞθ' 'Κπ φα ÿςεχ Þςςρθ 'λχα 'πΛχΞχ Þ'ρχΙÿ ΛΦχΞλθ' ςπ

τ'λΞûûθ' ξûûΒ μûûñ ĩΤ λ'û' Ιûûññη φûûññ ΠûûûΕβθ' Ιûûÿñ μûûηθ ς

⁵²³ البطولة في الشعر العربي – شوقي ضيف ص16.
⁵²⁴ تاريخ الأب العربي – حنا الفاخوري ص175.
⁵²⁵ مخالفتي: معاشرتي
⁵²⁶ باسل: كربه – العلقم: نبات مر.
⁵²⁷ الديوان ص85.
⁵²⁸ الفروسية في الشعر الجاهلي – تأليف نوري حمودي القيس ص287.

:⁵²⁹οθση γΕΘϊ' κΛ'ηλ· ξΛΨΠ φα τνί0χ 'λ λΛχ0η ς
 ḡûûḥčλθ' κχΛûûḥ óûûé ḡ'ûûνč τûû0Ε ḡûûKč ς σςûûΦθ' τûûḥf AI ûûχάč Iûûḥf ς

:ḤβŸθ' ΕΛ0νİ Ivİ ΕΤςΛλθ' Λπ'Χλ μλ ζ0κη ς
 'ûρ· ς κ'Λ0Εώ' ς ΛχΙε00· ΕΛχΙΒ ḤχειΘ ḤΥ'χΛ τιİ ŸIχ Nβνθ' Φ·Υ μ'
 μ'Ξûνó' Ḥûλχεθ Λχ·η φİς τιİ ζ0κη ŸIχ ς Λ'ΛΕϊ' μλ Λχ0η τιİ ΕΛ0νİ ςλΞχ
 ḡûB' μûλ ḡûY'νχ ς κχΛη γιΘ ςK ον' ζ'ΛΙó' ḡη ζΛΙλ 'νΛİ'Π μï τωλθ'
 :Ÿ'εα γιΘθ' μΞΕ ΙΒ'λ 'Λλ' ον· οΞβν ð Σ ς 'λη .⁵³⁰Κπ

⁵³¹·ûûπ'ςπ ḥ ςûûB0θ' İNβν'ûûθ' ϩûûḥḥč ó İûûB'λ ḤûûḥχIθθ' ΔλûûΕ čΛûûλ' φûûḡ

:Ÿ'εα N·İ φν· μλ ŸBΛ οχιİ ΛΘα 'λIvİ ΕΛ0νİ 'νθ 'πΛςΣ Ιεα ḡo0ΤςΛλ
 .Τηλ 'λ· ΙςB' ς Ḥθ'Ξλθ' μİ ð İ' ς κνίλθ' φα φας' ς τήςθ' Λε0Εï φν'
 ςûρα ḡḤχδ'Λθ' ḤχειΘθ' οiωλ 'νθ ωλ0ι0 ḡΕΛ0νİ ΕΤςΛλ ḡωλ00 I'β Σ θ' ξΚπ Ivİ

:⁵³²ζ0Κ φα ΕΛ0νİ ḡςεχ ς ðχβİ ΤφΠ ḡη ḡ·δ
 φûûλḥḥf κûûf 'ûûλε Ḥûûḥτ'Β čI ûûḡḥ μi ζûûθ'λ Ḥûûf· 'ûûχ ḡûûχθθ' čIḥčûûΕ Èûûπ
 κfḥξλθ' İḥḡḍ ḡḡ ḥḥč ς τήςḥθ' τΠḥḡč φûûνč Ḥûûḡχδςθ' İρûûΠ μûûλ ζλûûḥḡ

Ḥβİ ς κΛη0 ς Τ'χΕ ŸBΛ ςπ ς ḡκνίλθ' Ivİ ð Ÿχ ς τήςθ' τΠίχ ΕΛ0νİ ς
 ώ ς ḡΤÈûŸθ' τθ' ςλΞ0 ς ḡΙςχεθ' τ·0 φ00' ḤβχΛΠθ' οΞβνθ ḤδI'Σ ΕΛςΣ ξΛΘα ς
 Λ'Βθ' μς0χ ώ ς ḡNχΞ0θ' ḡηϊ' τιİ ΨςBθ' Λω0 φ00' ς ḡΛ'ί Σ θ' ς ḡKθ' ḡ·εχ
 τûiB00 ς ΝΛ'ûβθ' 'Κπ ΕΤςΛλ ΔΥ00 ḤΦενθ' ξΚπ Ivİ ς ,oYΛİ φα ς' οθ'λ φα

:⁵³³ζ0Κ φα ḡςεχ ς Ε'χΕθ' φα ο0βΞια ς ο0θςΦ·
 φûûλḥḥf ς 'ûûχΕθ' 'ûûρḡḥf φνΛΣ ûûḡḥ 'ûûρḡχςΕ Γ'ûûΠč ςûûf κν'ûûίλ σΛčûûḥ

⁵²⁹ أشعار الشعراء السنة 2 ج ص 109.
⁵³⁰ المثالية في الشعر العربي ص 40.
⁵³¹ الجاهلية - جورج غريب ص 52.
⁵³² تاريخ الأدب العربي ص 173.
⁵³³ الفروسية في الشعر الجاهلي ص 288.

ς βΈΛλθ· ზეიშოლ მჟჳ ლ ლონი ლჳპი რ· ჳβΕ φ00' Ηχει00' ἸβΣθ' κπ' μ'
 ΕΛχή ΑΕ'Σ ὕΒΛ ςρα βΕΙχΙἸ Λ'ηα' ς βΗβι00λ φΕ'ςν ΕΛονἸ ἄνθ Τ ΛἸχ 'Κπ φα
 Έςûδ μρνûλ μηλ0û0 μ' ώ ς βἸςΕ· Ηιχ·εθ' ἸΈν Α'Σ0 μ' ὕ·εχ ώ ς βûΛΠ ς
 :ὕςεχα Ηιχ·εθ' ἸΈν μἸ Ψ'αΙθ· Λ00βχ ξ'Λν ζ0κ0 .σΛ0'

⁵³⁴· χûΠ'ςή ἸÈãΠûλ ἄûρûἸ γ'ΛûΦû ἄἸΈûûν ὕςΛβθ'ûû ἄûûνûἸ μûûΕἸ ς

û Κûεχ τ0Ε ΛΦ0ιθ ΗΥΛἸ0λ Έ'Λλ' ς' ἱΛΕ φα ΗἸδ'ς Έ'Λλ' σΛχ Γ'ηχ Èα
 οûλἸ μλ φί·χ ώ ς ςÈΘ ὕΒ' μλ τἸΞχς β'ρνἸ Ωα'Ιχ ΗηΛἸλθ' μς0' φα οΞβν·
 Λûλ' ζ0κ ς ὕ'Σ0θ' κΛη ς ΛΣνἸθ' ΑχΦ ς γÈΘἱ' μΞΕ· û Σςχ μ' ώ' 'Κπ
 .ο0χΛΕ ὕΒ' μλ ξΙχΛχ

β'ΑΞûΕα ο0ιχ·δ ἸΈν ξΛ'Σ00' Ἰλ''Ι ΛρΧχ ώ ο0ΙΒν ς ο0ς0ν φα ΕΛονἸ ς
 .οιἸ μἸ ὕχΙΕθ' ὕχΦχ ώ ονηθ ς β0οιχ·δ ἸΈν Λχή ΙΒνχθ ον' ὕ·
 :⁵³⁵ὕςεχ ἸΈνιθ ο0ΙΒν φβα ΗἸΛΞ· οχθ' ΛχΠχ ὕ· 'Κπ

βûûἸ ς ἸûûΕ'Ε β'Λ'ςûûβθ' ἄûûρχά ἠἸûûûΠἷ εἰ'Κ Ἰ'ςἸûûûΠ ἔΛûûûχίλ ς
 β'ςΛûûûθ' μρνἷûûûἸ μἸκ'ûûûθἷ ὀλ'ûûἸ μûûλ ἔςΞûûν μûûἸ ἄûûρἸΛΒΜἸ

μχûΕ ΑιΣ ςρα ςρνἸ Ψ'αΙθ' ς ς'ρθ ΝΛΕ00' ς Ηιχ·εθ' ΕΙΒν φα ΛΣεχ κθ ς
 β'ςἸΙθ' οχβη0 ἄν' ς ΙΕ' ΝχλΕ0 ΛΧ0νχ ώ Ζ'ΛΣθ' ςἱἸχ ἄΙνἸ ΑχΒλ Ἰ'Ινθ' ΩΛΞχ
 .ΕΛ'Πό' οχνε0 ς

ο0βἸ ο· ςΛΞ0 û χβἸ ἸφΠ ὕη ὕ·δ ςρα β'ἸςΛλθ' Ηχδ'Λθ' ΕΛονἸ ὕፂλ μλ ς
 ὕ·Ἰθ' Λ'ፂἷ 'ςβ0δ' ς ςριθ' Ἰ'Λς 'ςΛ'Ξ μχΚθ' Ἰ'ΛἸΠθ' μλ Λχፂη ΙνἸ ξ'νΙρἸ ἄλ γςα
 Ἰ'ûληΕθ' ΙνἸ ώ' ΙΒς0 ώ φ00' ΗληΕθ' τρ0νλ σςρθ' μλ οΞβν ἸΛλθ' Ην'χΣ φα ς
 .⁵³⁶ὕληθ'

οûἸαΛ0 ς ο0βἸ ς οΞβν Η·ÈΣ ἄρχα ΛςΣχ φ00' Ἰ'χ·ἱ' ΕΛονἸ ΙνἸ Λፂη0 ς
 .κχλΚ ς ἸυΚ· κ'ἸΦ ὕη μἸ οββἸ0 ς Ἰ'χΛίλθ' ς Λ'ἰςθ' μἸ

⁵³⁴ الديوان ص86.
⁵³⁵ الديوان ص86.
⁵³⁶ المثالية في الشعر العربي ص68.

ῥΒΜ᾽λ ῥρη Ε᾽χΕθ' Τ αΛχ ον' ῥ· ῥϋΚθ'· ἱςΜλλθ' Ε᾽χΕθ' Τ᾽λ Τ αΛχ ον' ς
 Ἴν᾽η ςθ ς οΞς᾽η τιἸ ς οχἸ ῥ·εχ ςπ ς ζ᾽χνΙ φα οΘΓ᾽ϋΞ ςρα ΜῚθ' ᾽λ' ῥμ'ςρθ'
 τ ὠΘΕ ΙχΙΠὠθ' ΨςὠΒθ' ς σςΦθ' Λῶχ ςπ ς γ᾽Φχ ὠ υΚθ' ῥΧνΕθ' Ωχεν· ΗἸΛΟλ
 ῥςεχ ς Ηχ·ἱ' Νςβθ' Α᾽ΕΣ᾽ μλ οθ᾽Ωλ᾽ οχΛΙΜχ υΚθ' οχΛηθ' κ᾽ϋΦθ' τιἸ Ἰςλθ'
 :⁵³⁷ζθΚ φα

ῥ᾽᾽ΚϋΕθ' Ν᾽᾽᾽᾽ Μ᾽᾽᾽᾽ φνε᾽᾽᾽᾽ ῥ᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽
 ῥΜ᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ Μ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ κ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽

:ΗχΛΕθ' ΕΛΟνἸ ΙνἸ ΕἸςΛλθ' Λπ᾽Χλ μλ ᾽Υχ' ς
 ΕΛὠνἸ ΙνἸ ΙΒν ς ῥΓ·᾽᾽᾽᾽ ς ΗΘΚθ' Ε᾽χΕ τιἸ Ἰςλθ' Λῶχ φ· φ·ΛῚθ' ς
 ΕΓ᾽᾽᾽᾽ οὠΒς φα ΗΕχΣ οΘειῚλ ἸΕ·Σ᾽ τΘΕ οΘχΙς·Ἰ κήΛ οΘλ'Ληθ ἸΛχ·η ἸχἸς
 ΛχΛΕΘ ΙῚ· ἸχἸ᾽λΟΒ' ΕΛΟνἸ ΗχΛΕ· Λ'Λδó' Τ αΛ τθ' κρχθ᾽᾽᾽᾽ κρῚαΙ μχΚθ' Λ'ΛΕἱ'
 υΛΚὠΒ ΛχχίΟ· ζθΚ ς ἸχἸ᾽λΟΒ' Λ'ΛΕἱ· γ᾽Εθó' τιἸ ΛΣλ ςπ ς ἸχλΞΛ οθ οχ·
 φὠα ῥςεχ ς ἸλχεΞ ᾽ΛἸ᾽Π τε·χ ΛχχίΟθ' 'Κπ ῥΣΕχ κθ ᾽λ ς Ι·Ὶθ' τθ' ΛΕθ' ΕΛΧνθ
 :⁵³⁸ζθΚ

κἸ᾽᾽᾽᾽ ΕΛ᾽᾽᾽᾽ Ἰ᾽᾽᾽᾽ ΝΛ'ς᾽᾽᾽᾽ ῥ᾽᾽᾽᾽ ῥλ᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ς φΞ᾽᾽᾽᾽ τβ᾽᾽᾽᾽ Ἰ᾽᾽᾽᾽ ς

οθηΛ᾽Πὠλθ ξς· ξΛΛΕ Κνλ ΗχλΞΛθ' οΘχΛΕ τιἸ ῥΣΕ Ιδ ΕΛΟνἸ μ' ζΠ ὠ
 'Κπ κήΛ ον' ΝΕχ μ᾽η ΕΛΟνἸ μηθ ς ςΙῚθ' ᾽πΚθ' μ' ΙῚ· Ηιχ·εθ' κ᾽Ὶν' Ι'ΙΛΟΞ' φα
 Λ᾽᾽ μλ ς Ιχ·Ὶθ' Ηιλ᾽Ὶλ οιλ᾽Ὶχ μ' ὠ' τ·χ ΩλΟΒλθ᾽α οΘχΛΕ ῥνχ κθ φλΞΛθ' Λ'Λεθ'
 Λ'ΛὠΕἱ' Ψ᾽νΟλ' ς ολἸ Ην· Ἴν᾽η ςθ ς ολ᾽λ' ΕΛΕθ' Ε᾽Λλθ' Α᾽ΒΟΕ' Ηιλ᾽Ὶλθ' ξκπ
 :⁵³⁹ῥςεχ ζθΚ φα ς κρ᾽᾽· σΙΕ°· ξςΒςΜχ μ'

κ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ΝΛ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ Κ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ φ᾽᾽᾽᾽᾽᾽ ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ φ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ φ᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽᾽ μ᾽᾽
 ᾽᾽λπ ς ὠ' τιἸ᾽ ῥ᾽λ ς ΕΙΕ'ς Ηχ᾽ή ςΕν ΗρΒςλ οΘ᾽χΕ ῥη μςηΘΞ 'Κηπ ς
 ῥΒΛη ο· 'ςαΛΟῚχ μ' Λ'ΛΕἱ' μλ οιπ' ῥλΕχ μ' ἸχΒ'Λ οῚλΟΒλ φα ΗχΛΕθ' γχεΕΘ

⁵³⁷ البطولة في الأدب العربي – شوقي ضيف.
⁵³⁸ المثالية في الشعر العربي ص69.
⁵³⁹ المثالية في الشعر العربي ص37.

φûα οû0ςΦ· ς ΗνΞΕθ' οθ'λĪ' ŷη οB00 ζθK τθ' ς Λ'ΛΕi' Ηιλ'Ÿλ ξςιλ'Ÿχα ΛΕ
 ώ ΗλχεΞ ΙΕ·Σ' τ0Ε οΞβν τιĪ Ωδςθ' ΕΙχΙΠ οθ Ν'νθ' Ην'π' Ιν'η ς ΑςΛΕθ'
 'ςΙεα Ιδς ολ'λ' μχΙλ'π κπ'Λχ μ' οθ Kιχα ΕΙ'Ξθ' Ηε·Φ μλ ŷ'Φ' ŷχΙΒ0 ώ' ρχβΠχ

:⁵⁴⁰ŷςεχ ζθK φα ς κπT'χΛ·η

κiεûûû0ελ ώ ς ζûûû·Απ îûûûŸλλ ώ
 κiςûûûελ ΑςûûûŸθ' γIûûûΣ ûûûûε0λε
 κΛηY ûûû' Α'κûûû' Ν0ûûûŸλ ŷûûûχιθ'ε
 κ0ΛûûûΕλε 'ûûûνθ' τûûûñ κχΛûûûθ' iNχûûû
 κiΣ ûûûŸλθ' ς ôûûûν'ά μΞûûûΕ μλcY ûûûεχ

θûûûû'Μν Ī'ûûûλθ' ξλûûûή ΑΒiûûûû ς
 ΗûûûŸΦ ŷûûûB'Ÿε θûûûû λ'Ιûûûχ IĪ'ûûûB
 'ρûûûΕλB υIûûûρχ μχñΛûûûθ' ΗûûûήχΕλε
 θûûûû'χθ κûûûûΣ'α' Δλθθ'ûûûε ΙIηηΠûûû
 θiΠûûûûχ Ψ'·Εûûû' ΛΜûûûB θûûûûθηΛ0ε

μûλ ΕΙûχŸ· γ'ατ τθ' ρ0Μς'B0 'λν' ς ΙςΙΕθ' ξKπ IvĪ ο0TςΛλ ûε0 κθ ς
 'λ ûŸY· οιΣ ς ώ' θo·ΞΕ τιĪ ΗXα'Ελ 'K ζχθς 'ΜΛχ κθ ΕΛ0νŸα θΗλ'ρΠθ' ς ŷχνθ'
 :⁵⁴¹ζθK φα ŷςεχ θονλ o·χΣχ

'ûûûΠΕ0λ 'ûûûρε υIûûûŸi θûûûûû'û' ΗŸiûûûΕ X'ûûûûΕ 'ûûûûθ' ΙΜ'Λ 'ûûûûλ ς

μûλ ΗΘΛû Σ ΑχBχ ς θ'ΑΛΕθ' φα οχI'νχ μλ ΕςĪI φ·ιχ ζθK IŸ· ΕΛ0νĪ
 οûχIĪ ûûûΦŸχα θŷλŸθ'· 'λν' ς θΦεα Γ'χΣθ' ς ŷςεθ'· Ηχ·ι0θ' μη0 κθ ς .Yχί0Ξχ
 :⁵⁴²ζθK φα ŷςεχ ς θT'ĪĪi' ûςχΞ onĪ ΙΛχθ οΞΛθ·

φν'ûûûĪĪ 'ûûûλŸ ŷ'ιΣ ûûûχi ΗηΛηY ûûûε
 φν'ûûûνη κc φλûûûûΕ'ε c υΛiĪc 'ûûûλi
 φν'Ξûûû θûûûûŸ μ'ûûû·c Ιûûûδ μûûûθ ς
 μ'ûûûνθ' Λ'ςûûûûθ οûûûχñi ΑI ûûûθΦñi
 μ'ûûûλχ ΛûûûηK êλ'ûûûΣ T χûûûηc ς

θûûûŸñi Αλûûûθ' ΑIβΠûûûή ΑςΛûûûήλ ς
 υIλûûûû ŷ'ûûûχθ' ς ΞςûûûĪĪ φν'ûûûĪĪ
 φν'ûûûĪĪ Kc φŸλΕûûûε ιΞΕûûûλc κûûûû
 φûûûûŸc ξ'ûûûûχc φ0i'ûûûûBc μ'ûûûûηi
 îûûûû Φûûûθ' Γ'ûûûλλ μûûûλ λλûûûε 'ûûûχ

ς ŷûΦ·θ' 'Kπ Ηλ'ρΠ 'νθ ŷ0λ00 θΗχ·ΛŸθ' ΗχΞςΛβθ' ξKρ· ς ŷχ·νθ' γι0θ' 'Kρ·
 θ'ûρεεΕ φ0θ' T'Λ'Σ0νώ' ŷη μλ κήΛθ' τιĪ ζβχβĪ 'ριB' μλ O'Ī φ0θ' ο0TςΛλ

⁵⁴⁰ المثالية في الشعر العربي ص38.
⁵⁴¹ مختار الشعر الجاهلي ص409.
⁵⁴² الفروسية في الشعر الجاهلي ص288.

ς βο0λ*ρûΠ ς οûι·ν· ο0χΞςΛα τιİ ΧαΈΕ ς βο0ΤςΛλ· ο0'Λ'Σ0ν' ΕΛ0νİ μ'Σ Ιεθ
 μ'ûΞΛβθ' Ηûωλ' μûλ λΛΙ'ν Èωλ ξΛηκ Δ·Σ' ς βκ'Χİό' ς ΛχΙε0θ' γΕ0Ε' ζθκ·
 *πΙ'ςΛ μλ λΙ'''Λ λεΕ μ'ηα ΡΗχ·Λÿθ' ΕΤςΛλθ' κθ'İ φα κπ'~λΞ' Τεθ'0 μχκθ' ΙΒ'λï'
 .⁵⁴³ρθ'Φ·ν μλ ÈΦ· ς

:Ηİ'ΒΠθ' ΕΛ0νİ Ινİ ΕΤςΛλθ' Λπ'Χλ μλ ς

ÿûη *ûρ· μûλτ φ0θ' ο0βΞια μλ Ηÿ·ν βΕΛ0νİ Ινİ ΜΛ·0 φ0θ' Ηİ'ΒΠθ' μ'
 φûα Η0χλ μση0 μ' ο· ΛΙΒï'α Τςλχ μ'Ενó' κ'Ι'λ ς βονλ Ι·ώ Τςλθ'α βμ'λχó'
 :⁵⁴⁴ζθκ φα ÿςεχ ς Ληκθ' ςιİ ς Λ'ωχó' μλ *ρχα *λθ *πΛχή μλ τθς' *ρνï 'ΑΛΕθ'

ÿΜûÿλè òςû0Εθ' èΤ Αûή μïĬ ΑΙΕήρΣč
 ÿϖûρÿλθ' dNčϖûήè τέϖûêĬ μč İϖûήώ
 ÿûû0č κûûĬ μč ΑΙςλčûûΕ ~Λûûλ' φûûνč
 ÿΜûûÿλθ' ζνΥûûè 'ςûûûMû 'Kè φûûûλ

φûûčûûή ðςûû0Εθ' φûûčûûθû \$ΙΑûûήή
 ÿûûûûρÿλ Ηûûûûÿλθ' ðè *ûûûûρûBčè
 φûûλİĬ' ς ĩûûĬ·č ó ζĭûûχΕ φνδ-ûûα
 \$Ιûûûϖλ ÿûûûûλû ςûûûĬ Ηûûûÿλθ' ðè

.ΕΤςΛλθ' Τ'βΣ μλ Λχ0η ξΛÿΠ φα Τωλ0 ΕΛ0νİ μ' σΛν 'Κηπ ς

⁵⁴³ الفروسية في الشعر الجاهلي ص289.
⁵⁴⁴ الشعراء الفرسان ص181.

خاتمة البحث و أهم النتائج

ΤΈθ' Σ θ' κ00 ο0λÿν· υκθ' ζ Ιλεθ'

.“ρχθ' ΤιΣς0 φ0θ' Α““ονθ' κΙδ“ μ“ φνΛΞ ΄ΥΕ·θ' ΄Κπ Ηλ0“Θ φα

:“ρνλ ΕΙÏ Α““ον τθ' ΤιΣς0 ΄Κπ φ0Ε· φα

Αûρ0ςςλΞθ' φα Ηχ'ίθ' Τίι· ÿ“Υα φιπ“Βθ' ΛΣÿθ' φα Ωλ0Βλθ' ûΛÏ
Λ'Λε0ûΞï'ς þ φειΘθ' μΜ'ς0θ' þ φν'Ξνó' Φ·Λ0θ' ÿ“ηΠ' μλ ζχδ'Λ ÈηΠ Ωλ0Βλθ'
ÿÈΘ μλ Τ'ΛÿΠθ' “ρχιÏ ûΛ“ÿ0 Ιδς ΕΤςΛλθ' Ηλχδ ÿ“Υβθ' ζι0 μλς φÏ“λ0Βï'
μûλς Ηχιπ“Βθ' γÈΘώ' Τ“νσηλ Τθς“ν0 þ ΗχειΘθ'ς ΗχÏ“λ0Βώ' φΕ'ςνθ' ΗΞΛΙ
ûθ“0χ μ“η Ηιχ·εθ' Ωλ0Βλ μ“ ΤΧΕώς þ ΗχειΘθ'ς ΗχÏ“λ0Βώ' Ε“χΕθ' Τ“νσηλθ' ξΚπ
μ“ûχν· μλ ΙΠχ ~Π κπ“ μ“ης þ πΙχ·Ïς “ρχθ'ςλς “ρ““ν· φπ Τ“ε·Φ Η0È0 μλ
. ΕΤςΛλθ' ξςλΞ “λς ûΛΠθ' φιÏ κρΣΛΕ Ωλ0Βλθ' ΄Κπ

κû0 ΕΤςΛλθ' ÿ'ςδ“ Τÿ· φιÏ ΤαΛÿ0ς Ηίθ ΕΤςΛλθ' φνÿλ μÏ Τ0ΙΕ0 κ0
Ηχ“ΛΕς ΗχΛΕθ'ς Ηβÿθ'ς κιΕθ'ς Τ“αςθ'ς κΛηθ' μλ ΕΤςΛλθ' Λπ“Χλ κπ“ Τθς“ν0
ΗûχÏ“λ0Βώ' ÿ“Υβθ' Ηλ““δ φα Ηχθ“Ï Ην“ηλ ÿ0Ε“ κΛηθ' μ“ υΛ“ ζ0Κ μλς Λ“Βθ'
. ΗχςΙ·θ' Ε“χΕθ' Ηÿχ·Φ· ΗΦ·0Λλ ÿ“Υβθ' ξΚπς μςχιπ“Βθ' “ρχιÏ ûΛ“ÿ0 φ0θ'
υςΚ Τ'ΛÿΠθ' μλ ΕΤςΛλθ' ΛÿΠθ ζΒΚςλν 'ςνσηχθ Τ'ΛÿΠθ' Ιÿ· ΤΛ0Θ' Ιδς
Λû0η μûλςπς ΕΤςΛλθ' ΛÿΠθ ζΒΚςλν φ“Φθ' κ0“Ε ΤΚΘ'ς þ ΗιΥ“βθ' γÈΘώ'
ς φû·Λÿθ' κΛηθ' ΕΛςΦΞ“ςπςþ κπΛÿΠ φα ΕΤςΛλθ' μÏ 'ς0ΙΕ0 μχΚθ' Τ'ΛÿΠθ'
ûχΥθ' υΛεχ μ“ης οιÿα οθςδ γΙΣχς ξΙςΒ ξΛÿΠ ο·Πχ ζΙ'ςΒ ζΞΛ“α κ0“Ε μ“η
μûλ Τθς“ν0ς þ ΕΤςΛλθ' ΛÿΠθ ιΚςλν ÿΤςλΞθ' ΤΚΘ' ζ0Κη þ ι“0Ελθ' φΦÿχς
ς þ Ιû·ÿθ' μ· ΗαΛΦ Τ“ειÿλθ' Τ'ΛÿΠ μλς þ Ιλςθ' μ· ΕςΛÏ ζχθ“ÿΣθ' Τ'ΛÿΠθ'
Λ0η μλ 'ςν“η κρνï Τ'ΛÿΠθ' Τώ“π ΤΛ0Θ' Ιδς Ι'ΙΠ μ· ΕΛ0νÏς Ηÿχ·Λ μ· Ιχ·θ
κπΛÿΠ φα ΕΤςΛλθ' μÏ 'ς0ΙΕ0 μχΚθ' Τ'ΛÿΠθ'

$\mathbb{H}\hat{\mathbf{u}}_{\chi\chi}\mathbf{I} \ \varsigma \ \mathbb{H}\hat{\mathbf{u}}_{\chi\delta}\mathbf{\hat{E}}\Theta^{\vee} \ \varsigma^{\vee} \ \mathbb{H}\chi\mathbf{\hat{I}}^{\ast}\lambda\mathbf{0B}^{\vee} \ \mathbf{I} \nu^{\ast}\eta \ \mathbb{T}^{\vee}\varsigma\Xi \ \mathbb{H}\chi\iota\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta^{\vee} \ \mathbf{E}^{\ast}\chi\mathbf{E}\theta^{\vee} \ \mathbb{H}\ddot{\chi}\cdot\Phi \ \mu^{\vee}$
 $\zeta \hat{\mathbf{u}}\theta\mathbb{K} \ \Lambda\chi\eta \ \varsigma \ \Lambda\Theta\alpha \ \varsigma \ \Gamma\mathbf{I}\lambda \ \mu\lambda \ \varphi\iota\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta^{\vee} \ \Lambda\ddot{\Upsilon}\Pi\mathbf{h}\theta \ \mathbf{T}^{\vee}\Lambda\eta^{\vee} \ \mathbb{E}\mathbf{I}\mathbf{\hat{I}} \ \tau\iota\mathbf{\hat{I}} \ \mathbf{Y}\ddot{\Upsilon}\cdot\mathbf{0}$
 $\cdot\mathbb{H}\chi\cdot\mathbf{I}\mathbf{\hat{I}}^{\vee} \ \mathbf{N}^{\ast}\nu\mathbf{B}\mathbf{\hat{I}}^{\vee} \ \mu\lambda$
 $\varsigma \ \mathbf{X}^{\ast}\hat{\mathbf{u}}\beta\theta\mathbf{\hat{I}}^{\vee} \ \mu\Xi\mathbf{E} \ \varsigma \ \mathbb{E}\Lambda^{\ast}\cdot\ddot{\Upsilon}\theta^{\vee} \ \ddot{\Upsilon}\chi\lambda\mathbf{B} \ \mu\lambda \ \omicron\chi\alpha \ \mathbf{\hat{\lambda}}\theta \ \mathbf{I}\Lambda\beta\mathbf{0}\lambda \ \varphi\iota\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta^{\vee} \ \Lambda\ddot{\Upsilon}\Pi\theta^{\vee} \ \mu^{\vee}$
 $\mathbb{H}\hat{\mathbf{u}}\cdot\Lambda\mathbf{B}\mathbf{0}\theta^{\vee} \ \mu\hat{\mathbf{u}}\lambda \ \omicron\hat{\mathbf{u}}\chi\alpha \ \mathbf{\hat{u}}\lambda\theta \ \mathbb{H}\beta\Phi^{\ast}\ddot{\Upsilon}\theta^{\vee} \ \gamma\mathbf{I}\Sigma \ \varsigma \ \mathbf{X}\beta\mathbf{t}\theta^{\vee} \ \mathbb{H}\theta^{\vee}\mathbf{MB} \ \varsigma \ \tau\nu\ddot{\Upsilon}\lambda\theta^{\vee} \ \mathbf{E}\varsigma\delta$
 $\cdot\mathbb{H}\chi\Lambda\varsigma\ddot{\Upsilon}\Pi\theta^{\vee}$
 $\kappa\rho\mathbf{0}\theta^{\ast}\hat{\mathbf{u}} \ \Sigma^{\vee} \ \tau\iota\mathbf{\hat{I}} \ \ddot{\Upsilon}\mathbf{I}\mathbf{0} \ \mathbb{H}\lambda\chi\Lambda\eta \ \ddot{\Upsilon}\mathbf{\hat{E}}\Theta \ \varsigma \ \mathbf{T}^{\ast}\beta\Sigma \ \mathbb{E}\mathbf{I}\mathbf{\hat{I}} \ \kappa\rho\theta \ \mu\varsigma\chi\iota\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta^{\vee} \ \mathbb{T}^{\vee}\Lambda\ddot{\Upsilon}\Pi\theta^{\vee}$
 $\xi\mathbf{I}\hat{\mathbf{u}}\mathbf{B}\nu \ \varsigma \ \kappa\hat{\mathbf{u}}\mathbf{t}\mathbf{E} \ \varsigma \ \mathbb{H}\mathbf{\hat{I}}^{\ast}\mathbf{B}\Pi \ \varsigma \ \kappa\Lambda\eta \ \mu\lambda \ \omicron\cdot \ \mu\varsigma\beta\Sigma \ \mathbf{0}\chi \ \mathbf{\hat{\lambda}}\theta \ \mathbb{H}\varepsilon\mathbf{E}\theta^{\vee} \ \kappa\rho\mathbf{0}\theta\varsigma\mathbf{B}\Lambda \ \varsigma$
 $\cdot\mathbb{E}\mathbb{T}\varsigma\Lambda\lambda\theta^{\vee} \ \kappa\chi\Pi \ \mu\lambda \ \zeta\theta\mathbb{K} \ \Lambda\chi\eta \ \varsigma \ \mathbf{I}\rho\ddot{\Upsilon}\mathbf{t}\theta \ \mathbb{H}\nu^{\ast}\chi \ \Sigma \ \varsigma \ \Lambda^{\ast}\mathbf{B}\mathbf{t}\theta \ \kappa^{\vee}\Lambda\eta^{\vee} \ \varsigma \ \mathbf{Y}\chi\acute{\mathbf{i}}\mathbf{0}\Xi\lambda\mathbf{t}\theta$
 $\gamma\mathbf{\hat{E}}\hat{\mathbf{u}}\Theta\mathbf{\hat{I}}^{\vee} \ \varsigma \ \mathbb{H}\chi\mathbf{\hat{I}}^{\ast}\lambda\mathbf{0B}\acute{\omega}^{\vee} \ \ddot{\Upsilon}^{\ast\ast}\mathbf{Y}\beta\theta^{\vee} \ \mathbb{H}\Lambda^{\ast\ast\ast}\delta \ \varphi\alpha \ \mathbb{H}\chi\theta^{\ast}\mathbf{\hat{I}} \ \mathbb{H}\nu^{\ast}\eta\lambda \ \ddot{\Upsilon}\mathbf{0}\mathbf{E}^{\vee} \ \kappa\Lambda\eta\theta^{\vee} \ \mu^{\vee}$
 $\cdot\mu\varsigma\chi\iota\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta^{\vee} \ \mathbf{\hat{\rho}}\chi\mathbf{t}\mathbf{\hat{I}} \ \mathbf{\hat{u}}\Lambda^{\ast}\ddot{\Upsilon}\mathbf{0} \ \varphi\mathbf{0}\theta^{\vee}$
 $\cdot\mu\chi\chi\iota\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta^{\vee} \ \mathbb{T}^{\vee}\Lambda\ddot{\Upsilon}\Pi\theta^{\vee} \ \mathbf{I}\nu\mathbf{\hat{I}} \ \mathbb{H}\chi\delta\mathbf{\hat{E}}\Theta\mathbf{\hat{I}}^{\vee} \ \kappa\chi\varepsilon\theta^{\vee} \ \Omega\chi\lambda\mathbf{B} \ \kappa\mathbf{Y}\mathbf{0} \ \mathbb{E}\mathbb{T}\varsigma\Lambda\lambda\theta^{\vee} \ \mu^{\vee} \ \sigma\Lambda^{\vee}$

فهرس الآيات

·ΓὺΠζ̃ θβI	·υφ̃ θβI	ΑΙπΜζ̃ θΜτ	·υφ̃
60	32	ΛςΦθ'	μςήΨ̃ δ̃κςδ̃ κ̃τ̃ κ̃ς̃ Ὶρε̃ κ̃β̃λ̃Ε̃ϋ̃ε̃ς̃ κ̃τ̃λ̃λ̃ς̃ϋ̃ κ̃ς̃
16	52	μςνλ̃λ̃θ'	μςε̃ϋ̃-α̃ κ̃η̃θ̃λ̃ ᾠ̃ς̃ ς̃ Ε̃ΙΕ̃' ς̃ Η̃λ̃ς̃ κ̃η̃θ̃λ̃ ξ̃κ̃ι̃τ̃ μ̃' ς̃
16	110	μ'λλ̃Ι̃ ὕτ̃	δ̃Ν̃ ᾠ̃ι̃θ̃ ς̃Ι̃Β̃λ̃θ̃ς̃ ᾠ̃λ̃ς̃ ᾠ̃λ̃θ̃ κ̃θ̃ν̃η̃ ς̃
57	40	Ε̃Λ̃ε̃-θ'	μς̃η̃π̃λ̃°̃ι̃ ὡ̃ ᾠ̃ς̃ ς̃ κ̃η̃θ̃ρ̃ν̃ε̃ ᾠ̃ς̃ ς̃ υ̃θ̃ρ̃ν̃ᾠ̃ Ὶ̃ς̃α̃ς̃ς̃

المصادر و المراجع

- 1 - $\sigma\Lambda\Sigma$ $\hat{u}\lambda\theta'$ $\phi\epsilon\chi\Lambda\alpha\ddot{\iota}'$ $\Lambda\varsigma X\nu\lambda$ $\mu\cdot$ $\kappa\Lambda\eta\lambda$ $\mu\cdot$ $I\lambda E\lambda$ $\mu\chi I\theta'$ $\ddot{y}^*\lambda B$ $\ddot{y}Y\beta\theta'$ $\varsigma^{\sim}$
 $\tau\hat{u}\theta\varsigma\ddot{\iota}'$ $H\hat{u}\ddot{Y}\cdot\Phi\theta'$ $\flat\Gamma\varsigma\Lambda\hat{u}\chi\cdot$ - $\mu\varsigma\Lambda^*\hat{u}\pi$ $\Lambda'I$ $\ddot{y}\varsigma\ddot{\iota}'$ $I\flat\lambda\theta'$ - $\Lambda\Lambda\ddot{Y}\theta'$ $\mu^*\Xi\theta$
. $\Lambda\Pi\ddot{I}$ $\phi\nu^*\omega\varsigma$ $\ddot{y}\varsigma\ddot{\iota}'$ $\ddot{T}'MB\ddot{\iota}'$ - $\kappa 1990$ - $\hat{u}\pi 1410$
- 2 - $\phi\nu^*\omega\theta'$ $\ddot{T}MB\theta'$ - $H\omega\theta^*\omega\theta'$ $H\ddot{Y}\cdot\Phi\theta'$ - $\Phi\chi\Xi\varsigma\theta'$ $\kappa B\ddot{Y}\lambda\theta'$ - $\mu\varsigma\Lambda\Theta\ddot{\iota}\varsigma$ $N\chi\nu'$ $\kappa\chi\pi'\Lambda\cdot$
- 3 - $\phi\hat{u}\alpha$ $Y\varsigma\hat{u}E\cdot$ - $\phi\rho\cdot\theta'$ $\kappa\ddot{Y}\nu\lambda\theta'$ $I\cdot\ddot{I}$ $I\lambda E^{\sim}$ $\Lambda\varsigma\theta\eta I\theta'$ - $\Lambda\Pi\Theta\theta'$ $\varsigma^{\sim}$ $\phi\iota\ddot{I}$ $\kappa\chi\pi'\Lambda\cdot$
. $\kappa 1961$ $\tau\theta\varsigma\ddot{\iota}'$ $H\ddot{Y}\cdot\Phi\theta'$ - $\phi\iota\pi^*B\theta'$ $\Lambda I\ddot{\iota}'$
- 4 - $\Lambda\eta^*\hat{u}\Pi$ $I\lambda E\lambda$ $I\lambda E^{\sim}$: $\Gamma\Lambda\Pi\varsigma$ $\gamma\chi\epsilon E\theta$ - $\ddot{T}'\Lambda\ddot{Y}\Pi\theta'\varsigma$ $\Lambda\ddot{Y}\Pi\theta'$ $\Lambda^*\theta\eta$ - $H\cdot\chi\theta\delta$ $\mu\cdot'$
. $\ddot{y}\varsigma\ddot{\iota}'$ $\ddot{T}MB\theta'$ - $H\alpha^*\epsilon\omega\theta'$ $\Lambda'I$ $H\ddot{Y}\cdot\Phi$ - $\kappa 1966$ $\Lambda\Sigma\lambda\cdot$ $\ddot{u}\Lambda^*\ddot{Y}\lambda\theta'$ $\Lambda'I$
 $\Lambda\ddot{Y}\Pi\hat{u}\theta'$ $\mu\Xi^*E\lambda$ $\phi\alpha$ $E I\lambda\ddot{Y}\theta'$ - $I\chi\lambda E\theta'$ $I\cdot\ddot{I}$ $\mu\chi I\theta'$ $\phi E\lambda$ $\mu\cdot'$ $\mu\Xi E\theta'$ $\tau\iota\ddot{Y}\theta'$ $\varsigma^{\sim}$
- 5 - $\hat{u}\hat{u}\pi 1972$ $H\ddot{Y}\cdot\Lambda\theta'$ $H\ddot{Y}\cdot\Phi\theta'$ $\mu^*\nu\cdot\theta$ - $\Gamma\varsigma\Lambda\chi\cdot$ - $\ddot{y}\chi B\theta'$ $\Lambda'I$ - $\xi I\epsilon\nu\varsigma$ $\sigma\cdot I\ddot{\iota}\varsigma$
. $\kappa 1992$
- 6 - $\phi\nu^*\eta\ddot{\iota}'$ $\Lambda^*\theta\eta$ - $\phi\nu^*\rho\beta\Sigma\ddot{\iota}'$ $I\lambda E\lambda$ $\mu\cdot$ $\mu\Xi E\theta'$ $\mu\cdot$ $\phi\iota\ddot{I}$ $\phi\nu^*\rho\beta\Sigma\ddot{\iota}'$ $\ddot{\iota}\Lambda\beta\theta'$ $\varsigma^{\sim}$
 2 $\ddot{T}'MB\ddot{\iota}'$ $\flat\kappa 1955$ $\Gamma\varsigma\Lambda\chi\cdot$ $H\alpha^*\epsilon\omega\theta'$ $\Lambda'I$ - $\ddot{\iota}'\Lambda\alpha$ $I\lambda E^{\sim}$ $\kappa\ddot{E}\Xi\theta'$ $I\cdot\ddot{I}$ $\gamma\chi\epsilon E\theta$ -
. $19 - 12 - 8 - 3 -$
- 7 - $\mu\theta\hat{u}\Theta\chi\theta$ $\epsilon M\hat{u}\iota\cdot$ $\Lambda'I$ $\sigma\lambda\chi\lambda\Sigma\theta\cdot$ $\Gamma\nu\ddot{I}'$ - $\Lambda\cdot E\lambda\theta'$ - $\Lambda\chi\cdot E$ $\mu\cdot$ $I\lambda E\lambda$ $\Lambda\beta\ddot{Y}B$ $\varsigma^{\sim}$
. $\Gamma\varsigma\Lambda\chi\cdot$ - $\Omega\chi M\varsigma\theta\theta'\varsigma$ $\Lambda\Pi\nu\theta'\varsigma$ $H\ddot{I}^*\cdot\Phi\iota\theta$ $\nu\Lambda^*B\theta\theta'$ $\Lambda\theta\eta\lambda\theta'$ $\Gamma'\Lambda\varsigma\Pi\nu\lambda$ - $\Lambda\theta\chi\theta\Pi$
. $E\Lambda\pi^*\epsilon\theta'$ - $\phi\nu^*\ddot{Y}\lambda\theta'$ $\mu'\varsigma\chi I$ - $\nu\Lambda\eta\Xi\ddot{Y}\theta'$ $\ddot{y}\ddot{E}\pi$ $\varsigma^{\sim}$
- 8 - $\Gamma^*E\iota\Phi\Sigma\lambda\theta'$ $\phi\alpha$ $\kappa B\ddot{Y}\lambda$ $\Gamma^*\chi\eta\theta'$ - $\nu\varsigma\acute{\iota}\iota\theta'$ $\mu\chi\Xi E\theta'$ $\tau\Xi\varsigma\lambda$ $\mu\cdot$ $\Lambda\varsigma\chi'$ $\ddot{T}^*\epsilon\cdot\theta'$ $\varsigma^{\sim}$
- $\Gamma\varsigma\Lambda\chi\cdot$ $H\theta^*\Xi\Lambda\theta'$ $H\Xi E^{\sim}\lambda$ - $\nu\Lambda\Sigma\lambda\theta'$ $\sigma\Theta\Xi\nu$ $\tau\iota\ddot{I}$ $\sigma\iota^*\delta$ - $H\chi\varsigma\acute{\iota}\iota\theta'$ $\gamma\varsigma\Lambda\beta\theta'\varsigma$
. $\kappa 1992$ - $\hat{u}\pi 1412$ $\tau\theta\varsigma\ddot{\iota}'$ $H\ddot{Y}\cdot\Phi\theta'$
- 10 - $E I\chi\Xi$ $\mu\cdot^*$ $\ddot{u}\varsigma\Lambda\ddot{Y}\lambda\theta'$ $\phi\Xi\theta I\nu\ddot{\iota}'$ $\nu\varsigma\acute{\iota}\iota\theta'$ $\nu\varsigma E\nu\theta'$ $\ddot{y}\chi\ddot{I}^*\lambda E^{\sim}$ $\mu\cdot$ $\phi\iota\ddot{I}$ $\mu\Xi E\theta'$ $\varsigma^{\sim}$
 $\Gamma\varsigma\Lambda\hat{u}\chi\cdot$ - $\Lambda\Pi\nu\theta'\varsigma$ $\Omega\chi M\varsigma\theta\theta'\varsigma$ $H\ddot{I}^*\cdot\Phi\iota\theta$ $\nu\Lambda^*B\theta\theta'$ $\Lambda\theta\eta\lambda\theta'$ $\flat P$ $\Sigma\Theta\lambda\theta'$ $\Lambda^*\theta\eta$ -
. $Y\theta^*\omega\theta'$ $\ddot{T}MB\theta'$ - $Y\theta^*\omega\theta'$ $\Lambda\beta\Xi\theta'$

ςû· Ιλελ γχεΕ0– ÿ“λϊ’ ΩλΒλ – φν’Ιχλθ’ κχπ’Λ· μ· Ιλεΰ ÿΥβθ’ ς· -11

.1962 ΊςΛχ· Ε΄χΕθ’ Η·0ηλ Λ’Ι – ÿΥβθ’

ΓΛûΠ ΛΣ û0Θλ – ΗûΞ΄λεθ’ μ’ςχΙ – φ”Φθ’ Νς’ μ· Αχ·Ε κ”λ0 ς· -12

.Ηχν”0θ’ Ηÿ·Φθ’ κ1913 ΊςΛχ· ΕΙ΄ÿΞθ’ Ηÿ·Φλ – υΜχΛ·0θ’

– Λλ΄Ï κÿνλθ’ Ι·Ï γχεΕ0 – ΄χ”Σςθ’ ς μςΛλÿλθ’ – φν”0ΞΒΞθ’ κ0΄Ε ς· -13

.κ1961 ΛΣλ Ηχ·Λÿθ’ Α0ηθ’ ΰ΄χΕ’ Λ’Ι

ΓΛûΠς γχεΕ0 – Ί΄χÿλΣώ’ – ζιλθ’ Ι·Ï Αχλδ μ· ζιλθ’ Ι·Ï ΙχÿΞ ς· -14

Ηûÿ·Φθ’ – ΛΣλ· ûΛ΄ÿλθ’ Λ’Ι – μςΛ”π κÈΞθ’ Ι·Ï – Λη”Π Ιλελ Ιλεΰ

.κ1964 – Ηχν”0θ’

ΓΛûΠ ς γûχεΕ0 – μχχ·0θ’ ς μ΄χ·θ’ – ΧΕ΄Βθ’ ΛΕ· μ· ςΛλÏ μ΄λ0Ï ς· -15

– ΛΠûνθ’ ς ΗÏ΄·Φιθ Ληβθ’ Λ’Ι – ÿχΒθ’ Λ’Ι – μςΛ”π Ιλελ κÈΞθ’ Ι·Ï

.φν”0θ’ ΰΜΒθ’

Ι·Ï :ΓΛΠς γχεΕ0 – μ’ςχΕθ’ Α΄0η – ΧΕ΄Βθ’ ΛΕ· μ· ςΛλÏ μ΄λ0Ï ς· -16

– ΛΠûνθ’ς ΗÏ΄·Φιθ Ληβθ’ Λ’Ι – ΊςΛχ· ÿχΒθ’ Λ’Ι – μςΛ”π Ιλελ κÈΞθ’

.Νλ΄Θθ’ ΰΜΒθ’ Þκ1988 – ûπ1408

– ΛΙςûνθ’ς φθ΄ûλϊ’ ÿχΚ Α΄0η – υΙ΄Ιί·θ’ κΞ΄εθ’ μ· ÿχÏ΄λΞ’ φιÏ ς· -17

ÿûχΒθ’ Λ’Ι – ΙûχΙΒθ’ γ΄αψ’ Λ’Ι φα φ·Λÿθ’ ΄Υ’Λ0θ’ ΰ΄χΕ’ ΗνΒθ’ ΗÿΒ’Λλ

.ÿςϊ’ς ÞΥθ΄0θ’ ΰΜΒθ’ – ΊςΛχ· γ΄αψ’ Λ’Ι – ΊςΛχ·

μςχÏ ûπ276 – ûπ213 υΛςχνΙθ’ Η·χ0δ μ· κΙΞλ μ· ζ’ Ι·Ï Ιλελ ς· -18

– ΗûÏ΄·Φθ’ ς ΗûλΒΛ0θ’ ς ûχθ΄û0ιθ Ηλ΄ÿθ’ ΗχΛΣλθ’ ΗΞΞ~λθ’ – Λ΄·Θϊ’

.φν”0θ’ ς ÿςϊ’ ΙιΒλθ’

– ΄εΞθ’ τβΦΣλ γχεΕ0 – κ΄Ππ μ· ΕΛχΞ – κ΄Ππ μ· ζιλθ’ Ι·Ï Ιλελ ς· -19

.κ1952 Ηχν”0θ’ Ηÿ·Φθ’ – ΕΛπ΄εθ’ – φ·ιΕθ’ φ·΄·θ’ Ηÿ·Φλ

ΩûΥς ς – οχΠ΄ςΕ γιÏ ς οεεΕ– ÿ“λϊ’ ΕλρλΒ – υΛηΞÿθ’ ÿÈπ ς· -20

– ÿûχΒθ’ Λ’Ι– Ολ΄ûΦδ ΙχΒλθ’ Ι·Ï Þκχπ’Λ· ÿΥβθ’ ς· Ιλελ οΞΛ΄ρα

.Ηχν”0θ’ Ηÿ·Φθ’ – φν”0θ’ ΰΜΒθ’ – μ΄ν·θ – ΊςΛχ·

- γςΛΠθ' Λ'Ι -φ·ΛŸθ' ΛŸΠθ' φα ξΛχςΦ0ς ΔχΙλθ' μα - Ηδ'Ε ς· ΙΛΕ' -21
.κ1964 τθςϊ' ΗŸ·Φθ' - ΕΛπ'εθ'

ΗŸ ûρνθ' Ηû·0ηλ - φû·ΛŸθ' ΛŸΠûθ' φα Τ'εθ' ΗχΛ'0 - Α'Πθ' ΙΛΕ' -22
.Η0θ'0θ' ΗŸ·Φθ' - ΗχΛ Σ λθ'

ΗûŸ·Λθ' ΗûŸ·Φθ' - ΗχΛ Σ λθ' ΗŸ ρνθ' Η·0ηλ- κÈΞό' ΛΒα - μχλ' ΙΛΕ' -23
.κ1987 ΛΠİ

ΙχŸûΞ ΙΛΕλ γχεΕ0· -ΙχΛβθ' ΙεŸθ' - φΞθΙνï' ο·Λ Ι·İ μ· ΙΛΕλ μ· ΙΛΕ' -24
.φν'0θ' ςςςï' ṽMBθ' - Ληβθ' Λ'Ι -μ'χΛŸθ'

ΗûŸ·Φθ' -Λûχνλθ' Γ· Σ ûλθ' - φλςχβθ' υΛελθ' φİ μ· ΙΛΕλ μ· ΙΛΕ' -25
.κ1928 ΕΛπ'εθ'· ΗχΛχλï' ΗŸ·Φλθ'· ΗŸ·'Ξθ'

κ1978 ΤςΛûχ· Ηα'ε0θ' Λ'Ι -φ·ΛŸθ' ΑΙï' ΗχΛ'0 - Τ'χΜθ' μΞΕ ΙΛΕ' -26
.28 ΗŸ·Φθ'

- Ηχν'0θ' ΗŸ·Φθ'- φİπ'Βθ' ΛŸΠθ' μλ Ηχ·ΛŸθ' Ε'χΕθ' -φαςΕθ' ΙΛΕλ ΙΛΕ' -27
.κ1952 ΝΦΞή' - ûπ1371 ΕΙŸεθ' ςΚ

- Ηûχ·ΛŸθ' Γ'Εû Σ ς Ηίθ' ï'0 Γ'Ε Σ θ' - υΛπςΒθ' Γ'λε μ· Ÿχİ'λε' -28
.κ1982 - ûπ1402 Ÿςï' Ιβλθ' - Λ'Φİ Λςβίθ' Ι·İ ΙΛΕ' γχεΕ0

Λ'Ι - κÈûΞό' Ÿû·δ Ηχν'Λ Σ ûνθ' Τ'ΛŸΠ - φİςΞχθ' ςΘχΠ Νχςθ Αï' -29
.Ηχν'0θ' ΗŸ·Φθ' - ΤςΛχ· - μ'ν·θ - γΛΠλθ'

Ις - φλςΜΘλθ' υΙρλ γχεΕ0 - μχŸθ' Α'0η - υΙχπ'Λβθ' ΙΛΕ' μ· Ÿχİθθ' -30
.Νλ'0θ' ṽMBθ' - φ''Λλ'Ξθ' κχπ'Λ·

-φİπ'ûΒθ' ΛŸΠûθ' φûα Ηχ·ΛŸθ' ΕΙχ Σ εθ' ΗλΙελ -μ'ςΦİ μχΞΕ Λς0ηΙθ' -31
.κ1970 Λ Σ λ· ŸΛ'Ÿλθ' Λ'Ι ΛΠ'νθ'

Ωû·Φθ' κΜ0'λ - φİπ'Βθ' Λ Σ Ÿθ' φα ΑΛΕθ' ΛŸΠ - υΙνΒθ' φİİ Λς0ηΙθ' -32
.Ÿςï' ṽMBθ' - ΕΛπ'εθ' - φ·ΛŸθ' Ληβθ' Λ'Ι - ΛΠνθ'ς

Ηθ'ûΞΛθ' Ηû·0ηλ ΛΠ'νθ' - φİπ'Βθ' ΛŸΠθ' 'χ'Υδ - κς0Ÿθ' φİİ Λς0ηΙθ' -33
.τθς' ΗŸ·Φ - μ'λİ ṽΗ0χΙΕθ'

ΗΞΰΞλ - οὐνςνας οΣ ΣΘ φινΒθ' ΛΰΠθ' - υΛςΒθ' τχΕχ ΛςΘηΙθ' -34

.κ1986 - ὠπ1407 ΗΞλΘθ' ΗΨ·Φθ' ΡΗθΞΛθ'

φνΰΒΛΒθ' μχΞΰΕθ' φῶιΐ μ· Ιλελ μ· φιΐ μΞΕθ' φ· ὕχΛΠθ' ΙχΞθ' -35

ΗῶΨ·Φθ' - μΰν·θ - ΊςΛχ· - ΗχλιΨθ' Αθηθ' Λ'Ι - ΊΰχΛΨθ' - φβνΕθ'

.ὠπ1421 τθςϊ'

ΊςΛῶχ· - ΛΙ'Σ Λ'Ι - ΝςΛΨθ' ἱ'ο - υΙχ·Μθ' τΥοΛλθ' Ιλελ ΙχΞθ' -36

.ÿςϊ' ΨΜΒθ' - τθςϊ' ΗΨ·Φθ'

ÿΥῶθ' ς· γχεΕο - ÿςϊ' κΞεθ'- τΥοΛλθ' φθ'λ' - τΥοΛλθ' ὕχΛΠθ' -37

.κ1954 ΕΛπ'εθ' - φ·ιΕθ' τΞχΐ Ω·Φ - κχπ'Λ·

Ηῶιθ Λ'Πῶν'ς Ί'χ·Ι' φα ΑΙἱ' Λπ'ςΒ - φλΠ'ρθ' Ιλε' ΙχΞθ' κςΕΛλθ' -38

- ΊςΛχ· ὕΛΨλθ' ΗΞΞλ - μΰν·θ - ΊςΛχ· ΗχλιΨθ' Αθηθ' Λ'Ι- ΑΛΨθ'

- ὠῶπ1403 μςΛΠῶΨθ'ς ΗΨΞ'οθ' ΗΨ·Φθ' - ΗΕενλς ΗεΕΕλ ΕΙχΙΒ ΗΨ·Φ

.φν'οθ' ΨΜΒθ' -κ1983

- Ψ'ΛΨΠῶθ' κΒΨλ - τΞςλ μ· μ'Λλΐ μ· Ιλελ ζ' Ι·ΐ φ· φν'·ΜΛλθ' -39

.Ηχ·ΛΨθ' Αθηθ' Λ'Ι - ἱ'Λα Ιλε' - Λ'οΞθ' Ι·ΐ γχεΕο

ὠῶπ1320 - ΊςΛῶχ· - Ψ'ῶ·ψ' ΗΨ·Φλ- Ί'χΙΥβλθ' -φ·Υθ' ÿΥβλθ' -40

.Ηχν'οθ' ΗΨ·Φθ'

- ΑΛῶΨθ' ΕΛχΜΒ ΗβΣ - ὠπ334 ΑςεΨχ μ· μΞΕθ' Ιλελ ς· φν'Ιλρθ' -41

.κ1953 ΛΣλ· ΕΙ'ΨΞθ' ΗΨ·Φλ· Ω·Φ υΙΒνθ' Ιρχι· μ· Ιλελ γχεΕο

ΕΛπ'ῶεθ' - ΗχΛΣλθ' ςιΒνἱ' Η·οηλ - ΑΛΨθ' Ί'ειΨλ - Ην'·Φ Ιλε' υςΙ· -42

.κ1967 -

Ηῶχν'οθ' ΗῶΨ·Φθ' - μΰν·θ ΊςΛχ· - μ'ΞΛβθ' Ψ'ΛΨΠθ' - φν'οΞ·θ' ΝΛΦ· -43

.κ1966

.φν'οθ' ΙιΒλθ'- ΦχΕλθ' ΦχΕλ - φν'οΞ·θ' ΝΛΦ· -44

ΊςΛῶχ· - κÈῶΞό' ÿ·δ ΑΛΨθ' ΗχΛ'ο φα ÿΣβλθ' -φιΐ Ι'ςΒ-45

.ÿςϊ' ΨΜΒθ' κ1965

.ÿςϊ´ τΜΒθ´ – ÿÈρθ´ ~ Πνλ – Ηχ·Λÿθ´ Ηίιθ´ Α´Ιτ ΗχΛ´Ο – μ´ΙχΜ ι´ΛςΒ -45

.μ´ν·θ – τςΛχ· – Ηα´εθ´ Λ´Ι ΩχΜςΟ ς ΛΠν – Ηχιπ´Βθ´ – ΑχΛή ι´ΛςΒ -46

ΗχΛ Σ ûλθ´ ÿÈρθ´ Λ´Ι Η·Οηλ – φλÈΞό´ μΙλΟθ´ ΗχΛ´Ο – μ´ΙχΜ φΒΛςΒ -47

.Ω·Λθ´ τΜΒθ´ ς ÿςϊ´ τΜΒθ´

Λ´Ι ΛΠν – ΗΒςΘθ´ μ´ γχεΕΟ – τ´ιι·θ´ ι´ρνλ Α´Οη – φνΒ´ΦΛεθ´ κΜ´Ε -48

.Ηθθ´θ´ Ηÿ·Φθ´ – κÈΞό´ ΑΛίθ´

.Ηχιπ´Βθ´ Λ Σ Ï φα ΑΛÿθ´ ΕΛ´ΥΕ – μχΞΕ ι´Εθ´ μχΞΕ -49

– τςΛûχ· – ΗχÏςΞûχθ´ Ηÿ·Φλθ´ – φ·Λÿθ´ ΑΙι´ ΗχΛ´Ο – υΛςΘ´βθ´ ´νΕ -50

.κ1958 ΗΞΙ´Ξθ´ Ηÿ·Φθ´ μ´ν·θ

φûα ζΛΟΠχ – ΗΞ´λΕθ´ ς ΛΘβθ´ – φ·Λÿθ´ ΑΙι´ μςνα – υΛςΘ´βθ´ ´νΕ -51

.Ηχ·Λÿθ´ Λ´Φδϊ´ τ´Ι´ μλ ΗνΒθ´ ΗÏςλΒλθ´ ζκπ ΩΥς

´ûΦνΦ Ηÿλ´Β Α´Ιψ´ Ηχιη – κΛηθ´ ΛÿΠ – ζ´ Ι·Ï φΕιχ Σ λ ΓÈ Σ´ .Ι -52

.κ1993

φûα φθ´ιθ´ Ιχβλθ´ – φ·Λÿθ´ ΑΙι´ ς τ´ιιθ´ Ιρÿλ· Κ´ΟΞ´ φδ´ΛΙ Λχ·Μ .Ι -53

– ΗûχΜηΛλθ´ ΗΕ´Ξûθ´ – Ηûχÿλ´Βθ´ τ´Ïς·Φλθ´ μ´ςχΙ – φιπ´Βθ´ ΑΙι´

.Λ´´ΜΒθ´

– ûΛ´ûÿλθ´ Λ´Ι ΛûΠ´νθ´ – ξΙενς ΛÿΠθ´ φα ÿς Σ α – ûχΥ φδςΠ .Ι -54

.Ηχν´θ´ Ηÿ·Φθ´

φûα Ωû·Φ – ξΛÿûΠ ς ο0´χΕ Ι·ÿθ´ μ· ΗαΛΦ – φλΠ´ρθ´ φιÏ ΙλΕλ .Ι -55

.κ1980 - ûπ1400 τθςϊ´ Ηÿ·Φθ´ – μ´ν·θ – τςΛχ·

τ´ûÏς·Φλθ´ μ´ςχΙ – φ·Λÿθ´ ΛÿΠθ´ φα Ηχθ´θλθ´ – υ´βΦ Σ λ Αςπςλ .Ι -56

.κ1982 Λ´´ΜΒθ´ Ηχÿλ´Βθ´

– ΑûΟηθ´ κθ´Ï – φιπ´Βθ´ ΛÿΠθ´ φα ΗχΞςΛβθ´ – Νχεθ´ υΙςλΕ υΛςν .Ι -57

.κ1984 - ûπ1404 ((Ηχν´θ´ Ηÿ·Φθ´)) Ηχ·Λÿθ´ ΗΥρνθ´ Η·Οηλ

.κ1963 τςΛχ· – ΛΠνθ´ ς ΗÏ´·Φιθ´ ΕΛΙ´ Σ Λ´Ι – τ´ΕνΘθ´ μ´ςχΙ -58

$$\varphi \lambda \Xi \acute{\alpha} \varsigma \varphi \iota \pi^{\ast} B^{\theta'} \mu \chi \Lambda \Sigma \ddot{\gamma} \iota^{\theta} \varphi \cdot \mathbf{I} \ddot{\iota}' \text{H} \chi \Lambda^{\ast} \omega^{\theta'} - \upsilon \Lambda^{\ast} \lambda \ddot{\gamma}^{\theta'} \mu \Xi \text{E} \text{I} \lambda \text{E} \lambda \varphi \mathbf{I} \ddot{\iota}' - 71$$

$$\kappa 1962 \Lambda \cdot \lambda \theta \cdot \text{E} - \hat{\upsilon} \pi 1382 \varphi \nu^{\ast} \omega^{\theta'} \Omega \chi \cdot \Lambda - \ddot{\gamma} \varsigma \ddot{\iota}'$$

– κ1965 ΤζΛûχ· – κûιÿθ' Λ'Ι –φû·Λÿθ' ΑΙϊ' ΗχΛ*0 – ΖςΛα ΛλÏ -72
.τθςϊ' Ηÿ·Φθ' – ÿςϊ' ΤΜΒθ'

. ξ1324 – 1Φ – υΙ'Ιί·θ' ζΕνθ' – φΒ*ΒΜθ' γ*ΕΞ μ· μλΕΛθ' Ι·Ï -73
ÿςΦλθ' ΑΛÿθ' ΗχΛ*0 – ΛςΣ ÿχ''Λ·Β – φΒΛςΒ Ι'ΛςΙ' – τ0Ε Αχιχα -74

.ÿςϊ' ΤΜΒθ' κ1965 Ηÿ·Λθ' Ηÿ·Φθ' -ΛΠιθ ð*Πηθ' Λ'Ι–
κχûιΕθ' Ι·Ï.Ι :Ηχ·Λÿθ' τθ' οιεν – φ·Λÿθ' ΑΙϊ' ΗχΛ*0 - μ*λινςΛ· ÿΛ*η -75

.ÿςϊ' ΤΜΒθ' ΛΣλ· ðΛ*ÿλθ' Λ'Ι -Λ*Βνθ'
Ηÿ·Φθ' – ΤζΛχ· – Ηχηχθςÿ'ηθ' Ηÿ·Φλθ' –ΙΒνλθ' -φÏςΞχθ' ðςιÿλ Νχςθ -76

.ΕΛΠÏ Ηχν*ωθ'
ΗνûΞ ταςû0λθ'– ΦχΕλθ' Νςλ*εθ' – υΙ*· ΜςΛχβθ' Αςεÿχ μ· μχΙθ' ΙΒλ -77

κχÿν ΙλΕλ ð'ΛΠ°· - Ηθ*ΞΛθ' ΗΞΕ~λ φα Ύ'Λ0θ' Α0ηλ γχεΕ0 þ ûπ817
.1998 γΠΛΙ φΞςδΛÿθ'

– Τ'ΛÿΠθ' ÿςΕα Τ*ε·Φ – (κ1391 - ûπ231) φΕλΒθ' κÈΞ μ· ΙλΕλ -78
.ÿςϊ' ΛβΞθ' – ΕΛπ*εθ' – φνΙλθ' Ηÿ·Φλ – Λη*Π ΙςλΕλ γχεΕ0

Τ*λρλ τιÏ γχας0θ' - ûπ1031 – κ1952 υς*νλθ' ðς~Λθ' Ι·Ï ΙλΕλ -79
Ηû·Ιθ' μ'ςΥΛ ΙλΕλ Λς0ηΙθ' γχεΕ0 – φΕιΦΣλ υςίθ κΒÿλ ðχΛ*ÿ0θ'

.*χΛςΞ – γΠΛΙ þ μ*ν·θ – ΤζΛχ· – ΛΣ*ÿλθ' Ληβθ' Λ'Ι
ÿχΒθ' Λ'Ι – φιπ*Βθ' ΛΣÿθ' φα Ηχ·Ιϊ' Ε*χΕθ' – τΒ*βθ κÿνλθ' Ι·Ï ΙλΕλ -80

.κ1992 - ûπ1412 τθςϊ' Ηÿ·Φθ' ΤζΛχ· –
- Α'ςû0θ' Ιû·Ï ΙλΕλ μχΙθ' ΓÈΣ Λς0ηΙθ' – τΒ*βθ κÿνλθ' Ι·Ï ΙλΕλ -81

Τ*ûχηθ' Ηû·0ηλ ΛΠ*νθ' – φλÈΞό'ς φιπ*Βθ' υΛΣÏ φα Ηχ·Ιϊ' Ε*χΕθ'
.ΗχΛπΜï'

ΑΛÿθ' ÿ'ςΕ~ ΗαΛÿλ φα ΑΙϊ' άςι· - υΙ'Ιί·θ' φΞςθï' υΛηΠ ΙςλΕλ -82
Ηÿ·Φθ' – ΛΣλ· φ·Λÿθ' Α*0ηθ' Λ'Ι Ω·*Φλ -υΛΩï' ΗΒρ· ΙλΕλ γχεΕ0 -

.φν*ωθ' ς ÿςϊ' þ Τ'ΜΒï' – Ηχν*ωθ'
κ1948 φι*·θ' ΗΞΕ~λ ΕΛπ*εθ'– φιπ*Βθ' ΛÿΠθ' Λ*00λ – *εΞθ' τβΦΣλ -83

$\tau\beta\Phi\Sigma\hat{u}\lambda\Lambda\varsigma\eta\mathbf{I}\theta' - \mu^{\ast}\chi\cdot\theta' \kappa\Xi^{\ast}\mathbf{B}\ddot{y}\mathbf{I}^{\ast}\ddot{\mathbf{I}}\Lambda\varsigma\eta\mathbf{I}\theta' - \mathbf{N}_{\chi\epsilon\theta'} \upsilon\mathbf{I}\varsigma\lambda\mathbf{E}\upsilon\Lambda\varsigma\nu$ -84
 $- \mathbf{H}\ddot{\mathbf{I}}^{\ast}\cdot\Phi\mathfrak{t}\theta\mathbf{H}_{\chi}\Lambda\mathbf{E}\theta' \Lambda'\mathbf{I} - \kappa\grave{\mathbf{E}}\Xi\acute{\mathbf{o}}' \ddot{y}\cdot\delta\varphi\cdot\Lambda\ddot{y}\theta' \mathbf{A}\mathbf{I}\ddot{\mathbf{i}}' \mathbf{H}_{\chi}\Lambda^{\ast}\mathbf{o} - \ddot{\mathbf{u}}_{\chi}\Phi\mathfrak{t}\theta' \mathbf{I}\cdot\ddot{\mathbf{I}}$
 .κ1979 - $\hat{u}\pi 933 \mathbf{I}\mathbf{I}^{\ast}$ ·

$\Lambda\Sigma\hat{u}\lambda\mathbf{A}\hat{u}\eta\theta' \Lambda'\mathbf{I} \mathbf{H}\ddot{y}\cdot\Phi\lambda - \varphi\cdot\Lambda\ddot{y}\theta' \mathbf{A}\mathbf{I}\ddot{\mathbf{i}}' \mu\lambda\mathfrak{Q}''\varsigma\Lambda\theta' - \ddot{\mathbf{u}}_{\chi}\mathfrak{t}\theta\ddot{\mathbf{u}}\Xi\varsigma\chi$ -85
 .κ1982

$\ddot{\mathbf{u}}\Lambda^{\ast}\hat{u}\ddot{y}\lambda\theta' \Lambda'\mathbf{I} - \varphi\mathfrak{t}\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta' \Lambda\Sigma\ddot{y}\theta' \varphi\alpha\zeta_{\chi}\theta^{\ast}\ddot{y}\Sigma\theta' \mathfrak{T}'\Lambda\ddot{y}\Pi\theta' - \ddot{\mathbf{u}}_{\chi}\mathfrak{t}\theta\ddot{\mathbf{u}}\Xi\varsigma\chi$ -86
 . $\mathbf{H}_{\chi\nu}^{\ast}\mathfrak{Q}\theta' \mathbf{H}\ddot{y}\cdot\Phi\theta' \kappa 1966 \Lambda\Sigma\lambda\cdot$

$\mathbf{H}\mathbf{o}\Xi\theta' \mathfrak{T}'\Lambda\ddot{y}\Pi\theta' \Lambda^{\ast}\ddot{y}\Pi^{\ast} \upsilon\Lambda\lambda\mathbf{o}\nu\Pi\theta' \kappa\mathfrak{I}\ddot{\mathbf{i}}^{\ast}\cdot \ddot{\mathbf{u}}\varsigma\Lambda\ddot{y}\lambda\theta' \tau\Xi\chi\ddot{\mathbf{I}}\mu\cdot\mu^{\ast}\lambda\chi\mathfrak{t}\Xi\ddot{\mathbf{u}}\Xi\varsigma\chi$ -87
 $\mathbf{I}\hat{u}\cdot\ddot{\mathbf{I}}\mathbf{I}\hat{u}\lambda\mathbf{E}\lambda.\mathbf{I}:\gamma\chi\mathfrak{t}\ddot{y}\mathbf{o}\varsigma\Gamma\Lambda\Pi - \varphi\mathfrak{t}\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta' \Lambda\ddot{y}\Pi\theta' \mu\lambda\mathbf{I}'\Lambda^{\ast}\mathbf{o}\Theta\lambda - \mu\chi\chi\mathfrak{t}\pi^{\ast}\mathbf{B}\theta'$
 $\tau\hat{u}\theta\varsigma\ddot{\mathbf{i}}' \mathbf{H}\hat{u}\ddot{y}\cdot\Phi\theta' \mathfrak{b}\ddot{y}\varsigma\ddot{\mathbf{i}}' \mathfrak{T}\mathbf{M}\hat{u}\mathbf{B}\theta' - \mathbf{I}\varsigma\Lambda\hat{u}\chi\cdot\ddot{y}_{\chi}\mathbf{B}\theta' \Lambda'\mathbf{I} \mathfrak{p}\tau\mathbf{B}^{\ast}\beta\theta\kappa\ddot{y}_{\nu}\lambda\theta'$
 .κ1992 - $\hat{u}\pi 1412$